

КАЛЕНДАР
АЛЬМАНАХ
НОВОГО
ШЛЯХУ

на
1962

пир

1962

БУДУЧИ В ТОРОНТІ — ВІДВІДАЙТЕ УКРАЇНСЬКУ ІМПОРТОВУ ФІРМУ ЗІ СВОЇМИ КРАМНИЦЯМИ:

**460-464 Bloor W. 434 Queen W.
LE 6 - 8200 EM 6 - 4572**

яка спроваджує з Європи все те, що є потрібне, а чого бракує тут!

ВЗУТТЯ medicus

для всіх тих, хто відчуває втому в ногах, кому напухають ноги, або витворюється тверда шкіра в передній часті стопи, хто має хронічні нагнітки. "Medicus" — це одинока фабрика взуття у світі, яка продукує 100% лічниче взуття і то для всіх можливих типів ніг від Е до ЕЕЕЕЕ. Хто носить відповідне для своїх ніг взуття "Medicus" — той навіть після 16 годинного стояння чи ходження, не відчуває втоми! Крім взуття "Medicus" — фірма "Орбіт" має кольосальний вибір всякого нашого європейського взуття та розкішні туфлі на корках для жінок.

ВОВНЯНІ СВЕТЕРИ

найкращої європейської марки "Kuebler" що ніколи не змінюють ані форми, ані краски. Завжди нові фасони у модних красках і всіх ширинах.

НІМЕЦЬКІ ТРЕНЧКОТИ

з мінливого непромокального (але не гумованого) матеріалу "Ninoflex", довгі і тричвертеві, з паском і без паска. До всіх є теплі підпинки на зиму! Завжди великий вибір.

РІЗНЕ Найбільший в Торонті вибір скіряних торбинок, європейської косметики і біжутерії — 14К хрестики з ланцюжками католицькі і православні.

Сотні прекрасних речей на презент з різних країн світу!

НА ВИСИЛКУ

Правдиві діаманти до різання скла, найкращі солінгенівські бритви, ножиці, машинки до стриження волосся із змінними гребенями, реміні й камені до го-стрення бритов, футряні рукавиці, вовняні панчохи, ручки Пелікан, кульчики на проколені вуха.



НА ВИСИЛКУ:



Теплі чобітки для жінок, цілі футровані, чорні й бронзові.



новий
шлях

INTERNATIONAL INFORMATION TIME SERVICE

КАЛЕНДАР НОВОГО ШЛЯХУ

НА 1962 РІК



ДРУКОМ І НАКЛАДОМ "НОВОГО ШЛЯХУ"
Вінніпег, Манітоба

За редакцією В. С. Левицького
Обгортка мистця Мирона Левицького

Printed and Published
by the
New Pathway Publishers Limited
Winnipeg, Manitoba

ВОЛОДИМИР САМІЙЛЕНКО
(1864-1925)

УКРАЇНСЬКА МОВА

пам'яті Т. Шевченка

Діамант дорогий на дорозі лежав —
Тим великим шляхом люд усякий минав,
І ніхто не пізнав діаманта того.
Йшло багато людей, і топтали його,
Але раз тим шляхом хтось чудовий ішов,
І в пилу на шляху діамант він найшов.
Камінець дорогий він одразу пізнав,
І додому приніс, і гарненько, як знав,
Обробив, обточив дивний той камінець,
І уставив його у коштовний вінець.
Сталось диво тоді: камінець засіяв
І промінням ясным всіх людей здивував,
І палючим огнем кольористо блищить,
І проміння його усім очі сліпить.

Так в тилу на шляху наша мова була,
І мислива рука її з пилу взяла.
Поллюбила її, обробила її,
Положила на ню усі сили свої
І в народній вінець, як в оправу, ввела,
І як зорю ясну, вище хмар піднесла.
І на злість ворогам засіяла вона,
Як алмаз дорогий, як та зоря ясна.
І сіятиме вік, поки сонце стоїть,
І лихим ворогам буде очі сліпить.
Хай же ті вороги поніміють скоріш,
Наша ж мова сія щогодини ясніш!
Хай коштовним добром вона буде у нас,
Щоб і сам здивувався у могилі Тарас,
Щоб, поглянувши сам на створіння своє,
Він побожно сказав: — Відкіля нам сіє! —

СІЧЕНЬ



JANUARY



31 днів

н. ст.	Дні	Старого Стилю	Нового Стилю
1	19	П Боніфатія мч.	Нов. Рік, Обріз. ГНІХ., Вас. В. Сельвестра папи
2	20	В Ігнатія Богон. свмч.	Малахія прор.
3	21	С Юліяни мч.	Собор 70 Апостолів
4	22	Ч Анастасії влм.	Навеч. Богоявлення, Теоп. мч.
5	23	П 10 муч. у Крети	Богоявлення Господне
6	24	С Навеч. Різдва, Євгенії мч.	Нед. по Просв., Собор Ів. Хр.
7	25	Н Різдво Христове	Юрія прп.
8	26	П Собор Пр. Богородиці	Полієвкта мч.
9	27	В Степана первмч.	Григорія Нис.
10	28	С Муч. у Нікомидії	† Теодосія прп.
11	29	Ч Дітей убит. у Вифлємі	Татіяни прп.
12	30	П Анисії мч.	Єрмила й Страт. мч.
13	31	С Меланії прп.	29 нед. по Сош., Отців у Син.
14	1	Н Новий Рік 1962, Обр., Вас. В.	Павла Тив. прп.
15	2	П Сильвестра папи	Покл. оков. Ап. Петра
16	3	В Малахія прор.	† Антонія Вел. прп.
17	4	С Собор 70 Апост.	Атанасія й Кирила
18	5	Ч Теопемпта мч.	Макарія прп.
19	6	П Богоявлення Господне	† Евтимія Вел. прп.
20	7	С Собор Ів. Хр.	30 нед. по Сош., Максима исп.
21	8	Н Нед. по Богоявленю, Юрія.	Тимотея Ап.
22	9	П Полієвкта мч.	Климентина свмч.
23	10	В Григорія Нис.	Ксенії прп.
24	11	С † Теодосія прп.	† Григорія Бог.
25	12	Ч Татіяни муч.	Ксенофонта і др.
26	13	П Єрмила й Страт. мч.	† Перен. м. Ів. Зол.
27	14	С Отців у Синаї убитих	31 нед. по Сош., Ефр. Сир. прп.
28	15	Н 30 нед. по Соб., Павла Тив.	Пер. м. св. Ігнатія
29	16	П Покл. оков. Ап. Петра	Трьох Святителів
30	17	В Антонія Вел. прп.	Кира й Івана
31	18	С Атанасія і Кирила	

ВЕЛИКІСТЬ НАРОДУ НІХТО ВЖЕ НЕ МІРЯЄ ЙОГО КІЛЬКІСТЮ,
ТАК САМО, ЯК ВЕЛИКІСТЬ ЛЮДИНИ НІХТО НЕ МІРЯЄ ЇЇ ВИСОКІСТЮ.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

- | | |
|---|---|
| 1. 1. 1586. Патріярша грамота про затвердження Львівського Православного Братства, злож. 1463 р. | 14. 1. 1616. Засновано Київське Братство. |
| 1. 1. 1647. † Петро Могила, митрополит Київський. | 18. 1. 1654. Переяславська умова Богдана Хмельницького з Московщиною. |
| 1. 1. 1919. Закон УНР про Автокефалію Української Православної Церкви. | 19. 1. 1944. † Полк. Роман Сущо, Кр. командант УВО на ЗУЗ. |
| 1. 1. 1928. Вийшло в Празі перше число "Розбудови Нації", органу Проводу Українських Націоналістів. | 21. 1. 1919. Карпатська Україна схвалила прилучитися до Української Народньої Республіки. |
| 3. 1. 1919. Народня Рада ЗУНР ухвалила в Станиславові прилучити Галичину до УНР. | 22. 1. 1918. У Києві Центральна Рада проголосила IV Універсал про самостійну і незалежну Українську Народню Республіку. |
| 3. 1. 1868. Народився поет Микола Чернявський. | 22. 1. 1919. Директорія УНР проголосила об'єднання всіх українських земель. |
| 3. 1. 1871. Народився український вчений Агатангел Кримський. | 22. 1. 1920. † письменниця Наталія Кобринська. |
| 5. 1. 1585. Закладено Ставропігійське Братство у Львові. | 23. 1. 1667. Андрусівська умова. Поділ України між Польщею і Московщиною. |
| 5. 1. 1935. Від руки ката НКВД загинув поет Олекса Влизько. | 23. 1. 1928. У Вінніпегу створено Українську Стрілецьку Громаду. |
| 6. 1. 1742. † гетьман Пилип Орлик. | 23. 1. 1921. Від руки скритовбивця загинув композитор Микола Дмитрович Леонтович. |
| 6. 1. 1846. У Києві засновано Кирило-Методіївське Братство. | 27. 1. 1790. Народився письменник Петро Гулак-Артемовс- |
| 6. 1. 1834. Народився поет Степан Руданський. | † письменник Панас Мирний. |
| 7. 1. 1675. Запорожці, під проводом Сірка, погромили турків під Січчю. | 28. 1. 1929. Перший Конгрес Українських Націоналістів у Відні. |
| 8. 1. 1953. † актор і режисер Володимир Блавацький. | 29. 1. 1633. † Архiepіскоп Мелетій Смотрицький. |
| 11. 1. 1888. † співець Буковини Осип Юрій Федькович. | 29. 1. 1918. Бій під Крутами. |
| 11. 1. 1916. † письменник - сатирик Лесь Мартович. | 30. 1. 1111. Похід на половців. |
| 13. 1. 1906. Перший український щоденник у Києві "Громадська Думка". | |
| 14. 1. 1649. Тріумфальний в'їзд гетьмана Богдана Хмельниць- | |

*Дайте руки, юні друзи,
Серце к серцю най припаде,
Най щезають важкі туги,
Разом, разом, хто сил має
Гонім з Руси мраки тьмаві.*

Маркіян Шашкевич

ЛЮТІЙ



FEBRUARY



28 днів

н. ст. Дні	Старого Стилю	Нового Стилю
1 19 Ч	Макарія Вел.	Трифона мч.
2 20 П	† Евтимія Вел. прп.	Стрітення Господне
3 21 С	Максима прп.	Симеона й Анни прор.
4 22 Н	31 нед. по Сош., Тимотея ап.	32 нед. по Сош., Ісидора прп.
5 23 П	Климентина свмч.	Агафії прп.
6 24 В	Ксенії прп.	Вукола прп.
7 25 С	† Григорія Бог.	Партенія прп.
8 26 Ч	Ксенофонта прп.	Теодора Стр. вмч.
9 27 П	† Перн. м. св. Ів. Хр.	Никифора мч.
10 28 С	Єфрема прп.	Харлампія мч.
11 29 Н	32 нед. по Сош., Пер. м. Ігн.	Нед. Митаря і Фарис., Влас. мч.
12 30 П	Трьох Святителів	Мелетія св.
13 31 В	Кира й Івана беср.	Мартиніяна прп.
14 1 С	Лютій. Трифона мч.	Авксентія прп.
15 2 Ч	Стрітення Госп.	Онисима ап.
16 3 П	Симеона й Анни прор.	Памфила мч.
17 4 С	Ісидора прп.	Теодора Тир. вмч.
18 5 Н	Нед. Митаря і Фарисея	Нед. Блудного Сина, Льва пап.
19 6 П	Вукола прп.	Архипа ап.
20 7 В	Партенія і Луки прп.	Льва еп. Кат.
21 8 С	Теодора Стр. мч.	Тимотея прп.
22 9 Ч	Никифора мч.	Найд. м. у Євгенії
23 10 П	Харалампія мч.	Полікарпа свмч.
24 11 С	Власія свмч.	† 1 і 2 найд. гол. Ів. Хр.
25 12 Н	Нед. Блудного сина	Нед. М'ясопусна, Тараса св.
26 13 П	Мартиніяна прп.	Порфірія св.
27 14 В	Авксентія прп.	Прокопія прп.
28 15 С	Онисипа ап.	Василія прп.

**ЩАСТЯ — ТАК ЯК ПОЦІЛУНОК. ЩОБ ЙОГО ВІДЧУТИ,
ТРЕБА ДАТИ ЙОГО КОМУСЬ ІНШОМУ.**

ЛЮБИТИ, ТЕРПІТИ І ЛЮБИТИ ЗНОВУ — ЦЕ ЗМІСТ ЩАСЛИВОГО ЖИТТЯ.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

- | | |
|--|--|
| 2. 2. 1812. Народився байкар Євген Гребінка. | 10. 2. 1900. Засновано з ініціативи Миколи Міхновського першу політичну партію в Україні (Р. У. П.). |
| 2. 2. 1936. † на Соловках поет Євген Плужник. | 10. 2. 1918. Початок походу УСС проти большевицьких військ. |
| 3. 2. 1929. Конгрес Українських Націоналістів створив Організацію Українських Націоналістів (ОУН). | 10. 2. 1852. † Микола Гоголь, автор "Тараса Бульби". |
| 3. 2. 1864. Народився поет-сатирик Володимир Самійленко. | 12. 2. 1939. Перші вибори до Союму Карпатської України. |
| 4. 2. 1793. Другий поділ Польщі (Волинь і Поділля забрала Росія). | 12. 2. 1871. Народився письменник Лесь Мартович. |
| 7. 2. 1933. † артист Микола Садовський. | 12. 2. 1924. Поляки замучили членку УВО Ольгу Басараб. |
| 7. 2. 1942. І. Собор Єпископів УАПЦ в Пінську організує УПЦ на визволених українських землях. | 14. 2. 1897. † Пантелеймон Куліш. |
| 8. 2. 1918. Центральні держави визнали незалежність Української Народньої Республіки. | 20. 2. 1054. † великий князь київський Ярослав Мудрий. |
| 8. 2. 1940. † на чужині письменник Спиридон Черкасенко. | 21. 2. 1942. Німці розстріляли в Києві письменницю Олену Телігу, членку ОУН. |
| 9. 2. 1918. У Бересті представники чотирьох держав — Німеччини, Австро-Угорщини, Болгарії й Туреччини підписали мирний договір з представниками Української Центральної Ради. Українська Народня Республіка вперше визнана як самостійна держава важливим міжнароднім актом. | 22. 2. 1860. Народилась артистка Марія Заньковецька. |
| 9. 2. 1942. Гестапо заарештувало в Києві сотні української інтелігенції. | 24. 2. 1574. Вийшла в світ в Україні перша друкована книжка "Апостол". |
| | 24. 2. 1608. † князь Константин Острозький, покровитель української культури. |
| | 25. 2. 1871. Народилася поетка Леся Українка. |
| | 26. 2. 1886. Народився графік Юрій Нарбут. |
| | 26. 2. 1942. † письменник Микола Чирський. |
| | 27. 2. 1664. Поляки під Новгород-Сіверським розстріляли полковника Івана Богуна. |
| | 23. 2. 1772. Мученицька смерть митрополита Арсенія Мацієвича в Ревельському казематі. |

Людство живе тепер на вулькані. Єдина користь із цього та, що воно не мерзне.

Поль Рейно, франц. політик

Труднощі Советів полигають на тому, що вони можуть продукувати ракети як ковбаски, але не можуть продукувати ковбасок як ракети...

Англ. експерт сов. справ

БЕРЕЗЕНЬ



МАРСН



31 днів

н. ст. Дні	Старого Стилю	Нового Стилю
1 16 Ч Памфила мч.		Евдокії прп.
2 17 П Теодора Тир. вмч.		Теодота свмч.
3 18 С Льва папи		Євтропія свмч.
4 19 Н Нед. М'ясопусна, Архіпа ап.		Нед. Сиропусна, Гарас. прп.
5 20 П Льва еп., Кат.		Конона мч.
6 21 В Тимотея прп.	☾	42 мч. в Амарії
7 22 С Найд. м. мч. у Євгенії		Василія і інш. свмч.
8 23 Ч Полікарпа свмч.		Теофілакта ісп.
9 24 П † 1 і 2 найд. гол. Ів. Хр.		† 40 муч. у Севастії
10 25 С Тарасія св.		Кондрата й інш. мч.
11 26 Н Нед. Сиропусна, Порфірія		1 нед. Посту, Софронія патр.
12 27 П Прокопія ісп.		Теофана ісп.
13 28 В Василія прп. ісп.	☾	Пер. м. св. Нікифора
14 1 С Березень. Євдокії прмч.		Венедикта прп.
15 2 Ч Теодора свмч.		Агапія й інш. мч.
16 3 П Євтропія прп.		Савина й Папи
17 4 С Гарасима прп.		Олексія чол. Бож. прп.
18 5 Н 1 нед. Посту, Конона мч.		2 нед. Посту, Кирила еп.
19 6 П 42 муч. в Аморії		Хризанта й Дарії мч.
20 7 В Василія і інш.		ОО. уб. в об. Сави
21 8 С Теофілакта ісп.		Якова ісп.
22 9 Ч † 40 муч. в Севастії	☾	Василія свмч.
23 10 П Кондрата й інш. мч.		Никона прмч. й інш.
24 11 С Софронія патр.		Захарії і Артемона
25 12 Н 2 нед. Посту, Теофана ісп.		3 нед. Посту, Благовіщ. ПДМ.
26 13 П Пер. м. Нікифора		Соб. Арх. Гавриіла
27 14 В Венедикта прп.		Матрони Сол.
28 15 С Агапія й інш. мч.		Іларіона й Стефана прп.
29 16 Ч Савина й Папи мч.	☾	Марка й Кирила сщм.
30 17 П Олексія прп.		Івана Ліст. прп.
31 18 С Кирила еп.		Іпатія прп.

У НАС Є РІШУЧЕ ЗАБАГАТО РІЗНИХ ТОВАРИСТВ.
ТОМУ Я ХОЧУ ЗАСНУВАТИ ТОВАРИСТВО,
ЧЛЕНИ ЯКОГО НЕ НАЛЕЖАЛИ Б ДО НІЯКОГО ТОВАРИСТВА.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

- | | |
|--|--|
| 1. 3. 1918. Війська Української Центральної Ради зайняли Київ. | 16. 3. 1896. † письменник і композитор Петро Ніщинський. |
| 2. 3. 1861. Скасовано в Україні кріпацтво. | 16. 3. 1664. Розстріляно гетьмана Івана Виговського під Ольхівцем. |
| 3. 3. 1827. Народився байкар Леонід Іванович Глібів. | 17. 3. 1910. Мiroва конференція в Парижі признала Закарпаття ЧСР. |
| 3. 3. 1947. † проф. Філарет Колесса, учений, композитор, етнограф. | 18. 3. 1921. Підписання Ризького договору між РСФСР і Польщею. |
| 3. 3. 1947. † поетка Уляна Кравченко. | 18. 3. 1913. У Львові основуючі Збори Т-ва "УСС". |
| 4. 3. 1750. Кирила Розумовського обрано гетьманом. | 19. 3. 1864. Народився митрополит Василь Липківський. |
| 5. 3. 1950. Загинув Головний Командир УПА, ген. хор. Тарас Чупринка (Роман Шухевич). | 19. 3. 1895. Народився поет Максим Рильський. |
| 7. 3. 1899. Народився письменник Аркадій Любченко. | 19. 3. 1918. Похорон у Києві поляглих під Крутами героїв. |
| 7. 3. 1917. Українські полки Волинський, Преображенський та Ізмаїльський розпочали революцію в Петербургу. | 19. 3. 1939. Мадяри розстріляли Мих. Колодзінського-Гузара. |
| 8. 3. 1169. Суздальський князь Андрій Боголюбський зруйнував Київ. | 20. 3. 1917. Створено Українську Центральну Раду в Києві. |
| 9. 3. 1814. Народився поет Тарас Шевченко. | 20. 3. 1632. Народився гетьман Іван Мазепа. |
| 10. 3. 1861. † Тарас Шевченко. | 21. 3. 1942. † Ольга Кобилянська, видатна українська письменниця. |
| 13. 3. 1923. † письм. Дніпрова Чайка. | 22. 3. 1842. Народився композитор Микола Віталієвич Лисенко. |
| 14. 3. 1822. Перша вистава українською мовою в Київському театрі. | 26. 3. 1908. † історик Володимир Антонович. |
| 14. 3. 1923. Рада Амбасадорів у Парижі віддала Зах. Україні Польщі. | 26. 3. 1909. † історик і композитор Микола Аркас. |
| 15. 3. 1939. Проголошено самостійність Карпатської України. | 31. 3. 1653. Перемога І. Богуна над поляками під Вінницею. |
| | 31. 3. 1858. Народився письменник Адріян Кашенко. |

Час, коли треба було охоронити край від комунізму, для України лежить 40 років тому, для Польщі 13, для Індокитаю 5. Для Німеччини той час саме тепер.

Т. Дад, ам. сенатор

Схід каже: Ніякої контролі без роззброєння. Захід каже: Ніякого роззброєння без контролі. Коли так далі ітиме, то вкінці погодяться на компромісовій формулі: Ніякого роззброєння і ніякої контролі...

Едвард Вотсен, ам. коментатор

КВІТЕНЬ



APRIL



30 днів

н. ст. Дні	Старого Стилю	Нового Стилю
1 19 Н 3 нед. Посту, Хрестопкл.		4 нед. Посту, Марії Єгип. прп.
2 20 П ОО,уб. в об. Сави		Тита прп.
3 21 В Якова ісп.		Никити прп.
4 22 С Василя свмч.	☺	Йосифа й Георг. прп. Поклони
5 23 Ч Никифора прпмч.		Теодула й др. мч.
6 24 П Захарії й Артемона мч.		† Пам. см. св. Методія
7 25 С Благовіщення ПДМ.		Георгія Мел. прп.
8 26 Н 4 нед. Посту, Соб. Арх. Гавр.		5 нед. Посту, Іродіона й ін. ап.
9 27 П Матрони Сол. прп.		Євсихія мч.
10 28 В Іларіона й Стефана прп.		Терентія й інш. мч.
11 29 С Марка й Кирила свмч., Покл. ☺		Антипи свмч.
12 30 Ч Івана Ліств. прп.		Василія свмч.
13 31 П Іпатія прп.		Артемона свмч.
14 1 С Квітень. Марії Єгип. прп.		Мартина папи
15 2 Н 5 нед. Посту, Тита прп.		Нед. Квітня, Аристарха й ін.
16 3 П Никити прп. ісп.		Агапії мч.
17 4 В Йосипа й Георгія прп.		Симеона й Акакія прп.
18 5 С Теодула мч.		Івана прп.
19 6 Ч †Пам. см. Методія		Івана Староп.
20 7 П Георгія Мел. прп.	☺	Вел. П'ятниця, Теодора Тріх.
21 8 С Іродіона й інш.		Януарія й інш. мч.
22 9 Н Нед. Квітня, Євсихія мч.		Воскресіння ГНІХ.
23 10 П Терентія мч.		Св. Понеділок
24 11 В Антипи свмч.		Св. Вівторок
25 12 С Василя ісп.		† Макра Ап. Єв.
26 13 Ч Артемона свмч.		Василія свмч.
27 14 П Вел. П'ятниця	☺	Симеона свмч.
28 15 С Аристарха й інш. оп.		Ясона й Сосипатра ап.
29 16 Н Воскресіння ГНІХ.		Нед. Томи Ап., 9 муч. у Киз.
30 17 П Св. Понеділок		† Якова Ап.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ ЧОТИРЬОХ НАЙКРАЩИХ ПИСЬМЕННИКІВ СВІТУ?

ЦЕ МАТВІЙ, МАРКО, ЛУКА Й ІВАН.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

- | | |
|---|---|
| 1. 4. 1917. Українська Центральна Рада організувала в Києві маніфестаційний похід, оголосивши це свято "Першим Днем Свободи" України. | 20. 4. 1922. † композитор Кирило Стеценко. |
| 2. 4. 1111. Перемога над половцями під Сольницею. | 21. 4. 1785. Катерина II. узаконила кріпацький устрій в Україні. |
| 7. 4. 1340. Помер Юрій II, останній князь у галицькій Україні. | 22. 4. 1910. † Марко Кропивницький, "батько українського театру". |
| 9. 4. 1864. Народився поет Павло Грабовський. | 22. 4. 1920. Варшавський договір от. С. Петлюри. |
| 10. 4. 1932. Хиротонія Архимандрита Полікарпа Сікорського (пізніше Митрополита УАПЦ) на єпископа. | 23. 4. 1185. Похід князя Ігоря на половців. |
| 12. 4. 1596. Перемога Наливайка на Білому Каміні. | 24. 4. 1824. Народився поет Яків Щоголів. |
| 14. 4. 1768. Повстання Гайдамаків під проводом Максима Залізняка. | 25. 4. 1927. † письменник Марко Черемшина (Іван Семанюк). |
| 15. 4. 1918. † український повістяр Іван Нечуй-Левицький. | 25. 4. 1913. † письменник Михайло Коцюбинський. |
| 15. 4. 1893. † поет і видатний етнограф Іван Манджура. | 26. 4. 1648. Гетьман Богдан Хмельницький здобуває твердиню Кодак. |
| 18. 4. 1862. Народилася поетка Уляна Кравченко. | 26. 4. 1945. † гетьман Павло Скоропадський. |
| 19. 4. 1848. Початок відродження галицької України і заснування у Львові "Головної Руської Ради". | 26. 4. 1890. Народився поет і літературознавець Микола Зеров. |
| 19. 4. 1885. † Микола Костомарів. | 27. 4. 1904. † поет Михайло Старицький. |
| 19. 4. 1917. Почався в Києві Всеукраїнський Національний Конгрес. | 28. 4. 1915. Вої УСС на Маківці. |
| 20. 4. 1622. † Гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний. | 28. 4. 1932. † Голояд і Пришляк, члени УВО. |
| | 29. 4. 1648. Б. Хмельницького вибрали гетьманом України. |
| | 29. 4. 1918. Проголошення П. Скоропадського гетьманом України. Фльота на Чорному морі підняла український прапор. |

Мені здається, коли б моя Батьківщина була найбіднішою, найнезнанішою на землі — і тоді б вона мені здавалася кращою від Швейцарії і всієї Італії. Ті, хто бачили хоч раз нашу Україну говорять, що бажали б жити і вмерти на її чудових полях. Що ж нам сказати, її дітям? Треба любити й пишатися своєю найпрекраснішою Матір'ю.

Тарас Шевченко (з листів)

ПРАВЕНЬ



МАУ



31 днів

н. ст. Дні	Старого Стилю	Нового Стилю
1 18 В	Св. Вівторок	Єремії прор.
2 19 С	Івана Староп. прп.	Анастасія Вел. патр.
3 20 Ч	Теодора. Тріх. прп.	† Теодосія Печ. прп.
4 21 П	Януарія свмч.	Пелагії прмч.
5 22 С	Теодора Сик. прп.	Ірини муч.
6 23 Н	Нед. Томина, Георгія вмч.	Нед. Мироносиць, Йова Мног.
7 24 П	Сави Сор. мч.	Явлення ч. Хр.
8 25 В	† Марка Ап.	† Івана Богослова (н. н.)
9 26 С	Василія свмч.	† Перен. м. св. Миколая
10 27 Ч	Симеона свмч.	† Симеона Зилот ап.
11 28 П	Ясона й інш.	Кирила й Методія
12 29 С	9 муч. у Кизиці	Єпіфанія й Германа св.
13 30 Н	Нед. Мироносиць, Якова Зав.	Нед. Рослабленого, Глікерії мч.
14 1 П	Травень. Єремії прор.	Ісидора мч.
15 2 В	Атанасія Вел. патр.	Пахомія Вел. прп.
16 3 С	† Теодосія Печ. прп.	Теодора Освщ. прп.
17 4 Ч	Пелагії прпм.	Андроніка й інш. ап.
18 5 П	Ірини мч.	Теодота мч.
19 6 С	Йова Многостр.	Патрикія свщм.
20 7 Н	Розлабленого, Явл. Ч. Хр.	Нед. Самаряники, Талалея мч.
21 8 П	† Івана Богослова (н. н.)	† Константина й Олени
22 9 В	† Перен. м. св. Миколая	Василіска мч.
23 10 С	† Симона Зил. ап.	Михайла Син. ісп.
24 11 Ч	Кирила й Методія уч. сл.	Симеона прп.
25 12 П	Єпіфанія і Германа св.	† 3 найд. г. Ів. Хр.
26 13 С	Глікерії мч.	Карпа ап.
27 14 Н	Нед. Самаряники, Ісидора мч.	Нед. Сліпородж., Терап. свмч.
28 15 П	Пахомія Вел. прп.	Никити прп.
29 16 В	Теодора Освщ.	Теодосії прп.
30 17 С	Андроніка ап.	Ісаакія прп.
31 18 Ч	Теодота мч.	Вознесіння ГНІХ.

НАША ПОЛІТИКА НАГАДУЄ МЕНІ СТОЛЯРА,
ЯКИЙ ТРИ РАЗИ ВТИНАВ ДОШКУ,
А ВОНА ВСЕ ТАКИ БУЛА ЗАКОРОТКА.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

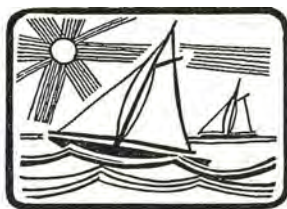
- | | |
|--|--|
| 2. 5. 1648. Початок повстання Богдана Хмельницького. | 18. 5. 1917. У Києві розпочався Перший Всеукраїнський Військовий З'їзд. |
| 2. 5. 1848. У Галичині створено перше українське політ. Т-во "Толовна Руська Рада". | 18. 5. 1902. На засланні помер письменник Павло Грабовський. |
| 3. 5. 1074. Упокоєння Преп. Феодосія Печерського. | 20. 5. 1932. † письменник Степан Васильченко. |
| 3. 5. 1924. Загинув Микола Міхновський, основоположник українського організованого націоналізму. | 22. 5. 1861. Похорон Т. Шевченка на Чернечій Горі під Каневом. |
| 5. 5. 1836. Народився письменник і композитор Сидір Воробкевич. | 22. 5. 1920. Поляки замучили композитора Остапа Нижанківського. |
| 6. 5. 1910. † письменник і громадський діяч Борис Грінченко. | 23. 5. 1920. † український графік Юрій Нарбут. |
| 7. 5. 1840. Народився М. Л. Кропивницький. | 23. 5. 1938. Згинув з большевицької руки в Роттердамі полк. Євген Коновалець, Начальний Командант УВО та Голова Провсду Українських Націоналістів. |
| 9. 5. 1922. † український історик і письменник Орест Левицький. | 24. 5. 1125. † князь Володимир Мономах. |
| 11. 5. 1907. Засновано Українське Накове Т-во в Києві. | 24. 5. 1918. Представники українських партій створили Український Національний Союз. |
| 12. 5. 1947. VI. Собор Єпископів УАПЦ у Мюнхені. | 25. 5. 1926. Загинув Головний Отаман Військ Української Народньої Республіки Симон Петлюра. |
| 13. 5. 1849. Народився письменник Панас Мирний. | 26. 5. 1659. Перемога гетьмана І. Виговського над москалями під Конотопом. |
| 13. 5. 1933. Самогубство письменника Миколи Хвильового. | 28. 5. 1916. † поет Іван Франко. |
| 14. 5. 1871. Народився письменник Василь Стефаник. | 30. 5. 1876. Заборона українського слова царським урядом. |
| 14. 5. 1856. Народився письменник Андрій Чайківський. | 31. 5. 1223. Перша зустріч України з татарами в бою над річкою Калкою. |
| 15. 5. 1848. У Галичині скасовано панщину. | |
| 16. 5. 1648. Перемога під Жовтими Водами. | |
| 16. 5. 1817. Народився видатний історик Микола Костомарів. | |
| 16. 5. 1851. Народився письменник і визн. етнограф Іван Манджура. | |

Серед усіх сумнівів, що від тисячоліть нуртують в людських серцях, одна є певна рада: не робить нічого проти свого сумління. Знаючи цю таємницю, втішаєтеся життям і не боїтеся смерті.

Вольтер, франц. філософ

*Не те робить мене великим, що мене зустрічає, а те, що я роблю.
С.Кіркегард, філософ*

ЧЕРВЕНЬ



JUNE



30 днів

н. ст. Дні	Старого Стилю	Нового Стилю
1 19 П Патрикія свщм.		Юстина мч.
2 20 С Талалея мч.	☾	Никифора патр.
3 21 Н Нед. Сліпородженого, Кон. і Ол.		Нед. Св. Отців, Лукіліяна мч.
4 22 П Василіска мч.		Митрофана патр.
5 23 В Михаїла ісп.		Доротея свмч.
6 24 С Симеона прп.		Висаріона прп.
7 25 Ч Вознесіння ГНІХ.		Теодота Анк. свщм.
8 26 П Карпа оп.		Теодора Стр.
9 27 С Терапонта свмч.		Кирила Алекс. св.
10 28 Н Нед. св. Отців, Никити прп.	☾	Сожествіє Св. Духа
11 29 П Теодосії прмч.		Пресв. Тройці
12 30 В Ісаакія прп.		Онуфрія прп.
13 31 С Єрмія ап.		Акилини мч.
14 1 Ч Червень. Юстина мч.		Єлисея прор.
15 2 П Никифора патр.		Амоса прор.
16 3 С Лукіліяна мч.		Тихона св.
17 4 Н Сожествіє Св. Духа		Нед. Всіх Святих
18 5 П Пресв. Тройці	☾	Леонтія мч.
19 6 В Висаріона прп.		† Юди Тадея ап.
20 7 С Теодота Анкир. свмч.		Методія свмч.
21 8 Ч Теодора Стр. мч.		Пресв. Евхар. (н. н.), Юліяна Т.
22 9 П Кирила Алекс. св.		Євсевія свщм.
23 10 С Тимотея свщм.		Агрипіни мч.
24 11 Н Нед. Всіх Святих	☾	2 нед. по Сош. † Різдво Ів. Хр.
25 12 П Онуфрія прп.		Февронії прп.
26 13 В Акилини мч.		Давида прп.
27 14 С Єлисея прор.		Самсона прп.
28 15 Ч Пресв. Евхаристії (н. н.), Амоса		Перен. м. Кира й Івана
29 16 П Тихона св.		Петра й Павла Ап.
30 17 С Мануїла мч.		Собор 12 Апост.

ЗАВЖДИ ПРОЩАЙ СВОЇМ ВОРОГАМ — ЦЕ НАЙБІЛЬШЕ ЇХ ЗЛОСТИТЬ.

ОСВІТА НЕ МУСИТЬ КОНЕЧНО ВЕСТИ ДО МУДРОСТИ.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

- | | |
|--|---|
| 1. 6. 1630. "Тарасова ніч", розгром поляків. | і перший голова Проводу Українських Націоналістів. |
| 1. 6. 1933. День пам'яті замучених голодом 1933 року. | 15. 6. 1775. Друге зруйнування Січі Запорізької. |
| 2. 6. 1936. † письменник Андрій Чайківський. | 15. 6. 1944. Німці закатували О. Ольжича (Олега Кандибу), заступника Голови ПУН, вченого і поета. |
| 2. 6. 1886. Народився письменник Кость Буревій. | 18. 6. 1569. Люблинська Унія. |
| 3. 6. 1930. † член Академії Наук П. Тютківський. | 18. 6. 1709. Перше зруйнування москалями Січі. |
| 5. 6. 1648. Богдан Хмельницький розбив під Корсунем польське військо. | 20. 6. 1895. † Михайло Драгоманів. |
| 5. 6. 1708. Договір гетьмана Івана Мазепи з шведським королем Карлом XII. про спільну війну з Московщиною. | 20. 6. 1768. Запізник і Гонта здобули Умань. |
| 6. 6. 1224. Татари розбили українське княже військо над Калкою. | 20. 6. 1920. † графік Юрій Нарбут. |
| 6. 6. 1927. † П. Д. Демущий, український музикант - етнограф (нар. 1860 р.). | 20. 6. 1948. В Авгсбургу створено Українську Національну Раду. |
| 6. 6. 1927. † Данило Щербаківський, мистецтвознавець (нар. 1877). | 22. 6. 1929. † Євген Чикаленко. |
| 7. 6. 1843. † поет Маркіян Шашкевич. | 22. 6. 1941. Початок советсько-німецької війни. |
| 7. 6. 1930. † Петро Холодний, видатний маляр. | 23. 6. 1870. † поет Амвросій Метлинський. |
| 8. 6. 1652. Перемога Богдана Хмельницького над поляками під Батогом. | 23. 6. 1917. Перший Універсал Української Центральної Ради в Києві. |
| 8. 6. 1919. УГА почала офензиву під Чортковим. | 25. 6. 1205. В бою з поляками під Завихостом згинув князь Роман Галицький. |
| 9. 6. 1898. † поет Яків Щоголів. | 27. 6. 1918. Загинув у Полтаві письменник Іван Стешенко. |
| 10. 6. 1917. Перший Всеукраїнський Селянський З'їзд у Києві. | 29. 6. 1812. Архiepіскопа Варлаама Шишацького живцем замуровано в Новгород-Сіверському монастирі. |
| 11. 6. 1931. † історик і політик В. Липинський. | 29. 6. 1849. Народилася письменниця Олена Пчілка. |
| 14. 6. 1891. Народився Євген Коновалець, Нач. Командант УВО | 29. 6. 1918. † Хведір Вовк, світової слави вчений антрополог. |
| | 29. 6. 1933. Помер генерал Мирон Тарнавський, Начальний Вождь УГА. |

Мистецтво видобуває наверх погане, що з часом стає гарним, мода видобуває наверх гарне, що з часом стає поганим.

Жан Кокто, французький маляр і письменник

Треба мати відвагу бути непопулярним. Тільки тоді можна зробити те, що кінечне.

Джан Кеннеді, президент ЗДА

ЛИПЕНЬ



JULY



31 днів

н. ст. Дні	Старого Стилю	Нового Стилю
1 18 Н 2 нед. по Сош., Леонтія мч.	☾	3 нед. по Сош. Кос. й Дам. бср.
2 19 П † Юди Тадея ап.		† Пол. Ризи П. Б.
3 20 В Методія свмч.		Якинта мч.
4 21 С Юліяна Тарс. мч.		Андрія Кр. св.
5 22 Ч Євсевія свмч.		† Атанасія Атон. прп.
6 23 П Христа Чоловіколюб.		Сісоє Вел.
7 24 С Різдво Ів. Хр.		Томи й Ажакія прп.
8 25 Н 3 нед. по Сош., Февронії пр.		4 нед. по Сош., Прокопія влмч.
9 26 П Давида прп.	☾	Панкратія свмч.
10 27 В Самсона прп.		† Антонія Печ. прп.
11 28 С Перн. м. Кира й Івана		Євфимії й Ольги кн. Укр.
12 29 Ч Петра й Павла Ап.		Прокла й Іларіона мч.
13 30 П † Собор 12 Апостолів		Собор Арх. Гавриїла
14 1 С Косми й Даміана бср.		Акили ап.
15 2 Н 4 нед. по Сош., † Пол. Ризи ПД.		5 нед. по Сош., † Волод. кн. Укр
16 3 П Якинта мч.		Атиногена мч.
17 4 В Андрія Крит.	☾	Марини дів.
18 5 С † Атанасія Атон. прп.		Якинта й Еміліяна мч.
19 6 Ч Сісоє прп.		Макрини прп.
20 7 П Томи й Аксія прп.		Ілії прор. (н. н.)
21 8 С Прокопія свмч.		Симеона й Івана прп.
22 9 Н 5 нед. по Сош., Панкратія свмч.		6 нед. по Сош., Марії Магд.
23 10 П † Антонія печ. прп.		Трофима й інш. мч.
24 11 В Євфимії й Ольги кн. Укр.	☾	† Бориса й Гліба мч.
25 12 С Прокла й Іларія мч.		† Успіння св. Анни
26 13 Ч Собор Арх. Гавриїла		Єрмолая й інш. мч.
27 14 П Акили ап.		† Пантелеймона влмч.
28 15 С † Володимира Вел. укр. кн.		Калініка мч.
29 16 Н 6 нед. по Сош., Атиногена свм.		7 нед. по Сош., Прохора й ін.
30 17 П Марини прп.		Сили й інш. ап.
31 18 В Якинта й Еміліяна мч.	☾	Євдокима прп.

МРІЄЮ ФАБРИКАНТІВ ЧЕРЕВИКІВ Є СТВОРИТИ ТАКЕ ЖІНОЧЕ ВЗУТТЯ,
ЩО БУЛО Б ВСЕРЕДИНІ БІЛЬШЕ, ЯК ЗВЕРХУ.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

- | | |
|---|--|
| 1. 7. 1910. В боротьбі за український університет у Львові загинув студент Адам Коцко. | 18. 7. 1863. Таємний наказ Валуга цензурі не випускати друком жадної української книжки. |
| 1. 7. 1918. Засновано Український Державний Університет у Кам'янці Под. | 21. 7. 1907. В Петербургу народилась Олена Шовгенівна (Теліга), членка ОУН, поетеса. |
| 7. 7. 1709. Нещасливий для України бій під Полтавою. | 21. 7. 1941. † письменник Богдан Лепкий. |
| 8. 7. 1919. В літунській катастрофі загинув полк. Дмитро Вітовський, організатор зриву 1 Листопада і військовий міністер. | 21. 7. 1948. Проголошено створення Української Національної Ради (в Західній Німеччині). |
| 8. 7. 1659. Гетьман Виговський розбив москалів під Конотопом. | 22. 7. 1944. † співець відродження України — Олександр Олесь (Кандиба). |
| 9. 7. 1651. Бій під Берестечком. | 25. 7. 1874. Народився письменник Марко Черемшина. |
| 10. 7. 1073. Упокоєння Преп. Антонія Печерського. | 26. 7. 1880. Народився письменник В. К. Винниченко. |
| 11. 1. 969. Померла княгиня Ольга. | 27. 7. 1147. Клима Смолятича обрано на митрополичий престол у Києві. |
| 15. 7. 1015. † вел. князь Володимир Великий. | 27. 7. 1649. Перемога гетьм. Б. Хмельницького під Збаражем. |
| 15. 7. 1928. † Марія Грінченкова (Марія Загірна). | 27. 7. 1657. † гетьман Богдан Хмельницький. |
| 15. 7. 1834. Народився Анатоль Свидницький. | 27. 7. 1672. Гетьман П. Дорошенко розбив поляків к. Четвертинівки. |
| 15. 7. 1943. Погром Гестапо УАПЦ в Луцьку. | 27. 7. 1834. Засновано Київський університет св. Володимира. |
| 16. 7. 1917. Проголошено II. Універсал Української Центральної Ради. | 30. 7. 1649. † нах. гетьман Михайло Кричевський у бою під Лоевом. |
| 17. 7. 1932. Повстало в Едмонтоні Українське Національне Об'єднання (УНО). | |

*Дрібка любови до людини більше варта, ніж любов до людства.
Демель, нім. письменник*

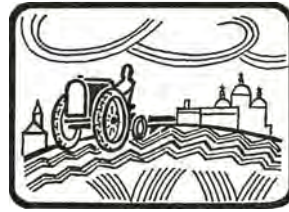
Провідники нашої держави повинні пам'ятати, що вони панують над людьми, а не над худобою.

Польський кардинал Вишинський

Книжки це подарунки зовсім особливого роду. Вони не ломляться, не в'януть, не старіються. Вони подібні до медівника з казки, що його їдять, а він усе таки не зменшується.

Еріх Кестлер

СЕРПЕНЬ



AUGUST



31 днів

н. ст. Дні	Старого Стилю	Нового Стилю
1 19 С	Макрини прп.	Проісх. Ч. Хр., 7 бр. Макавеїв
2 20 Ч	Ілїї прор. (н. н.)	Пер. м. св. Степана
3 21 П	Симеона й Ів. прп.	Ісаакія й інш. мч.
4 22 С	Марії Магд.	7 мол. в Єфезі
5 23 Н	7 нед. по Сош., Трофима й інш.	8 нед. по Сош., Євсигнія ісп.
6 24 П	† Бориса й Гліба мч.	Преображення ГНІХ.
7 25 В	† Успіння св. Анни	Дометія прп.
8 26 С	Єрмолая й інш. ☾	Еміліяна ісп.
9 27 Ч	† Пантелеймона вмч.	† Матія Ап.
10 28 П	Прохора ап.	Лаврентія мч.
11 29 С	Калиніка мч.	Євпла мч.
12 30 Н	8 нед. по Сош., Сили й інш.	9 нед. по Сош., Фотія мч.
13 31 П	Євдокима прп.	Максима ісп.
14 1 В	Серпень. Проісх. Ч. Х., Макавеїв	† Пер. м. Теодосія печ.
15 2 С	Перн. м. св. Степана ☺	Успіння МБ.
16 3 Ч	Ісаакія і інш.	Перн: Нерук. Образа
17 4 П	7 мол. у Єфезі	Мирона мч.
18 5 С	Євсигнія ісп.	Флора й Лавра мч.
19 6 Н	9 нед. по Сош., Преображення Г.	10 нед. по Сош., Андрея Страт.
20 7 П	Дометія прп.	Самуїла прор.
21 8 В	Еміліяна ісп.	Тадея ап.
22 9 С	† Матія Ап. ☾	Агатоніка мч.
23 10 Ч	Лаврентія мч.	Лупа мч.
24 11 П	Євпла мч.	Євтиха свмч.
25 12 С	Фотія й Анікити мч.	Возвр. м. Вартоломея
26 13 Н	10 нед. по Сош., Максима ісп.	11 нед. по Сош., Андр. й Нат.
27 14 П	† Пер. м. Теодосія Печ.	Пімена прп.
28 15 В	Успіння МБ.	Мойсея Мур.
29 16 С	Перн. Нерук. Образа	Усікновення г. Ів. Хр. (н. н.)
30 17 Ч	Мирона мч. ☾	Олександра й інш. патр.
31 18 П	Флора й Лавра мч.	† Положення пояса Пр. Б.

В КАПІТАЛІСТИЧНОМУ ЛАДІ ЛЮДИ ПРАГНУТЬ ГРОШЕЙ,
 БО ВОНИ ДАЮТЬ ВЛАДУ,
 В КОМУНІСТИЧНОМУ — ЛЮДИ ПРАГНУТЬ ВЛАДИ,
 БО ВОНА ДАЄ ГРОШІ.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

- | | |
|--|---|
| <p>1. 8. 1913. † Леся Українка, славетна українська поетка.</p> <p>4. 8. 1687. Обрано Івана Мазепу гетьманом України.</p> <p>4. 8. 1914. Засновано у Львові "Союз Визволення України".</p> <p>5. 8. 1911. † письменниця Ганна Барвінок.</p> <p>6. 8. 1657. † гетьман Богдан Хмельницький.</p> <p>8. 8. 1819. Народився письменник Пантелеймон Куліш.</p> <p>8. 8. 1834. Народився поет Осип Юрій Федькович.</p> <p>10. 8. 1867. Народився письменник Осип Маковей.</p> <p>10. 8. 1907. † письменниця Марко Вовчок.</p> <p>12. 8. 1942. † Микола Бурячек, мистець-маляр.</p> <p>12. 8. 1925. † поет Володимир Самійленко.</p> <p>14. 8. 988. Хрещення України-Русі.</p> <p>14. 8. 1581. Перша друкована Біблія церковно-слов'ян. мовою ("Острозька Біблія").</p> <p>15. 8. 1628. Український Православний Собор у Києві.</p> <p>15. 8. 1856. Народився Іван Франко.</p> <p>16. 8. 1649. Перемога гетьмана Б. Хмельницького під Зборовом.</p> <p>17. 8. 1245. Перемога короля Данила над мадярами.</p> <p>17. 8. 1772. Прилучення Галичини до Австр.-Угорщини.</p> <p>18. 8. 1836. Народився письменник Олександр Кониський.</p> | <p>20. 8. 1649. Зборівська угода гетьмана Хмельницького з Польщею.</p> <p>20. 8. 1843. † письменник Квітка-Основ'яненко.</p> <p>20. 8. 1921. Помер письменник Адриян Кащенко.</p> <p>20. 8. 1875. Народився артист-маляр О. Мурашко.</p> <p>21. 8. 1627. Вийшов у Києві один із перших словників української мови "Лексикон Памви Беринди".</p> <p>21. 8. 1925. † поет і письменник Осип Маковей.</p> <p>25. 8. 1698. † гетьман Петро Дорошенко в московській неволі.</p> <p>27. 8. 1923. Згинула Маруся Тарасенко разом з 60 повстанцями.</p> <p>28. 8. 1921. Большевики розстріляли у Києві поета Григорія Чупринку.</p> <p>29. 8. 1845. Народився драматург Іван Тобілевич (Карпенко-Карий).</p> <p>29. 8. 1875. Народилась письм. Людмила Старицька-Черняхівська.</p> <p>30. 8. 1673. Великий похід на Крим кошового Івана Сірка.</p> <p>30. 8. 1941. Смерть членів Проводу Українських Націоналістів Ом. Сеника-Грибівського і М. Сціборського.</p> <p>31. 8. 1919. Злучені українські армії (УНР і УГА) ввійшли в Київ.</p> <p>31. 8. 1945. Загинув письменник Ю. Липа.</p> |
|--|---|

Найдурніше, що можна заявити в політиці, це: "Вже немає повороту". Для справжнього державного мужа завсіди є ще дорога назад.

А. Золі, прем'єр Італії

Легше поборювати політичних ворогів, як витримувати з політичними приятелями.

Поль Рено, французький прем'єр

ВЕРЕСЕНЬ



SEPTEMBER



30 днів

н. ст. Дні	Старого Стилю	Нового Стилю
1 19	С Андрія Стр.	(Поч. церк. року) Симеона прп.
2 20	Н 11 нед. по Сош., Самуїла прор.	12 нед. по Сош., Маманта мч.
3 21	П Тадея Ап.	Антима мч.
4 22	В Агатоніка мч.	Вавили свмч.
5 23	С Лупа ап.	Захарії й Єлисавети
6 24	Ч Євтихія свмч.	Чудо Арх. Михаїла
7 25	П Возвр. м. Вартоломея ап.	Созонта мч.
8 26	С Андріяна й Наталії	Різдво Пр. Б.
9 27	Н 12 нед. по Сош., Пімена прп.	13 нед. по Сош., Йоак. й Анни
10 28	П Мойсея мур.	Минодори й інш.
11 29	В Усікновення Г. Ів. Хр. (н. н.)	Теодори прп.
12 30	С Олександра й інш. патр.	Автонома цвмч.
13 31	Ч † Пол. Пояса Пр. Б.	Віднова храму, Корнилія мч.
14 1	П Вересень. † Почат. ц. року	Воздвиження Ч. Хреста
15 2	С Маманта мч.	Никити мч.
16 3	Н 13 нед. по Сош., Антима свмч.	14 нед. по Сош., Євфимії вч.
17 4	П Вавили свмч.	Софії і її дітей
18 5	В Захарії й Єлисавети	Євменія вч.
19 6	С Чудо Арх. Михаїла	Трофима й інш. мч.
20 7	Ч Созонта мч.	Євстахія вч.
21 8	П Різдво Пр. Б.	Кондрата ап.
22 9	С Йоакима й Анни	Фоки свмч.
23 10	Н 14 нед. по Сош., Минодори й ін.	15 нед. по Сош., Зач. Ів. Хр.
24 11	П Теодори прп.	Теклі првмч.
25 12	В Автонома свмч.	Євфрозини прп.
26 13	С Відн. храму, Корнилія мч.	Пред. Івана Бог. (н. н.)
27 14	Ч Воздвиження Ч. Хр.	Калістрата мч.
28 15	П Никити вч.	† Харитона прп.
29 16	С Євфимії вч.	Киріяка отш. прп.
30 17	Н 15 нед. по Сош., Софії і її діт.	16 нед. по Сош., Григорія смч.

КЛАДОВИЩЕ — ЦЕ МІСЦЕ, ПОВНЕ ЛЮДЕЙ, ЯКІ ДУМАЛИ,
ЩО БЕЗ НИХ ЗАВАЛИТЬСЯ СВІТ.

ДОБРИЙ ПРИКЛАД — ЦЕ НАЙКРАЩА ПРОПОВІДЬ.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

- | | |
|---|---|
| 1. 9. 1722. Народився філософ Григорій Сковорода. | 16. 9. 1658. Гадяцька умова: Україна — самостійна держава в союзі з Польщею. |
| 1. 9. 1939. Початок другої світової війни. | 16. 9. 1939. Перше збройне повстання відділів УПА в м. Степань. |
| 2. 9. 1709. † гетьман Іван Мазепа. | 18. 9. 1640. Собор у Києві приймає і одобрює "Ісповідання Православної Віри" митр. Петра Могили. |
| 4. 9. 1938. В Ужгороді заложено Українську Національну Оборону. | 18. 9. 1940. † артист Саксаганський (Опанас Карпович Тобілевич). |
| 5. 9. 1864. Народився письменник Михайло Коцюбинський. | 18. 9. 1841. Народився Михайло Драгоманів. |
| 5. 9. 911. Договір князя Олега з греками в Царгороді. | 19. 9. 1903. † буковинський поет Сидір Воробкевич. |
| 7. 9. 1805. Народився письменник Олекса Стороженко. | 21. 9. 1944. † Олександр Кошиць. |
| 7. 9. 1921. Згинула Віра Бабенко разом з 62 повстанцями. | 22. 9. 1918. Відкрито в Києві український університет. |
| 9. 9. 1769. Народився Іван Котляревський, батько нового українського письменства. | 23. 9. 1648. Розгром поляків під Пиливцями. |
| 9. 9. 1915. Перший бій УСС з москалями під Сянками. | 25. 9. 1921. Атака на Й. Пілсудського й польського воєводу Грабовського виконаний членом УВО Степаном Федаком (Смоком). |
| 10. 9. 1659. Договір гетьмана Івана Виговського з Польщею в Гадячі. | 29. 9. 1866. Народився славний історик Михайло Грушевський. |
| 12. 9. 1875. Народився Олександр Кошиць композитор і диригент. | 30. 9. 1930. Смерть Юліана Голсвінського, Крайового Команданта УВО, з рук польської поліції. |
| 12. 9. 1903. У Полтаві відкрито пам'ятник Іванові Котляревському. | |
| 14. 9. 1867. † етнограф Опанас Маркович. | |
| 15. 9. 1907. † драматург і артист Іван Тобілевич. | |

"Світ став такий малий, що куди не поїдеш на науковий з'їзд, всюди зустрінеш українців угасників конгресових нарад; вони читають лекції, інформують про свої дослідження і результати, беруть участь в дискусіях. Українські вчені не відстають ні в чому від своїх слов'янських, германських та англосаксонських колег..."

*інж. Володимир Мацьків
керівник дослідів канадської гірничої фірми*

Хорони нас, Боже, перед людьми, які плутають ідеалізм з істерією.

Фелікс Гаяр, прем'єр Франції

Коли я був молодий, зневажали молодих людей. Тепер зневажають старих. Моє покоління взагалі ніколи не мало пошани.

Джон Преслей, англійський письменник

ЖОВТЕНЬ



ОСТОВЕР

31 днів

н. ст. Дні	Старого Стилю	Нового Стилю
1 18 П Євменія прп.		Покров Пр. Б.
2 19 В Трофима вч.		Кипріяна свмч.
3 20 С Євстахія вч.		Дионізія Ареоп. свмч.
4 21 Ч Кондрата ап.		Єротея свмч.
5 22 П Фоки свмч.		Харитини мч.
6 23 С Зач. Івана Хр.	☺	† Томи Ап.
7 24 Н 16 нед. по Сош., Теклі мч.		17 нед. по Сош., Сергія і Вакха
8 25 П Євфросини прп.		Пелагії й Таїсії
9 26 В Івана Богослова (н. н.)		† Якова Ап.
10 27 С Калістрата мч.		Євлампія і Євламπίї мч.
11 28 Ч † Харитона прп.		Филипа ап.
12 29 П Киріяка прп.		Прова й інш. мч.
13 30 С Григорія свмч.	☺	Карпа й інш. мч.
14 1 Н Жовт. 17 нед. по Сош., Пкр. П. Б.		18 нед. по Сош., Параскев. прп.
15 2 П Кипріяна свмч.		Євтимія прп.
16 3 В Дионісія свмч.		Лонгіна мч.
17 4 С Єротея свмч.		Осії прор.
18 5 Ч Харитини мч.		† Луки Ап. Єв.
19 6 П † Томи Ап.		Йоїля прор.
20 7 С Сергія і Вакха мч.	☺	Артемія вч.
21 8 Н 18 нед. по Сош., Пелагії і Таїс.		19 нед. по Сош., Іларіона Вел.
22 9 П † Якова Ап.		Аверкія св.
23 10 В Євлампія і Євламπίї мч.		Якова ап.
24 11 С Филипа ап.		Арети мч.
25 12 Ч Прова й інш. мч.		Маркіяна й Мартирія мч.
26 13 П Карпа й інш.		Димитрія вч.
27 14 С Параскевії прп.		Нестора мч.
28 15 Н 19 нед. по Сош., Христа Царя ☺		20 нед. по Сош., Христа Царя
29 16 П Лонгіна мч.		Анастасії прпм.
30 17 В Осії прор.		Зиновія і Зиновії мч.
31 18 С † Луки Ап. Єв.		Стахія і інш.

ОДИН ВІЖИТЬ ПОПЕРЕДУ СВОГО ЧАСУ,
ДРУГИЙ ШКУТИЛЬГАЄ ПОЗАДУ НЬОГО,
А МУДРИЙ ЗАВЖДИ ТРИМАЄ ІЗ ЧАСОМ КРОК.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

- | | |
|---|---|
| 1. 10. 1187. Помер князь Ярослав Осмомисл. | 14. 10. 1921. Почався в Києві перший Всеукраїнський Собор Української Автокефальної Православної Церкви. |
| 1. 10. 1665. Вибір гетьмана Петра Дорошенка. | 15. 10. 1943. Масові розстріли німецькою окупаційною владою українського духовництва і православного населення. |
| 3. 10. 1930. † письменниця Олена Пчілка. | 18. 10. 1876. Народився Сергій Єфремов. |
| 4. 10. 1891. Народився поет Юрій Клен. | 18. 10. 1918. Скликано у Львові Українську Національну Раду. |
| 4. 10. 1930. † артистка Мєрія Заньковецька. | 22. 10. 1898. Народився поет Дмитро Фальківський. |
| 5. 10. 1657. Вибір гетьмана Івана Виговського. | 22. 10. 1953. † митрополит УАПЦ Полікарп Сікорський. |
| 5. 10. 1941. Заснувалася Українська Національна Рада в Києві. | 23. 10. 1921. Всеукраїнський Церковний Собор. Відродження Української Автокефальної Православної Церкви. |
| 7. 10. 1926. † В. Гнатюк, український етнограф. | 26. 10. 1922. † письменник - історик Орест Левицький. |
| 7. 10. 1253. Коронація князя Данила в Дорогичині на галицького короля. | 28. 10. 1894. † автор "Історії української літератури" О. Огоновський. |
| 8. 10. 1942. В Почаївській Лаврі підписано акт поєднання Українських Церков Автокефальної і Автономної. | 29. 10. 1794. † мандрівний філософ Григорій Сковорода. |
| 9. 10. 1596. Проголошення Церковної Унії в Бересті. | 30. 10. 1947. † поет Юрій Клен (проф. Освальд Бурггардт). |
| 9. 10. 1917. † мистець-маляр Сергій Васильківський. | 30. 10. 1930. В Едмонтоні вийшло 1-е число "Нового Шляху", |
| 10. 10. 1893. † байкар Леонід Глібів. | |
| 11. 10. 1835. Згинув Устим Кармелюк. | |
| 12. 10. 1624. Запорозжці здобули Царгород. | |
| 13. 10. 1866. † письменник Петро Гулак-Артемовський. | |

Різниця між "народною" більшовицько - московською "демократією" і справжньою демократією української вільної державности особливо яскраво виступає в організації співжиття різних народів в одній державі. Советська держава русифікує всіх, Українська Народна Республіка — 1917-1920 років — сформувала національно-персональну автономію для національних меншин в Україні.

ЛИСТОПАД



NOVEMBER

30 днів

н. ст. Дні	Старого Стилю	Нового Стилю
1 19 Ч	Йоїла прор.	Косми й Дамяна беср.
2 20 П	Артемія вмч.	Акиндина й нш. мч.
3 21 С	Іларіона вмч.	Акепсима й інш. мч.
4 22 Н	20 нед. по Сош., Аверкія св.	21 нед. по Сош., Йоанікія вел.
5 23 П	Якова ап.	Галактіона мч.
6 24 В	Арети мч.	Павла св.
7 25 С	Маркіяна й Мартирія мч.	Єрона й інш. мч.
8 26 Ч	Дмитрія вмч.	Собор Арх. Михаїла
9 27 П	Нестора мч.	Онисифора мч.
10 28 С	Параскеви вмч.	Ераста й інш. мч.
11 29 Н	21 нед. по Сош., Анастасії	22 нед. по Сош., Мини й інш.
12 30 П	Зиновія й Зиновії мч.	Йосафата свмч. Пол. (н. н.)
13 31 В	Стахія й інш.	† Івана Зол. св.
14 1 С	Листопад. Косми й Дамяна	† Пилипа ап.
15 2 Ч	Акиндина мч.	Гурія й інш. мч.
16 3 П	Акепсима й інш.	† Матея Ап.
17 4 С	Йоанікія Вел. прп.	Григорія чуд.
18 5 Н	22 нед. по Сош., Галактіона	23 нед. по Сош., Мини, Вік. й і.
19 6 П	Павла ап.	Авдія прор.
20 7 В	Єрона й інш.	Григорія прп.
21 8 С	Собор Арх. Михаїла	Введення в храм ПД.
22 9 Ч	Онисифора мч.	Филимона й інш.
23 10 П	Ераста ап.	Амфілохія й Григорія
24 11 С	Мини й інш. мч.	Катерини вмч.
25 12 Н	23 нед. по Сош., Йосафата	24 нед. по Сош., Климента пап
26 13 П	† Івана Зол. св.	Алипія прп.
27 14 В	† Филипа ап.	Якова перс.
28 15 С	Гурія і інш	Стефана прмч.
29 16 Ч	† Матея Ап.	Парамона мч.
30 17 П	Григорія чуд.	† Андрія Ап.

ЄДИНА ПРИЧИНА, ЧОМУ КОЖНИЙ АМЕРИКАНЕЦЬ НЕ МАЄ ЩЕ
СВОГО СЛОНА Є ТА, ЩО ЇМ НІКОЛИ НІЯКИЙ СЕЙЛСМЕН
НЕ ЗАПРОПОНУВАВ ЩЕ СЛОНА ЗА ОДНОГО ДОЛЯРА
ЗАВДАТКУ І НА ЛЕГКІ ТИЖНЕВІ СПЛАТИ.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

- | | |
|---|--|
| 1. 11. 1861. Народилася письменниця Дніпрова Чайка. | 15. 11. 1878. Народився поет Грицько Чупринка. |
| 1. 11. 1889. Народився письменник Остап Вишня (Павло Губенко). | 15. 11. 1945. Була заснована в Авгсбургу Українська Вільна Академія Наук. |
| 1. 11. 1918. Листопадовий зрив. Українські війська зайняли Львів. | 16. 11. 1863. Народилася письменниця Ольга Кобилянська. |
| 1. 11. 1944. † у Львові митрополит Андрій Шептицький. | 17. 11. 1828. Народилася письменниця Ганна Барвінок. |
| 3. 11. 1941. Зруйновано вибухом Велику Успенську Церкву Києво-Печерської Лаври. | 19. 11. 1698. † гетьман України Петро Дорошенко. |
| 3-7. 11. 1927. Перша Конференція Українських Націоналістів у Празі покликала до життя перший Провід Українських Націоналістів з полк. Є. Коновальцем на чолі. | 20. 11. 1917. Третій Універсал Української Центральної Ради про самостійність Української Держави. |
| 4. 11. 1921. Другий Зимовий Похід під ком. Ю. Тютюнника. | 21. 11. 1921. Большевики розстріляли під Базаром 359 українських вояків. |
| 6. 11. 1912. Помер Микола Лисенко, музик і композитор. | 21. 11. 1943. Засновано в Канаді "Осередок Української Культури й Освіти". |
| 6. 11. 1811. Народився поет Маркіян Шашкевич. | 23. 11. 1873. † український учений Михайло Максимович. |
| 7. 11. 1940. В Канаді постає "Комітет Українців Канади". | 23. 11. 1919. † видатний критик Микола Євшан. |
| 9. 11. 1872. Народився письменник Богдан Лепкий. | 24. 11. 1934. † помер історик Михайло Грушевський. |
| 10. 11. 1708. Москалі здобули і зруйнували Батурин, тодішню столицю України. | 25. 11. 1838. Народився письменник Іван Нечуй-Левицький. |
| 10. 11. 1838. † Іван Котляревський. | 25. 11. 1901. Народився поет Михайло Орест. |
| 13. 11. 1923. † письменник Іван Липа. | 29. 11. 1778. Народився Григорій Квітка-Основ'яненко. |
| 14. 10. 1918. У Києві засновано Українську Академію Наук. | 29. 11. 1899. Народився письменник Григорій Косинка. |
| 14. 11. 1918. Гетьман Павло Скоропадський проголосив федерацію України з Росією. | 29. 11. 1902. † український поет-революціонер Павло Грабовський. |
| 15. 11. 1918. Початок повстання проти гетьмана Скоропадського. | 30. 11. 1932. † Старик і Березинський, бойовики ОУН. |

Дорога від людини до мобу-юрби веде через масу.

Маса це компактна форма, в якій усе людське можна на команду розбудити або вбити.

Є приязна маса і ворожа маса. Для переходу від однієї до другої вистачає один єдиний фальшивий рух, одне єдине фальшиво наголошене слово.

Аніта

ГРУДЕНЬ



DECEMBER

31 днів

н. ст.	Дні	Старого Стилю	Нового Стилю
1	18	С Платона й Романа	Наума прор.
2	19	Н 24 нед. по Сош., Адвія прп.	25 нед. по Сош., Авакума пр.
3	20	П Григорія прп.	Софонія прор.
4	21	В Введення в храм П. Д.	Варвари вмч.
5	22	С Филимона ап.	† Сави Освщ.
6	23	Ч Амфілохія і Григор.	Миколая Чуд.
7	24	П Катерини вмч.	Амврозія св.
8	25	С Глиментя папи	Патапія прп.
9	26	Н 25 нед. по Сош., Аліпія	26 нед. по Сош., Неп. Зач. ПД.
10	27	П Якова перс. вмч.	Мини й інш.
11	28	В Стефана мч.	Даниїла Столп.
12	29	С Парамона мч.	Спиридона прп.
13	30	Ч † Андрія Ап.	† Евстратія й інш. мч.
14	1	П Грудень, Наума прор.	Тирса й Левкія мч.
15	2	С Авакума прор.	Елевтерія свмч.
16	3	Н 26 нед. по Сош., Софонія	Нед. Праотців, Аггея прор.
17	4	П Варвари вмч.	Даниїла прор.
18	5	В † Сави Освщ.	Севастіяна й інш.
19	6	С Миколая чуд.	Боніфатія мч.
20	7	Ч Амврозія св.	Ігнатія Богон.
21	8	П Патапія прп.	Юліанії вмч.
22	9	С Непор. Зач. ПД.	Анастасії вмч.
23	10	Н 27 нед. по Сош., Мини.	Нед. св. Отець, 10 мч. Креті
24	11	П Даниїла Столп.	Нав. Різдва, Євгенії
25	12	В Спиридона прп.	Різдво Христове
26	13	С † Евстратія й інш.	Собор Пр. Д. і Йосифа. Обр.
27	14	Ч Тирса й Левкія мч.	Стефана первмч.
28	15	П Елевтерія свмч.	20,000 муч. у Нікомидії
29	16	С Аггея прор.	Дітей уб. у Вифлеємі
30	17	Н Нед. Праотців, Даниїла	Нед. по Різдві, Анисії мч.
31	18	П Севастіяна й інш.	Меланії прп.

УСМІХУ НЕ МОЖНА КУПИТИ, АНІ ВИПРОСИТИ, АНІ ПОЗИЧИТИ,
АНІ ВКРАСТИ, БО ВІН НЕ МАЄ НІЯКОЇ ВАРТОСТИ ДОТИ,
ДОКИ ЙОГО ВАМ НЕ ПОДАРУЮТЬ.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

- | | |
|--|--|
| 1. 12. 1893. Народився письменник Микола Хвильовий. | ка, В. Мисика, Д. Фальківського, М. Терещенка, Гр. Косинку, Ів. Крушельницького, М. Лебединця, Костя Буревія, Романа Шевченка. |
| 2. 12. 1874. † письменник Олекса Петрович Стороженко. | 16. 12. 1637. Бій козаків з поляками під Кумейками. |
| 2. 12. 1919. Початок Першого Зимового Походу під ком. ген. Омельновича - Павленка. | 17. 12. 1939. В копальнях Камчатки загинув поет і літературознавець М. Драй-Хмара. |
| 2. 12. 1938. Проголошено Карпатську Україну автономною державою. | 18. 12. 1856. Народився артист Микола Садовський. |
| 4. 12. 1803. † на Соловецьких островах останній кошовий Запорізької Січі Петро Калнишевський. | 18. 12. 1871. Народився поет Микола Вороний. |
| 5. 12. 1878. Народився О. Олесь. | 19. 12. 1240. Татарський хан Батий зруйнував Київ і рушив на Галичину. |
| 5. 12. 1917. Відкрито у Києві Українську Академію Мистецтв. | 19. 12. 1918. Директорія УНР в'їхала до Києва — відновилася УНР. |
| 7. 12. 1936. † Василь Стефаник. | 21. 12. 1764. Москва скасувала гетьманщину. |
| 8. 12. 1868. Засновано у Львові Товариство "Просвіта". | 22. 12. 1834. Народилась письменниця Марко Вовчок. |
| 11. 12. 1840. Народився письменник Михайло Старицький | 22. 12. 1932. Героїчна смерть Біласа і Данилишина, членів УВО - ОУН. |
| 11. 12. 1891. † О. Потебня, видатний український вчений лінгвіст. | 23. 12. 1873. Засновано у Львові Наукове Т-во ім. Т. Шевченка. |
| 12. 12. 1896. Народився полк. Андрій Мельник, Голова Проводу Українських Націоналістів. | 24. 12. 1653. Перемога гетьмана Б. Хмельницького під Жванцем. |
| 12. 12. 1871. † письменник Анатоль Свидницький. | 25. 12. 1848. У Львівському університеті засновано катедру української мови. |
| 12. 12. 1900. † письменник Олександр Кониський. | 29. 12. 1724. У Петропавловській в'язниці помер наказний гетьман Павло Полуботок. |
| 14. 12. 1918. Війська Директорії УНР і Січові Стрільці зайняли Київ. Скоропадський зрікся влади. | 31. 12. 1637. † Павлюк, провідник козацького повстання. |
| 17. 12. 1848. † письменник Євген Гребінка. | |
| 18. 12. 1934. Большевицький таємний суд засудив до страти 28 українців, а між ними письменників: О. Влизь- | |

Багато людей подібні до дзеркал. Здається, що вони глибокі, а за ними нічого немає...

Краще згинуту в чарівному сні, ніж кормитись клептиками буденності і бути цим вдоволеним.

Гона Бодден

1962 РІК

1962 рік є звичайним роком і має 365 днів.

Пасхапія

(за старим стилем, а дати за новим)

Ключ граничний — Ч.	Благовіщення — 7 квітня, в субо-
Недільна буква до 14 березня — Є,	ту 4 нед. посту.
а від 14 березня — С.	Великдень — 29 квітня.
Тріодь починається — 18 лютого.	Зіслання св. Духа — 17 червня.
Неділя м'ясопусна — 4 березня.	М'ясниць — 8 тижнів і 1 день.
Поклони — 11 квітня.	

Пости

1. В Навечеріє Різдва Хр. — 6 січня.
2. В нав. Богоявлення 18 січня.
3. В сиропусний тиждень — 5-11 березня.
4. У вел. піст — 12 березня до 28 квітня.
5. В Петрівку — 25 червня до 11 липня.
6. В Спасівку — 14 до 27 серпня.
7. В день Усікновення Г. Ів. Хр. — 11 вересня.
8. В день Воздвиження Ч. Хреста. — 27 вересня
9. В Пилипівку — від 28 листопада до 6 січня.
10. Кожної п'ятниці крім загальниць. (Також і середі в часі посту)

Загальниці

1. Від Різдва Хр. до Богоявлення (від 7 до 19 січня)
2. Від неділі Митаря і Фарисея до нед. Блудного сина. (19. II. - 25. II.)
3. Від Великодня до Томиної неділі (29. IV. - 6. V.)
4. Від нед. Сош. св. Духа до нед. Всіх Святих

Заборонені часи

- А) Для Вінніпегської архієпархії, торонтонської і саскатунської єпархії (укр. кат.) заборонені часи є тільки в часі Пилипівки і Великого Посту.
- Б) Для Едмонтонської єпархії та православних українців заборонені часи є ті, як передтим, а саме:
1. Всі (середі), п'ятниці крім загальниць: перед Вел. Постом, тиждень по Великодні та тиждень по Зелених Св'ятах.
 2. Від початку Пилипівки до Богоявлення (28 листоп. до 19 січня).
 3. Від Сирного понеділка до нед. Томиної.
 4. В Петрівку й Спасівку.
 5. В день Усікновення Г. Ів. Хр. 11. IX.
 6. В день Воздвиження Ч. Хреста 27. IX.

Новий Стиль

Ключ граничний — Ї.	Благовіщення — 25 березня (3
Недільна буква — до 14 березня —	нед. посту).
С, а від 14 березня — З.	Поклони — 4 квітня.
Тріодь починається — 11 лютого.	Великдень — 22 квітня.
Неділя М'ясопусна — 25 лютого.	Зіслання св. Духа — 10 червня.
	М'ясниць — 9 тижнів.

СПИСОК СЛОВ'ЯНСЬКИХ ІМЕН

Богодар	9 листопада	Гримислав	12 жовтня
Богомир	13 січня	Держислав	16 липня
Богуслав	29 квітня	Добромир	4 січня
	22 травня		5 червня
Богухвал	18 березня	Доброслав	10 січня
Богдан	19 березня	Довгослав	18 червня
Богданна	6 лютого	Домослав	15 січня
	17 липня	Збігнєв	17 березня
Богдар	27 травня	Збоїслав	28 червня
Богумил	13 квітня	Здислав	29 січня
	5 листопада	Здобислав	30 липня
Бойомир	6 січня	Земислав	13 жовтня
Божема	14 березня	Зимовит	19 жовтня
Божеслава	31 травня	Ігор	18 травня
Болеслав	22 липня	Ізяслав	6 липня
	19 серпня	Казимир	4 березня
Борис і Гліб	15 травня	Казимира	21 серпня
	6 серпня	Квітослава	1 квітня
Бронислав	16 жовтня	Красислав	17 квітня
Бронислава	3 вересня	Любомир	1 травня
Будислав	1 бересня	Любомира	21 березня
Ванада	3 червня		24 березня
Вислав	7 червня		24 липня
	9 грудня	Любослав	12 квітня
Витослав	22 січня	Людомир	10 листопада
Вірослав	27 лютого	Людослав	30 листопада
Властимир	23 жовтня	Лютослав	26 жовтня
Войтіх	23 квітня	Мечислав	1 січня
Володимир	16 січня	Милослав	3 липня
	9 квітня	Милош	25 січня
	28 липня	Мирослав	26 лютого
Володимира	9 січня	Мирослава	26 липня
	11 серпня	Мстислав	8 січня
Володислав	3 квітня	Мстислава	9 березня
	25 вересня	Олег	7 серпня
Володислава	13 грудня	Ольга	24 липня
Всеволод	6 листопада	Остромир	4 серпня
В'ячеслав	15 червня	Пребислав	22 жовтня
	28 вересня	Предислав	22 лютого
Годислав	22 березня	Перемислав	13 квітня
Годимир	31 жовтня		30 жовтня
Горислав	28 листопада	Радивой	10 липня
Гнівомир	8 лютого		

Радомир	16 листопада
	28 січня
Радослав	15 липня
Ратимир	19 січня
Ратислав	2 червня
Родослав	2 березня
	8 квітня
Ростислав	17 січня
	4 вересня
Славобій	25 лютого
Славомир	17 травня
	5 листопада
Славомира	5 лютого
	8 травня
	18 листопада
Станислав	2 жовтня

Судомир	2 квітня
Святополк	1 червня
	25 вересня
Святослав	7 січня
Святош	12 березня
Томир	27 листопада
Томира	24 травня
Томислав	21 грудня
Чеслав	20 липня
Ядвига	15 жовтня
Яромир	11 квітня
	28 травня
Ярополк	18 січня
Ярослав	21 січня
	25 квітня

СМУГИ ЧАСУ В КАНАДІ

В Канаді заведено 5 основних смуг часу, з яких кожна має 15 ступнів географічної довжини з різницею одної години між смугами.

Атлантийська	від 60 до 75 геогр. довжини
Східня	від 75 до 90 геогр. довжини
Середня	від 90 до 105 геогр. довжини
Гірська	від 105 до 120 геогр. довжини
Тихоокеанська	від 120 і далі на захід.

Отже коли в Галифаксі 12 година, то в Оттаві 11, у Вінніпегу 10, в Едмонтоні 9, а у Ванкувері 8.

УРЯДОВІ СВЯТА В КАНАДІ

Новий Рік, Велика П'ятниця, Великодній Понеділок, День Вікторії, День Домінії (Держави) 1-го липня, День Праці — 1-ий понеділок у вересні, День Подяки, День Замирення — 11-го листопада, Різдво — 25-го грудня.

У римо-католицькій провінції Квебек святкують ще й ці свята: Богоявлення, Попелева Середа, Вознесіння, св. Івана Христителя, Всіх Святих, Непорочне Зачаття.

ДЕРЖАВНІ СВЯТА В ІНШИХ КРАЇНАХ

Австралія	26 січня	День Австралії
Англія	7 червня	День урод. корол. Єлисавети II.
Аргентина	25 травня	Травнева Револуція, 1810
	9 червня	Деклярація Незалежности, 1816
Бельгія	21 липня	День Незалежности, 1831
Бразилія	7 вересня	День Незалежности, 1822
Гаїті	1 січня	День Незалежности, 1804
Голляндія	30 квітня	День уродин Королевої Юліяни
	5 травня	День Визволення, 1945
Греція	25 березня	День Незалежности, 1821
Данія	11 березня	День ур. Короля Фредерика IX.
Домініканська Респ.	27 лютого	День Незалежности, 1844
Індія	26 січня	День Республіки, 1950
Ірляндія	17 березня	День св. Патрика
Італія	4 листоп.	День Перемоги, 1918
Китай	17 лютого	Новий Рік
	10 жовтня	День Республіки, 1911
Куба	20 травня	День Незалежности, 1902
Мексико	16 вересня	День Незалежности, 1810
Нова Зеландія	26 вересня	День Доміні, 1907
Норвегія	17 травня	День Конституції, 1814
Пакистан	14 серпня	День Пакистану, 1947
Перу	28 липня	День Незалежности, 1821
Південна Африка	31 травня	День Унії, 1910
Польща	3 травня	Конституція 3 травня, 1791
	22 липня	День Визволення, 1944
СССР	7 листоп.	Жовтнева Револуція, 1917
	5 грудня	Сталінська Конституція, 1936
Туреччина	29 жовтня	День Республіки, 1923
Франція	14 липня	Збурення Бастилії, 1789
Чехословаччина	28 жовтня	День Незалежности, 1918
Чіле	18 вересня	День Незалежности, 1810
Швайцарія	1 серпня	Національне Свято
Швеція	6 червня	День Конституції, 1809
Югославія	29 листоп.	Проголошення Нар. Республіки

ПОШТОВА ТАРИФА

ЛИСТИ:

Місцеві листи — 4 ц. за першу унцію, по 2 ц. за кожную дальшу унцію. Канада: 5 ц. за першу унцію, 3 ц. за кожную дальшу унцію.

З а в в а г а: всі листи, надані в Канаді для доручення в Канаді, висилаються літунською поштою, якщо не перевищують 8 унцій. За надвишку тягару обов'язує тарифа літунської пошти.

Велика Британія і вся Бритійська Імперія, ЗДА, всі американські країни, Франція й Еспанія — 5 ц. за першу унцію, 3 ц. за кожную дальшу унцію.

Інші країни — 6 ц. за першу унцію, 4 ц. за кожную дальшу унцію.

Всі доплати рахуються подвійно від звич. тарифи. якщо посилка була не оплачено або недостаточно оплачена.

КАРТКИ:

Канада й усі країни світу — 4 ц.

СВЯТОЧНІ ПОВАЖАННЯ:

В Канаді і до всіх країн світу в незаклеснім конверті — 2 ц.

ЛІТУНСЬКА ПОШТА:

1. Канада, ЗДА, Гаваї і всі країни Північної Америки, не згадані в групі 3 — 7 ц. перша, 5 ц. кожна дальша унція.
2. Велика Британія, Північна Ірляндія, Республіка Ірляндія і вся Європа — 15 ц. за кожную $\frac{1}{2}$ унцію.
3. Бермуди, Центральна Америка, Куба, Мексіко, Західні Індії, Південна Америка — 10 ц. за кожную $\frac{1}{2}$ унцію.
4. Острів Гвам і Філіппіни — 25 ц. за кожную 1 унцію.
5. Африка, Азія, Австралія й Океанія — 25 ц. за кожную $\frac{1}{2}$ унцію.

З а в в а г а: Спеціальні листи т. зв. "Канада Ейр Леттерс" можна висилати літунською поштою за 15 ц. до Англії і всієї Європи. На літунських листах повинна бути наліпка "AIR MAIL" або такий самий надпис, найкраще червонилком.

ДРУКОВАНІ ПОСИЛКИ

Книжки й друки в Канаді та в цілому світі: 2 ц. за перші дві унції, 1 ц. за кожні дальші дві унції.

Один пакет друкованих посилок не може перевищати в Канаді і за границею — 6 фунтів і 9 унцій.

Часописи й ін. періодичні видання, газет і журналів видавані в Канаді, бо за друки є інша оплата

- а) в Канаді й до країн брит. спільноти народів, Франції, Еспанії, Півд. та Півн. Америки — 2 ц. за перші 4 унції, 1 ц. за кожні наступні 4 унції.

б) до всіх інших країн світу — 2 ц. за перші 2 унц. та 1 ц. за кожні наступні 2 унц.

Дозволена вага до 6 фунтів і 9 унцій.

СПЕЦІАЛЬНІ ОПЛАТИ

Єсі ці посилки можна висилати реєстровано (поручено) за доплатою 20 ц.

За посилки поспішні, "Special Delivery" доплата виносить 10 ц.

ВИСИЛКА ПАКЕТІВ

В кожному випадку найкраще засягнути ближчих інформацій в поштовому уряді.

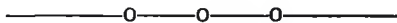
В Канаді можна висилати пакети не тяжчі, як 25 фунтів. Оплата різна, залежно від місця віддалення.

Пакети до Америки не можуть перевищити 15 фунтів, зате можна висилати багато пакетів нараз.

Пачки до Європи не можуть бути тяжчі, як 20 фунтів. Висота оплати залежить від країни, до якої висилається.

ТЕЛЕГРАМИ

Телеграми надаються через залізничні компанії СіПіаР або Сіо-НарР, (С.Р.Р., С.Н.Р.). Оплата різна до окремих провінцій, її висота заложить від віддалення місця призначення.



ВІДДАЛЬ ВІД ТОРОНТА

(В милях)

Брандон, Ман.	1,340	Норт Бей, Онт.	228
Брантфорд, Онт.	64	Ошава, Онт.	33
Калгари, Алта	2,028	Оттава, Онт.	247
Шарлоттавн, Р. Е. І.	1,018	Петербору, Онт.	77
Чорчил, Ман.	2,185	Пр. Руперт, Б. К.	2,964
Кобалт, Онт.	330	Квебек, Кве.	503
Кокран, Онт.	479	Реджайна, Саск.	1,562
Едмонтон, Алта	2,008	Ст. Кетеринс, Онт.	71
Форт Вільям, Онт.	811	Саскатун, Саск.	1,677
Фредеріктон, Н. Б.	788	Шербрук, Кве.	435
Галифакс, Н. С.	1,081	Содбури, Онт.	260
Гемилтон, Онт.	39	Тимминс, Онт.	485
Кенора, Онт.	1,105	Ванкувер, Б. К.	2,670
Кінгстон, Онт.	161	Вікторія, Б. К.	2,755
Кіченер, Онт.	62	Виндсор, Онт.	255
Лондон, Онт.	115	Вінніпег, Ман.	1,207
Монтреал, Кве.	334		

МІРИ Й ВАГИ

I. МІРИ ДОВЖИНИ

а) канадійські:

- 1 геогр. ступінь = $69\frac{1}{2}$ милі
- 1 геогр. ступінь = 60 геогр. миль.
- 1 миля = 1,760 ярдів = 5,280 стіп.
- 1 сажень = 6 стіп.
- 1 ярд = 3 стопи = 36 цалів.
- 1 стопа = 12 цалів.

б) європейські:

- 1 морська миля = 1,852 метрів.
- 1 геогр. миля = 7,420 м.
- 1 кілометр = 1,000 м.
- 1 метр = 100 сантиметрів.
- 1 сантиметр = 10 міліметрів.

II. МІРИ ПОВЕРХНІ

а) канадійські

- 1 миля = 640 ейкрів.
- 1 фарма = 160 ейкрів.
- 1 ейкер = 4,840 квадратних ярдів.
- 1 квадратний ярд = 9 квадратних стіп.
- 1 квадратна стопа = 144 квадратні цалі (інчі).

б) європейські

- 1 гектар = 10,000 квадратних метрів.
- 1 морг = 5,754.6 квадратних метрів.
- 1 квадратний метр = 1,000 квадратних сантиметрів.
- 1 квадратний сантиметр = 100 квадратних міліметрів.

III. МІРИ ВАГИ

а) в Канаді:

- 1 тонна = 2,240 фунтів.
- 1 тонна ам. = 2,000 фунтів.
- 1 сотнар = 100 фунтів
- 1 фунт = 16 унцій.
- 1 унція = 16 драм.

б) в Європі:

- 1 тонна = 10 сотнарів.
- 1 сотнар = 100 кілограмів.
- 1 кілограм = 100 декаграмів.
- 1 декаграм = 100 грамів.

IV. МІРИ ОБ'ЄМУ

а) в Канаді:

- Дещо інакші тут міри плинних тіл, а інакші міри на тіла сипкі.

Міри тіл плинних:

- 1 гальон = 4 кварта.
- 1 кварта = 2 півкварти або пайнти.
- 1 пайнт = 4 джил.
- 2 ложки = 1 унція.
- 1 ложка = 4 чаєві ложечки.

Міри тіл сипких:

- 1 бұшель = 4 пеки.
- 1 пек = 2 гальони.
- 1 гальон = 4 кварта.
- 1 кварта = 2 півкварти або пайнти.

б) в Європі:

- 1 гектолітер = 100 літрів.
- 1 літра = 100 центилітрів.

A. МІРИ ЄВРОПЕЙСЬКІ В ПЕРЕМІНІ НА КАНАДІЙСЬКІ

МІРИ ДОВЖИНИ

- 1 міліметр = .03937 цаля (інча).
- 1 сантиметр = .3937 цаля.
- 1 дециметр = 3.937 цаля (інча).
- 1 метр = 39.3707 інча = 3.281 стопи (фут) = 1.0936 ярда.
- 1 кілометр = 1093.6 ярди.

МІРИ ПОВЕРХНІ

- 1 кв. міліметр = .00155 кв. цаля (інча)
- 1 сантиметр кв. = .155 кв. цаля (інча).
- 1 кв. дециметр = 15.5 цаля (інча).
- 1 кв. метр = 1550 кв. цалям (інчам) = 10.764 кв. стопам (футам) = 1,196 кв. ярдам.
- 1 ар = 100 кв. метрам = 119.6 кв. ярдам.
- 1 гектар = 2.471 акрів = 11.960 ярдів.

МІРИ ОБ'ЄМУ

- 1 куб. міліметр = .000061 куб. цаля (інча).
- 1 куб. сантиметр = 0.061025 куб. цаля (інча).
- 1 куб. дециметр = 61.0254 куб. цаля (інча).
- 1 куб. метр = 61025 куб. цалів (інчів) = 35.3156 куб. стопи (фут) = 1.308 куб. ярд.
- 1 літр = 1 куб дециметр = 1.0567 амер. кварта.

МІРИ ВАГИ

- 1 міліграм = 01543 грейн
- 1 грам = 15.432 грєн = 0.565 драм
- 1 кілограм = 15432.3 грейн = 2.205 фунта = 35.574 унції
- 1 сотнар = 220.46 фунтів = 2.2046 сот.
- 1 тонна = 2,204.6 фунтів = 22.046 сот. = 1.102 тонни.

Б. МІРИ КАНАДІЙСЬКІ В ПЕРЕМІНІ НА ЄВРОПЕЙСЬКІ

МІРИ ДОВЖИНИ

- 1 цаль (інч) = 2.54 сантиметрів
- 1 стопа = 30.48 сантиметрів
- 1 ярд = 91.44 сантиметрів
- 1 міля = 160933 сантиметрів = 1.60935 км.

МІРИ ПОВЕРХНІ

- 1 кв. цаль (інч) = 6.45 кв. цент.
- 1 кв. стопа (фут) = 929 кв. цент.

- 1 кв. ярд = 8361 кв. цент.
- 1 акр = 0.404 гектара = 0.703 морга = 4,047 м.
- 1 фарма = 64.75 гектара = 111.37 морга.

МІРИ ОБ'ЄМУ

- 1 куб. інч = 16.39 куб. цент.
- 1 куб. стопа (фут) = 28316 куб. цент.
- 1 куб. ярд = 764535 куб. цент.
- 1 імперіяльний гальон = 4541 куб. цент.
- 1 америк. гальон = 3787 куб. цент. (3,78 літри).

МІРИ ВАГИ Й МАСИ

- 1 драм = 1.77 грамів
- 1 грейн = .0648 грама
- 1 унція = 28.35 грама
- 1 фунт = 453.6 грама
- 1 тонна = 907.185 кг. = 0.907 тонни
- 1 сотнар = 45 359 кг.

МІРИ ТЕПЛА

Від найдавніших часів відчували люди потребу точних мір тепла і холоду. Спершу тільки для вжитку в домашньому господарстві, а то й просто з цікавості, опісля з розвитком науки, теж і для дуже точних наукових pomірів.

Для цієї цілі придумано окремий прилад, що зветься тепломіром, або з грецька термометром (по-грецьки: термос — тепло, метрос — міра). За підставу взято два пункти: пункт замерзання води і пункт кипіння води та переміни її в пару. Відстань поміж цими пунктами поділено на рівні часті, називаючи їх ступенями тепла. І тут зазначилися різниці поміж окремими вченими, що чи то винайшли тепломір, чи то його вдосколювали.

Тепер у світі вживаються три роди тепломірів: Цельзія, Реоміра і Фаренгейта, названі так від імен учених, що їх винайшли, та означаються в

скороченні початковими буквами їх назв: "C", "R", "F".

Цельзій поділив відстань між замерзанням і кипінням води на 100 ступенів та означив пункт замерзання, 0 ступенів, а пункт кипіння як 100 ступенів. Цей тепломір уживається переважно в Європі.

Реомір ту саму відстань поділив на 80 ступенів, даючи 0 ступенів на пункт замерзання і 80 на пункт кипіння води. Цього тепломіра вживають часто в Франції та в сферах французького політичного й економічного впливу.

В Канаді, Америці й Англії вживають тепломіра Фаренгейта. Його ступені тепла значно менші, напр. при 0 ступенів Цельзія маємо + 32 ступені Фаренгейта, а при + 100 маємо + 212 ступенів Фаренгейта. Отже на 100 ступенів Цельзія припадає 180 ступенів Фаренгейта.

МІРИ Й ВАГИ

Міри довжини (з європейських на канадійські):

В и м і р	Цаль (inch)	Стопа (foot) 12 цалів	Ярд (yard) 3 стопи	Миля (mile) 5280 стіп
1 міліметр	0.03937	—	—	—
1 центиметр 10 мм.	0.3937	—	—	—
1 метр 100 цт.	39.3701	3.28084	1.09361	—
1 кілометр 1000 м.	—	3280.84	1093.61	0.62137

Міри довжини (з канадійських на європейські):

В и м і р	Міліметр	Центиметр (10 мм.)	Метр (100 цт.)	Кілометр (1000 м.)
1 цаль (inch)	25.4	2.54	—	—
1 стопа (foot) 12 цалів	304.8	30.48	—	—
1 ярд (yard) 3 стопи	914.4	91.44	0.9144	—
1 миля (mile) 5280 стіп (1760 ярдів)	—	—	1609.35	1.60935

Міри поверхні (з європейських на канадійські):

В и м і р	Кв. цаль (sq. in.)	Кв. стопа (sq. ft.)	Кв. ярд (sq. yd.)	Ейкер (acre)
1 центиметр ² 100 мм ²	0.155	—	—	—
1 метр ² 1000 цт. ²	1550.016	10.764	1.196	—
1 морг 5754.6 м ²	—	61942	6882.5	1.422
1 гектар 10000 м ²	—	—	11960.0	2.471

Міри поверхні (з канадійських на європейські):

В и м і р	Кв. цент.	Кв. метр	Морг	Гектар
1 кв. цаль	6.45	—	—	—
1 кв. стопа 144 кв. цалі	929.03	—	—	—
1 кв. ярд 9 кв. стіп	—	0.83613	—	—
1 ейкер 4840 кв. ярд	—	4.047	0.703	0.404

Ваги в Канаді (з європейських на канадійські):

Вага	Драм (drams)	Унція (ounce)	Фунт (pound)	Сотнар (cetner)	Тонна (ton)
1 грам	0.565	—	—	—	—
1 декаграм 10 грамів	5.65	0.35574	—	—	—
1 кілограм 100 декагр.	—	35.574	2.2046	—	—
1 сотнар 100 кг.	—	—	220.46	2.2046	—
1 тонна 10 сотн.	—	—	2204.6	22.046	1.102

Ваги в Канаді (з канадійських на європейські):

Вага	Грам	Декагр.	Кілогр.	Сотн.	Тонна
1 драм	1.77	—	—	—	—
1 унц. (oz.) 16 драм	28.35	2.835	—	—	—
1 ф. (pound) 16 унцій	—	45.359	0.45359	—	—
1 сот. (cetner) 100 фунтів	—	—	45.359	0.453	—

МІРИ ОБ'ЄМУ В КАНАДІ (в порівнянні з європейськими):

а) Плинні тіла:

1 півкварта (1 pint)		рівняється	0.56825	літри
1 кварта (quart) — 2 півкварти		"	1.1365	"
1 гальон (gallon) — 4 кварта		"	4.546	"

б) Сипні тіла:

1 півкварта (1 pint)		рівняється	0.56825	літри
1 кварта (quart) — 2 півкварти		"	1.1365	"
1 гальон (gallon) — 4 кварта		"	4.546	"
1 пек (peck) — 2 гальони		"	9.092	"
1 бушель (bushel) — 4 пеки		"	36.368	"

Збіжжя в Канаді міряють звичайно бушлями, в Європі натомість в більшості на вагу.

Для порівняння подаємо вагу бушля, і так:

1 бушель пшениці важить 60 фунтів канад., або кругло 27.21 кг.

"	жита	"	58	"	"	"	"	26.30	"
"	ячменю	"	48	"	"	"	"	21.77	"
"	вівса	"	34	"	"	"	"	15.42	"
"	гречки	"	50	"	"	"	"	22.67	"
"	картоплі	"	60	"	"	"	"	27.21	"
"	гороху	"	64	"	"	"	"	29.02	"
"	цибулі	"	50	"	"	"	"	22.67	"

**ПОРІВНЯННЯ СТУПІВ МІРИ ТЕМПЕРАТУРИ ВСІХ ТРЬОХ СИСТЕМ
ДАЄ НАМ ПОНИЖЧА ТАБЕЛЯ:**

Реомір	Цельзій	Фаренгайт	
80⁰	100⁰	212⁰	пункт кипіння води
76	95	203	
72	90	194	
68	85	185	
63.1	79.9	174	
60	75	167	
56	70	158	пункт кипіння алькоголю
52	65	149	
48	60	140	
44	55	131	
42.2	52.8	127	
40	50	122	
36	45	113	
33.8	42.2	108	
32	40	104	
29.3	36.7	98	температура людської крові
28	35	95	
25.3	32.2	90	
24	30	86	
21.3	26.7	80	
20	25	77	
16	20	68	
12.4	15.3	60	
10.2	12.8	55	
8	10	50	
5.8	7.2	45	
4	5	41	
1.3	1.7	35	
0	0	32	пункт замерзання води
— 0.9	— 1.1	30	
— 4	— 5	23	
— 5.5	— 6.7	20	
— 8	—10	14	
— 9.8	—12.2	10	
—12	—15	5	
—14.2	17.8	0	
—16	—20	— 4	
—20	—25	—13	
—24	—30	—22	
—28	—35	—32	
—32	—40	—40	

ВИСОТА ЛЮДСЬКОГО РОСТУ В МЕТРАХ І КАНАДІЙСЬКИХ СТОПАХ.

метри	канад. стопи	метри	канад. стопи
1.22	4'0"	1.60	5'2"
1.24	4'1"	1.63	5'4"
1.27	4'2"	1.65	5'5"
1.30	4'3"	1.68	5'6"
1.32	4'4"	1.70	5'7"
1.35	4'5"	1.73	5'8"
1.37	4'6"	1.75	5'9"
1.40	4'7"	1.78	5'10"
1.42	4'8"	1.80	5'11"
1.45	4'9"	1.83	6'0"
1.47	4'10"	1.85	6'1"
1.50	4'11"	1.88	6'2"
1.52	5'0"	1.91	6'3"
1.55	5'1"	1.91	6'4"
1.57	5'2"	1.96	6'5"

ПОРІВНЯННЯ МІР ДОВЖИНИ РІЗНИХ НАРОДІВ.

Англійська й американська миля має	1,760 ярдів
Шотландська миля	1,934 "
Ірландська миля	2,240 "
Німецька миля	8,106 "
Голландська миля	6,480 "
Італійська миля	1,766 "
Швайцарська миля	9,152 "
Шведська миля	7,341 "
Данська миля	7,345 "
Арабська миля	2,143 "
Римська миля	1,628 "
Турецька миля	1,826 "
Фламандська миля	6,869 "

ЛАРИСА МУРОВИЧ

Пам'ятник Тарасові Шевченкові

Ти не є той, що голову схиливши
В журбі недолу України важиш,
Твої слова — століття переживши
Дзвенять у правді: Слава не поляже!

Тому на площі, побіч парламенту
Ти стій такий, як Ти і був Кобзарю,
І будь для нас негаснучим мементом
Святих думок, що Ти їх дав нам в дарі.

Для поколінь, що дома не родились
И краси не бачили ще України,
Ти образом краси Її і сили
Будь завжди тут, на прерії чужини.

Щоб кожен раз, як прийдемо до Тебе
Наново віра в серці оживала,
Не Ти, а МИ, схилившись, щоб під небом
Тсбе в молитві нашій прославляли.

А в лютий час, як вісткою із степу
Тривога влється в нас і в наші діти,
Щоб Ти зривав нас у поход далекий:
Вставайте! Кайдани порвіте!



Пам'ятник Тарасові Шевченкові перед будинком Манітобського парламенту у Вінніпегу, Ман. в Канаді, здвигнений коштами доброзепних пожертв українців Канади, у 100-ту річницю смерті генія і пророка України.

ШИНКИ ТА ДОМАШНЬОГО ВИРОБУ КОВБАСИ
З ЧАСНИКОМ І ПОЛЯДВИЦЕВІ, САЛЬЦЕСОНИ,
ЗАЯЦІ, КИШКИ І Т. Д.
по уміркованих цінах
поруває

M. S. Meat Market & Grocery

СТЕПАН ЯНКІВСЬКИЙ, власник

444 KING ST.

WINNIPEG, MAN.

PH. JU 2-4943

TALBOT REALTY LTD.

874 MAIN STR.

WINNIPEG, MAN.

PHONES: BUS.: JU 9-5351 — RES. HU 9-7128

Продаємо, купуємо — міняємо хати — бізнеси, — морґеджі

“НАША ОБСЛУГА — ЦЕ ВАША ОХОРОНА”

Д. Н. ЗАГАРІЯ — президент

"Alec" Tricity says —

ТЕПЕР можете
РЕНТУВАТИ

електричний
огрівач води



Ситі гайдро дає власникам домів на-
году на інсталяцію або заміну елек-
тричної одиниці огрівання води без
коштів купна. А що більше, клієнт
є звільнений від всякої відповідаль-
ности за направки або обслуґу. О-
грівачі різної величини для вашої
особливої потреби можна винайми-
ти по дуже малих місячних ратах.

Подрібні інформації у

City Hydro

SHOWROOMS: 405 Portage Ave.,

Winnipeg

PHONE: WH 6-8201

Календар: трохи історії і сензації

Чи питали би вже себе коли, Достойні Читачі, чому ми за всяку ціну мусимо пам'ятати, котрі місяці мають по 30 і котрі по 31 днів?

Римлянин Юлій Цезар, що був творцем попередника до нашого модерного календаря, зробив усе, що міг, щоб не ускладнювати цієї справи. Всім місяцям, що в черзі непаристі, дав він по 31 днів, усім паристим по 30, очевидно з винятком лютого, якому призначив усього 29 днів. Все було добре й гарне, але наслідник Цезаря, цісар Август, добачив, що місяць "августус", теперішній серпень, якому він придав своє ймення, має всього 30 днів, тоді, як місяць "юлійс", теперішній липень, що мав ймення від Цезаря, аж 31! Ображений до глибини у своїй честилюбності, цісар Август зробив просто: Забрав безборонному лютому один день і додав його августові-серпневі, а що у висліді цього поруч себе найшлися аж три місяці, кожний по 31 днів, вересень мусів відступити один день жовтневі і листопад — грудневі!

Мета кожного календаря, — а світ мав їх уже поважну кількість! — мусіла б бути одна і та сама: Створити громадянський рік точно-нсько такої ж самої довжини, як соняшний рік. Інакше кажучи, кожного 1 січня, чи в будь-який інший, але точно устійнений, день Земля мала б знайтися у відношенні до Сонця в тому ж саміському місці, що і в такий же день минулого року. Такий ідеальний календар мав би мати 365 днів, 5 годин, 48 м'нут і 46 секунд. Якщо не мати цих цифр на увазі, легко можна дійти до того, що сталося з магомеданським календарем, що має раз 354, то знову 355 днів та за яким магомеданський рік починався в 1945 році 6 грудня, але в 1955 році вже 20 серпня. Нам було б це не байдуже, але магомедани звикли до свого календаря вже так, що ніякому з них не робить різниці, коли він свої тридцять і уродини обходить взимі, а со-рокові несподівано влітку.

Коли Юлій Цезар прийшов у 63-ому році перед Хр. до влади, в римському календарі була справжня нерозбериха. Рік зайшов був у таку "сліпу вулицю", що зимові місяці припадали на осінь, а влада погіршувала цей стан до решти, "політикуючи" календарем по своїй вподобі, — раз скорочувала його, то знову ж видовжувала, залежно від того, чи треба було продовжити комусь урядування, чи звалити когось і тому прискорити вибори. Юлій Цезар мав чимало мороки і праці, щоб у цю справу внести сякий-такий лад. А коли його єгипетський астроном Сосіген обчислив, що соняшний рік має 365 днів і 6 годин, Цезар викинув усякі хронологічні таблиці на сміття, впровадив один "рік хаосу", який мав аж 445 днів, щоб зрівнятися з Сонцем та почати правильним черговий рік, — згідно з найкращим хотінням.

А проте: Громадянський рік з 365 днями і 6 годинами залишався позаду соняшного року, — і Цезар вирішив, що кожний четвертий рік матиме 366 днів, або буде так званим переступним роком. Але

що і цей рік Цезара був наспровді 11 минут і 14 секунд задовгий, або кожних сто років задовгий 18 годин, св. Беда вже 8-му сторіччі слушно звернув увагу, що Сонце не дуже йде впарі з календарем, — наприклад 21 червня не був найдовшим днем року. П'ять сторіч пізніше Роджер Бакон написав до папи про цю все більшу недокладність ціле послання, але щойно в 1582 році папа Григорій XIII устійнив той календар, який маємо і яким офіційно послуговуємось сьогодні.

На той час рік випереджував справжній час на цілих 11 днів і папа Григорій проголосив, що після 4 жовтня згаданого 1582 року прийде безпосередно день 15 жовтня. З цього вийшов цікавий парадокс м. ін. зі смертю св. Тереси, яка померла того переломового 4 жовтня і була похована чергового дня, а проте між її смертю і похороном минуло в календарі аж.... 11 днів. Та щоб і в майбутньому втримати рік у правильних межах, устійнено крім цього заздалегідь, що кожний сотий рік, якого перші дві цифри будуть подільні через 4, буде теж переступним роком, — ним буде напр. рік 2000, хоч не був рік 1900.

Та не зітхайте, Дорогий Читачу, з полегшенням, бо й цей григоріанський рік має свої недокладності: Він задовгий 26 секунд, а ця помилка зробить за 3323 роки цілий додатковий день. Дрібничков! люди можуть і з цього приводу ламати собі голову, але великодушні напевно скажуть: Хай уже нащадки в 4905 році, якщо до цього часу Земля ще існуватиме, потурбуються, щоб цю нашу похибку виправити!...

Ви гадаєте, все наладналося? Отже ні: І людське самолюбство і політика грали й після григоріанської реформи далі свою роль в календарі, а звідси й пішло те, що католицькі країни прийняли григоріанську систему майже негайно, тоді як не-католицькі протиставились уведенню її аж до останнього часу: Англія і американські колонії до 1752, Швеція до 1753, Росія до 1918 і Греція до 1923 року.

Одночасне існування аж двох різних від себе календарів на Заході було причиною деяких дивовиж та робило і робить клопіт історикам. Напр. королева Єлисавета, згідно з найкращими історичними джерелами, вмерла 24 березня 1603 року, але ця дата без найменшого сумніву фальшива: Єлисавета вмерла 24 березня 1602 року старого календаря Англії, в якому день 25 березня був днем Нового Року, але у Франції, де вже діяв григоріанський календар, писали у той час вже дату 3 квітня 1603 року. Дата, яку подають історики, — це спроба компромісу для обох календарів, але тим не менш 24 березня 1603 року королева Англії була вже рік в могилі.

Ще більш фантастичну спробу ліквідувати "папський" календар зробили фанатики французької революції 1793 року: Вони ввели "новий" календар, що — очевидно — мусів у літочисленні якнайбільш "втекти" та "бути неподібний" до "католицького". Рік цього календаря складався з 12 місяців по 30 днів і доповнювали його 5 окремих днів, що не належали до ніякого місяця. Місяці називалися від погоди та пір року, отже, — на нашу мову, — сніжень, дощень, в'трень, прозябень, квітень і т. д. І найдивніше: Цей календар протримався у Франції аж до 1806 року.

Та коли ми вже при трьох різних календарях, — римському, григоріянському і французько-революційному, — то погляньмо ще й на інші календари, які діяли та діють у світі, що й досі не має одного літочислення, прийнято всіма державами і народами. Головніші з цих календарних систем такі:

Грецький календар мав основою місяць, рік ділився на 12 місяців по 30 діб кожний, або 360 діб у році. Щоб зрівноважити його кожний третій рік мав 13-ий місяць, але після кількох змін стабілізації в ньому так і не досягнуто.

Римський календар у примітивній формі мав усього 10 місяців або 304 дні, не відповідав соняшному літочисленню і його кілька разів змінювали, поки, як уже ми згадували, Юлій Цезар на основі обчислень Сосигена не придав йому менш-більш впорядкованого вигляду.

Юліанський календар, названий так від Цезаря, мав 365 днів і 6 годин та переступний рік кожних чотири роки. До 1582 р. обов'язував майже в усій Європі, укладом був подібний до римського та григоріянського і тільки свята мав 13 днів пізніше від григоріянського. Це той календар, який популярно звано "старим стилем" та який обов'язує теж від правіку українців.

Григоріянський календар, названий від імені папи Григорія XIII, який увів його в 1582 році, щоб — як ми вже згадували, — покрити різницю з Цезарового юліанського календаря, всього 11 днів. Той календар звуть "новим стилем".

Жидівський календар веде літочислення від сотворення світу і напр. в 1961 році нотував свій 5721-ий рік, що почався 11 вересня того ж 1961 року. Звичайний рік у цім календарі має 12 місяців, надзвичайний — 13 місяців, на кожних 19 років припадають 12 звичайних років. Новий рік не може в цім календарі починатися в неділю, середу і п'ятницю.

Магомеданський календар рахує в році 12 місяців по 29 і 30 днів, що дає 354 дні у звичайному і 355 днів у переступному році. На 30 років календар має 19 звичайних і 11 переступних років.

Китайський календар існував у Китаю до 1912 року, коли ця держава прийняла григоріянський календар. Він мав 12 місяців по 29 днів у звичайному році і 13 місяців, або 384 дні, у надзвичайному році.

Коптійський календар, прийнятий в Єгипті та Етіопії, має 12 місяців по 30 днів і 5 днів на закінчення кожного року, а кожний четвертий рік нав'язує 6 днів, щоб зрівноважити рік з соняшною системою.

Американський календар мали старі мешканці цього континенту і він існує ще серед індіан: У ньому 365 днів, але всього 18 місяців.

Чи це всі відомі системи календарів? Аж ніяк. Устійнення всіх — проблематичне, бо й сьогодні світ все ще пробує знайти найбільш ідеальний, а в 1924 - 30 роках була створена навіть міжнародна комісія, яка виробила реформу календаря: Рік у ньому мав мати 13 місяців, по 28 днів кожний, 13-ий місяць мав дістати назву "Сонце" і ввійти

між липень та серпень, рік починався завжди з неділі і кінчався суботою. В переступних роках листий мав мати 29 днів, але той 29-ий мав мати окрему назву, навіть Великдень мав у цім календарі припадати завжди на 9 квітня і Різдво на 25 грудня.

Хороший календар, Дорогі Читачі, правда? За одним замахом немає календарної дискусії серед українців, Крістмес є разом з нашим Різдвом — і взагалі вигідно. Але у не-введенні його українці не винні: Навіть Ватикан одобрив був цей проєкт календаря, — і може саме тому офіційно не переведено його в життя, а світ має і далі кілька календарних систем.

Отже не нарікаймо, що тільки українці не вм'ють погоджуватись з собою в різних справах і святкуймо, як досі святкували наші батьки, діди і прадіди. З Р'здвом, з Новим Роком і з Водохрещами, Дорогі Читачі!

(ак)

ДРУКАРНЯ “НОВОГО ШЛЯХУ”

виконує

РІЗНІ ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ:

- КНИЖКИ • ЖУРНАЛИ • ЛЕТЮЧКИ
- ПРОГРАМКИ ІМПРЕЗ • АФІШІ • КОВЕРТИ
- ВЕСІЛЬНІ ЗАПРОШЕННЯ • НАГОЛОВНІ ЛИСТИ
- ФІРМОВІ ДРУКИ ТА ВСЯКІ ІНШІ ДРУКАРСЬКІ
ЗАМОВЛЕННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ І АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ
- СОЛІДНО ● ДЕШЕВО ● СКОРО

THE NEW PATHWAY Publishers Co. Ltd.

184 ALEXANDER AVE. — WINNIPEG 2, MAN. — CANADA

TEL.: WH 3-1976

КУДИ МИ ЗАЙШЛИ ЗА ОСТАННЄ ЧВЕРТЬСТОЛІТТЯ?

Ніколи досі не бачив світ в одному чверть-столітті таких революційних здобутків у ділянці громадській, політичній, природничих наук і технології. Ніколи досі в такому короткому часі не відкрилося перед людством стільки фантастичних можливостей для добра і зла.

Без сумніву, дивлячись назад на цей короткий час, можемо сказати, що зло в ньому переважувало добро. Все таки впродовж цих років сили добра постійно йшли вперед. Лихо лише в тому, що надто багато позитивних досягнень мають також свої негативні сторінки. Майже кожному крокові вперед відповідав крок назад. Винаходи і відкриття, що відчиняють нові світи миру і зросту — як нпр. загнuzдання атому — одночасно відчиняють нові світи війни і знищення.

Які були винаходи і відкриття, ідеї та досягнення, останнього чверть-століття, що, не зважаючи на свої потенційні спроможності зла, заповідають поступ людині до добра і щастя? Погляньмо на головні ділянки, в яких dokonано поступу.

ЦИВІЛІЗАЦІЯ ПЕРЕТРИВАЛА

Коли ігумена Сес запитали, що він dokonав під час французької революції, він дав класичну відповідь: “Я перетривав її”. Це певне, що ми мусимо почати цим основним фактом, що на протязі останніх 25 років наша цивілізація перетривала також. Вона перетривала найнебезпечнішу загрозу від

часів інвазії варварських орд за часів римської імперії.

Часом ми забуваємо, як близькими перемоги були німецькі нацисти з їхнім пляном “ нової Європи ” і з їхнім пляном перемінити Україну в країну своїх рабів. Часом ми забуваємо, як виглядав би тоді цілий світ, а зокрема Україна, якщо б вони були перемогли.

Правда, велика частина східних народів Європи, в тому й Україна, не використали нагоди всесвітньої війни і не зірвали зі себе кайданів московської комуністичної тиранії, але навіть і там війна зрушила народні маси і наблизила їх до дня їхнього національного визволення.

Важливою подією в останньому часі була ланцюгова експлозія національних революцій народів Азії та Африки, що скинули з себе ярмо колоніалізму після сторіч убогства, темноти і гнету.

ПРИРОДНИЧІ НАУКИ

Загнuzдання нуклеарної атомової сили в останньому чверть-столітті відкрило перед людством неімовірні перспективи матеріального розвитку. Розв'язавши цю наукову проблему, людство буде мати досить енергії, щоб крутити колеса фабрик і постачати силу для всіх потреб людства на безкінечну кількість років.

За попередньої генерації, людство було заалармоване пророкуваннями, що за недовгий час вичерпаються всі мінеральні родовища, на яких полягає модерна економія. Тепер — бодай технологічно — ми розв'язали проблему

видобування олії зі сланцевих скель. На думку деяких геологів, це джерело є просто невичерпне, самі тільки гори Колорадо можуть дати більше олії, як досі випродуковано впродовж цілого минулого століття. Проблемою є ще тільки кошти цієї продукції, але хто може сумніватися, що і ця проблема буде ского розв'язана?

Ми є також на порозі до розв'язання однієї з найстаріших проблем історії людської боротьби з оточенням: проблеми води. Ми вже знаємо, як відділити сіль з морської води дешевше, як досі, і ми сподіваємося у скорому часі продукувати солодку воду для вжитку людей, індустрії і деяких форм хліборобства. На скромну скалю роблять це вже в Ізраїлі, Кувайті, Арубі, ЗДА та інших країнах. Кошти покищо високі, але модерна техніка і врешті атомова сила напевно причиняться в короткому часі до того, що недороге постачання води буде можливе у всіх пустинних околицях землі. Яку революцію це означає для Середнього Сходу, північної Африки, а навіть для високорівень південного заходу і для великих східних міст Америки! Це уможливить дати харчові продукти голодним масам північної Африки, Середнього Сходу, та Індії і приспішить індустріалізацію цих країн, бо індустрія, так само як хліборобство, залежить від води.

Тим часом наука експериментує з іншим джерелом поживи: В тих самих океанах, з яких вода буде очищена від солі, щоб перемінити пустині в квітучі городи, росте безконечна кількість водоростів, які допоможуть вижити світ. Над проблемою, як дешевим коштом перемінити водорости в поживу

для людей, успішно працюють науковці.

Також прорив людини у космічні простори, що вдався американським і советським астронавтам, є реалізацією прадавньої мрії, що захоплювала цілі генерації астрономів, фізиків та філософів від часів Ікара. Вартість цього епохального досягнення залежить від того, як сучасна людина його використас: для прискішення комунікації, обчислювання погоди, відкриття нових світів, чи може для скидання атомових бомб?

МАШИНИ, ЩО ДУМАЮТЬ

Не менше революційним є розвиток електроніки, поле дослідів таке нове, що навіть в енциклопедіях не завжди знайдете повне вияснення цього слова. Нові компютери, що спроможні комбінувати тисячі поодиноких гасел в одній формулі, або розв'язувати математичні рівняння, що їх людському розумові несила контролювати, а навіть схопити, обіцяють продовжити розумові спроможності людини так, як пара або електрика продовжила її фізичні спроможності. На щастя, досі не придумано ще машини, що зміла б думати самостійно, незалежно від людини.

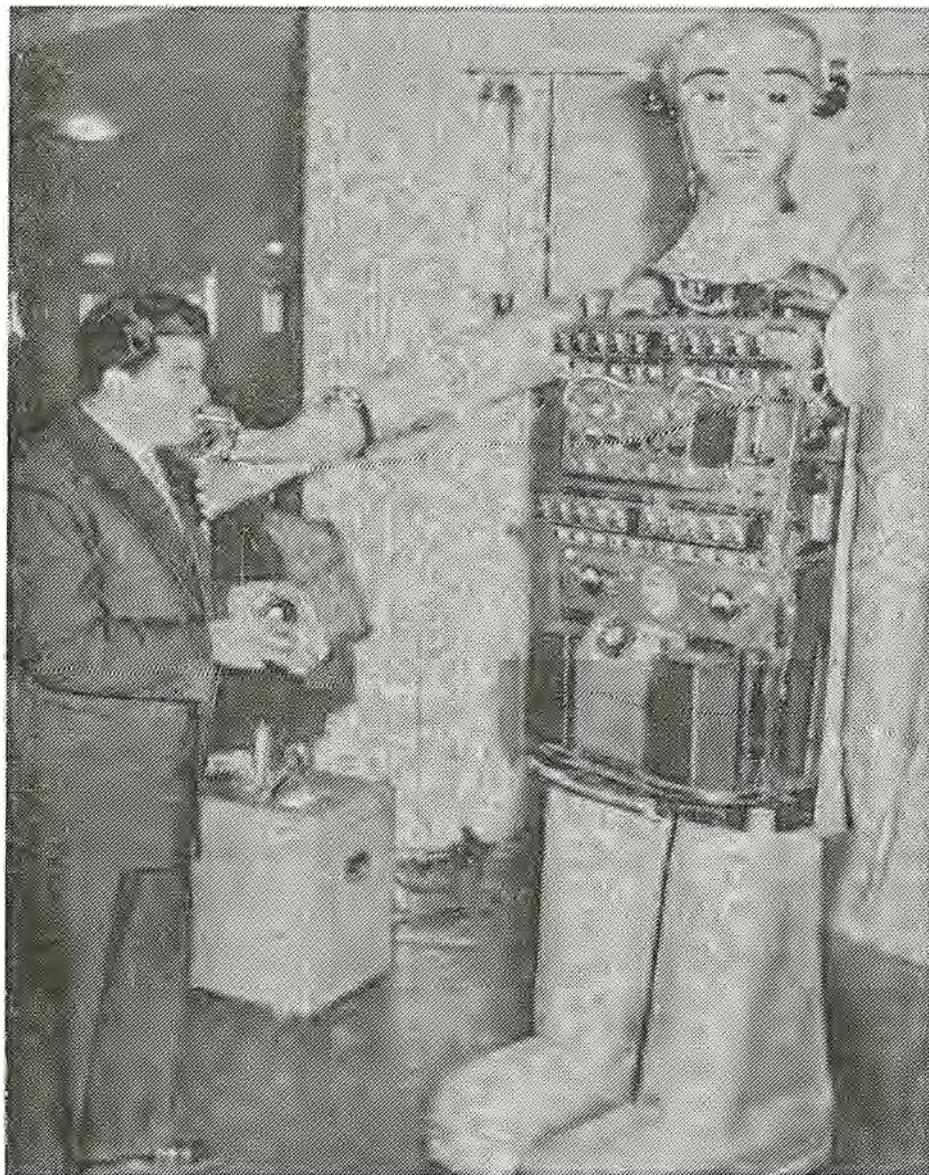
Цей розвиток заповідає фантастичний час, в якому машина перейме на себе завдання родити, плекати, виховувати і нормувати нові людські покоління, тобто робити те, що досі було суттю людського життя. Але так, як досі, ці неймовірно скомпліковані машини все таки не привели до зайвості науковців, техніків а навіть філософів. Чим більше ці машини скомпліковані, тим більші вимоги вони ставлять до інтелігенції і знання людей. Покищо немає при

чини побоюватися, що механізація запанує над людським призначенням.

МЕДИЦИНА

Медичні досягнення на протязі

останнього чвертьстоліття були колосальні. Їхніми милевими стовпами є введення сульфанагідних медикаментів, пеніциліни, вакцини проти поліо, ДДТ, що уможли-



Служняний слуга-автомат, що запалює цигарку і грає на гармонійці. Цей електричний робот викликавав подив ще кілька років тому. Але він робив тільки те, що наказував йому його конструктор. Сьогодні є вже електронічні автомати, що самостійно "думають", розв'язують завдання і дають скомпіювані відповіді.

вило світову атаку проти малярії, вакцини проти жовтої гарячки. Нова техніка знечулювання людського організму уможливила хірургію серця і переціплювання вен та артерій.

Двісті років тому американське немовля мало тільки 50 процент шанси на життя. Навіть ще в 1940 році 43 на 1,000 білих новонароджених дітей, а 74 на 1,000 кольорових дітей вмирало при родах або в першому році життя. В 1959 році це число впало до 26 і 51 на тисячу. Одним словом діти мають тепер майже подвійно таку велику шансу жити, як мали 20 років тому.

Довговічність людей теж показує дуже знаменні цифри. Пересічна дитина, народжена в 1850 році могла сподіватися, що буде жити около 40 років. Дитина народжена в 1900 році могла надіятися на 47 років. Сьогодні народжена дитина може сподіватися, що проживе пересічний вік 70 років.

Не менше потішаючими є висліди в лікуванні духових захитань і недуг. Багато з них можна усунути новими медикаментами. Без сумніву продовження довговічності людини, полегшення людських терпінь, лікування духових занедажвань ідуть в парі з підвищенням життєвого рівня, і поширенням освіти в порівнанні з давнішими поколіннями.

ОСВІТА І КУЛЬТУРА

В минулому чвертьстолітті треба занотувати також небувалу революцію у вихованні. По обох боках залізної заслони, під більшовиками бодай сповидно, освіта перестала бути привілеєм еліти, а стала правом тих, що досить здібні, щоб з неї користати. А все таки, майже половина населення світу

с ще неграмотна. Неписьменними с майже три чверті населення Індії, Пакистану, великої частини Африки і Китаю. Але характерне те, що вперше в історії світу в минулому чвертьстолітті виповіджено війну неграмотності.

Немає порівняно великих досягнень людства за останніх 25 років у царині, що її загально зведе культурою. Не було в цьому часі великих геніїв у музиці, малярстві, різьбі, філософії чи літературі. Великі прізвища нашого часу належать більше до попередньої геєрації. Тільки в архітектурі ця остання генерація зробила великі досягнення в ділянці уживання таких матеріалів як скло, сталь, алюміній і пластик, в експериментах з новими сміливими проєктами церков і театрів, в розвитку апартаментових будівель з низьким ком'юнім.

ВИЗНАННЯ РІВНОСТІ ЛЮДЕЙ

В останньому чвертьстолітті людство зробило також великий поступ у напрямку рівності людей. В Америці мурина вже не воляються своїм громадянством другої класи, а домагаються рівності, забезпеченої для них конституцією. Мільйони чорних в Африці пробуджуються, поступають вперед на сцені історії. Брунатні і жовті народи Азії творять свої дежави і займають своє місце поміж народами світу.

Також і український народ наблизився за це останнє чвертьстоліття до своєї державної самостійності. Покищо досягнув він для цього одну важливу передумову, а саме майже повну соборність усіх своїх земель. Вправді невдалося нам струсити з себе московської комуністичної державної і культурної супрематії, але Україна

В 30-ліття УНО Канади



В кожній суспільній організації є різні елементи, які впливають на характер та зміст діяльності. В декого це довгими роками втерта традиція, в декого це безплянові акти від факту до факту а в декого це є систематичне реалізування програми наміченої на певний етап діяльності. Як та справа виглядає в нашому конкретному випадку, себто у випадку Українського Національного Об'єднання Канади?

Наша організація є порівняно молода і тому не могла жити

увійшла вже після другої світової війни в коло самостійних національних держав на форумі Об'єднаних Націй, а справа її поневолення Москвою щораз частіше проявляється як арут Заходу у холодній війні з комуністичним блоком. Український нарід разом з іншими народами, що найшлися під кормигою Москви, має щораз більші шанси на своє національне визволення.

тільки традиціями минулого. Отже нам лишалося або вести напудіяльність на базі наміченої програми, або від факту до факту. Не є моїм завданням входити в минуле, але всі ми знаємо, що тоді, коли ми мали ясно накреслену програму дії, наша організація росла, міцніла та здобувала нові позиції в українському житті. Коли того не було, то ми, в найкращому випадку, боролись за збереження існуючого стану, а часто й тратили здобуті позиції.

Витягаючи з того висновки, мусимо погодитися з тим, що наявність чітко накресленої, всіма визнаної і всіма реалізованої програми це необхідність для нашої організації і тому даємо під розвагу свої міркування в тій справі.

Кожна організація складається з трьох основних елементів, що немов підвалини будови держать її на правильних позиціях. Тими елементами є:

1. основна ціль організації, що її часто звемо ідеєю організації,
2. провід організації і
3. членство організації.

Всі ті елементи так стисло пов'язані з собою, що тільки повна гармонія між ними може зберегти організацію на правильних позиціях і забезпечити її постійний ріст.

Без ідеї організація не має душі. Провід є звичайно такий, на який заслужило собі членство, що з поміж себе має той провід вибрати. Якщо членство стає безнадійним і глухим на заклик проводу, тоді члени проводу стають генералами без війська, а ідея за-

трачується, бо "віра без діл мертва". Тому й програма нашої дії мусить бути впливом можливостей і завдань тих трьох елементів.

ПОЗИЦІЇ НАЦІОНАЛІЗМУ

Обговорюючи нашу програму праці, мусимо вяснити ще кілька справ.

Основна ціль нашої організації лишилась незмінною. Як при її заснуванні так і сьогодні ми стоїмо на позиціях українського націоналізму, який своїми ідейними заложеннями, політичними цілями і повсякденною революційно-політичною акцією є спрямований на розбудову всіх царин життя української нації і витиснув своє п'ятно також на нашому терені.

Зрозуміло, що перебуваючи в Канаді, ми мусіли знайти своєрідні способи для нашої дії.

Перш усього УНО є організаційно самостійною формацією, що діє на терені та в рямцях обов'язуючих законів Канади.

В другу чергу УНО постійно піддержувало і піддержує визвольні змагання українського народу до повної суверенності на його національній території, але при тому постійно підкреслює, що УНО не веде лише піддержує ту визвольну акцію (політично, морально, матеріально), щоб у той спосіб задокументувати, що ведення українських визвольних змагань це справа в першу чергу громадян України, а не інших країн, і як таке, УНО, виконуючи свою роль є в повній згоді з своїми обов'язками супроти Канади.

З того випливає і третя характеристична прикмета УНО, а саме — відповідальність УНО за розвиток українського життя в Канаді. Ніхто інший, а якраз наша організація в згоді зі своїм націона-

лістичним світоглядом є відповідальна за таку поставу українського життя в Канаді, що була б певною синтезою обов'язків наших супроти нашої Батьківщини — України, держави, що в ній ми живемо — Канади, та української спільноти на цьому терені.

ПРОБЛЕМИ ПРОВОДУ

Так ми кинули декілька міркувань відносно наших основних цілей чи основної ідеї. В черзі пригляньмося до проблеми нашого проводу.

Згідно з існуючою традицією та на основі деяких формальних основ проводом нашої організації була постійно Крайова Екзекутива УНО. Вона постійно мала такі три функції:

координаційну (себто узгіднювала дії всіх: Б. С.);

унапрямуючу (зокрема на відтинку дії Філій УНО);

репрезентативну, в розумінні репрезентації УНО і БО перед державно-адміністративними чинниками Канади та перед українськими організаціями в Канаді і поза нею.

Ці нелегкі завдання КЕ УНО виконувала в різних умовах та в різних етапах діяльності УНО. Заважується одначе, що по останній в'їні пройшов процес своєрідного усамостійнювання БО, а в парі з тим і підупадавав вплив КЕ УНО. Це є прямо протилежністю до змісту інкорпораційного акту, що тепер є основою нашої дії у формально-правному відношенні, але ми не раз були свідками в житті подій, які йшли своєю ходою без огляду на букву закону. На жаль тут проблема не в формальних постановках інкорпораційного акту, хоч і цього не можна легковажити. Йдеться про те, що ціла наша система УНО і БО

Молодь Українського Національного Об'єднання у Вінніпегу



Хор МУНО під проводом Володимира Климкова



Танцювальна група МУНО під проводом Володимира Баб'яка

вимагає, щоб у нас діяв найвищий організаційний авторитет, що був би в стані кермувати справами цілої нашої організації та мати піддержку від усіх БО УНО. З тих причин в 1956 році переведено реорганізацію структури проводу УНО і БО і постановою Загального З'їзду УНО Канади створено Президію УНО Канади, як найвищий координуючий чинник цілої нашої організаційної системи.

Іншими словами створемо центральний провід УНО і БО, в якому мають своє заступництво всі наші Братні Організації, а через те і всі вони несуть співвідповідальність за справи цілої організаційної системи УНО Канади.

Майже 5 років діяльності Президії УНО Канади виявили, що вона послідовно прямувала до того, щоб підсилювати співпрацю всіх наших Братніх Організацій, координувати їхні пляни та репрезентувати цілу нашу систему на зовні. І хоч може тут і там серед нашого членства були певні сумніви та побоювання, чи така зміна структури доцільна — сьогодні всім нам видно і зрозуміло, що скріплення системи УНО Канади є можливе тільки через концентрацію наших сил, а не через розпорошення їхніх в ряді "автономно-самостійних" формацій.

ЧЛЕНСТВО

Але щоб можна було бути вірним основним цілям та ідеям УНО, щоб можна було вдержати діючим провід УНО, треба мати позитивне членство, що, як всюди так і в нас, творить основу всякої організаційної праці.

Аналіз нашого членства вкаже нам на деякі його прикмети, які в свою чергу вияснюють причини наших дотеперішніх успіхів і невдач. Коли говоримо про

те, то не можемо забувати, що наша організація почала свою дію в Канаді тоді, коли українське життя проіснувало тут уже майже 40 літ та мало витворені форми.

Щобільше, УНО зродилось як вияв революційного заперечення пануючих в українському житті відносин. Наша організація це продукт другої т. зв. стрілецько-воляцької еміграції, яка виїхавши по 1-ій світовій війні до Канади, осталась вірною ідеям, за які боролася у стрілецьких окопах і яка не хотіла забути про долю своєї поневоленої Батьківщини. Тут криється глибока причина конфлікту з СУС і іншими українськими формаціями в Канаді, які стояли на відмінних позиціях. І всі ми, що зачисляємо себе до національно-свідомого українства, мусимо бути вдячні тій горсточці людей з другої еміграції, яка не заламалась під тиском пануючого в тому часі угодовецтва і мала силу та витривалість поставити основи під УСГ а потім УНО і БО. І хоч між тими нашими членами-піонерами майже не було інтелігенції, професіоналістів, мало було кваліфікованих кадрів для суспільної роботи, однак велика ідейність і працьовитість допомогла їм вдержати УНО на висоті.

Від цього часу життя принесло два нові напливи членства до УНО. Один з них це третя еміграція. Хоч часто із зударями і ферментами вливалась та свіжа кров в організм УНО, то все таки ті дві еміграції себе знайшли в УНО через своє ідейне споріднення.

МОЛОДЕ ПОКОЛІННЯ

Трохи складніша справа з другим середовищем поповнення наших членських рядів — середовищем нового покоління уродже-

ної чи вихованої тут молоді. Сьогодні те середовище приходить на зміну попередникам за законом природи, однак той процес проходить складними дорогами і ще далеко не закінчений.

Назв'єм справу прямо по імені, — майже в кожній Філії нарідання: пропадає молодь, що виходить з МУН, її нема ані в УНО, ані в УСГ ані в ОУК. Це приблизно правда, хоч і є виїмки і ми маємо сьогодні як у проводах Філій так і в наших Центрах членів вихованих в МУН, які лишилися надаліше в нашій організації і стали її передовими членами. Однак це не вичерпує проблеми. Запитаймо себе чому воно так. Багато Філій УНО і БО не прикладає багато ваги до того явища, мовляв ми безраді, однак це то напевно справи не допоможе направити. Чи ми так холодно-кровно годилися б в особистому житті на те, щоб наші рідні діти покидали нас, встидалися нас чи сепарувалися від нас. Напевно ні, ми дошукувались би причин того стану, бо в житті так прийнято, що за дітей відповідають батьки. Чому має бути інакше у випадку УНО, УСГ чи ОУК у відношенні до МУН?

Неправдою є, що МУН є ворожий УНО-ові і БО, неправдою, що МУН-івцям чужі наші ідеї, але правдою є, що ми втратили вплив на наш МУН і не ми, як УНО і БО, але вони самі себе і вплив оточення їх виховували. А чи могла чужа школа, вулиця, військо, праця виховати їх на добрих членів УНО і БО? Напевно ні.

Просто зі здивуванням треба ствердити факт, що мимо всього МУН-івці зберегли ще сентимент до УНО, вони вважають себе його органічною частиною, але вони не знають в який спосіб мали б вони у Філіях УНО працю-

вати. Чи це дивно? Чи наші способи праці є такі атракційні, щоб їх захопити, чи ми їх підготували до тої праці, чи ми зацепили в їх серця ідею нашої організації, так щоб вона горіла блискучим полум'ям, чи може своєю байдужістю до них ми могли витворити в них враження, що навіть в нас не горить та ідея величавим вогнем лише тліє блідими димами! Є наслідок холодної аналізи ситуації, на відтинку молоді за́снували певні явища, як: членство УНО і БО мусить основно простудіювати і витягнути з того відповідні висновки.

Президія УНО Канади прийняла рекомендацію КУ МУН, що справа виховання доросту це справа впершу чергу УНО — ОУК — УСГ а не МУН, як це подекуди було в минулому.

Передавши відповідальність за справу доросту на УНО і старші БО, МУН не відійшов від нас. Навпаки, постанова Саскатунської Конференції з 1961 року про зміну назви з МУН на МУНО є багатомовна. Назвавши себе Молодю УНО Канади, наші молоді подруги і друзі заманіфестували своє бажання тісної співпраці з нами в рамках однієї організаційної системи і їм в тому слід піти назустріч.

Я умісно присвятив стільки уваги тим справам бо покоління другої еміграції вже фізично вимирає, третя еміграція старшою своєю частиною йде тими ж шляхами а в майбутньому десятиліттю доля УНО і БО залежатиме від того, чи молоде покоління нашої організації стане активним перемником нашого ідейного, морального і матеріального дорічку, чи воно стане байдужим обсерватором незавидного стану нашої організації. І в обличчі тих перспектив нічого не сміє відтягну-

ти увагу нашу від тої проблеми. Всі наші намагання будуть без-успішні і безвислідні, якщо ми не подбаємо про те, щоб наші організації, наші домівки, церкви, народні дома і все українське життя та майно ми мали кому передати, не задля того, щоб воно затратилось, а задля того, щоб воно зберегло і розбудувало чергове покоління.

ПРОГРАМА ДІЯЛЬНОСТІ І МАЙБУТНЬОМУ

Маючи на увазі все, що сказано про нашу ідею, провід, членство застановімся тепер над конкретними справами, що виповнятимуть програму нашої діяльності в майбутньому.

ДІЛЯНКА ОРГАНІЗАЦІЙНА

На тому відтинку чітко зарисувались такі справи:

1. Забезпечення всіх проводів наших клітин, провінційних ексекутив, центральних управ відповідним апаратом охочих і здібних до праці людей, бо без них праця ані внизу ані вгорі не піде. Такі люди є в нашій організації і нічого не сміє стати на перешкоді їхній активізації.
2. Закріплення наших Філій на Сході з метою створення сильної організаційної бази — запліччя для УНО. Але це не є ціль для себе, бо наші очі не є звернені на Схід тільки. Ми все і постійно тямимо, що основний масив українського населення в Канаді є на Заході. Однак ціле українське життя там, а наше зокрема є так ослаблене з різних причин, що на те, щоб задержати і відвоювати Захід, ми мусимо мати справно діючий Схід.
3. Передумовою нашої сили як на Сході так і на Заході Канади

є підсилення членських рядів. Успішно започаткована кампанія **КЕ** УНО поширювати членські кадри — мусить бути підхоплена всіма БО та всіма нашими відділами. 30-ліття УНО Канади ми можемо гідно відзначити перевівши кампанію поширення членських рядів УНО і БО. На успіх тої кампанії є всі дані і всім нам слід в неї включитися.

4. Затиснення дружньої співпраці між всіма братніми організаціями: по місцевостях. Спільно планувати свою діяльність, спільно організувати виступи і імпрези та фінансові засоби. Закріпивши співпрацю в місцевостях, можна буде перейти на співпрацю між поодинокими осередками: через взаємні стрічі, відвідини, наради проводів і т. д. Все те мусить бути завершене в гармонійній співпраці в усіх центрах, спрямованій на економіку сил, часу і грошей. Для прикладу подам, що замість удержувати 4 канцелярії, ми повинні мати одну справну канцелярію і щонайменше одного організатора, що буде діяти по всій Канаді для всіх Братніх Організацій.
5. Остаточне оформлення спільного всім нашим організаціям правильника, що впливає би з єдиного для нас усіх статуту (інкорпораційної грамоти) і стояв на сторожі органічної єдності наших сил, а не штучного сепаратизму.

ДІЛЯНКА КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЯ

1. Координація і виміна всіх наших сил з метою піднесення рівня і змісту наших імпрез. Сьогодні не кількість а якість вирішує про те, чи ми гідно ведемо цю ділянку.

Молодь Українського Національного Об'єднання в Торонті



Доріст МУН в Торонті в 1961 р., Філія УНО Торонто-місто



Хор Філії УНО Торонто-захід з диригенткою Марусею Гвоздькою

2. Прийти з всесторонньою допомогою для Осередку Української Культури й Освіти. Він переживає тепер кризу, але нашим завданням є допомогти йому організаційно, господарсько стати на ноги і тоді вплинути на те, щоб своїм змістом він відповідав тим шляхетним цілям, для яких в першу чергу наше членство його творило. Хай не буде ані одного українського скупчення в Канаді, де б не було Відділу Осередку.
3. Хай не буде ні одної Філії УНО без Рідної Школи чи доповнюючих курсів українознавства.
4. Не забуваймо про наш обов'язок відзначення нашими Філіями національних свят, для плекання нашого героїчного минулого та для прищеплення наших ідей молодому поколінню. Але хай зміст і форма виконання будуть дійсно гідні величних річниць. Вони можуть бути скромні, але хай будуть щирі і святочні. Закиньмо довгогодинні програми, що конечно включають 3 чи 4 довгі промови. На святі не повинно бути жодних крім святочної промови. Збірки при нагоді свят слід найкраще переводити при вступі чи по закінченні, але в ніякому випадку не організувати їх так, що в учасників залишається враження, що збірка не є додатком для свята, щоб у той спосіб допомогти шляхетним цілям, а свято є додатком для збірки. Такий спосіб є негідний нас і шкідливий у своїх наслідках. При цій нагоді варто знати, що крім свята Державности і Соборности, що їх організують Відділи КУК, всі інші свята повинні святкувати наші відділи.

ДІЛЯНКА МОЛОДІ

1. Повна співпраця з МУНО;
2. Організація, де це можливо, дитячих світлиць, клубів, а літом осель;
3. Організація спортових секцій, клубів;
4. Створення і поширення діяльності Комісії для справ виховання молоді як при центральному проводі УНО Канади так і в наших Філіях, який має розробити шляхи і методи для збереження доросту і молодого покоління при нашій організаційній системі.

ДІЛЯНКА ПРЕСОВО-ПРОПАГАНДИВНА

1. В кожній місцевості мати активних кореспондентів до наших газет і журналів: "Новий Шлях", "Жіночий Світ".
2. В кожній місцевості мати зорганізовану групу кольпортерів, які будуть відповідальні за кольпортаж наших націоналістичних видань. Ми впершу чергу повинні популяризувати серед нашого членства такі націоналістичні часописи: "Новий Шлях", "Українське Слово" — Париж, журнали: "Жіночий Світ", "Смолоскип", "Самостійна Україна".
3. Подбати щоб у місцевих бібліотеках були книжки в англійській мові про Україну.
4. Організувати систематично доповіді — дебати для популяризації наших ідей та інформування нашого членства про події з українського та міжнародного політичного життя.

ДІЛЯНКА ПОЛІТИЧНА

- а. Український політичний відгук.
1. популяризувати ідею визвольної боротьби на Батьківщині,

використовуючи інформації і матеріали подавані в виданнях ПУН,

2. популяризувати і піддержувати політику ПУН, яка постійно сперта на засаду власних сил та незалежності від чужих впливів,
3. піддержувати морально і політично зусилля, спрямовані на консолідацію української політичної еміграції, сперту на засаду власних сил і виключного служіння українській справі,
4. піддержувати намагання ОУН за привернення одності Українського Націоналістичного Руху на чолі з Головою ПУН полк. А. Мельником.

б. Канадійський відтинок.

1. інформувати постійно наше членство і суспільство про всі заходи канадійського уряду, звернені на зміцнення протимосковських та протикомуністичних позицій, що служать основним інтересом як Канади так і України,
2. популяризувати активізацію нашого членства в канадійському політичному житті на всіх його щаблях,
3. солідарно піддержувати позиції українців у політичному чи суспільному житті Канади,
4. популяризувати ідею можливостей здобуття молодим людям військової освіти в канадійській армії,
5. всесторонню антикомуністичною діяльністю на терені Канади допомогти зберегти громадські свободи і права від зовнішнього та внутрішнього підривного фронту комуністичного інтернаціоналу.

в. Український відтинок в Канаді.

1. піддержуючи репрезентативний

центр українців у Канаді КУК, допомогти в ньому до таких змін, які забезпечили б ділове ведення справ, що ними має займатись КУК,

2. всесторонньо піддержати акцію КУК — УККА для скликання Світового Конгресу Українців. Той Конгрес, якщо буде відповідно підготований і переведений скріпить позиції українства, розпорошеного в цілому світі та зможе допомогти координувати працю крайових централей, зокрема в тих випадках, які такої координації вимагають.
3. зберігати позитивне відношення до всіх українських національних організацій в Канаді, дати рішучу відсіч всім намаганням певних кругів дискредитувати УНО,
4. якнайрішучіше виступити проти штучного підсилювання ворожими українству силами штучних конфліктів на тлі конфесійному, як також на тлі часу прибуття до цієї країни, які є шкідливими комплексами і не повинні мати місця в нашому житті,

ДІЛЯНКА

ГОСПОДАРСЬКО-ФІНАНСОВА

1. забезпечення ведення проглядного діловодства нашим майном та відповідне звітування в тих справах з метою ділового ведення того відтинку нашого життя,
2. використання факту наявності інкорпораційного акту для того, щоб все нерухоме майно Філії УНО з "тростів" заінкорпорувати на Філії УНО,
3. виконати всі фінансові зобов'язання (членські внески і інші) до КЕ УНО та інших Централь БС,
4. всесторонньо піддержати і роз-

будувати УВФ, який повинен придбати якнайбільше фондів на допомогу визвольній боротьбі,

5. допогти розбудувати В-во "Новий Шлях".

Подане зіставлення справ далеко не вичерпує всіх можливостей нашої організації. Воно може бути одначе допоміжним для всіх тих, що хочуть вести діяльність по наміченій програмі і всесторонньо.

Ми певні, що наша організація має всі дані на те, щоб хвилюв

труднощі побороти і розвинути таку діяльність, яка відповідала б нашим цілям.

Пройдені 30 років — записані світло в історії українства в Канаді. УНО і ВО відіграли в тому стані колосальну роль. Але життєвість і потреба нашої організації не вичерпується трьома десятиліттями. В свідомості великої відповідальності за світле минуле, об'єднуймо свої сили для майбутнього етапу. Він напевно буде вимагати посиленої дії УНО і ВО і тому будьмо готові до того.

УКР. ФІРМА У ВІННІПЕГУ
MELNYK BROS

741 Selkirk Ave — Ph. JU 9-1487 —

Winnipeg, Man.

Electrical Contractors

Light — Heat — Power — Installation

HILTON RESTAURANT

Новий модерно уряджений укр.
ресторан поручає своїм гостям
смачну і здорову кухню.

Укр. страви.

Власник ЯВОРСЬКИЙ

812 Main Str. — Winnipeg, Man.

Ph. JU 92716

**Плекайте фізичну культуру
— через рух м'язів
і тіла**

Відвідайте враз з вашими
друзями модерну україн-
ську кругольню

**WEST KILDONAN
BOWLING ALLEY**

Phone: Bus. WH 33669

Res. GLOBE 3-3663

1737 Main St. Winnipeg, Man.

STEVE SYWAK, manager

С. Ф. СМІЛЬСЬКИЙ
(S. F. Smiley)

ОКУЛІСТ

екзамінує очі.

Office — Royal Bank Bldg.

Cor. Selkirk & Salter

Winnipeg — Manitoba

Ph. JU 6-2482; Res. - 508233

Щадіть через закупи в українській фірмі "ФУДЛЕНД"



878 MAIN ST. — WINNIPEG — 557 SELKIRK AVE.

121 REGENT AVE. — TRANSCONA

SELL-RITE WHOLESALE LTD. — 317 ELGIN AVE.

POLTAVA RESTAURANT — 792 MAIN STREET

УКРАЇНСЬКІ КОМБАТАНТИ В КАНАДІ

В роках 1920-1939, між першою і другою світовою війнами, в Канаду приїхало з України багато колишніх українських військовиків. В доповненні цієї першої української вояцької іміграції в часах після другої світової війни, почала приїжджати друга вояцька іміграція, що складалася з більшості з колишніх старшин і вояків Української Дивізії та бойовиків українських підпільних формацій: ОУН — УПА.

Розкинені по великих просторах Канади колишні вояки України почали по приїзді до Канади творити свої власні вояцькі організації.

УКРАЇНСЬКА СТРЕЛЕЦЬКА ГРОМАДА

Першою такою організацією, що почала діяти в Канаді, була Українська Стрілецька Громада — УСГ. Зорганізували її 28 січня 1928 року 8 колишніх старшин та вояків України в місті Вінніпегу.

За почином Вінніпегу пішла організація Відділів по інших місцевостях Канади, де жили і працювали колишні українські вояки. Ріст УСГ йшов скорим темпом. В 1928 р. вона мала 71, в 1929 році 319, в 1930 році 519, а в 1939 році 1.200 членів. Тим в більшості контингент побору членства був вичерпаний. Прийшов застій аж до 1950 року. Новий зріст УСГ почався аж по приїзді до Канади другої вояцької іміграції.

За час існування і діяльності УСГ, від 1928 до кінця 1961, вона мала 29 Відділів та коло 50 Гуртків та Зв'язкових Пунктів. Через реєстр Головної Управи УСГ перейшло понад 2.000 членів. Головна Управа УСГ координувала

працю Відділів. Осідком ГУ УСГ є тепер місто Торонто.

В 1961 році УСГ в Канаді має 14 Відділів та 15 Гуртків і Зв'язкових Пунктів з 1.000 членами. У Відділах зорганізовані коло 500 членів, а других 500 розкидані поодинокі по цій Канаді. Багато з членів УСГ відійшло у вічність, а деяка частина вернулася в часі економічної кризи в Канаді в роках 1930-1940 в Україну.

За час 1928-1961 р. УСГ відбула 25 Крайових З'їздів. На 24-му Крайовому З'їзді, що відбувся в 1958 році в Торонті, гостем УСГ був сеніор українських військовиків у вільному світі генерал М. Капустянський з Європи. Черговий 25-й Крайовий З'їзд УСГ відбувся 2 липня 1960 року в місті Садбури.

Створення УСГ в Канаді мало органічний зв'язок з українською визвольною акцією в Україні. Від самих своїх початків вона була одною з чинних формацій визвольної акції. Вимоги визвольної акції в Україні надали УСГ виразний напрямок дії на терені Канади.

В Західних Областях України, під польською окупацією, діяла в роках 1920-1930 Українська Військова Організація — УВО. Вона підпільними методами продовжувала українську визвольну війну з років 1917-1920. В державно-політичному розумінні УВО була збройним раменем тодішнього українського політичного проводу.

За ініціативою УВО українське вояцтво на еміграції організувалося по всіх країнах Європи, а далі і в Новому Світі, в окремі вояцькі організації. В рамках тої загально-української організаційної діяльності створено в Канаді в 1928 році УСГ.

Вояцькі організації по всьому світі були частиною українського дієвого фронту і їхнім завданням було вести по різних країнах світу політично-освідомлюючу та допомогову акцію на користь української визвольної боротьби. Тим самим вони творили одну органічну цілість з воюючим активом в Україні під ворожими окупаціями.

УСГ втримувала постійний живий зв'язок з Європою. Її провідні члени: сотник В. Коссар, Е. Василишин, В. Гультай, С. Віндик та інші відвідували Європу, а провідники визвольної акції з Європи, як полк. Е. Коновалець, полк. Р. Сушко, ген. В. Курманович, полк. А. Мельник, ген. М. Капустянський та інші відвідували Канаду.

БОРОТЬБА ЗА НАЦІОНАЛЬНУ УКРАЇНСЬКУ ДУШУ

В Канаді УСГ постала на специфічному ґрунті. Все життя української іміграції тих часів в основному проходило в рамках трикутника, якого боки творили церковно-організаційна католицька група, церковно-організаційна православна група та комуністична група московської закраски. Перші дві групи були духово національні, а в дії церковно-обрядові. Третя група була по крові українська, а духово москвофільсько-просоветська. Її уважали загальною за московську колону в Канаді. Бракувало українцям в Канаді виразного національно-політичного сектора, що сприяв би визвольній акції України, не оглядаючись на церковні обряди та орієнтації. Творення, початково атмосфери, а далі ще і організаційного руху чисто національного типу започаткувала в Канаді УСГ.

Діючі групи початково ігнору-

вали УСГ, одні насмішками, другі поблажливостю, мовляв — як скоро і несподівано виростає так скоро і безслідно зникне. Та УСГ не зникла, бо найшла підтримку серед тих елементів, які не находили для себе місця в існуючій організаційній констеляції. На протязі 10 літ праці УСГ завоювала собі право громадянства серед українців в Канаді до тої міри, що розірвала діючий трикутник, викинула з нього комуністично-політичний сектор і замінила його національно-політичним сектором.

Особливо важке було змагання колишніх українських вояків з комуністичною, яка в 1928 і в дальших майже монополюючи опанувала політичну дію українців в Канаді, а іншим залишила ділянки релігійно-обрядову та культурну. Розсварені церковно-організаційні чинники не мали ідеологічно-політичної зброї, щоб успішно протиставитись комуні. УСГ оперлася на ідеологію українського націоналізму і зброю для боротьби з комуністичною мала.

Комуністична пропаганда твердила, що над Дніпром існує українська держава, що там існує українське військо (українські території дивізії, які Москва зліквідувала в початку 1930-их років). Ті аргументи постійно повторювали московські пропагандисти, між якими був навіть п'зніший міністер заграничних справ Києва Мануїльський. Всі вони зручно закривали голосними словами факт, що за вивіскою української держави над Дніпром захована тільки московська колонія — Україна. Маса ім'їграції в Канаді орієнтувалися на той уявний реалітет не з симпатій до московського комунізму, а більше з ненависти до інших окупантів України, поляків, румунів і чехів. Не-



українські громадяни Канади гляділи тоді на українців в Канаді як комуністів чи прихильників московської імперії, а військові чинники Канади розглядали українців як потенційально міцну п'яту колону московської імперії.

В таких умовах УСГ почала свою діяльність і повела з одного боку бій за національно-українську душу імігрантів, а з другого вияснявальну акцію для своїх і чужих. Безчисленні зібрання, віча, дискусії, промови, доповіді, походи, демонстрації, маніфестації, сценічні вистави, летючки, брошури та пресові органи — “Стрілецькі Вісті”, а пізніше “Новий Шлях” та вкінці і масові зудариння з комуністами та їхніми поплентачами поволі відкрили українським імігрантам очі на дійсність. Під тиском тієї акції, на протязі 10 років, полинали московський червоний прапор, п'ята колона виявилася не такою страшною. І вкінці 1930-их років над українством в Канаді замааяв український жовто-блакитний прапор. Війна з комуністами була в основному закінчена коло 1940 року, хоч дрібні сутяжки з розбитим противником тривали ще деякий час. Канадійці неукраїнського роду побачили і ствердили, що дія УСГ перемалювала українців з червоних на жовто-блакитних, перетворила затуманених поплентачів московської імперії на національно свідомих українців — канадійських громадян.

ІНШІ АКЦІЇ УСГ

Рівнобіжно з війною проти московської комуністики УСГ вела працю і в інших ділянках життя. Вона виконувала й те, що від неї вимагала визвольна акція в Україні. З більших акцій варто згадати такі: творення і діяльність комітетів оборони політичних в'яз-

нів, протестну акцію проти польських паціфікацій України, акцію перед Лігою Народів в Женеві в обороні людських прав українців під окупаціями, поміч голодуючій Гуцульщині, поміч “Просвіти”, поміч “Рідній Школі”, поміч українським воєнним інвалідам, протестні дії проти виголоджування Москвою українців в 1933 році і проти переслідування політичних та культурних діячів, допомоги Карпатській Україні в роках 1938/1939 і т.д. Дрібніших акцій місцевого порядку було стільки, що їх в короткому перегляді діяльності УСГ й вичислити годі.

Помічними чинниками в праці УСГ був журнал “Стрілецькі Вісті” а пізніше підтижневик “Новий Шлях” та книжкова кооператива у Вінніпегу “Калина”. Їх закладено силами і засобами членів УСГ.

В організаційній ділянці праці серед українців в Канаді УСГ довершила те, що мало кому в українському світі вдалося довершити. Тому про ту ділянку треба окремо згадати.

УСГ мала обмежену кількість членства. Вона рекрутувала членів з рядів військової іміграції, яка постійно мадрувала і жила там, де була праця на хліб насущний. Осіла частина заробітної іміграції, жила в степах Західної Канади. Акції, які вела УСГ, вимагали більшої кількості людей. Тому вже в 1932 році постала потреба втягнути в акцію більшу кількість людей з осілої іміграції. Для організування тих людей УСГ створила нову організацію — Українське Національне Об'єднання — УНО. По 2 роках організаційної праці відбувся в 1934 році перший Крайовий З'їзд УСГ-УНО при участі відпоручників від 45 організаційних клітин з 45 міс-

цевостей в Канаді. На тому З'їзді переведено розподіл функцій між обома організаціями. УНО перебрала на себе національно-політичну і національно-культурну, а УСГ залишила собі організаційно-вишкільну та допомогуву ділянки.

Життя ставило щораз то нові вимоги, здебільша політично-пропагандивного порядку. В цій ділянці на передові позиції висунулося Українське Національне Об'єднання.

Поруч з УНС створено ще й інші допоміжні формації, Організацію Українок Канади — ОУК з допомогою секції Золотий Хрест, організацію Молодих Українських Націоналістів — МУН та спеціальну організацію матеріальної допомоги визвольній боротьбі в Україні — Український Визвольний (Одноцентовий) Фонд — УВФ.

Таким чином з малого почину УСГ в 1928 році створилась велика організаційна система УНО і Братні Організації. Організаційне завершення системи переведено аж в 1956 році в формі Президії УНО і Братніх Організацій. Система охоплює сектори: вояцький, чоловічий, жіночий, молодечий та допомогувий. Вона як цілість виправдала себе в житті і діє серед українців в Канаді і нині, в кінці 1961 року.

Організаційні зміни в національному секторі в Канаді відбувалися рівнобіжно з подібними змінами в Україні, де УВО як чинник військово-партизанської дії переформувалась в Організацію Україн-

ських Націоналістів — ОУН — як чинник політичної та бойової дії.

Поза всім, що вже згадано, УСГ від самих початків мала ще й такі завдання: втримати при житті традиції української військової і підготовляти фахівців (в довоєнних часах) для визвольної війни України. В первопочатках натиск роблено на поміч визвольній боротьбі. Лише після створення формацій УНО, ОУК, МУН і УВФ вона могла взятись за своє власне завдання. Зорганізовано в рамках МУН летунський вишкіл, з якого вийшло кілька відомих в Канаді в'їскових летунів. В часі війни деякі відділи УСГ дістали охорону воєнних об'єктів. Деяка кількість членів УСГ пішла на перевишкіл до резервових частин канадійської армії. В часі війни около 180 членів УСГ служило у фронтовій канадійській армії.

Нелегко було для УСГ добути громадянські права серед українців, а ще тяжче здобути такі права серед канадійської спільноти. Публічне право громадянства добула УСГ в часі в'ївдин короля Юрія, коли її призначено як окрему українську комбатантську формуацію при привітанні короля.

В часах війни УСГ разом з УНО взяли активну участь в створенні проводу і репрезентації українців Канади, що й нині діє як верховний чинник українців під назвою Комітету Українців Канади.

По другій світовій війні УСГ бере активну участь в акції рятуння скитальців в Європі і перевозу їх до Канади. Поновлено акцію помочі інвалідам та ветеранам

Д-р М. КАНЧІР

ДЕНТИСТ

407 Selkirk Ave — Winnipeg, Man.

Ph. JU 2-7044

VICTORIA MEAT MARKET

735 Selkirk Ave — Winnipeg, Man.

Ph. JU 6-3135

Власник М. КАШИНСЬКИЙ

старшого віку на скитальщині, вдовам по вождях України ітд. В півтижневику "Новий Шлях" Головна Управа УСГ видавала окрему сторінку під назвою "Вояцькі Вісті". Від 1953 року видає свій організаційний бюлетень під назвою "Інформатор". При допомозі того бюлетеню вдержується зв'язок з членством, що розсіяне по великих просторах Канади. Бюлетень появився досі в 72 числах. З приводу 10-ліття існування і праці УСГ видала в 1938 році окремий "Альманах УСГ" в Канаді.

То були б важніші етапи з життя і дії УСГ в Канаді, як їх видно з перспективи 4-ого десятка л'т. З незначного початку в 1928 році з ініціативи 8 українських вояків розвинулась велика організаційна система — Українське Національне Об'єднання і Братні Організації. Діє і книжкова коопера-

тива Калина у Вінніпегу і в різних містах Канади створилась система чи створились при системі численні кооперативи різного типу. При УНО існує сітка Рідних Шкіл. УНО було засновником українського музею і архіву під назвою Осередок Української Культури у Вінніпегу. Діє і видавництво "Новий Шлях", що видає газету "Новий Шлях". Культурна праця системи стоїть на першому місці в українській самодіяльності в Канаді. Як видно з перспективи часу, УСГ з організаційними формаціями добре відіграла роль мобілізуючого чинника української спільноти в Канаді. Праця системи УНО і БО при співучасті інших українських організаційних груп в Канаді видвинула ту спільноту на перше місце серед українців у вільному світі. У висліді того часто українців в Канаді звуть "Малою Україною".

М. С.

ЗАГАЛЬНА АСЕКУРАЦІЯ
J. A. KECK & CO.
General Insurance Adjusters
 7 Cedar Street Sudbury, Ontario
 AUTOMOBILE — CASUALTY — FIRE
 JOHN KECK PHONE OS. 4-6429

МИ КУПУЕМО І ПРОДАЄМО
НОВІ І УЖИВАНІ АВТА
 302 DOUGLAS STREET Sudbury, Ontario
A. B. C. MOTORS LTD.
 OFF. PHONE OS 5-2929
 RES. PHONE OS 4-6064

DAVEY FUELS

177 Kathleen St. SUDBURY, ONT. OS 5-5647

олива опалова — вугілля

Нові, низькі ціни вугілля. — Обслуга печей на оливу

24 години на добу.

ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНОК КАНАДИ І РІДНИЙ КРАЙ

Перші початки організованої діяльності жіноцтва, зокрема тої частини його, що пізніше оформилася в Організацію Українок Канади, сягають 30 рр. Була це організація під назвою "Канадійське Українське Жіноцтво", а її безперервною провідницею була Анна Йонкер, з роду Гуменілович. Ця організація була в тісному зв'язку з Українською Стрілецькою Громадою. Вістку про неї ми маємо з "Канадійського Фармер", а саме про скликання масового віча в дні 30 листопада 1930 р., як протесту проти пацифікації у Західній Україні. На залі на тисячу місць не було ні одного порожнього місця. Крім промовців українок, а були ними пп. Е. Ситник і М. Дима, промовляла теж голова "Місцевої Ради Жінок" п-і Мензі, що розповідала про конгрес міжнародного жіноцтва у Відні, де було заступлених 43 держави. На цьому конгресі вона нап'ятнувала варварську поведінку поляків супроти українського населення. Другою промовницею була голова "Говм Велфер Ассосіейшен", п-і Дик, що радила українцям протестувати проти польських знущань через Оттаву і Лігу Націй. На цьому вічу зібрано поважну суму грошей на піддержку революційного спротиву Польщі.

Ця вістка про українське жіноцтво вказує нам, як хвилювали його вістки з рідного краю і як уміло воно добре вже тоді організувати інформації про події в їхній батьківщині.

Є тому час! Канада вкривається сіткою жіночих гуртків при Укра-

їнських Стрілецьких Громадах, а коли 17 липня 1932 р. заснувалося Українське Національне Об'єднання, нові жіночі гуртки постають вже не при УСГ, а при УНО. Цей організаційний стан тривав до 1934 р., коли то на першій Конференції УНО засновано централю українських жіночих організацій. Конференцією проводила, тепер вже покійна але незабутня Анастасія Павличенко. Перша Крайова Конференція ОУК у 1936 р. подає вістку про 18 жіночих організацій і на цій Конференції оформлено першу Центральну Управу ОУК.

В основу ідеології ОУК покладено християнську мораль і гасла українського націоналізму. В її члени може вступити кожна українка чи жінка українця, що має 18 років. Організація ця не є обмежена ні рівнем освіти ні класовою приналежністю ні віровизнанням. Лише комуністки, фашистки і такі особи, що змагають до державного перевороту, чи насильної зміни суспільного ладу в Канаді, не можуть вступити в її члени. Нема згадки в її ідеології про феміністичні гасла. Це зрештою зовсім зрозуміле. Силою обставин українська жінка в Канаді була зрівняною в правах з чоловіками, а в часі кризи жінки навіть легше здобували прожиток як чоловіки і помагали чоловікам матеріально. Станувши поруч недавніх борців за визволення нації, згуртованих в Українських Стрілецьких Громадах, жінки прийняли гасла революційного націоналістичного руху проти окупан-

тів. Ці гасла — обов'язок посвятити працю цілого життя, а навіть в разі потреби саме життя, для нації. Ці гасла — це наша сила в нас самих. Лише безперервною працею над собою, працею над вихованням нового покоління, працею серед власної громадськості і для неї, можна досягнути ідеал організації — визволення нації.

“Лиш хто борець — той здобуває світ!” — Це третє гасло прийняте Організацією Українок Канади. У давнину, коли куля вбила чоловіка, українська жінка заступала його в борні за життя, а що доля не була для неї ласкавою і в мирні часи, загартована в щоденній праці, вона відчувала відповідальність за життя нації.

То ж і не дивно що членки ОУК вибрали своєю патронкою Ольгу Басараб, жінку героїню, що поклавши своє молоде життя у боротьбі з польським окупантом української землі, започаткувала шлях героїських зусиль українського жіноцтва.

Вслід за тими напрямними в ідеології наступали і діла. Вже під час першого, вище згаданого віча зібрано поважну суму грошей на купівлю зброї для Української Військової Організації. Цілий час ОУК організувала збірки на різні крайові цілі, на поміч для УВО і ОУН, для інвалідів колишньої української армії, на допомогу політичним в'язням у тюрмі і по виході з тюрми, на допомогу вдовам та сиротам по заслужених для України людях, на школи, захоронки. ОУК організує протестаційні віча, коли наспіла вістка про голод в Україні чи з причини присудів в політичних процесах.

Але крім тої допомоги українським визвольним змаганням, ОУК постановив бути готовим до активної помочі в боротьбі за виз-

волення України з-під влади окупантів. Тому на Третій Крайовій Конференції в Саскатуні в 1937 році доповнено статут ОУК вставкою про творення Відділів Українського Червоного Хреста. Його завданням було організувати гуртки для вишколу “першої допомоги”, співпрацювати з іншими організаціями Червоного Хреста та творити Залізний Фонд на потреби визволення Рідного Краю. Коли однак УЧХ не міг існувати тому що мати ЧХ це право державних народів, замінено його назву на Український Золотий Хрест і з його фондів прийшла перша допомога для українських скитальців після другої світової війни.

Тут слід згадати теж щирі допомоги ОУК Карпатській Україні. Коли прийшла вістка про повстання в цій малій частині нашої батьківщини, і про те, що в Хусті настала своя влада, ОУК була переконана, що саме тепер настала хвилина використати те, до чого велася підготовка довгі роки, а саме поруч політичної і матеріальної допомоги, стати особисто до співпраці, використати набуте в УЧХ і УЗХ знання першої допомоги. ОУК навіязує контакт з Карпатською Україною, а після невдачі, організує допомогу збігцям. У “Новому Шляху” з дня 15 травня 1939 р. читаємо статтю п-ні Ольги Заяць із закликом збирати датки для тих, “що так по-геройськи обороняли рідну землю перед бандитським нападом гуно-мадярських орд”. В тім самім числі ми читаємо звіт із збіркової акції на цю ціль і на першому місці був Відділ ОУК Содбури, що зібрав \$97,35.

Що торкається помочі ОУК для т. зв. скитальців після другої світової війни, то Відділи ОУК вислали скитальцям 862 пакети з



Танцювальний гурток МУН у Соцбургах

харчами та одежею вартости понад \$1.000. Через Центральну Управу Відділи ОУК зложили на допомогу скитальцям \$3.000. — Із фондів УЗХ Центральна Управа вислала пакетів "Карє" на суму \$2.500. — Крім того висилано гроші і пакунки від Відділів до Українських Допомогових Комітетів в Європі: до Бельгії, Франції, Швейцарії та до Риму. Ніколи не забував ОУК про пань Коновалець, Петлюру і Курманович та інших жінок, що їх призвича не хочемо з різних причин тут подавати. Допомогавав теж ОУК в діставанні афідавітів та ашурансів для жінок і сиріт, а тепер шле допомогу садкам, школам та потребуючим залишенцям в Європі.

Вся праця ОУК була тісно зв'язана із органом УНО "Новим Шляхом". Без преси, без належної пропаганди не була б можлива така успішна праця ОУК. Та ще перед її організацією у 1933

році відкрито в "Новім Шляху" "Відділ Українських Націоналістичних Жіночих Товариств". В ній то писала Анна Басараба із Саскечевану, щоб жінки не обмежувалися до спомагаючої діяльності, але "нам, жінкам, треба конечно присвоїти собі громадський змісл, переродитися духово, визбутися почуття нижчости чи вищости від чоловічого світу, коротко — стати свідомими людьми, тоді й організації наші виконуватимуть свої завдання". Багато свідомих українок писало в тому відділі, однак його припинено і в грудні 1934 р. зорганізовано Центральною Управою ОУК новий Відділ під назвою "Відділ ОУК ім. Ольги Басараб".

Програмову статтю написала перша голова ЦУ ОУК Анастасія Грещук-Павличенко. У ній вона вказує, що патріотизм не може обмежуватися до вишитої сорочки, пісні танку, але мусить ви-



У ВСІХ ВАШИХ СПРАВАХ

ЗВЕРТАЙТЕСЬ

до

Rodger Mitchell, M.P.

ПОСОЛ

164 ADIE

—

PHONE OS 3-0554

SUDBURY — ONTARIO

являтися у виховуванні у високонаціональному дусі родини і суспільства, а далі в доцільній праці над підтриманням чинної визвольної боротьби. Назву сторінки ще не раз змінювано, а від 5 вересня 1942 р. названо її "Жіночий Світ" і введено теж "Дитячий Куток". В 1950 р. організовано окремий орган ОУК "Жіночий Світ", якого безперервною редакторкою до цього часу є п-і С. Бубнюк. При видавничій діяльності ОУК слід згадати ще видану ОУК драму О. Лугового п. з. "Ольга Басараб", Олега Ждановича "На зов Києва" про Олену Телігу, Олену Звичайної "Золотий потічок з голодного Харкова", д-ра Юрія Мулика-Луцика "Духовий портрет Ольги Кобилянської", Катерини Антонович "Український народний одяг" та Ювілейний Збірник ОУК п. з. "На службі Рідного Народу" за редакцією Ірини Книш.

У цій короткій статті ми не згадали великої організаційної праці, культурно-освітньої, вклад праці членів ОУК в українське шкільництво (було біля 25 учителюк членів ОУК), співпрацю з УНО, КУК і СФУЖО, працю в Канадійських Місцевих Радах, допоміжну працю в Канадійським Червоним Хрестом та інших організаціях, що мають за ціль чи опіку над здоров'ям громадян чи добро-

дійну акцію для потребуючих Канади.

Слід згадати назвища голов, під проводом яких ОУК вела свою діяльність: бл. п. Анастасія Павличенко, Марія Гуляй, Євгенія Ситник, Анна Тарновецька, Ольга Стебницька, Стефанія Савчук.

Слід теж згадати всіх тих (хоч задля браку місця не можемо цього зробити поіменно), що своїми руками причинилися до створення родинної атмосфери на Свят Вечерях чи Свячених в братній організації УНО, що своїми руками приготували тисячі обідів і вечер для різних зборів чи на добродійні імпрези, що, замість відпочати після своєї заробкової праці та праці для своєї родини, здобували фонди на будівлю домівок УНО, що тут, на чужині, далеко від рідного краю, орючи переліг серед тяжкої кризи і нових, ще не зорганізованих обставин, не забули ніколи про свою батьківщину і за кожним разом, коли їх брати і сестри опинилися в потребі, оргазували допомогу, доцільну, швидку і сердечну. Честь їм за те і слава!

По-українськи зверніться завше до

LEPPA'S DRESSMAKING

102 DURHAM ST. — SUDBURY

PHONE OS 3-4521

ROOM 303

ROSS A. SHOULDICE
Co. Ltd.

118 Cedar Street OS 5-2474

Real Estate - Mortgage Loans

КУПИТЕ НАЙЛІПШЕ
НА ЦІЛИЙ

СОДБУРСЬКИЙ ДИСТРИКТ

EDWARDS
FURNITURE

69 & 103 Elm St. W.

Phone OS 3-9521

Sudbury, Ont.

ТВЕРДІ ТОВАРИ, УМЕБЛЬОВАННЯ
І ВСЯКІ ПРИЛАДДА

МАГАЗИНИ У

Chelmsford і Elliot Cake



Пам'ятник Лесі Українки роботи мистця-скульптора Михайла Черешньовського, поставлений в Городі Культури у Клівленді, заходами місцевих Відділів Союзу Українок Америки.

"Босоніж, із китичкою польових квітів у руці, немов ідучи росяною стежкою поміж полів рідної України, ступає жіноча постать. Довга, легка сукня спливає аж до землі, ліва рука спинає на грудях шаль, що обгортає плечі. В обличчі і цілій постаті сплелися ніжність, і чар спокійного, зрівноваженого руху. На круглих жіночих плечах висока шия і чудово сформована одужована голова з обличчям сповненим лагідного сп'якою, з високим сміливим чолом поета.

Такий пам'ятник української поетки, Лесі Українки, перший пам'ятник поетці полум'яного слова, окличникові українського вольового відродження, відслонено в неділю 24 вересня ц. р. в українському Городі Культури серед парку Рокефелера у Клівленді. Оточена статуями Володимира Великого, Тараса Шевченка та Івана Франка, роботи Ол. Архипенка, вона стоїть у центрі городу, висока, монументальна, а разом з тим легка, жіноча, жива внутрішнім життям, що промінює від неї". ("Н. Шлях")

Загублена річка

В цих минулих часах*) батько був незвичайно прив'язаний до оселі українських поселенців у Данреї. З якоїсь незрозумілої для нас причини він називав їх “петі рутен” (малими рутенцями)...З усіх колоній, які довелося нашому батькові поселити, оця Данрея процвітала найкраще. Вона не ‘снувала ще навіть повних десять років. Здається, надто короткий протяг часу, щоб горстка чужих, неписьменних іммігрантів, залишена на власні сили, встигла переробити пре ріс в урожайні поля, побудувати хати, в яких здавалося, гостював сам Бог посеред ікон та лямпад. Та ще багато більше зуміли досягти ці “малі рутенці”.

Цей нарід не заглиблювався у вічне невдоволення, як це робили понурі і фанатичні духобори. Агнеса пригадувала, що “данрейці” походили з Буковини. Безумовно в них жила пам'ять про їхнє глибоко-трагічне минуле. Однак вони прибули в Канаду з твердою вірою в майбутнє — в прекрасне і певне прийдешнє. Батько полюбив їх за цей оптимізм, за їх ясний погляд вперед.

Агнеса розповідала, що батько змальовував свою Данрею, немов якийсь рай на землі. Так, він вживав саме цього слова: рай.

Він мусів продиратися десять миль посеред чагарів та драговиння, через пустарі з постійними вітрами, щоб добитися до Данреї. І несподівано перед його очима відкривався дивний вид: стрункі то-

полі, осики і верби творили на обрії наче оазу, оточену голими рівнинами. Поблизу цієї групи дерев і зелені можна було почути дзюрчання текучої води. Бо, майже захований під буйною зеленню, плив там маленький, плиткий потічок, що його називали “Загублена Річка”.

Може вам дивно, що батько так глибоко полюбив цю “Загублену Річку”, питала Агнеса. Але ж подумайте: він сам так як би створив її — у певному розумінні.

Одного дня батько збився зі шляху і наступив на зисохле дно цієї річки. Вишліфоване каміння річища та декілька дерев вказували на те, що тут повинна бути вода. І батько полюбив цей, колись покритий свіжою зеленню закуток, що за малим трудом міг би відзискати колишню красу. Він приобіцяв собі спровадити на місце добрих поселенців, інтелігентних і спритних, які зорієнтувалися б, скільки можна досягти тут, маючи терпеливість і трохи уяви.

Коли батько показав українським поселенцям “Загублену Річку”, вони відразу зрозуміли та оцінили догідні можливості для поселення в цьому місці. Вони тосадили неодалік річки багато дерев, і до неї з року на рік прибували води, досягаючи місцями шість стіп глибини. Кущі та деревця почали небаром рости на берегах річки самі від себе. Їхні галузки спліталися зеленим мереживом між небом і водою, створюючи природний тунель, попід який несла свою пісню “Загублена Річка”.

Батько завжди надавав великої ваги до присутності води в оселях. У Саскачевані, такому вбогому на

*) Розділ із нагородженої Канадійською Літературною Премією повісті “Рю Дешамбо” французької канадійської письменниці Габрієлі Руа.

вологість, поява річки ввжалася основою розвитку.

“Вогонь”, казав батько, “та вітер — це найбільші вороги поселенців; текуча вода — це найкращий приятель”.

Українці щиро довіряли батькові, що вода повернеться в колишнє русло, побудували хатки ще над сухим її дном, і в висліді після десяти років біля їхніх хаток м'яко дзюрчала вода, а верхів'я дерев заховали її своєю тінню.

**

Батькові, який приїздив сюди своїм малим візком, відкривався захоплюючий вид: в буйній зелені садів білили, напів приховані в ній, малі хатки під золотими солом'яними стріхами. Коло них господарські будинки, такі самі чистенькі, побілені кожної весни, а біля них вулики, голубники, загороди з листя та галуззя, де худоба могла ховатися у літню спеку.

Серед села вільно і весело метушилися громадки гусей. Але — казав батько — хатки не були цілком білі. Вам треба знати, що їхній блискучий колір мав для очей незвичайно ніжну, майже непомітну синю відтінь. Українські жінки вибілювали стіни вапном, до якого додавали дрібку синьої фарби. У малих низьких вікнах хат стояли червоні квіти у глиняних вазониках.

Наш батько впевняв, що після довгої, томливої мандрівки через гнітучу, понуру околицю, серед висохлої трави та іншої дикої рістни, ніщо не могло сильніше вразити та причарувати вашого погляду, як несподіваний вид Данреї. За кожним разом, коли батькові доводилося бачити її, він протирав очі, щоб впевнитися, чи це не фатаморгана, і щоб потім благословити Бога за неї.

З хвилиною, коли батько появлявся в селі, його оточувала юрба

дітвори. Він гладив їхні личка, або жартівливо торгав якогонебудь пустуна за вушко...

Як не дивно, але він ніколи не пустував у цей спосіб із своїми власними дітьми. Можливо, зрештою, що ця дітвора мала більше довір'я до нашого батька від нас самих. Нам бо зчаста приходилось бачити його втому та розчарування. Ми знали про його часті невдачі. Зате Данрейці вірили в нього повністю. Хто ж може знати, яку велику рекомпесату, певність себе та духову гармонію отримували наш батько серед своїх “данрейців”?

Гуси, кури, молоді індички, розсіяні серед повені квітів, дефілювали перед щасливим батьком... А він завжди впевняв нас, що замишування поселенців до квітів є безсумнівною ознакою успіху та щастя. Тут, у Данреї барвистий горох пнувся по парканах, ряди струнких соняшників з повагою повертали свої велетенські обличчя до сонця, пелюстки червоних маків розвівалися на вітрі. Жінки засажували квітами всі доріжки, навіть ті, що вели до потребників... Здається, батько поблажливо сміявся з цього надміру прикрас.

Однак наш батько був одночасно дуже серйозною людиною. Тому його у великій мірі цікавили жнива та врожаї в Данреї. А тут милями довкола села простягалися вже прекрасні ниви. Поля українських поселенців були прочищені від бурянів та добре оброблені. Однаково розкішна була їхня золота пшениця, люцерна, конюшина...

Данрейці охоче притримувалися батькових порад щодо метод uprawи ріллі. Вони не перетяжували землі постійними важкими засівами, але доцільним обережним чергуванням досягали буйних та багатих врожаїв. Чи може саме зав-

дяки тому батько охрестив Данрею “раєм на землі”?

Він безмірно довір’яв “данрейцям”, які ніколи не розчарували його. А втім, оці “петі рутен” — уточнювала Агнеса — в ніякому випадку не були малого росту. Навпаки, вони майже без винятку були пересічної висоти, а деякі навіть вирізнялися гарною, стрункою будовою.

Мій батько називав їх “петі рутен” з якоїсь іншої причини, не з огляду на їх ріст, одначе Агнеса не могла нагадати собі, чому саме. Здається — казала вона — що це в їхніх глибоких синіх очах проблискувало щось дивно м’яке, що було наче відблиском дитинства...

Батько особливо захоплювався різноманітністю городини, яку плекали господині. Ви могли знайти там, крім звичайної городини, як капуста, часник, редька, також кріп, здорову, соковиту чорну ріпу, біб (солодкий, як горіхи — казав батько) та чимало іншої всячини як гарбузи, дині, кавуни. Вони особливо гордилися своїми динями.

Згодом батько поступав до їхніх хат. Бувало, затримувався в них на обід. Тоді чоловіки вели з батьком поважні розмови про госпо-

дарські справи, а жінки приготувляли полуденок так спокійно і тихо, що їхній м’який голос немов аж перелякував батька: “Будьласка, просимо до столу”.

Чоловіки засідали довкола стола, а “челядь” залишалася стояти біля господарів і гостей, припрошуючи їх до їди. І батькові ставало жаль мовчаливих та несміливих молодичь. Їхнє волосся, заплетене в розкішні коси, було заховане під барвистими хустинами. Їхній голос був, мов лагідне шепотіння джерельної води, мов голос тиші. Без сумніву, батько бажав би собі, щоб вони засідали разом з чоловіками до свого власного столу.

Але це, власне, й була єдина хиба “малих рутенців”, яку завважив наш батько: чоловіки були повними хазяїнами і головами в родині. Часом батько відчував велику спокусу побалакати про це з ними і запросити також жінок до столу. Але... не зважився.

Часом залишався в Данреї на нічліг. Тут він спав, як дитина. Йому не доводилося ніколи почути жіночого сварливого, або гнівного крику. Всі вони здавалися радісними, щасливими. Тільки їхнє положення в родині турбувало нашого батька. Він залюбки прислухався до коліскових пісень, яким матері присипляли своїх немовлят і швидко сам западав у глибокий, супокійний сон.

Та все це було надто прекрасне, щоб довго тривати. І як це можливе, щоб в одній тільки Данреї панував такий мир і благодать. Майже всюди батькові поселенці натрапляли на труднощі. Уявіть собі лиш духоборів. Демон злоби запозичив Христову науку, щоб тим зручніше розсівати між ними безладдя. Намагаючись іти слідами Христових вказівок, вникати у значення кожного його кроку і

УСМІШКА



У віці автоматизованої людини: “А справді, вам тут одна шрубка розкрутилася...”

вести себе так, як мав би вести себе Він, коли б жив тепер, духобори допускалися безглузвих вчинків одних за одними.

Чи ж не вони вирішили в саму найгострішу зиму випустити свої домашні тварини на волю, мовляв: "Господь сотворив усі сотворіння вільними, однаково — людей і звірят!" Безраді звірята хотіли вернутися у своє ярмо. Але їх не пустили. Під снігом не могли вони знайти ніякої поживи і мусіли загинути. Навесні лиш горстка їх — жахливих кістяків повернулася в напрямі людських осель. А одночасно діти духоборів терпіли через брак молока і багато захворіло.

Поміж менонітами траплялися іншого роду безглуздя. Скільки нещастя навістило тоді Саскачеван..., а все через надмір доброї волі та намагання досконали розуміти Бога.

Чому ж це все минало Данрею? Без сумніву, люди поводитися тут прикладно, вірили в Бога, може навіть уявляли собі, що Бог полюбив їх більше за духоборів і менонітів. Але крім цього вони відзначалися теж подивугідною мудрістю.

Наш батько і сам почав дивуватися, чому Бог полюбив саме українських поселенців більше за всіх інших. З цього часу він занепокоївся. Він докоряв собі за свою надто велику гордість на данрейців.

Коли хтось із визначніших урядових чинників та відпоручників міністерства колонізації з'являвся, щоб відвідати нові поселення, батько неодмінно вибирався з ним у Данрею. Данрея збільшувала йому повагу, здобувала признання та допомагала в кар'єрі. Залізничні компанії висилали туди фотографів, щоб дістати знімки данрейської "Загубленої Річки", а компанія СПР репродукувала велику кількість знімок, щоб розсилати їх по всьому світу і принадажувати ними нових поселенців.

Одного дня батько стрінув якогось бідного чеха, і цей розказав йому, чому він прибув до Канади. Він рішився виїхати із своєї батьківщини тільки після того, як побачив розмальований на великому афіші: потічок, золоту пшеницю і білі хатки... "такі, як у нас дома".

Не дивлячись на батькові побоювання, Данрея росла, зеленіла нивами, багатіла. Люди раділи Божою ласкою, дякували Богові

KARI PHARMACY

187 Kathleen St. Cor. Lansdowne

OSborne 5-6572 — Sudbury, Ont.

МИ ВИСИЛАЄМО ЛІКАРСТВО
ДО СТАРОГО КРАЮ

ERNEST T. COUTU OSborne 5-7568

President

ERNIE'S SIGNS LIMITED

NEON SIGN MANUFACTURERS

16 Young Street North Sudbury, Ontario

ROY ANDERSON'S

SERVICE STATION

184 Douglas St. Sudbury, Ont.

PHONE OS 5-8958

- НАПРАВЛЯЄМО АВТА
- ПРОДАЄМО ГАЗОЛІНУ

MORRISON PLUMBING

and HEATING

(SUDBURY) LTD.

164 Elgin Street — Tel. Office 4-0797

Res.: OS 3-4030 — OS 5-6996

БЛЯХАРСТВО — ВОДОПРОВОДИ
— ОГРІВАЛЬНА СИСТЕМА — СТО-
КЕРИ — ФОРНЕСИ НА ОЛИВУ —
ВСІЯКОГО РОДУ ПОПРАВКИ.

за врожай, за свіжий дощ у весняну пору та за соняшне проміння. Вони не прочували, що Бог покладає ще на них свою ласкаву долю — важким ударом.

Сердешна Агнеса! Як довго за-таювала вона оце незвичайне видо-вище перед нами!

Тоді — говорив їй наш батько — пожари прерій безупинно шугали по Саскачевані. Шалені вітри гуляли сухими просторами і ця земля ставала немов крайною вогню. Навіть одне тільки соняшне проміння, що гралося між травою, могло викликати пожежу. А найлегший подих вітру починав гнати її по прерії.

А тепер зважте, якої шкоди міг накоїти провінції вже один лише вітер! З божевільною силою нищив він цей закуток землі, збивав спіле зерно, з корінням виривав дерева, зривав дахи з хат. Та хоч який безжальний, він все таки залишав за собою бодай трохи життя: потолочену траву, вилягле збіжжя. Зате вогонь не щадив нічого. Вид повної руїни після степової пожежі був жахливий для людського ока. Навіть супи та інша хижка пташня залишали неса-мовите цвинтарище, де сторчали чорні кістяки молодих оленів та зайців, що їх захопило полум'я під час утечі.

Українські поселенці були зав-жди обережні з вогнем. Вони зав-

жди дожидали спокійної пори, щоб палити сухий бурян, а опіс-ля дуже старанно гасили вогнище, присипуючи його вогкою землею. А втім у своїй вологій оазі, поблизу Загубленої Річки, вони навіть не мали потреби боятися пожежі.

Та одного літа навістила Дан-рею особлива жара. Все більше опадало плесо Загубленої Річки. Двадцять миль від Данреї зайня-лася пожежа. Спершу вітер ніс її в іншому напрямку. Батько з гру-пою землемірів перебував якраз неодалік Данреї. Вночі він проки-нувся. Вітер змінив свій напрям. Гострий дим в'їдався в очі, драз-нив горло. Незабаром, прибув пі-сланець з вісткою, що пожежа посувається в напрямі оселі.

Наш батько на своєму малому візку навпростець перетинав по-нурі степові чагарі, мчав у Дан-рею. Здалеку чув грюкіт пожежі. Молився за Загублену Річку, бла-гаючи Бога, щоб завернув вітер, щоб пощадив оселю.

Небо зайнялося багряною за-гравною і люди мов за дня могли копати рови довкола села. Яке ди-вовижне було це світло! Німі сило-етки тварин та людей у смертель-ному жаху темними тіннями зарисовувалися на тлі палаючого об-рію. Вогонь щораз могутнішав. Він розділювався і двома грізними лавами наближався до села.

Батько звернувся до жінок, щоб залишали все і разом з дітьми та

КУПУЙТЕ ЗАЛІЗНІ ТОВАРИ
У
THE FOWLER HARDWARE CO.,
LTD.
SUDBURY — ONTARIO
LORNE FOWLER, president
PHONE OS 5-5649 RESIDENCE OS 5-6186

LANG'S
PLUMBING & HEATING
198 Walford Rd W.
Sudbury.

ГАРАНТОВАНА РОБОТА
БЕЗПЛАТНА ОЦІНКА

**SUNSHINE
CLEANERS**

ЧИСТИМО, ПРАСУЄМО
ПО НИЗЬКИМ ЦІНАМ
3-3657 — Телефонуйте — 3-3657
351 Elm St. W. Sudbury, Ont.

PROGRESS

ACCORDION ACADEMY

348 Elm St. W. Sudbury, Ont.
OS 3-7034
Школа Артистів на акордіон

RITARI AGENCIES LTD.

Асекурація

на життя і подорож.

7 Cedar St. Tel. OS 5-5685

Sudbury, Ont.

У ПОТРЕБИ ТЕЛЕФОНУЙТЕ ДО
MOBILE RADIO — TELEVISION

PHONE OS. 3-6410

BOHDAN "BOB" KATULKA, prop.

"GUARANTEED SERVICE"

269 Jean Street Sudbury, Ontario

**BIRKS
JEWELLERS**



58 Durham St. S. Sudbury, Ont.
НАЙБІЛЬШИЙ СКЛАД ПЕРШО-
РЯДНИХ ТОВАРІВ У ПІВНІЧНОМУ
ОНТАРІО

ED. LAURIN

ГОДИННИКАР

Направляємо старі
і продаємо нові.

7 CEDAR ST. SUDBURY, ONTARIO

LEOPOLD Y. LACOURCIERE,

B. A., O. D.

оптометрист

- допасовує окуляри
- виставляє рецепти

36 Elm St. E. Sudbury, Ont.

Phone OS 4-5156

AMCE PRINTERS LIMITED

ДРУКАРІ — ЛІТОГРАФИ —

МИСТЦІ

164 Elm St. E. Phone 5-7073

SUDBURY, ONTARIO

КУПУЙТЕ ЗАВЖДИ

СПОРТОВІ ПРИБОРИ У

De Marco Bros. Ltd.

Phone OS 5-7227

Elgin at Beech — Sudbury, Ont.

Коли купуєте або продаєте: —
хату, фарму або місце на будову
(льот) то звертайтеся завжди до
своїх людей:

CHARLES BELL & Co

REAL ESTATE BROKER

Ph. OS 3-3631 — Sudbury, Ont.

старими людьми втікали з села. Якже помилився він, думаючи про слухняність та покірність данрейських жінок! Вони були тепер вперті і непокірні! Вони раз-у-раз верталися до своїх домів, виносили всякі непотрібні дрібнички: матаери, накривала, лосуд.

“Чи тепер пора думати про такі дрібниці?”, з гнівом кричав до них батько. Але вони вперто поверталися далі до своїх хат, то за якимнебудь глечиком, то за порцеляною філіжанкою.

Підводи, возики, малі тачки були високо навантажені домашнім знадіб'ям. Над цим усім примістилася заплакана дівора, щоразу спадало з воза мале порося, злітала згори курка... Позаду жінки прив'язували до возів худобу. За ніяку ціну вони не хотіли залишити дома якунебудь річ.

Батько сам поганяв батогом коні напереді валки. Вона рушила у вузький просмик на півдні поміж двома лавами вогню, що поволі замикали село у багряне, талаюче коло.

Тоді саме батькові прийшло до голови, щоб запалити стирти збіжжя на північному краю села. Тим чином пожежа могла б посуватися одна напроти другої і може змогла б вигоріти сама в собі. Подібної тактики уживали вже й давніше при пожежах. З цим він звернувся до Івана Цибулевського, найрозумнішої та найдовіренішої людини в селі. “Мерщій”, сказав йому батько, “бери з собою тричотири чоловіка та підкладіть вогонь під усі стирти”.

Але в цю хвилину, здавалося, ніхто вже не чув порад нашого батька. А коли він сам поспробував запалити збіжжя, данрейці не допустили його виконати цей план. Він бачив, що данрейці добре зрозуміли його думку, але не довіряли йому вже більше. Він почув-

ся в тій хвилині страшенно самотнім серед своїх найближчих людей. В обличчі смертельної небезпеки його огорнула німа розпач.

Жара посилювалася. Полум'яні язики даз-у-раз перелітали понад селом. Оглушливий рев стрясав повітрям. Почалося жахливе безладдя. Кожний промишляв на свій лад. Дехто просто бездільно дожидався, щоб село почало горіти. Врешті полум'я охопило першу солом'яну стріху й хатина загорілася. Все пропало.

Тоді сталося щось несамовито жорстоке. Всім, крім Івана Цибулевського, рушили з села. А він раптово побіг в сторону каплиці і з'явився звідти з іконою Матері Божої в руках. Тримавши перед собою ікону, якби захисний щит, він ішов у напрямі вогняної лави.

Полум'я освітлювало його обличчя, чоло та уста, затиснуті у непохитному намірі, ясне волосся, сині очі. Висока постать Івана чітко зарисовувалася на тлі багряної заграви. Вона виступала у повному світлі так само велично, як ікона, що її Іван ніс: ікона Мадонни з лагідними рисами дитини, з ясними очима, що мов живі блистіли в якому освітленні.

“Куди ти, нещасний!”, кричав за ним наш батько. Але він прямував на полум'я, шепочучи устами, із святою іконою трохи нижче свого одуховленого непохитністю обличчя.

“Він згине — тримайте його, люди, заверніть цього нещасного чоловіка”, благав батько людей. Але всі стояли непорушно, як жива стіна. Здавалося, що в цю хвилину всі думали про одне: про Бога та про Івана. Слова молитовного гимну понеслися поважно і вродисто, перемагаючи шум і тріскотіння полум'я. Аж нараз спів перемінився в несамовитий оклик жаху.

Ніколи не міг наш батько витерти з пам'яті цього крику, що наче лучився з словами молитви. Стовп полумени упав просто на Івана. Люди, які щойно так сильно вірили в чудо, панічно кинулися врозтіч.

Одні втікали верхи на конях, інші на возиках, а батько питав про їх імена, бо не міг розрізнити їх у густому димі. Він хотів запевнитися, що ніодин з українських поселенців не залишився в горючому селі. "Нап'вдень!", кричав він до людей, що бігли попри нього. В цьому напрямі залишився був ще вузький просмик, який з хвилини на хвилину звужувався.

Врешті він скочив на свого возика і почав продирагтися слідом за сповитою димом валкою. Але возик виявився затяжкий, щоб з потрібною швидкістю бігти по каміннях, тому він пустився їхати на своїй Доллі верхи. Вогонь шалів уже довкола і батько швидко зрозумів, що сама Доллі має ще шансу продертися поміж стіни вогню, але обтяжена їздцем, вона цього не зможе. Здалека долітав до нього голос одного з данрейців, що просив його спішитися. Батько відгукнувся йому, щоб ним не турбувалися, він дасть собі раду.

Це був останній людський голос, що його батько чув цієї ночі. Він стояв біля Доллі і давав їй свої доручення: "Йди, йди... для мене все ще залишилося джерельце Загубленої Річки, воно врятує мене... Я втомлений, надто втомлений, щоб іти далі... Джерельце дасть мені спочити".

Наступного ранку українські поселенці знайшли нашого батька поблизу джерела. Коли він розплющив очі і побачив згарище, яким була тепер Данрея, він повірив у пекло. Цікаве, що не попередня ніч вогню, не божевільний

крик викликав у його уяві образ пекла, а оце тепер — важка, неповорушна тишина, понура, гола земля, чорна, понура смерть.

Коли батько піднявся з обгорілого чорного ліжка, в якому примістили його поселенці, пробував підняти на душі своїх улюблених друзів. Адже їм залишилося найважливіше — їхнє життя. Та ні він сам, ні вони не бачили зже більше цілі в ньому. Вони все одно втратили своє життя — принайменше десять його найкращих років...

Батько повернувся між нас. Перелякана його виглядом мати, питала його: "Що сталося з тобою, Едварде? Що, вlane, трапилося такого?"

Але батько збув її допити тільки сухим звітом про пожежу в одній з осель. І лише одного вечора, він, ніжно тримаючи Агнесу на колінах, розказав їй про останню, пам'ятну ніч у Данреї. Може це був день, коли він жалів, що не залишився на дні Забутої Річки...

Коли Лазар встав із свого гробу, ми не чули, щоб він колинебудь радів... Лише одну цікаву річ ми запримітили у батькові: хоч він на завжди залишився чужий і далекий для всякої радості, він проте був дуже чутливий на людське терпіння.

Це, саме, й турбувало нас: коли ми часом сміялися, та були щасливі, батько мов би дивувався. Але хай лише якась невдача трапиться комусь з нас, навіститиме смуток, тоді батько оживав... вертався між нас... щоб терпіти з нами ще більше!

Переклав В. С. Левицький

LALANDE MEN'S & BOY'S WEAR Corner King & Notre Dame St. SUDBURY, ONT. Робочий одяг і вихідне убрання
--

Волл-стріт - фінансовий центр світу

Для дуже багато людей Волл-стріт це не так місце, як символ. Для комуніст'в, профспілкових діячів, а навіть для фермерів і звичайних платників податку — це синонім фінансових глитаїв, ворог'в поступу і людства. Для інших знову — це місце на порозі неба, материк приватної ініціативи і підприємливості, найкраще слово для зорганізованої людини.

Насправді, Волл-стріт це алея хмарочосів, довга на сім квартал'в (блоків), на приморському кінці Мангеттенського острова. Але символіка Волл-стріту також правдива, коли взяти під увагу, що Волл-стріт фінансує львину частину американської індустрії, визначає її продукцію і політику. Найбільша у світі акційна біржа "Нью Йорк Сток Ексчейндж" розміщується при Волл-стріт 11. а її молодший конкурент "Амерікен Сток Ексчейндж" знаходиться зараз за рогом. Через ці дві біржі Волл-стріту переходять 9 із кожних десяти акцій, продаваних у ЗДА. Продовж 1959 року перепродано там акцій на майже 50 мільярдів доларів.

БАНКИ ВОЛЛ-СТРІТУ

Другим найважливішим чинником активності Волл-стріту є банки. Там мають свій осідок шість із найбільших американських банків. Один з них "Фирст Нешенел Банк" має у своїх активах (мастку) вісім мільярдів доларів — половину того, що має ціла канадська банкова система. Дотого треба взяти до уваги, що цей банк має дозвіл вести банкові операції

тільки в Нью Йорку.

Волл-стріт фінансує нові акції в компаніях, розкинутих по всьому вільному світі. Це нове фінансування виносить пересічно 28 мільйонів доларів на один день. Майже весь цукор, кава, шовк, бавовна, шкіра і метали, що їх продають в Америці, мають ціни визначені Волл-стрітом. Не зважаючи на упадок престижу Америки в різних інших ділянках, фінансовий Волл-стріт є даліше центром світу — символом вільної підприємливості.

Для американців Волл-стріт означає те, що є найліпше і найгірше в капіталістичній системі. Найліпше — бо мрією кожного американця є швидке збагачення, і воно може статися, а часом навіть стається завдяки подіям при

УСМІШКА



"Прошу обстригти мене так само, як рік тому..."

цій вулиці. Найгірше — тому що останніх сто років було там 25 більших панік включно з великим крахом між 24 жовтня і 13 листопада 1929 року, коли занотовано 30 мільярдів втрат на акціях.

Президент біржі “Нью Йорк Сток Ексчейндж”, Кейт Фанстон, який отримує 100.000 дол. річної платні, вважає, що не можна порівнювати сьогоднішній Волл-стріт до того з-перед 30 років. “Тут на Волл-стріті — він каже — ми маємо нагоду допомагати країні і помагати собі”. Зате Микита Хрущов все ще змальовує Волл-стріт як верховода над Вашингтоном і постійно засуджує американський уряд як “агента Волл-стріту”.

ВОЛЛ-СТРІТ І КАНАДА

Кожна країна в світі відчуває на собі рішення, роблені при Волл-стріті, але Канада більше, як ін-

ші. Волл-стріт є головним джерелом американських інвестиційних фондів, які напливають до Канади у розмірі майже трьох мільйонів доларів денно, починаючи від 1949 року. Одночасно мало канадійських м'ських громад не мають затягнених при Волл-стріті позичок на їхні нові водопровідні, каналізаційні чи вуличні роботи, а також на будову їхніх нових ратуш (сіті голл). “Канада не може обійтися без Волл-стріту” — сказав головний ньюйоркський агент для Монреальського Банку. “Нью Йорк є єдиним поважним грошовим ринком на цілій західній півкулі — він є місцем, в якому визначають ціну на гроші.”

Фінанси на таку велику скалю роблять Волл-стріт окремим, часом нелогічним світом. Тільки дуже наївні думають, що воллстрітські біржі вірно відзеркалюють



ВСІ МАТЕРІЯЛИ

ДЛЯ
НОВОЇ БУДОВИ або НАПРАВOK
КУПУЙТЕ
В ЛЯБЕРЖА

**LABERGE
LUMBER**

124 Louis Street at Notre Dame

Phone OS 5-8331

★ FREE PARKING ★

SUDBURY, ONT.

За якісними матеріялами по
уміркованих цінах . . . звер-
тайтеся до

**The Wahnapiatae
Lumber Co. Ltd.**



Поверніть од-
ну милю на
схід від Вана-
піта при шля-
ху ч. 17. Без-
платна доставка
в районі Сод-
бури.

Телефонуйте

OX 4-4728

ЦЕ БЕЗ ОПЛАТИ!

WAHNAPIATAE, ONTARIO

закон попиту і продажу. Ціни на акції скочили вгору на вістку про смерть Рузвельта, а впали раптово вниз після сердечного удару Айзенгавера.

Теперішні можновладці Волл-стріту є зовсім іншої породи як фінансові потентати минулої генерації. Це здебільша спокійні, розважні і майже анонімні люди. В протилежності до своїх попередників, більшість сучасних головачів Волл-стріту не опирають своїх впливів на своєму особистому багатстві. Вони мають силу, бо їхні вказівки керують діяльністю інших людей, що ведуть політику великих інвестиційних закупів і продажів. Їхні імена мало значать поза фінансовим світом. До цих людей треба зарахувати Джона Кольмана, якого фірма має 9 голосів у головній управі, Г. Боллока, який керує найбільшою інвестиційною компанією при Волл-стріті, Самуеля Стедмана, якого здібність передбачувати зріст вартості акцій є така загально відома, що посередники автоматично купують ті акції, які він фаворизує, Христофора Д'вайна, який є найбільшим посередником в урядових інвестиціях і часом одного дня заключає трансакції на 750 мільйонів доларів, і Діка Шілда, який, як голова дослідного відділу опікунчої компанії банк'є, має більший вплив на фінансову політику банків, як хто-небудь інший.

ВИГЛЯД ВОЛЛ-СТРІТУ

Хоч Волл-стріт є може найбільш відомою вулицею на світі, її зовнішній вигляд не є надзвичайний. Її хмарочоси по обох боках вулиці є так накопичені один напроти одного, що сонце світить на деякі її відтинки всього 50 годин на протязі цілого року.

Тому, що майже всі будинки є надбудовувані, ви вже на двадцятому поверсі не бачите вулиці внизу. Це було деякою перешкодою для самогубців, що хотіли кидатися з вікон після краху на біржі в 1929 році. Щоб вискочити, вони мусіли б спуститися на нижчі поверхи. Двох тільки, тримаючися за руки, вискочило з вікна свого біржевого посередника, у якого мали спільний рахунок. Але в цілій Америці впродовж жовтня і листопада 1929 року заготовано 2.600 самогубств. Не всі вони вискакували з вікон. Нпр. голова збанкрутованої Рочестерської газової і електричної компанії відкрутив курок свого газу.

Найприкрішою пам'яткою на Волл-стріті є сліди вибуху на фасаді будинку під числом 23, де приміщується головна квартира Дж. П. Моргана і Спілки. Ці сліди залишилися з того часу, коли 26 вересня 1920 року передполуднем однокінний віз їхав в цьому

Journal Printing Co.

9 Beech E. — Tel. 3-7127

SUDBURY, ONT.

Е И К О Н У Є М О РІЗНІ
ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ

Golden Grain Bakery

153 Brady St. — Phone OS 5-7341

Sudbury, Ont.

КУПУЙТЕ У НАС ХЛІБ ДОБРЕ
СПЕЧЕНИЙ І СМАЧНИЙ



STANDARD DAIRY

БРАТІВ БУШАРД

260 Victoria St.,
SUDBURY, ONT.

Tel. 5-5362

BLUE'S

Children's Wear

24 Durham St. N. Sudbury, Ont.

КУПУЙТЕ ВСЕ, ЩО ПОТРІБНО
ДЛЯ ВАШИХ ДІТЕЙ

T & L. ELECTRIC LIMITED

- Найліпша обслуга
форнесів на оливу.
- Доставляємо оливу
продовж дня і ночі.

375 Bond St. phone OS 40791

Sudbury, Ont.

5%

платимо за депозити від 1 до 5 літ
за суму до \$25,000

ПОВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
І ГАРАНТІЯ.

ВІДСОТКИ ПЛАТИМО ЧЕКОМ
ЩО ПІВ РОКУ.

GUARANTY TRUST
COMPANY OF CANADA

PHONE OS 5-7581

105 Durham St. S. — Sudbury, Ontario



MOORE'S ESSO SERVICE

Phone OS 4-6986

Lorne & Walnut St.
SUDBURY, ONT.

ОПОНИ, БАТЕРІЇ
І ПРИЛАДДЯ

CAR WASHING - LUBRICATION

SAMUEL S. SPEIGEL and Company

ЧАРТЕРОВАНІ БУХГАЛЬТЕРИ
— ЕКСПЕРТИ

SAMUEL S. SPEIGEL, B.Com., C.A.
JOHN J. CAMPBELL, C.A.

Licensed Trustee in Bankruptcy

289 Cedar Street OS 3-3619
SUDBURY, ONT.

Sekuttis

С Е К Ю Т Т І С ПЕЧИВО
ПОВИННО БУТИ ПОСТІЙНО НА
ВАШОМУ ІДАЛЬНОМУ СТОЛІ.

SEKUTTIS BAKERY

34 Fir Lane Phone OS 4-4239
Sudbury, Ont.

місці вулицею. Віз з гуком експлодував, метаючи вогнем у відчинені вікна канцелярій, де попеклося багато людей за письмовими столами. Вибух вбив 38 осіб і поранив сотки, але чоловіка, що zorganizував чи виконав цей динамітовий замах ніхто ніколи не викрив.

Рід Морганів, що був заторкнений цим вибухом, був колись найсильнішою індивідуальною потугою в американському бізнесі. Їхня компанія перестала вже тепер бути приватним банком, злившись в 1958 році з Гарантійною Траст-компанією Нью Йорку. Вона не має вже надто великого впливу в американському бізнесі, але її масток виносить ще тепер понад чотири мільярди доларів, більше як вдвічі стільки, як канадський щорічний оборонний бюджет.

Тільки три бльоки нижче банку Моргана Волл-стріт розсипається в малі, брудні будинки, де є продуктові біржі на цукор, каву, бавовну, шкіру та метали. Вулиця кінчиться при пристані ч. 11 на Іст Рівер. Тут приємний запах з домів, де пражать каву, уступає місце задухов' риби'ячого базару, що розложився кілька бльоків вище. Одинадцята пристань була колись пристанню для Волстрітських зубрів, коли вони припливали ще яхтами зі своїх палат на Лонг Айланді. Тепер є там ще лиш кілька човнів, але є зате тепер гаражі для кільканадцяти водних літаків, якими деякі волстрітці прилітають до бюр.

КАНАДІЙСЬКІ АКЦІЇ

Не зважаючи на загальний упадок зацікавлення канадійськими акціями, ньюйоркські біржі залишаються основними для канадійської економіки. В дні, коли ньюйоркські біржі зачинені, а кана-

дійські відкриті, канадійський ринок рідко коли робить зміни сам, а чекає на нотування Волл-стріту наступного дня. "Нам бракує грошей", сказав один з канадійських біржевих представників у Нью Йорку, "і, до деякої міри, фантазії та фінансової відваги бути самостійними".

П'ятнадцять торонтських і монтреальських інвестиційних посередників утримують свої філії при Волл-стріті, а п'ять канадійських банків мають свої бюро на самому, або зараз побіч Волл-стріту. Імпозантний хмарочос з фасадою з граніту стоїть на розі Волл-стріту і Бродвею — це власність Монтреальського банку "Банк оф Монтреаль". Це найбільший будинок у ЗДА, що належить до закордонного банку. Вісім з його поверхів зайняті бюроми цієї ньюйоркської банкової агенції.

Волстрітський ринок притягає канадійські провінційні, муніципальні і корпораційні облігації та бонди річно на около пів мільярда доларів.

Внаслідок різних конвенційних ухвал, правильників і законів Волл-стріт втратив трохи із свого давного стилю, але сама діляниця все таки затримала майже всю свою фінансову домінацію. Тільки мало поважніших фінансових операцій у ЗДА не є проведені або бодай підписані при Волл-стріті, чи близько нього. Хоч деякі ньюйоркські банки перенесли свої головні бюро з Волл-стріту на горішний кінець міста, але Чейз Мангеттен Банк побудував недавно свою головну квартиру зараз напівніч в'д Волл-стріту. Цей його будинок має найвищу податкову вартість у Нью Йорку — 69 мільйонів доларів, тоді коли Емпайр Стейт Білдінг має податкову вартість 46 мільйонів. Винайм льокалів на бюро при Волл-стріті

коштує около 30 дол. за одну квадратову стопу, майже три рази стільки, як на П'ятій евеню.

Тільки шість міст в Канаді мають більше населення, як триста тисяч чоловіків і жінок, що щодня входять і виходять з простору однієї квадратової милі, зайнятої Волл-стрітом.

Під час полудневих годин Волл-стріт стоїть під знаком вуличних продавців і одягнених у білі рясина проповідників, що проповідують покору і убожество. Коло четвертої

години пополудні униз Волл-стрітом пливе ціла процесія ведених шоферами каділаків, лінкольнів і рольс-ройсів, що везуть потентатів Волл-стріту додому. Годину пізніше хмари службовців виходять з брам хмарочосів і зникають, як отари овець, у вузьких тунелях підземок.

Вночі бездомні коти приходять сюди з рибацького базару і полюють на необережних голубів, що спокійно воркують на балюстрадах нижчих поверхів.

EMBASSY ROOM RESTAURANT

тут коло нього



Mandarin Motor Hotel



НАИБІЛЬШІ ВИБАГЛИВІ ПІДПРИЄМСТВА
ТЕДА ЛАНГЕ

Телеф.: OS 4-5244-5

four cor. HWy 69

SUDBURY, ONT.

НОВИЙ ФОНД

для інвестиції при

Montreal Trust Company

Виплата всіх відсотків і дивіденди прямо до ваших рук. Без коштів.

ОДИНОКА ОПЛАТА —
ПОЛОВИНА ОДНОГО ПРОЦЕНТУ РІЧНО.

Користайте з професійного керівництва інвестиції і ви заощадите багато.

Ближчі інформації у бюрох:

MONTREAL TRUST COMPANY

Cedar at Durham Sts. Sudbury, Ont.

phone OS 41968,

вечером: Bob McMollan OS 35832

Змоторизований Гриць

Грицько не мав клопоту з причаленням на вільну землю Вашингтона. Роботу знайшов легко, бо не був, славити Бога, жаден там професор, мекенас, чи інший білоручка, а чесний ремісник, що завжди жив з праці рук, а в таборі — зі спекуляції. Так само не існувала для Грицька квестія придбання даху над головою: батьки його нареченої, панство Горбалі, переселились раніше за Океан і тримали для сподіваного зятя заздалегідь приготовану кімнату.

Але “троблі” почалися так, через півтора року, коли-то Грицько дотягав до сотки в тиждень і перед ним, розуміється, виринула в усій своїй повноті проблема купна “кари” . . . Хтось зараз подумав би, що Грицькові забракло грошей, або не знав шоферувати, чи не дістав шоферської ліцензії. Ні, з грішми, дозволом, шоферуванням все було гаразд, одна тільки журба точила, мов черв’як, його серце, відбирала сон і апетит: Грицько не міг рішитися — яку марку вибрати.

Правду сказати, то це люди його збаламутили: бос радив йому — купи “Форда”, форман намовляв на “Шевролет”. Хлопці під церквою мали поділені думки: одні були за “Поніаком”, другі за “Каделяком”. Сподівані тесті (колись статечні господарі з під Рогатина) говорили: “Купи щось недороге і приходжене”. Та вже їхня донька, панно Настуся, дитина таборів і еміграції, мала інший смак:

— Не слухай старих, — казала, не купуй джонку! Купи таке авто, щоб зісподу було жовте, згори біле і щоб дах засувався!

Отак забито нашому Грицькові

цвяха в голову! В цій поштивій гелові, в якій ніколи не було за багато місця для розв’язування солсмонівських загадок, постала тепер одна каша: помішалось Грицькові все на купу, — марки, фірми, моделі, мотори, циліндри, гальми, так, що він, бувало, і крізь сон викрикував: “Поніак! Каделяк! Вісім циліндрів! Автоматична гальма! Дає гіт зпереду і з-заду!”

Розв’язка прийшла несподівано, сама собою: приступив раз до нього форман-німець та й каже:

— Слухай, Грегор, мого сина забираєш до фльоти на чотири роки і він лишає майже нову машину, не виїздив на ній і 500 миль. А тому, що ти бравий хлопець, я відступлю тобі її за половину ціни, гут?

А наш Гриць, щоб уже довше не мучити себе, не зриватись по ночах і не маячити, гукнув: “Гут! Окей!” І тієї самої днини змоторизувався.

Ви подумайте, що тепер прийшов кінець Грицьковим клопотам? . . . Де ж там! До роботи щоправда, вже не триндався собвем, а гордо засував своїм “Фордом”, ну, а в найближчу неділю відбулася перша його парадна подорож з нареченою — на пікнік до Українського Села. Проте Грицько не почував себе цілком щасливий, далі був якийсь маркітний, мов не свій.

— Що з тобою Грицю? — допитувались тесті й наречена. — Маш те, чого с хотів, чого тобі ще треба?

— Ой, таку маю мороку! — бідкався хлопець. — Казали мені колеги під церквою, що мушу щось собі почепити напереді, в машині, аби висіло і телпа-

лось . . . Це, ніби, такий "гуд лок", як кажуть американці. Бо хто немає такого "локу", тому напевно станеться якеś нещастя. То я тепер сушу свою голову — якого дідька милосердного мав би я повісити: чи ляльку, чи паяца, чи яку малпу?

— Ні, я не хочу, малпи не чіпай! — запротестувала енергійно панна Настуся.

— Еге, чуєш? . . Заздрісна! — засміявся добродушно пан Горбаль, що любив інколи пожартувати. А відома з своєї побожності пані Горбалиха, аж руки заломила:

— Ігі, дитиночко, та навіть тобі чіпати перед очі малпу, чи іншу потвору! Таж це гріх! Почепи собі образець святого Антонія, або святого Миколая, то вони напевно встерезуть тебе від випадку.

— Або шишку. — дораджував пан Горбаль. — Я бачив, як одному жидові в самоході теліпалась шишка. . .

. . . А ввечорі прийшла до Грицькової кімнати наречена. Поцілувала захмарене від дум чоло автомобіліста, приголубилась, як звичайно, а потім витягнула з торбинки завішену на гумовій

ниточці смішну-комічну забавку — "бузька". І промовила солодко:

— Грицю, причепи собі цього пташка на "гуд лок"! Він напевно принесе тобі щастя, бо це від менс. . .

А глянувши на нього багатомовним поглядом, спитала ще:

— Грицуню, то коли понесемо на оповіді? . .

Грицько взяв у пальці гумову ниточку, помахав замислено "бузьком" і сказав, важко зідхнувши:

— Га! Та треба буде колись занести. . .

— — —

І що ви скажете? . . Та смішна забавка таки принесла щастя нашому Грицькові! Не минув рік часу, як він гордо віз на пікнік до Українського Села задоволену, усміхнену дружину і — пару красних близнючків!

І к е р.

ВПИСУЙТЕСЯ ТЕПЕР!
Дітей віком 7 літ і понад приймаємо
також на навчання
PROM SCHOOL OF ACCORDION
Phone: OS. 3-37135
Empire — PLAZA Bldg. Sudbury, Ont.



Sudbury Insurance Agency Ltd.

RHEAL BELISLE

FIRE — AUTO CASUALTY

ЗАГАЛЬНА АСЕКУРАЦІЯ

Ph.: OS 41671

31 Cedar

Sudbury, Ont.

Орієнтаційні пункти праісторії України

Не так дуже давно, бо ледви яких 100-150 років тому, перші початки людства на землі були закутані в містичну темряву, їх пояснювала тільки б'бля і легенди класичного світу. Згодом, ступнево, світло наукових досліджень стало проникати цю темряву і сьогодні ми є в спроможі, на підставі добутих із землі матеріяльних залишків з минулих тисячеріч, відтворювати — хоч не у всіх деталях — життя людини в найдавніших, ще праісторичних часах і слідувати за розвитком її духової і матеріяльної культури. Це завдяки історичній науці археології, яка матеріялами, що їх добуто розкопами з надрів землі, дає можливість відтворити праісторію, тобто часи, що не мають ще писаної документації.

Праісторія досліджує всі краї і всі періоди-доби в яких жили люди, що не знали ще письма і не вміли зберегти ним для будучих поколінь те, що вони пам'ятали про своїх предків, їх життя і вклад, який вони дали у підвалини цивілізації і культури. Такий стан тривав до часу винайдення гієрогліфів, клинового письма та вкінці абетки, однаке й після того не всі пам'ятигідні події були й могли бути записані. Науковим дослідженням їх займається ранньо-історична та історична археологія.

Головним завданням археології є всебічне досліджування людини, її безупинних зусиль впродовж багатьох тисячеріч зберегти своє життя, оборонити себе

перед ворогом, людиною або твариною і стихіями природи забезпечити прожиток і кращі, догідніші умовини для існування. Водночас, у тій іноді жорстокій боротьбі за самозбереження, спонтанно зроджувалася віра у вищі надприродні сили, які керують всім життям на землі і від яких залежить людська доля. Це перші примітивні культові уявлення.

Первісна людина була подивугідним винахідником, творцем бази усіх пізніше високо розвинутих культур, з її невтомного творчого духа зродились і вирости пізніші цивілізаційні досягнення, хліборобство, ремесло й будівництво і другі форми заспокоєння матеріяльних потреб. У зв'язку з тим виникнув був цикл перших магичних обрядів, перші засади примітивної етики та моралі, початки родинного життя, пошана матері, а далі образотворче мистецтво, спів, танець і музика і як завершення цього — віра у безсмертність духа і в позагробове життя. І коли ми сьогодні, буває, з погордою кидаємо окреслення "примітивна людина", то це не цілком правильно, бо саме вона, ця первісна людина була геніяльна у своїх ідеях і високо талановита у їх реалізації.

Всі ті вияви духової і матеріяльної культури є предметом археологічних досліджень. метою яких є наскрізь об'єктивна, всяких упереджень позбавлена і ніким не подиктована інтепретація добутих розкопами матеріялів і якнайбільше зближені до правди

висновки. Співняючи це важливе завдання археології взагалі, а зокрема для нас археології України пересуває початки історії життя-буття у нашій батьківщині майже на 100.000 років назад, перед перші писані історичні джерела, визначає появу першої на ній людини, початки організованого життя, державотворчих, ще дуже не складних процесів та ступеневе формування нації.

А проте, археологія ще не сказала свого останнього слова, бо нові дослідження в терені, нові розкопи приносять все нові матеріали, які дають змогу по новому наświetлювати давні твердження, а то можуть внести цілком нові думки у деякі ніби вже вирішені питання.

Археологія України

Розподіл археології взагалі, а в тому й археології України йде за окремими добами, яких назви **кам'яна, бронзова і залізна** походять від матеріалу, з якого в даному часі людина виробляла найбільше свого знаряддя для господарського, мисливського і бойового вжитку і яке сьогодні вирішує культурне визначення окремих комплексів знахідок. Назва четвертої з черги в археології Укра-

їни — **ранно-слов'янської** доби походить від появи на історичному свіді перших вже напевно слов'янських племен, а останньої, п'ятої — **княжої** доби від форми державного ладу.

КАМ'ЯНА ДОБА

Кам'яна доба, це найраніший період історії людства на землі, що тривав від появи вже обдарованої розумом і свобідною волею людини на землі, згодом пів мільйона років тому, аж приблизно до кінця III тисячріччя до Христа. Звичайно, впродовж багатьох тисяч років дух і розум людини зростає, вона набирає все більше життєвого досвіду, змінюються кліматичні умови, а з тим теж форми господарства, вдосконалювалася: техніка вжиткового знаряддя і житлового будівництва, мінялася теж соціальна структура, мистецькі вияви, культові уявлення і їх зовнішні вияви. Тому, цей найдовше триваючий в історії людства період ділимо в археології на чотири менші по собі наступаючі доби, а це: палеоліт, мезоліт, неоліт і енеоліт. Кожна з них мала свої прикметні особливості в духовій і матеріальній культурі, за якими їх сьогодні від себе відрізняємо.



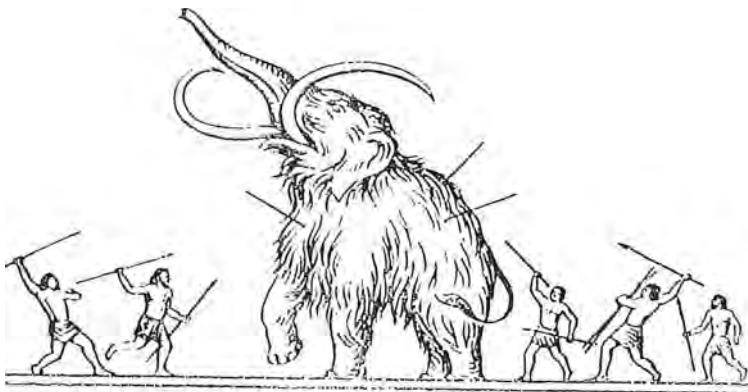
Житло первісних людей кам'яної доби

☉ Людина палеолітичної (старшої кам'яної) доби жила в часі тривання льодової ери, вона вела кочівниче, дуже рухливе життя, полювала на мамутів, збирала готіві земні плоди, овочі та дикі ягоди.

Вона жила спершу на відкритих місцях, а з погіршенням клімату в печерах, вкінці стала будувати тривкі житлові споруди-землянки. Прикметне для того часу знаряддя для домашнього вжитку і полювання було вироблене з кременю, при чому техніка виробу постійно вдосконалювалася. Під кінець палеоліту людина сконструювала епохового значення далекострільну зброю — лук і стріли, що принесло велику зміну у способі полювання й у воєнному ремеслі. Суспільна структура не мала ще спершу устійнених форм і тільки під кінець палеоліту слідні перші початки родової організації. Найдавнішими формами культових уявлень були тотемізм (це віра в спільного предка, тварину або рослину), магія — обряди з метою впливу на хід явищ на лікування, анімізм віра в невидимий світ двійняків-духів) та культ прародительки, богині родючості. Виявами перших мистецьких відчущань були настінні малюнки тварин в

печерах для магічних обрядів, декоративні різьби на кістяних виробках і скульптура у виді жіночих культових фігурок в кості. Палеолітичні найдавніші поховання покійників первісної неандертальської раси збереглись у печерах, пізніші мають форму родових: могиляників.

☉ Мезолітична (середня кам'яна) доба припадає на початок після-льодовикової доби. Нові кліматичні, а з тим господарські та житлові умови вимагають нової техніки виробництва і творять нові форми матеріальної культури. Передусім змінюється обрібка крем'яного знаряддя, яке стає дуже дрібне і тим саме прикметне для мезоліту. Воно служить стрілками для луків і вкладишами до кістяних списів і гарпунів. Мезолітична людина поселяється на незарослих піскових надмах, живе-мабуть-у легких шатрах, як сьогодні бушмени, займається головню мисливством і рибальством при допомозі нового уліпшеного приладдя. Під кінець цієї доби перші кам'яні мотики вказують на початки нової форми господарства, а це управи ріллі. Суспільна структура — родова. Настінні рисунки в печерах (відома "Кам'яна Могила в Причорноморю) носять



Полювання на мамута в кам'яній добі

ВСІ БАНКОВІ ОПЕРАЦІЇ
для міста Содбури і околиці
перепроводжує

**THE TORONTO
DOMINION BANK**

J. C. Robinson, Manager

North End, Frood & Jean St.
SUDBURY, ONT.

**BANQUE CANADIENNE
NATIONALE**

(6—315) SUDBURY, ONT.

Всі банкові операції викону-
ємо негайно по вашому
бажанню.

В СПРАВІ КУПНА ВСЯКИХ
ТОВАРІВ
ВДАВАЙТЕСЬ ДО
SIMPSON'S SEARS

RETAIL STORE
120 Durham St. Ph. OS 4-3141
SUDBURY, ONT.

Головний склад електричного і га-
зового приладдя. Запобігування
для опікання і водотягів. Мотори
для лодок. TV і Radio і домашнє
устаткування.



ДОБІРНОЇ ЯКОСТІ
молочарські продукти
З давен-давна введені
на ринок через

**CO-OPERATIVE
DAIRY**

231 Spruce St.
Phone OS 5-9485
SUDBURY, ONT.

J. T. PAQUETTE & SONS

84 Durham St.

Phone OS 5-6641

SUDBURY — ONTARIO

**НАИБІЛЬША СОДБУРСЬКА КРАМНИЦЯ
ЧОЛОВІЧОЇ ОДЕЖІ Й ВЗУТТЯ**

Спеціальність: Сорочки Тук, Багаж Мекбравна, всяке взуття.
Півготові, роблені до міри убрання.



SUNBEAM BREAD

найлучший і завжди свіжий
у вашого торгівця

WESTON BAKERIES LIMITED

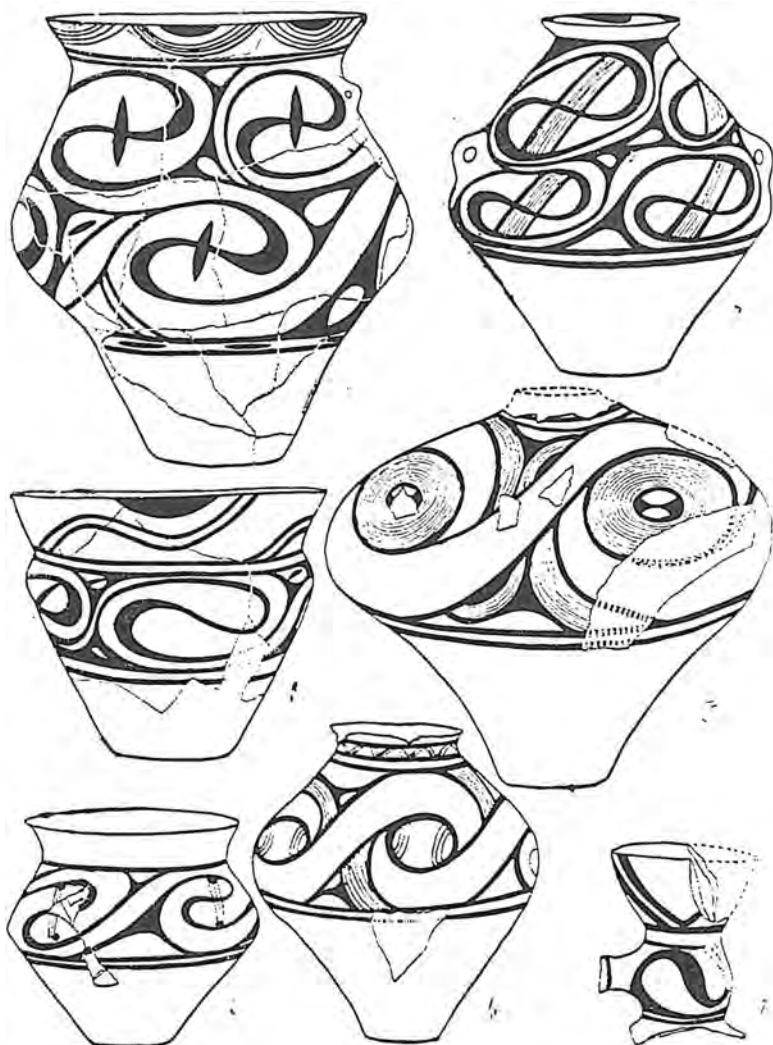
98 EDMUND ST.

SUDBURY, ONT.

на собі сліди мисливських магічних церемоній. Поховання на піскових надмах розвіяні вітрами. Вони збереглися тільки в Кримських печерах, покійники в них обрядово скорчені.

● **Неолітична** (молодша кам'яна) доба належить вже до геологічної сучасності. Великі зміни у природному оточенні (поширення лісів та багон) змусили людину змінити: спосіб життя, хатнього господарства і добування їжі. Вона творить прикметні для неоліту

перші форми осілого громадського життя і будує, крім землянок, вже перші справжні наземні хати-ліплянки, гуртує їх в малі селища, закладані на базі родової організації. В ділянці господарства настає справжня господарська революція: зі споживача готових земних плодів людина стає їх продуцентом, хліборобом і скотарем. Це дає їй забезпечення в харчах, уможливорює роблення припасів і усуває марево голоду. Великі досягнення теж у вироб-



Трипільська кераміка монохромного типу з Володимирівки

ництві: ганчарство, ткацтво, шліфування крем'яних сокирок, що робило їх гострішими, і масовий виріб крем'яних ножів, вже на експорт. В родовій організації провід в руках матері (матріархат), поховання покійників вже з устійненим ритуалом: їх ховають у скорченій позиції, іноді є ознаки зв'язання їх зі страху перед поворотом покійника між живих людей у постаті опира. Біля покійників виряд і страва в дорогу на той світ.

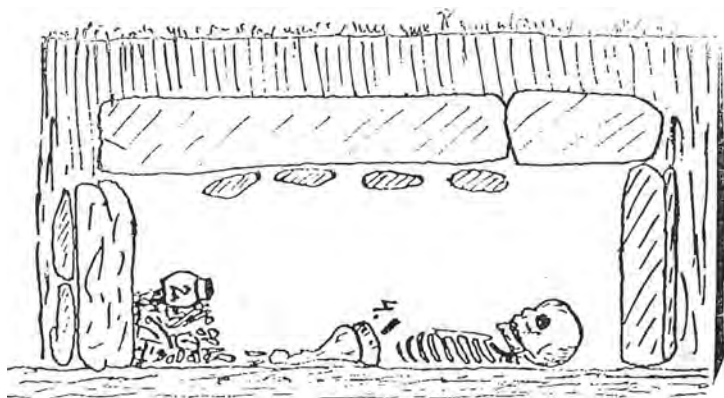
Найбільш прикметним і важливим виявом матеріальної і духової культури України в неолітичній добі була знаменита трипільська культура, що свою назву дістала від с. Трипільля на Київщині, де її вперше виявили. Це була культура місцевого автохтонного, хліборобського населення з устійненою родовою організацією, що високо розвинуло в себе житлове будівництво, жило по селах та довело до найвищих в тодішній Європі вершин мальовану орнаменту свою кераміку. Глиняна плястика — фігурки жінок і тварин, мала важливе місце в культі богині родючості і бика як уосіблення сили. В похоронному ритуалі новиною стало тілопалення як символ очищення по-

кійника від усього земного при переході у світ духів.

● **Енеоліт** — це кінцева фаза кам'яної доби, власне вже перехід від кам'яної до бронзової доби, засвідчений появою перших металевих (мідяних) виробів. Археологічні матеріали виявляють у трипільських племен вже двокімнатні хати з хрещатими жертівниками в кожній, перші початки урбанізації у виді великого селища з 200 житловими спорудами (Володимирівка). Піднісся значно ступінь хліборобства, бо рілю управляють вже при допомозі рала, збіжжя жнуть крем'яними і кістяними серпами, зерно розтирають на муку кам'яними зернотерками.

Вільні степи займають далі скотарські племена, що залишили по собі прикметні поховання, в яких покійники присипані червоною охрою, що здогадно мала символізувати очистний вогонь, а можливо теж служити покійникові до татування на тому світі. Над тими похованнями бувають кам'яні плити зі схематично зазначеними формами людського тіла.

Прикметою для енеолітичної доби і важливою для праісторії України є в енеоліті поява на у-



Скриньковий гріб з Увесли (за Г. Осовським)

країнських землях перших чужих племен зі заходу, що й дали початок триваючому й досі германському "Дранг нах Остен".

БРОНЗОВА ДОБА

(1800-800 до Хр.)

Прикметним цій добі явищем було винайдення нового ужиткового матеріалу-бронзи, який скоро заволодів усім виробництвом і промислом і впродовж тисячі років вирішально впливав на розвиток матеріальної культури людства. Появляється новий рід ремісників — бронзівники, розвивається гірництво, зростає внутрішня і експортова торгівля, що пособляє нівелізацію культурних різниць між сусідніми племенами. Зі зростом різних ділянок господарства і скотарства виявляється потреба сильної руки, в наслідок чого в соціальній структурі патріархат заступає матриярхат з прикметними похованнями жінок і дітей з чоловіками. За садничі вияви культури — це тотемізм, культ богині родючості, та культ сонця, як найвищої життєдайної сили, що виявляється в символічних орнаментацийних колах, в похованнях багатий могильний виряд (прикраси, зброя, деякі предмети щоденного вжитку) як доказ віри у потойбічне, не тільки духове, але й фізичне життя.

Автохтонна трипільська культура, після свого 3000-літнього існування, занепадає у бронзовій добі, тратить творчу силу мистецького духа і підпадає під руйнуючий вплив західних кочівницьких наїзників. Пам'ятки південної України з кінця бронзової доби належать кіммерійцям, першим племенам України вже з історичним іменем.

ЗАЛІЗНА ДОБА

Після бронзової слідувала залізна доба. Для неї найбільш прикметним є винайдення способу витоплювання заліза із залізної руди та загально прийнятий звичай виробляти з нього все необхідне в господарстві і у військово-му ремеслі, приладдя і зброю. Цей новий метал був багато практичніший від бронзи і — що головне — міг бути вироблюваний з місцевих, не імпортованих (як бронза) сирівців, то й був значно дешевіший. Панівним металом у виробництві він залишився до сьогодні.

Залізна доба тривала приблизно 1200 років, тобто від початку VIII стор. до Хр. до кінця IV стр. по Хр. Цілий цей довгий період українські археологи поділили, для кращого перегляду, на дві частини, ранішу *скиито-сарматську* і пізнішу *сармато-римську* добу, називаючи їх за іменами



Скриньковий гріб з Увисли
(бачений згори)

Продаємо нові і направляємо
старі наколесники

English Brothers CYCLE & SPORTS

Phone OS. 5-8660
127 Durham St. South
Sudbury, Ont.

 **Berthiaume** 

Fuel

RED — WHITE

Продаємо по зниженій ціні.

Tel: JU 3-4447 JU 5-2282

Chelmsford, Ont.

Купуйте завжди у
Вулверта.

Кожного дня низькі ціни.

WOOLWORTH'S NEW SHOPPING CENTRE

Sudbury, Ont.

Коли купуєте або продаєте:
хату, ферму чи лют,
звертайтеся завжди до нас.

Charles Bell & Co.

REALTORS

McKay Bldg OS 3-3631

Sudbury, Ont.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР ДОРОГОЦІННОСТЕЙ

КУПУЙТЕ ЗАВЖДИ У БАЗАРА

JOHN BAZAR
Jewellery Ltd.

100 Durham St. — Sudbury, Ont.

CARRINGTON

LUMBER & BUILDERS
SUPPLY LTD.

Дерево на будову
і оливу на топливо

КУПУЙТЕ У НАС
ПО ДЕШЕВІЙ ЦІНІ
82 Lorne St. S.
SUDBURY, ONT.



OPEN TUES. and FRI.
till 9 P.M.

Campus Boys Wear

70 Larch St. Sudbury, Ont.

Phone: OS 5-2156

напроти моторів МекЛеода
Найбільший вибір одягу
для хлопців.

чужих народів, які жили тоді в Україні і витиснули деяке п'ятно на житті і культурі наших предків у залізній добі.

● **Скито-сарматська доба.** Місцеве населення України, нащадки трипільських племен, жило далі своїм хліборобсько-скотарським життям, однак його давніші мистецькі вияви, головне в ділянці мальованої кераміки, вже безслідно минули. Шляхом товарообмінних зв'язків із Закарпаттям воно відчувало подих нових культурних течій із Заходу і між іншим засвоїло собі прикметну для того часу моду чорного лощевого посуду в ганчаському виробництві. В соціальній структурі закріплюється остаточно патріархат, а нечисленні вже глиняні фігури жінок вказують на дальше існування культури богині родючості.

Значна зміна настає в житлових умовах. Населення подніпров'я стає будувати укріплені городища на оборону перед навалою азійських кочовиків, які в наслідок посухи і браку великих пасовищ стали пересуватися на південь 8/7 ст. до Хр. на захід, на багаті травою українські степи. Першою була іранська орда **ски-тів**, що на кілька сторіч заволоділа українськими степами, заставляючи збройною силою місцеве хліборобське населення дбати про її прохарчування, а грецьких мистців золотарів виробляти для них з азійського золота ювілерні прикраси в прикметному тваринному декоративному стилі. Залишилися тому по скитах багаті у золото могили їхніх ватажків-царів, що численними кістяками невідьників та коней засвідчують жорстокий похоронний звичай скитів.

З VI ст. до Хр. греки стали закладати свої колонії в південній

Україні і на Криму, приведені до того важким економічним положенням батьківщини та необхідністю заморських торговельних зв'язків. Вони експортують з України головне збіжжя, а імпортують туди декоративну мальовану кераміку і другі люксові предмети. Їхні ювеліри, як вже сказано, багато працюють для скитської верхівки, декоруючи золотий і срібний посуд прикметними побутовими сценами з життя скитів. Водночас прокладаються далекі торговельні шляхи горі Дніпром і Дністром і в Азії та будуються перші справжні міста з кам'яною архітектурою, культовими будинками і театрами.

В двох останніх сторіччях до Хр. просувається із Сходу в Україну друга азійська орда, **сармати**, від якої дістала свою назву наступна:

● **Сармато-римська доба.** Прикметним для неї в археології України є тілопальні цвинтарища без могильних насипів, так зв. "поля-поховань", що їх залишили по собі праслов'янські місцеві племена антів, безпосередні предки українського народу, далекі нащадки трипільських племен. В їхній матеріальній культурі новинкою є глиняний посуд, точений вже на ганчарському колі і металеві фібули до спинання одягу на раменах. Культові уявлення віддзеркалюються тільки в похоронних обрядах, який є мішаний, тілопальний і кістяковий. Ново-прибулі зі сходу кочовики-сармати, які способом життя, одягом і зброєю не багато різнилися від скитів, доволі скоро перейшли через українські степи в Подунав'я не залишаючи майже ніякого впливу на культуру місцевих хліборобських племен. В тому часі, в наслідок перенаселення у північній Європі, прихо-

дять із півн. заходу в Україну германські племена **готів** та західні праслов'янські **венеди**, **римські легіони** займають Ольвію і їхні купці опановують давні грецькі торговельні шляхи, що вели в глибину краю. Вказують на це численні по цілій Україні скарби римських монет і тисячі їх окремих знахідок. Для Закарпаття це вже початок історичних часів.

РАННЬО-СЛОВ'ЯНСЬКА ДОБА

(375 - 800)

Найважливіша історична подія цієї доби — це велике переселення народів, що значно змінило етнографічну карту Східньої Європи. За китайськими літописними джерелами причиною того руху була катастрофічна посуха, що спричинила голод та смерть близько 9/10 частин усієї людності і худоби. Це стихійне нещастя викликало в центрально-азійських кочовиків негайну потребу перекочувати, як колись давніше скити і сармати, знову на захід, в українські степи. Початок тому дала тюрко-монгольська орда **гунів**, що з'явилася в Україні в 375 р., а за ними прийшли **хозари**, **болгари**, **авари** й **мадари**. У такій історичній ситуації ранньо-слов'янські племена **анти**, розвивали в Україні свою політично-соціальну родову організацію і культуру. Основною галуззю їхнього господарства було хліборобство і скотарство, з різних родів ремесел найкраще розвинуте було золотарство з прикметним для того часу приміненням декоративної емалі, що давніше неправильно приписуване було готам. Панівною формою поселень, зумовленою загрозою зі сторони кочовиків, були укріплені городища, предметами культу були кам'яні ікони, похорон-

ний обряд був мішаний, кістяковий і тілопальний.

КНЯЖА ДОБА

(800-1340).

Назва "княжа доба" в українській історії та археології відповідає назві **середньовіччя** в тих-же ділянках європейської науки. Найбільш прикметними явищами цієї доби в ділянці політичної організації були початки державности у виді удільних князівств з феодальним ладом та прихід варягів, що дали почин київській княжій династії. В соціальній структурі прикметна племінна організація, що замінила родову, та розшарування населення на панівну верхівку (бояр), вільне населення сіл і міст, та на піввільну і невільну людність. Для форми поселень у княжій добі прикметні були численні укріплені городища з приналежними неукріпленими



Боярин-лицар з Плісьнеська, верхня частина (дверцята) кістяної ікони з княжих часів, знайдена під час розкопів автором цієї статті (Реконструкція правої частини М. Левицького)

селами, що придбали середньовічній Україні назву "країни городищ" у тодішніх скандинавських істориків. Основними видами господарства є далі хліборобство і скотарство, в лісиситх околицях теж мисливство, прикметним є бджільництво з продукцією цінного воску. Дуже високо і многогранно розвивається виробництво. В ділянці духової культури прикметними для княжої України є нова християнська релігія, початки освіти, письменства, розвиток малярства, прикладного мистецтва і музики. Вкінці у похоронному обряді, після офіційного прийняття християнства, тілопалення замінюється трупокладенням, з огляду на майбутнє воскресення, однак ще кілька сторіч двоякий спосіб поховань існував один побіч одного, як і двоєвір'я поруч з християнством. Шляхом пожвавленої торгівлі, запрошення майстрів і мистців та княжих родинних зв'язків Україна мала великий культурний вплив на сумежні держави-Польщу, Чехію Московщину і Угорщину.

ЕТНОГЕНЕЗА СЛОВ'ЯН ТА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Перші дослідники цієї найваж-

ливішої, життєвої проблеми кожного слов'янського, зокрема українського народу спиралися виключно на слова Київського літопису, що вказує на Подунав'я як спільну прабатьківщину всіх слов'ян. Пізніші дослідники, історики та лінгвісти, дошукувались тієї прабатьківщини в різних частинах Європи, а то й Азії, і тільки археологи дійшли, на сьогодні, найближче до розв'язки того питання. Досліджуючи генетичні пов'язання між окремими наступниками по собі культурами, вони прийшли до основного висновку, що не було єдиної, невеликої простором прабатьківщини, спільної для всіх слов'ян. Так східні як і західні слов'яни є автохтонами на своїх історичних землях, однак вони розвивалися на двох окремих, споріднених етнічних базах, початки яких сягають ще неолітичної доби. Такою базою для українців були племена з трипільською культурою, для західних слов'ян (поляки, чехи) племена з так зв. лінійно-стрічковою керамікою. Із зовсім іншого, угро-фінського, пізніше тільки мовно слов'янізованого кореня йшов розвиток московського народу. —



158 Shaugnessy St.
SUDBURY, ONT.
Найкращі молочні вироби.

ФУТРЯНИЙ ПЛАЩ

або
іншу одягу на
холодну зиму
легко виберете
і швидко
купите завдяки
низьким цінам



у
JOHNSON'S FURS
16 Durham St. N. Ph. OS 3-1331
SUDBURY, ONT.

DOLOMITY SHOE STORE
8 Lisgar St. Sudbury
для ВСІєї РОДИНИ
НАЙЛІПШИЙ ВИБІР ОБУВИ

GERALD L. BARBEAU
1120 Roland St. Sudbury, Ont.
Бажаю єдності українцям
і розвитку їх організаціям
Радний Л. Барбов

Tel: office OS. 3-6832 res. OS. 4-3377
Обезпечуйтеся завжди у
GUY RAYMOND
Загальна асекурація
147 Notre Dame Sudbury, Ont.

**ELGIN
SHELL SERVICE**
60 Elgin St. South SUDBURY, ONT.
Phone OS. 3-5227
Для вас обслуга — це мій бізнес.

WAVY'S
INDUSTRIES LTD.
● Доставляємо готовий цемент
● СКОРА ОБСЛУГА
140 Douglas, W. Sudbury, Ont.
Phone: OS 5-5675

Ваші побажання відносно:
● хатньої обстановки,
● електричного устаткування,
● радіоприймачів і телевізорів
ВДОВОЛЯТЬ ВЕЛИКИМ ВИБОРОМ
BANNON BROS. LIMITED
Durham St. S. — Sudbury, Ont.

КОМПЛЕТНЕ УМЕБЛЮВАННЯ
для
ХАТИ, ГОТЕЛЮ, РЕСТОРАНУ,
O. W. EATON FURNITURE
COMPANY LIMITED
Notre Dame at Bond
TEL. OS 3-3621 SUDBURY, ONT.

Charron & Daoust
PLUMBING & HEATING
Інсталяція на газ і оливу
● СКОРА ОБСЛУГА ●
Sudbury
Phones: OS 4-4853 OS 4-2184

ROYAL STUDIOS
GUIMOND PETER
ФОТОГРАФ
РОБИМО РІЗНОГО РОДУ
ФОТОГРАФІЇ
375 Laforest St. — Sudbury, Ont.

У всяких справах судових або
маєткових звертайтеся до
Godin & Lacroix
АДВОКАТИ, ПОВНОВЛАСНИКИ
І НОТАРІ
MacKay Bldg
Tel. OS. 3-3639 4 Durham St. Sudbury

"Рибка плаває по дну"

Риба в Пслі.

Отак тече-тече спокійно Псьол і раптом серед нього тільки:

— Л-л-ясь!

Так кружала по воді й побігли.

То риба "балонулась".

Риба в Пслі любить "балуватися". Там її "до гибелі".

— Ох, і риби ж у нас у Пслі! Як хмари!

Ну, а вже ж і любить плод православний рибку впіймати!

І ловлять.

— Ну, як, Іване Семеновичу? Ключе?!

— Та щось не чути. Скоро клюватиме. Така, оце бачу, прикмета, що об'язатільно заклює!

— І таки ловите іноді?

— Та ловили . . . Колись так ловили, що насилу було додому дотириш. Ляц — по пуду! Марена — по пуду! Головні — по пуду! Підусті — по пуду! Шуки — по пуду! Одного разу як завудив — так повірите — у воду втягло! Упав у воду, дивлюсь — короп. Я вудки не пускаю. Він тягне, а я пливу. Та все його до берега, до берега справляю. Дивлюсь — заморився вже. Я тоді, як підскочу до нього, та за зябри, а сам верхи. Та як ударю його п'ятами по ребрах, так він на берег, як жеребець. А я на ньому. Та ще й берегом мене віз, так, як одвіцілля та до тієї осики. Два пуди тридцять один фунт короп. Шкура на ньому вже отака, як оце в мене свитка, а луска, як срібний карбоваець. Ловили. Скільки я її, тієї риби, попотягав, так хай Господь милує і криє. Та воно положим, і вударя такого, як я, ви тут і не знайдете. Я, та ще Петро. Петро, положим, не такий вудар, як я, а

ловить не погано. А то, що ото сидять, то так: тільки воду каламутять та рибу полохають . . . хіба воно розуміє як її ловити?

Сидять вударі, у воду дивляться. І кожний із них:

— Ловили. От, як завудив. Я сюди, а вона туди. Я сюди, а вона туди. Так, повірите. З пуда. Та воно, положим, і вударя такого, як я, ви тут не знайдете. Я та ще . . . А то хіба вударі? То так . . .

Ловлять, рибку.

Я довго придивлявся, як тую рибу у Пслі ловити.

Штука, сказати вам, дуже інтересна.

Різними способами можна рибу ловити.

Ловлять, приміром, "хваткою".

"Хватка" — це така довга-довга палка, а на палиці тій обруч великий, а на тому обручі сітка, на манір великого лантуха начеплена. "Хваткою" вона зветься тільки через те, що доки ви її з річки витягнете, вас починає хватати за черево за поперека, за "отут", і ви тяжко дихаєте.

Колі: оддыхаєте, кажете:

— А щось велике вдарилося?! Мабуть, щука!

Ловлять сіткою. Напинається через річку сітка, а рибалки заїздять човнами з "хрокалами" в руках, "хрокають" — наганяють рибу. "Хрокало" — це деревляна така штука, в середині видовбана, ну, як ото глечик, чи що, і надіта на довгу палицю. Як шугнеш тим "хрокалом" у воду — так згук такий получається:

— Х-р-р-о!

Риба того згуку страшно боїть

ся і мчить прямо на сітку. Потім тую сітку витягають на берег.

Тягнуть її потихеньку, тягнуть, тягнуть . . .

— І-і-і! Бодай твоя і цуць по-гибла! Знову зачепилась! Я ж і знав, що тут “чепа” є! І-і-і! Одчипляй! Поринай! Тягни! Не смикай! Тягни! Та не смикай! Уже!

Витягли . . .

— Я так і знав, що порвемо. Згортай сітку, неси додому та сідай латай. Учора зачепилися і позавчора зачепилися. І позаторік зачепилися.

— Ну, а як? Ловите сіткою?

— От ловили. Було як затягнемо — пудів двадцять. а все отака . . .

Ловили . . .

Найцікавіше ловити рибу вудкою.

Це — дуже інтересний, захватний, прекрасний спорт.

Тільки й вудка — на що, здається, — проста штука, а вимагає вона великого і вміння, і знання справи.

Не знаючи, рибки не впіймаєш.

Тут (село Мануйлівка) з берега не ловлять. Тут будують “гатки” у воді і вудять із тих “гаток”.

“Гатка” — це такий поміст на палях, де сидить бородата людина і дивиться на вудки, що лежать у воду закинуті . . .

— Заклює. Таку вже прикмету бачу!

Але до того, поки ті ще вудки закинеш, — треба чимало дечого знати і зробити.

Насамперед — принада.

— Принадити рибу треба. Хіба путній вудар без принади вудить?

Для принади найкраще варена пшениця.

— Коли звариш пшениці, та ще якби з сиром — от тоді кишить у тім місці риба!

Пшениці на сезон треба пудів із п'ятнадцять. Добре, як такий час,

коли вона в копах на полі лежить, — можна свиснути, вимолотити, зварити й засипати.

А як нема?

Тоді:

— Доки ти, скажи ти мені, пше-ницю з комори для тієї риби тягати-меш? Видохла б вона тобі! Йй-богу, вудки на твоїй голові по-б'ю . . .

— А де ти стоянки поставила?

— На віщо тобі?

— Сиру хочеться!

От коли ви вже ту принаду за-сипали, тоді можна й вудки заки-дати.

Ловите рибку на черв'яка, на ко-ника, на макуху (конопляну), на хліб.

Найбільше, тут ловлять на ма-куху. Шматочок макухи на гачок чіпляється і у воду закидається.

Сидить людина і дивиться на вудку.

— Заклює. Таку вже прикмету бачу.

Через хвилину десять витягаєть-ся вудка й чіпляється новий шма-гочок макухи, бо той уже вода змила . . .

І так можна цілу ніч вудити . . .

Дуже інтересний спорт.

У Пслі є дуже велика риба . . .

Приміром: короп, лящ, марена, головець, окунь, сом, щука і т. д.

Короп — не ловиться на чер-вяка, на коника, на хліб і на ма-куху.

Лящ, марена й головець — не ловляться ні на макуху, ні на чер-вяка . . .

Найкраще ловити на “живця”.

“Живець” — це маленька жива рибка, що чіпляється на гачок. На “живця” дуже добре ловиться хи-жа риба: щука, окунь.

Єдина хиба ловлі риби на “жив-ця” це те, що живці не ловлять-ся . . .



Скільки українців в ССРСР

НАЦІОНАЛЬНИЙ СКЛАД НАСЕЛЕННЯ СОВЕТСЬКОЇ УКРАЇНИ І ЧИСЛО УКРАЇНЦІВ У ССРСР В СВІТЛІ СОВЕТСЬКОГО ПЕРЕПИСУ З 15. 1. 1959 РОКУ

За рік після проведення перепису населення з 15. 1. 1959 року подано перші його висліди, якщо йдеться про національний склад населення. Оpubл'ковано числа національностей для всього ССРСР і для поодиноких республік та подано, який відсоток кожної національності вважав за рідну мову — мову цієї ж національності. Таким чином, маємо дані щодо числа українців в усьому ССРСР і в поодиноких республіках, про національний склад людности Советської України та відомості, скільки українців вважає українську мову за свою рідну мову, себто користується нею. Слід звернути увагу, що хоч вже третій рік минає від проведення перепису, большевики не опублікували точніше його вислідів, зокрема не подали національного стану по областях і містах, не кажучи вже про райони. Цікаво підкреслити, що дані ці мали друкуватися впродовж 1960 року, як про це повідомлялося ще перед переписом.

Ловить рибу дуже багато парогу.

Сила "гаток" на Пслі набудовано . .

Але є й такі, що не ловлять.

— Чому ви рибки не ловите — запитуєте ви їх.

— Рибка плаває по дну! — вони кажуть.

Що вони хотять цим сказати — хто їх знає?!

На підставі цих скупих даних хочемо поінформувати читача про національний склад населення Української ССР, про розміщення українців, які проживають в ССРСР, але поза межами Советської України, та про число українців в усьому Советському Союзі. Порівняємо також висліди перепису з 15. 1. 1959 року з першим советським переписом з 17. 12. 1926. Натомість порівняння з переписом з 17 січня 1939 року майже неможливе, бо він подає лише число українців у всьому ССРСР, себто не подає навіть національного складу населення Советської України.

НАЦІОНАЛЬНИЙ СКЛАД НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ССР

За переписом з 1959 року національний склад людности Советської України: такий:

Національність	в тисячах	у %
Українці	32,158	76,8
Росіяни	7,091	16,9
Жиди	840	2,0
Поляки	363	0,9
Молдаванн і румуни	343	0,8
Білоруси	291	0,7
Болгарн	219	0,5
Угорці	149	0,4
Греки	104	0,2
Інші	301	0,7
Разом	41,869	100,0

В світлі офіційної статистики на Советській Україні припадає на основну націю — українців 76,8% всього населення, інших

23,2% на національні меншини, в тому числі на самих росіян 16,9%, на всіх інших лише 6,3%. Порівняно з іншими советськими республіками участь національних меншин в складі людности Української ССР є досить високою. Так, за офіційними даними національні меншини становлять в Російській СФСР лише 16,8% (при чому на найчисленішу — татар — припадає лише 3,5%, в Білорусі — 20,0%, Литві 20,7%, Вірменії 12,0%, а лише в інших советських республіках положених на території Європи, цей процент більший ніж в Україні. Що ж до участі росіян серед всього населення поодиноких республік, то вона вища в Україні, ніж у всіх інших національних республіках на території Європи за винятком двох надбалтицьких — Латвії 23,6% росіян і Естонії (21,7%), що на них спрямований особливий русифікаційний наступ (доступ російського елементу на широкій лінії до моря).

Аналізу національних відносин в Українській ССР полегшить порівняння національного складу населення за переписом з 1959 року із станом з 1926 року. Він обчислений нами за советським переписом з 17. 12. 1926 року, якщо йдеться про відносини Української ССР в межах до 1939 року; для Західної України, яка тоді належала до Польщі, Румунії й Чехословаччини ми зробили обчислення на підставі переписів цих держав з введенням відповідних поправок з уваги на частково фальшиві дані цих переписів. Ось національний склад людности Української ССР в сучасних межах на 1. 1. 1927:

Національність	в тисячах	в %
Українці	28,410	75,1
Росіяни	3,070	8,1

Жиди	2,470	6,5
Поляки	1,940	5,1
Німці	590	1,6
Молдавани і румуни	420	1,1
Татари	225	0,6
Болгари	205	0,5
Греки	125	0,3
Угорці	110	0,3
Білоруси	85	0,2
Чехи і словаки	75	0,2
Інші	175	0,4
Разом	37,900	100,0

З порівняння національного складу населення України 1926 і 1959 року виникають три важливі факти: число українців збільшилося на 13,2%, але відсоток їх серед всього населення залишився майже без змін (75,1% — 1926, року, 76,8% — 1959 року; число росіян збільшилося на 131%, а відсоток їх зріс з 8,1 на 16,9; число інших національностей впало з 6,420,000 на 2,680,000, себто на 58,5%, а їхня участь порівняно з усім населенням обнизилася з 16,8% на 6,2%, як видно, усе зменшення малих національностей пішло на користь росіян, або ми маємо тепер на Україні замість кількох більших національних меншин, лише одну, але потужну — російську.

З колишніх більших національних меншин України своє значення втратили жиди і поляки і перестали майже існувати німці, з менших груп не має вже татар. Число жидів впало з 2,470,000 на 840,000 як вислід екстермінаційної політики німецьких нацистів під час окупації України. З жидів, що в час війни не евакуювалися в глибину ССРСР, залишилися живими лише деякі на Закарпатті, Буковині й Басарабії, які не були безпосередньо зайняті німцями; по війні повернулися евакуйовані і, мабуть, наплинули деякі нові з Росії. Колись силь-

на національна група поляків ледве начислює нині 363,000 (1926 року їх жило на самих Центральних і Східних Землях України, себто в Українській ССР в старих межах — без Західньої України 476,000). На їх спад вплинув не лише обмін населення між УСРР і Польщею, але також швидка денаціоналізація сільського польського населення на Центральних і Східних Землях та екстермінаційна політика большевиків щодо польської меншини. Перепис з 1959 року не подає на Україні числа німців, яких 1926 р. було 590,000. Взагалі статистика німецької групи оточена дивним серпанком мовчанки. Їх має бути у всьому СССР 1,619,000, в тому числі 820,000 в Російській СФСР, але оголошені донині дані, не подають скільки з решти німців — 799,000 живе в інших республіках.

З інших національних груп найсильнішою є румунська, яку статистика ділить на молдаван (мають, на Центральних і Східних Землях) і на румунів (мають, на Буковині й на Закарпатті); їхнє число мало б зменшитися з 420,000 до 343,000, при чому не видно логічного вияснення цього зменшення. Сильно збільшилося число білорусів — з 85,000 на 291,000, що можна б пояснити імміграцією білорусів до українських промислових районів, насамперед до Донбасу і Дніпропетровського промислового району. Невеликого зменшення мали б зазнати греки (з 125,000 на 104,000); без зміни залишився відсоток болгар (205,000 і 219,000), трудно пояснити уявний ріст угорців (з 110,000 на 149,000). З 225,000 татар, які жили 1926 року на Україні (в тому числі 179,000 в Криму) залишилося ледве 62,000, очевидна річ, наслідком насильно-

го вивезення татар большевиками по другій світовій війні. Не згадує перепис про чехів (1926 року — 75,000), як, щоправда, переважно виїхали з України (з Закарпаття і частково з Волині).

Як вже було зазначено, в 1927-58 роках наступило сильне пересунення в числових взаємовідносинах українців щодо росіян, на некористь перших. Коли в 1926 р. на 1,000 українців припадало 108 росіян, то 1959 р. вже 220. Якщо б приріст українців і росіян на території Української ССР був такий самий, то число українців повинно б становити на 15. 1. 1959 року не 31,160,000, але 35,430,000, а число росіян не 7,090,000, але лише 3,820,000; якщо б знову приріст української людності на Советській Україні, був такий самий, як російської й української разом взятих в усьому СССР (в кордонах до 1939 року), то число українців повинно становити 36,4 мільйонів. Ці “жонглювання” числами (можна б додати багато інших чисельних зіставлень) доводять загально відому демографічну катастрофу, що її зазнали українці під окупацією московських большевиків: втрату якихось 5 мільйонів українців наслідком голоду і фізичного знищення (абсолютні втрати) та виселення українців поза межі України до Азії, при одночасному припливі понад 3 мільйони росіян на Україну. Наведені числа підтверджують лише відомий збільшений наступ росіян на Україну.

Ще сильніша мовна русифікація України. За переписом з 1959 року в Українській ССР лише 93,5% українців за національністю вважали українську мову за свою рідну, решта ж перейшла вже на вживання іншої мови, очевидно, російської. Беручи до уваги, що також більшість жидів

вживає на Україні російську мову (лише 16,9% жидів в Українській ССР вживає за переписом з 1959 року жидівську мову), мабуть, більшість поляків українську (лише 18,8 поляків в Українській ССР вважає польську мову за свою рідну) можна оцінювати число українців в УССР за мовою приблизно 28,500,000, або 68,3% всього населення, росіян на 11,500,000, або 27,6%.

На закінчення цих зауваг про національні відносини людности Советської України треба поставити важливе і основне питання: яку вартість мають вищенаведені числа советського перепису? Чи вони вірні, чи фальшиві? Відповідь важка, бо зовсім загальні дані опубліковані донині не дозволяють на точнішу аналізу*). Але

*) Можливо, що так само як це було з переписом з 1939 року і тепер більшовики не подадуть національних відносин для поодиноких областей чи районів, щоб таким чином, затаїти фальшування перепису.

	1926 рік в тисячах
Увесь СССР	31,195
В тому числі:	
Українська ССР	23,219
Інші советські республіки	7,976

вже тепер можна сказати, що дані про національний склад населення Советської України, мабуть, вірні, бо вони відповідають всьому тому, що нам відомо про еволюцію національних відносин на Україні за останні 30 років. Хай мені буде вільно пригадати спробу представити національні відносини Советської України на 1947-48 ("Енциклопедії Українознавства" I частина стор. 176), де я встановлював відсоток українців на 70-80%, росіян на 14-24%, інших на 6%; останнє число точно покривається з даними перепису з 1959 року.

УКРАЇНЦІ В СССР ЗА МЕЖАМИ СОВЕТСЬКОЇ УКРАЇНИ

На підставі перепису 1959 року в усьому СССР жило 36,981,000 українців, в тому числі в Советській Україні 31,852,000, а 5,129,000 або 13,9% в інших республіках. Порівняймо ці дані з даними перепису з 1926 року (в кордонах до 1939 року себто порівняння лише приблизне):

	1926 рік в тисячах	1959 рік в тисячах
% %	100,0	100,0
Українська ССР	74,4	86,1
Інші советські республіки	25,6	13,9



NICKEL CITY BEVERAGES LTD.
126 Sairburn St.
NEW SUDBURY, ONT.
OS 44521

**McLeod Motors
& Equipment Ltd.**

65 Larch St. Sudbury, Ont.
Phone: OS 39501



уповажнені
продавці
і вишколені
механіки,

В світлі цих чисел українці, що живуть в ССРСР, але за межами Советської України, зазнали б катастрофічного спаду: їхнє число зменшилося б на 36%, при одночасному зрості всього населення в цих республіках на 30% (числа приблизні!). Так, як ми висловлювали думку, що висліди перепису з 1959 року є в загальному вірні, якщо йдеться про національний склад населення Советської України, так ми в праві сказати, що числа українців в інших советських республіках подані зовсім невірно. Справді, не можна заперечувати, що українці за межами Советської України зазнають деякої русифікації, на що впливають, між іншим, виключно російські школи, брак будь-яких прав української мови, брак української преси й книги, але є дуже сумнівним, чи вона пішла аж так далеко. Треба також брати до уваги, що русифікація є насамперед мовною русифікацією, а перепис з 1959 року фіксує українців не за мовою, але за націо-

нальністю. І найважливіше — в період між двома переписами відплинуло з України кілька мільйонів українців за її межі, насамперед до Азії і не було ще часу, щоб вони підпали русифікації. Нарешті, більшість українців за межами Советської України суцільно заселює суміжні з нею землі, які становлять частину української етнографічної території, що тепер знаходиться в межах Російської СФСР (частини областей: Курської, Білоруської, Воронізької, Ростовської і Краснодарського Краю) і Білоруської ССР (південна її частина). З другого боку, більше старих і нових українських поселенців в Азії заселює завжди ті самі терени і становить на них більшість (т. зв. "Зелений Клин" на Далекому Сході та південно-західний Сибір і північний Казахстан в середній Азії). Переходячи до аналізу розміщення українців в поодиноких республіках, подаємо їхні числа в 1,000 і у %% до всього населення даної республіки (в дужках):

Республіки:

Число українців

	1926 рік	1959 рік
Російська СФСР	6,871 (7,3)	3,377 (2,9)
Білоруська	750* (9)*)	150 (1,2)
Молдавська	?	421 (14,6)
Литовська	—	18 (0,7)
Латвійська	—	29 (1,4)
Естонська	—	16 (1,3)
Грузинська	14 (0,5)	52 (1,3)
Азербайджанська	18 (0,6)	?
Вірменська	3 (0,2)	?
Казахська	861 (13,2)	762 (8,2)
Киргизька	64 (6,5)	137 (6,6)
Таджицька	6 (0,4)	27 (1,4)
Узбецька		88 (1,1)
Туркменська	7 (0,6)	21 (1,4)

*) Оцінка

При аналізі розміщення української ССР треба окремо обговорити розміщення українців в

тих республіках, в яких вони розпорошені і не становлять поважнішого відсотку (надбалтицькі,

**MEREDITH - CONNELLY
MOTORS**

відремонтовані,
нові і вживані авта

Phone: OS 4-19001 (7 Lines)

250 Froot Road, Sudbury, Ont.

W. ULRICH

ПАТЕНТОВАНІ ЛІКАРСТВА

194 Elgin St. Store

Phone OS. 4-7733

504 Kingsway Store

Phone OS. 3-0254

SUDBURY — ONTARIO

Щадниче Кредитова Спілка

**Ukrainian (Sudbury)
Credit Union Ltd.**

ПРИЙМАЄ ДЕПОЗИТИ
УДІЛЮЄ ПОЗИЧКИ - МОРГЕДЖИ
НА ЛЕГКІ СПЛАТИ

320 Froot Rd. — Sudbury, Ont.

Phone OS 4-1993

A. Lafrance & Sons
LIMITED



МАЙСТРИ

У ВИРОБИ

НАЙЛІПШОЇ ЯКОСТІ ФУТЕР
8 Durham St. N. Sudbury, Ont.

Labatt's

50
ALE



John Labatt Limited

Порадьтеся завжди у
В. ЗАРОВСЬКОГО

Res.: 1513 Gemmell St. —
Ph. OS 3-4496

Office: 59 Durham St.
OS 4-6409

Ferry Downe, **Sudbury, Ont.**

GODDARD

Appliance Center Ltd.

Першорядне устаткування

и двох крамницях

693 Lorne

118 Durham

Sudbury, Ont.

Коли будете нову хату, або
направляєте стару, приходьте
завжди до нас, а дістанете всі
матеріали на догідні сплати.

Greenspoon Bros.

LIMITED

214 Notre Dame St.

Phone OS 4-4259 Sudbury, Ont.

закавказькі, середньо-азійські), окремо в сусідніх з Україною — Білорусією і Молдавією, далі в Казахстані й Киргистані, які становлять українські поселенчі землі та нарешті в Російській СФСР.

В надбалтицьких республіках за переписом живе 63,000 українців, що становить 1,1% всього їх населення. Це все елемент, який наслано за останні роки разом з росіянами (їхнє число в Надбалтці — 1,047,000 або 17,5% всього населення) для русифікації краю: Вони розпорошені й найбільше підпадають впливові русифікації. Такі самі відносини і на Закавказзі (де 1926 року жило 35,000 українців, а тепер в самій лише Грузії 52,000 (на всьому Закавказзі, мабуть, близько 100,000 (Таджикистані Туркменистані, Узбекистані), в яких число українців збільшилося з 33,000 на 136,000.

Сильну групу українці становлять в Молдавській ССР тому, що до її складу входять окраїни української етнографічної або мішаної українсько-молдавської території і тому, що в усій Басарабії є низка українських етнографічних островів. Порівняння із станом з 1926 року важке через брак докладного і вірогідного матеріалу для тогочасних національних відносин Басарабії. Звертаємо увагу, що в світлі перепису число українців далеко перевищує число росіян (293,000); попри це в пресі, видавництвах, шкільництві — російська мова має непропорційні права порівняно до відсотку росіян, тоді, як українці цих прав позбавлені.

Заслужовують на увагу відносини в Білорусії. За переписом з 1959 року в Білорусії жило лише 150,000 українців (на Україні 191,000 білорусів) число, яке зовсім не відповідає дійсності. Кордони між Білоруською і Україн-

ською ССР, зокрема на Заході, проведено так, що до Білоруси приєднано частину чисто української етнографічної території (середнє Полісся, частина Підляшшя); таким чином, на території Білорусі живе майже 1 млн українців, яких в переписі зареєстровано як білорусів. Це є лише ілюстрацією політики большевиків, намагання всіма засобами ослабити українців. Бо ніде правди діти, українці в Білорусі загрожені денационалізацією (в Білорусі немає шкіл з українською мовою і не визнається ніяких прав за українською мовою), тим більше, що їх національна свідомість невелика ("поліщуки").

Далеко від дійсности відходять числа українців в Казахстані й Киргистані, в яких, зокрема в першому, оселявалися українці з кінця 19 століття і вже за переписом з 1926 року становили в деяких районах відносно більшість (українська поселенча земля, так званий "Сірий Клин"). Як вже було сказано, число українців збільшилося в обох республіках завдяки примусовому і добровільному напливові українців, що шукали тут захисту під час колективізації, яких евакуювали сюди в час війни, а тепер висилається на цілісні землі. За советським переписом 1926 року в Казахстані жило 861,000 українців; за переписом з 1959 року їхнє число мало зменшитися до 762,000; за той час число росіян мало зрости з 1,280,000 на 4,014,000. Очевидна річ, в переписі зареєстровано більшість українців як росіян. Можна думати, що в Казахстані на 9,300,000 населення приблизно третину становлять казахи (за переписом 29,6%, приблизно по 30% припадає на українців (за переписом 8,2%) і росіян (за переписом 43,1%), а решта на інших. Таким

чином, число українців в Казахстані можна б визначити на 2,500,000 — 3,000,000.

Дещо подібні відносини мають місце в Киргизькій ССР, хоч тут українців далеко менше, ніж в Казахстані. Але і тут число українців значно вище від офіційних 137,000; мабуть, вони не на багато нижчі від дійсного числа росіян і становлять близько 300,000

Зокрема катастрофічного спаду мали б зазнати ті українці, які живуть в Російській СФСР. Їх не число мало б зменшитися на підставі переписів з 6,874,000 в 1926 році на 3,377,000 в 1959 році, себто на 51%, відсоток їх порівняно з усім населенням зменшився б з 7,3% на 2,9%, себто на 60%; іншими словами близько 60% українців мало зникнути. Пригадаймо собі, де живуть українці на території Російської СФСР. Частина їх живе на суцільній українській етнографічній території (північна частина української Слобожанщини, Кубань), частина — на мішаних українсько-російських просторах (Східне Передкавказзя), частина на українських поселенчих землях в Азії і то здебільша компактною масою ("Зелений Клин" на Далекому Сході, "Сірий Клин" в Середній Азії), що зменшує небезпеку русифікації. Лише невелика частина українців живе етнографічними островами

або в повному розпорошенні. З другого боку, не забуваймо, що в період між двома переписами на терен азійської РФСР наплинули сотні тисяч українців з УССР. І тому, якщо дані советського перепису з 1959 року є вірні, то цим самим большевики дають доказ своєї детермінаційної політики щодо українців взагалі, а в Російській СФСР зокрема, ми можемо їм поставити питання: що сталося з до 5 мільйонами українців в Російській СФСР, куди вони зникли? Або — треба припускати, що число українців подано зовсім фальшиво. Ми можемо уявити, що, з одного боку, частина українців в Російській СФСР дійсно зазнала русифікації, але, з другого, що велику частину українців записано в переписі як росіян. Число осіб українського походження в РСФСР можна сміло визначити на 8-9 мільйонів; скільки з них вживає ще української мови — годі сказати, але це число не буде менше, як 5 мільйонів.

СКІЛЬКИ УКРАЇНЦІВ В ССРС?

За советським переписом на 15 січня 1959 року в усьому СССР жило 36,981,000 українців, в тому числі 32,400,000 подало українську мову за свою рідну. Беручи до уваги, що також деякі неукраїнці по національності подали свою рідну мову українську, можна ви-

THE EMPIRE COAL AND LUMBER CO. LTD.

Phone OS 5-6432

54 Elm St. W. Sudbury, Ont.

ДОВІРНЕ ВУГІЛЛЯ
ОЛИВА ДО ПАЛЕННЯ
C.I. L. Paints and Varnishes

Laurentian Dunbrik Ltd.

"НАЙБІЛЬШ МОДЕРНІ ПРОДУКТИ
ЦЕМЕНТУ НА ПІВНОЧІ"

1306 Copper Cliff Rd. — Tel. 3-5288

Sudbury, Ont.

значити число українців в ССРСР за мовою приблизно на 33 мільйони. Зовсім точно порівняти числа українців в ССРСР за різними со-
ветськими переписами нелегко з уваги на зміни кордонів, які на-
ступили в 1939-1945 роках, все ж
таки загальне порівняння є мож-
ливе:

Число українців в млн.		
в сучасних		в кордонах
Рік	кордонах	до 17. 9. 1939.
1926	37,3 (оцінка)	31,2
1939	35,3 (оцінка)	28,1
1959	37,0	31,3 (оцінка)

Дані советського перепису з 1939 року, за якими зменшилося число українців в ССРСР в давніх межах з 31,200,000 на 28,100,000 вважаємо фальшивим попри ті втрати, які дійсно понесли за цей час українці. Аналіза цих даних неможлива, бо, як вже ми сказа-
ли, подано лише число українців в усьому ССРСР, себто навіть не знаємо числа українців на Сов-
етській Україні.

Аналіза — зовсім загальна — останнього советського перепису приводить нас до висновку: якщо національні відносини в Україн-
ській ССР представлено, мабуть, вірно, то число українців за її ме-
жами грубо зфальшовано. В цьо-
му фальшуванні — яскрава тен-
денція — звести український еле-
мент за межами Советської Укра-
їни до мінімуму. Попри те, що 12-мільйонна українська маса не має жадних прав для своєї мо-
ви й культури (вона не має шкіл, не має будь-якого пресового ор-
гану, українською мовою не дру-
куються за межами УССР жадні книжки), її число треба ще було
большевикам зменшити в пере-
писі до 40% дійсного числа. Як-

що йдеться про оцінку дійсного стану, то думаємо, що число у-
країнців разом з тими, які вже не вживають української мови
можна визначити у всьому ССРСР приблизно на 43-45 мільйонів, з чого в Українській ССР живе 32 мільйони.

Якщо б большевики опубліку-
вали більш докладні дані про на-
ціональний склад населення СС-
СР — по областях, районах і міс-
тах, то ці дані дозволять пізнати докладніше національні відноси-
ни і в Українській ССР. Натомість вірного образу розміщення укра-
їнців поза межами Української ССР та їх числа — знати не бу-
демо. Те, що советський перепис — у протилежність до перепису з 1926 р. — не реєструє місця на-
родження, не дозволяє нам пі-
знати процесу мандрівок (при-
пливу чужинців на Україну і від-
пливу українців до інших частин ССРСР), а цим самим і внести ко-
рективи в неточність й фальшу-
вання останнього советського пе-
репису.

NICKEL CITY HOTEL LTD.

252 Hazel St., Sudbury, Ont.

Кімнати до винайму!

JOHNNY'S Garage

SAFETY GLASS - RADIATOR
AND AUTO BODY REPAIRS.

330 ANTWERP AT KATHLEEN ST.

Phone - 4 - 0116

SUDBURY — ONTARIO

Коли Вашому автові щось бракує,
звертайтеся до нас за порадою!

**КОЛИ ВІДЧУВАЄТЕ
СПРАГУ ТО ПИТАЙТЕ ЗА**

 **PURE** 
Spring Ginger Ale

832 Pine St. Sudbury, Ont.
Tel: OS. 58991

**Prosperi Plasternig
CO. LTD.**

154 Regent St. S. Sudbury, Ont.

**PLASTERING STUCCO
& LATHING**

Радю уділяємо всіх інформа-
цій і даємо безплатний кош-
торис.

**Sudbury Boat
& Canoe Co. Ltd.**

506 Elizabeth, Sudbury, Ont.

Tel: OS — 5-5555

Лодки, човни та всяке при-
ладдя на складі.

**Helvi's
Flower House**

124 Drinkwater St. Sudbury, Ont.

OS. 5-5251

СВІЖІ ЦВІТИ ДЛЯ КОЖНОЇ
НАГОДИ.

DIETRICH

Plastering & Stuccoing
pearl cast Stone

нові роботи і напрямки

72 Morrison Ave. Sudbury, Ont.
Phone OS 3-9293

YOUNG ELECTRIC

134 Larch St. Sudbury, Ont.

Phone OS 44746

електричні контрактори для
комерційних, промислових
і мешкальних домів.

New Ontario Hotel

CONTINENTAL DINING ROOM

206 Elgin St. напроти CPR
Sudbury, Ont.

Тут зустрінете ваших при-
ятелів перед мячем гокею.

SUDBURY STEAM LAUNDRY



Найчистіша робота виходить лише
з нашої фірми.

ЗАХОДЬТЕ, А ПЕРЕКОНАЄТЕСЬ!

171 Larch St. Sudbury, Ont.
Phone: OS 5-6445

В тому геніяльність Шевченка?

Про Шевченка написано безліч статей і багато книжок. Та все ж таки появляється їх і появлятиметься і далі сила-силенна, бо життя і творчість нашого поета — це тема, що раз-у-раз приваблює і приваблюватиме людей, що його люблять, цінять і шанують. Зокрема ми, українці, повинні завжди читати й вивчати його твори й його життя, та вияснювати іншим їх вагу. Оце вияснення й є завданням моєї статті. Я хочу роз'яснити, що то є "геній" і чому ми так називаємо Шевченка, вказати на заслуги його для України й на нашу повинність його наслідувати. Думаю, що ніколи не шкодить про ці речі побалакати.

Ми називаємо Шевченка генієм. Хто ж є генієм? Геній є глибоко всенародний і zarazом універсальний. Геній є — глибоконаціональний і zarazом загальнолюдський. Геній — невмирущий, він вічний. Геній не старіється, він завжди новий. Геній переростає своє покоління. Він переживає свою добу. Живе в поколіннях. Кожне з них по-своєму сприймає його. І щодалі, тим щораз глибше, всебічніше виявляється многогранність генія. Геній незрівняний і незрівняльний. Геній — явище виняткове. Приклади: Гомер, Данте, Шекспір, Гете.

І кожен із них серед інших велетнів духа — не тільки свого народу, чи свого часу — стоїть, як недосяжний Єверест серед могутньої родини Монбланів та Ельбрусів.

Оце прикмети природи генія.

У нас, українців, таким винятковим світляним феноменом є Тарас Шевченко. Шевченко має всі вичислені вище прикмети, властиві генієві. Він для України не просто найвизначніший, найгалановитіший із поетів. Це, за словами Є. Маланюка в його поезії, присвяченій Шевченкові, "до болю мало". Він наш пророк і вожд. Відродитель української нації. *Pater patriae ukrainiensis*. (Батько батьківщини української).

Вже сама та обставина, що український народ ось уже сто років — рік за роком — святочно відзначає його роковини, свідчить про небуденне значення для нас цієї небуденної людини. Адже ні Котляревського, ні Квітки, ні Марка Вовчка, ні Нечуя-Левицького, ні Мирного, ні жадного іншого письменника чи діяча, високозаслужених і славетних людей нашої історії, давнього й недавнього минулого нашої батьківщини-України, не згадуємо так часто і з таким пієтизмом, як саме Шевченка. Це не припадок. Це вияв інтуїтивного відчуття всього нашого народу — на всьому просторі широкої української землі й геть за її межами, де тільки осіли українські люди, — величезної ваги Шевченка для України.

І чим далі, тим щораз ширших розмірів прибирає у нас його культ.

Тепер просто й подумати не можна якогось трохи більшого

скупчення українців, якоїсь громади земляків, де б не відбувалося щорічне Шевченкове свято.

Виглядало б це просто на блюзнірство. Але ми не сміємо допустити, щоб цей культ великого пророка землі української обернувся в порожню, бездушну формальність. Ми не сміємо з ворога ідолів робити ідола та обмежуватися самим-но кадилом. До живої душі великого Кобзаря, що промовляє до нас у його вогненних поезіях, повинні ми підходити теж із відкритим серцем і живою душею. Якщо ми дійсно українці, якщо ми справді любимо Україну, нашу батьківщину чи батьківщину батьків наших, і вважаємо себе вірними її синами й дочками, то не можемо не любити Того, що возлюбив Україну понад усе, що поклав за неї життя й ладен був віддати за неї й свою душу.

Не так давно опубліковано лист Шевченка до чернігівського губернатора з 1 жовтня 1844 р. в справі видання альбому "Живописна Україна." І я не можу не привести тепер уривка з цього листа, щоб показати читачам, як поет озивався про Україну й своє служіння їй. "Історія України दिкує кожного своїми подіями і напівказковими героями, народ на диво самотній, земля чудова і все це до нашого часу не показано навч освіченому світові в той час, як Україна здавна мала своїх композиторів, живописців і поетів. Чим вони захопилися, забувши своє рідне, не знаю. Мені здається, що як би рідний край мій був найбідніший, найнікчемніший на землі — і тоді він здавався б мені кращим за Швейцарію і цілу Італію. Ті, що бачили один раз нашу країну, кажуть, що бажали б умерти на її найкрасні-

ших полях. Що ж сказати нам, її дітям? Належить любити й пишатися своєю найгарнішою матір'ю. Я, як член її великої родини, служу їй, якщо не для найістотнішої користі, то принаймні для слави імені України. Володіючи трохи мистецтвом живопису, піднявся я видання, що його назвав **Живописна Україна**".*)

А як же любити, не знаючи? Ото ж повинні ми розуміти, за що шануємо свого генія. Ми не можемо, не сміємо не знати життя і творів великого борця за волю України, за кращу долю свого народу, за всіх гноблених — людей і народів.

Ми повинні йти слідами всіх культурних народів, які мають окремі товариства, що вивчають життя і творчість своїх геніїв, які видають спеціально цим геніям присвячені журнали, де нема людини, що не знала б про свого велетня.

Читаючи й вивчаючи Шевченкові твори й життєпис, кожен із нас знайде для себе багато повчального й цінного. Зокрема його "Кобзар" — це справжнє наше національне євангеліє, євангеліє правди й волі, де розсіпані перли мудрости, які ніколи не стратять для нас своєї ваги. І чоловіки й жінки, старі й молоді, хлопці й дівчата, юнаки й діти, вчені й невчені, світські й духовні, "пани" — інтелігенти і "прості люди" — селяни й робітники — всі п'ють із живої криниці його духа. Шевченко бо стоїть понад усіма нами,

*) Вперше опубліковано в часописі "Радянська Україна" 1958, ч. 51; в українському перекладі подано у 10-му томі "Повного видання Шевченкових творів" М. Денисюка, Чикаго 1960, ст 274-5, лист ч. 229.

понад усім українським народом, понад станами, понад партіями, понад віком і статтю. Він — усе-народний.

Кожний — повторяю — знайде в нього щось для себе і як член української нації, і як людина взагалі, як окрема індивідуальність. І хоч писав він головню поезії й оповідання, а не трактати про політику, філософію, релігію чи мораль, проте всі головні проблеми людського життя і співжиття — в родині, громаді, церкві й державі, відносини народні і міжнародні — зачеплені в його творах. Тому можна говорити про Шевченка не тільки як про поета, не тільки як про борця за визволення рідного краю й народу, але й як про соціолога, політика, громадського діяча, філософа, психолога, мораліста й педагога, великого вчителя, як треба жити.

Розкидані в Шевченкових творах думки можна загально систематизувати, повторяю, в такі головні групи: родина, громада, батьківщина, держава й церква. Родина для Шевченка — це основа здорової національної спільноти. Тут стоїть він на ґрунті української народної традиції, яка високо ставить родину й суворо карає порушників її основ. Шевченко зворушливими словами малює родинне життя й відносини. Зокрема з великою ніжністю, про-

сто з побожністю ставиться він до материнства. Слово “мати” для нього “велике, святе слово”. А “хто матір зневажає, того Бог карає,” каже він. І найлюбіша картина для нього — це “мати молодая з своїм дитяточком малим,” як рівно ж і молодая пара. Незвичайно ніжно малює Шевченко і дітей, яких дуже любив і які, — як знаємо з його життєпису, — теж усією душею своєю прилипали до “дядька Тараса”. Матір підносить поет на п’єдестал Матері Божої, якій складає надхненні гимни в своїх поемах. Україна у Шевченка теж рідная мати, великострадальна.

Торкаючися суспільних відносин, Шевченко гостро повставав проти всякої неволі та гноблення: проти неволі соціальної — кріпацтва — й проти неволі політичної та національної — гноблення України колись Польщею, а потім Московщиною-Росією, і не тільки України, але й інших народів — черкесів, киргизів, то що. Полум’яними словами бичував Шевченко царську тиранію і кликав земляків до боротьби за волю України.

Кликав єднатися і брататися та однодушно й одностайно ставати до бою з загарбницькою Росією та її насильницьким режимом.

“Свою Україну любіть,
Любіть її во время люте,
В останню тяжкую минуту
За неї Господа моліть!” —

звертався він до земляків та на-казував їм:

“Вставайте, кайдани порвіте

DE DIANA & YANKOVICH

адвокати, уповноважені, нотарі

Telephone OSborne 4-4289

164 ELM STREET EAST SUDBURY, ONT

Union Cab Ltd.

13 Elgin St., N. Sudbury, Ont.

Phone OS 4-4277

МИ Є ПРИ ВСІХ ПОЇЗДАХ

І вражою, злою кров'ю
Волю окропіте!"

А рівночасно гнівними словами картав рідних зрадників — перевертнів та насильників. Увесь "Кобзар" перейнятий цими закликами — любити Україну та боротися за її волю.

Але якою ж хотів бачити свою батьківщину наш великий поет? У згоді з ідеями Кирило Методіївського Братства уявляв Шевченко Україну вільною республікою, де нема ніякого насильства, ніякої неволі — ні соціальної, ні політично-свідомі. Коротко кажучи, був Шевченко щирим демократом, прихильником народоправства. Цей світ політичний ідеал він виразно й недвозначно висловив у поемі "Юродивий".

"Коли ми діждемось Вашінгтона
З новим і праведним законом?"
питається він тут і зараз же відповідає:

"А діждемось таки колись!"

В цих словах міститься відповідь усім тим, що намагаються залучити Шевченка до своєї монопартії, до прихильників своєї тоталітарної системи — білої чи червоної.

Великий Тарас закликав земляків до одностайності й одностайності в боротьбі з **усяким** насильством за волю людини і громадянина, але ж не до рабського послуху наказам якогось партійного батога.

Так само не був Шевченко й ненависником чужеплемінників у дусі німецького нацизму. Борючись з плантаторами свого рідного народу, він не міг плекати думки про панування над якимсь чужим народом. Вона була йому органічно гідка. Він не будував щастя свого народу на нещасті другого. В основу міжнародних взаємин клав Шевченко не брутальну силу кулака, а злагоду і згоду, так само, як і у внутрішніх

відносинах його ідеалом було, "щоб брат брата не різали." А щоб провести в життя високі ідеали правди, добра і справедливості, треба просвітити й науки. І у Шевченка знаходимо чимало цікавих і повчальних думок на цю тему. Всі ми добре знаємо його заклики: "учитися, думати, читати і чужого наувчатись і свого не цуратись", шанувати рідне слово і творити власне українське письменство — літературу й науку, незалежно від москалів. Пригадайте його передмову до другого "Кобзаря": "А на Москалів не вважайте, нехай вони пишуть по-своєму, а ми по-своєму. У їх народ і слово — і у нас народ і слово".

Та накликаючи до науки і просвіти, Шевченко гостро повставав проти поверховної учености, бездушного засвоєння чужих ідей, наслідування чужих зразків, зовсім непридатних для України, а то й шкідливих для неї.

"Якби ви вчилися так, як треба,

То й мудрість була би своя" — каже він у своєму знаменитому "Посланні до земляків." І там же так читавмо оці рядки:

"А ви претеся на чужину
Шукати доброго добра... Найшли,
Несли, несли з чужого поля
І в Україну принесли
Великих слів велику силу,
Та й більш нічого"...

Та Шевченко не обмежувався самим-но закликом. Ми знаємо, що вернувшись з заслання, він заходився на ділі працювати для народної освіти і склав навіть "Буквар" для народних шкіл на Україні. Він мріяв, як сам про це писав до Мих. Чалого 4 січня 1861 р., скласти ще й арифметику, етнографію й географію, а також історію "дітки нашу". "Як би Бог поміг, писав поет, оце мале

діло зробити, то велике б само зробилося.”

Переходячи нарешті до Шевченкових думок про релігію і церкву, мусимо зазначити, що він зовсім не був атеїстом, як це за всяку ціну хотять доказати підсоветські автори за наказом червоної Москви. Навпаки: був людиною щиро релігійною, але рішучим ворогом церкви, що служить не Богові, а політиці насильства, церкви, що піддержує тиранію, або сама вживає насильства для здобуття собі впливу і пастви. Тому виступав проти російського офіційного православ'я, що стояло на послугах царату та його насильницької політики поневолення й русифікації. Він називав російське “казьонне” православ'я зневажливо візантійством та прирівнював до поганства. Релігійність Шевченка тісно зв'язана з релігійністю українського народу, прив'язаного до своєї рідної церковної традиції, такої відмінної від московської. І носіїв цієї старо-української церковної традиції, традиції церкви, яка тісно була зв'язана з народом, служила йому і боронила його, — Шевченко любив і поважав та з пієтизмом і пошаною озивався про них у своїх творах.

Розуміється, неможливо в короткій статті вичерпати увесь той матеріал для характеристики

Шевченкових поглядів, який подибуємо в його творах, — не тільки в поезіях, але й у прозі — повістях, щоденнику та листуванні, і в спогадах людей, що його знали особисто. Хочу тут звернути увагу на одну великоважну прикмету його безсмертного “Кобзаря”, а саме, що “Кобзар” був, є й повік-віків буде найкращим підручником рідної історії для українського народу, бо у своїх поезіях показав нам Шевченко: “Хто ми, чії сини, ким, за що закуті” й цим велико причинився до національного освідомлення широких мас українського народу.

Хто розуміє, яке значення в системі національної освіти має знання рідної історії, той може належно оцінити “Кобзаря”, що вогненними словами, у високомистецькій формі малює картини минулого України, її лицарів — борців за волю, та її сучасну гірку долю. За царизму, коли на Україні заборонено було й згадувати про колишню її незалежність від Московщини, “Кобзар” — навіть обкромлений царською цензурою — був для нашого народу єдиним джерелом для пізнання рідної історії. Та й за теперішнього ладу на Україні, коли спотворюється й оплюгавлюється славна минувшина України та її вожді, “Кобзар” становить чи не єдину

Бажаю всього доброго
усім українцям

Wm. INCH

КОНТРОЛЕР МІСТА СОДБУРИ

Phone: 5-7503

ELGIN HOTEL

196 Elgin St. S. Phone OS 3-0128

Sudbury, Ont.

КІМНАТИ ДО ВИНАЙМУ

Осип Яцусь, управитель

протиотруту ширеним червоною Москвою єдинеїдлимським тенденціям. Та "Кобзар" цінний для нас не тільки своїм змістом, але й своєю прегарною формою, незвичайною різноманітністю й різнобарвністю свого вірша, чистостихіійною, вибуховою силою слова. Завдяки своїй мелодичності, своїй високомистецькій красі Шевченкові поезії глибоко западають у нашу душу, цілком її полонюючи, й дають нам велику духову, чисто-естетичну насолоду.

В парі з великою вагою для нас Шевченкових творів іде й його страдницьке життя, що є правдивим уосібленням долі України. Великий Тарас не тільки словом учив нас любити рідний край, але й ділом, на власному прикладі. А при тому він ніколи не зрадив своїх ідеалів, не угнувся під ударами царських посіпак і, хоч як тяжко приходилося йому терпіти, ні разу не заломився. Згадаймо хоча б його різке реагування під час перебування на Україні на жорстоку поведінку з кріпаками панів та їх прибічників. Згадаймо його мужню поставу під час слідства в 1847 та 1850 pp.

Великий борець за волю України Шевченко й на засланні не переставав боротися з царською тиранією, складаючи свої вогненні поезії.

"Караюсь, мучуся, але не ка-
[юсь!
Люблю, як щирю, вірну дружи-
[ну,
Як безталанну свою Вкра-
[їну" —
відзивався він про себе і свою
творчість на засланні.

Оця тверда постава Тарасова, його мужність і відвага повинні бути прикладом і для нас, а вже для молоді спеціально, яким повинен бути правдивий син своєї батьківщини, якщо він справді хоче її волі і щастя.

В яких би тяжких умовах ми не були, ми повинні бути такими ж сильними духом, як і він. Повинні не тратити, як і він, надії на кращу долю рідного краю і так само, як і він твердо вірити, що "встане Україна, світ правди засвітить і помоляться на волі невольничі діти."

Central Meat Market & Sausage

762 Barton St. East

Hamilton, Ont. - Tel. LI. 4-4824

та

Central Fuels (Hamilton) Ltd.

762 Barton St. E., Hamilton, Ont.

LI. 5-4421

Два українські підприємства
під одним керівництвом, по-
ручають свої услуги мешкан-
цям Гам'лтону і околиці.

R. R. #5 Box 225

Hamilton, Ontario.

Christie Construction Co.

General Building Contractor
Repairs - Alterations - New
Buildings

Commercial & Residential

Free Estimates

PHONE: NO 4-6214

J. Kristanowich.

НАШИХ "ДЕСЯТЬ НАЙПОПУЛЯРНІШИХ"

"Новий Шлях" розписав у 1961 році конкурс під гаслом "Десять найпопулярніших". У висліді цього конкурсу 207 його учасників, які розпоряджали разом 2.070 голосами, визначили таких десять найпопулярніших постатей в українському громадському житті у вільному світі:

1.



ПРОФ. Д-Р ВОЛОДИМИР КУБІЙОВИЧ,
науковець, організатор наукової праці
і громадський діяч

3.



ПОЛК. АНДРІЙ МЕЛЬНИК,
Голова Проводу Українських Націона-
лістів, військовик і політик

2.



ПРОФ. Д-Р ЛЕВ ДОБРЯНСЬКИЙ,
науковець, громадський діяч і політик

4.



Д-Р СТЕПАН ВИТВИЦЬКИЙ,
президент Української Народної Рес-
публіки в екзилі

5.



ІВАН БАГРЯНИЙ,
письменник і політичний діяч

7.



о. ПРЕЛ. Д-Р ВАСИЛЬ КУШНІР,
президент Комітету Українців Канади і президент Панамериканської Української Конференції

6.



МІН. МИХАЙЛО СТАР-СТАРЧЕВСЬКИЙ, член кабінету міністрів канадського федерального уряду, український патріот

8.



ОЛЕКСАНДЕР АРХИПЕНКО
світової слави мистець-скульптор

ACME MEAT MARKET

294 Pitt St. E. Tel. CL 2-7851
Windsor, Ont.

СВІЖЕ М'ЯСО, КОВБАСИ И ШИНКА
ВИСОКОЇ ДОБІРНОСТІ

Довги були сплачувані,
Ощадности виплачувані подвійно, —
у випадках нещастя, — в КРЕДИТОВІЯ
СПІЛЦІ

HOLY GHOST PARISH
(HAM.) CREDIT UNION, LTD.
19 St. Olga St., Hamilton, Ont.

9.



ПРОФ. Д-Р ЯРОСЛАВ ПАСТЕРНАК,
науковець, автор "Археології Укра-
їни"

10.



ІНЖ. ДМИТРО АНДРІЄВСЬКИЙ,
член Проводу Українських Націона-
лістів, політик, журналіст

THREE BEARS INN

1415 Huron Line
WINDSOR, ONT.

ВЛАСНИКИ:

М. НАЗАРЕВИЧ
Ю. МУДРИЙ

засилають поздоровлення
своїм друзям

REX HOTEL

1118 Drouillard Rd.
WINDSOR, ONT.

ВЛАСНИКИ

МИХАЙЛО і СОФІЯ ЛИСИЙ
поздоровляють всіх друзів.

БЕЗПЛАТНІ ПОРАДИ

при влаштуванні весіль,
хрестин, забав, прийнять
і т. п.

дасть Вам

ТОМА ГУМЕНЮК

представник фірми
JOSEPH E. SEAGRAM & SONS
LTD.

242 Bay Street Toronto

Телефони: дом.: PO 2-4754,

бюро: EM 8-1101

НАШЕ ГАСЛО:

ВСЕ НАЙКРАЩА ОБСЛУГА

КРАМНИЦЯ ЗАЛІЗНИХ
І ВСЯКИХ
ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРІВ

W. H. LAKE HARDWARE

608 Queen St. W.

TORONTO, ONT.

Tel.: EM 3-3129

EM 3-3120

В. БОЙКО, власник

UBA Trading Co. Ltd.

ОДИНОКА
УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
420 Bathurst St. — Toronto, Ont.
WA 2-6115

Klymas, Smith & Company

Accountants and Auditors
Мирослав Климан
J. W. Smith, CPA
47 Howard Park Ave. —
Toronto 3, Ont.
LE-3-0693

УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
ФАРБ І ТАПЕТ

**Upgrade Paint
Wallpaper Co.**

Власники:
М. Ковальський і В. Косар
23 St. John's Rd. — Toronto
Tel.: RO 7-0464
— Дуже приступні ціни —

НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТІ:



сир, сметана
йогурт, бриндзя

cheese; sour cream
yogurt • sheep cheese

M-C DAIRY Co. Ltd.

212 Mavety St. — Tel.: RO 6-6711
TORONTO

Замовляйте в нас *Опалову Оливу*

- дамо Вам ПЕРШОРЯДНУ ОБСЛУГУ
- направляємо і вставляємо нові печі (фэрнес)

DNIPRO FUEL OIL LTD.

196 BATHURST ST.

TORONTO

ТЕЛ.: EM 6-6539

в н о ч і: EM 6-6530 або EM 6-6539

Трагічний епізод

РОЗДІЛ 3 ПОВІСТІ “ЛЬВІВСЬКА БРАТІЯ”*)



“Кончайте вже роботу, Софіє Миколаївно, це вже одинадцята година, а завтра вранці знову видача паспортів на букву К”, сказав півсонним голосом, підіймаючися з-за стола, лейтенант міліції тов. Єрмаков, начальник паспортного стола в одному з міських районів міліції у Львові. Це був худощавий, середнього росту чоловік, з обличчям без виразу та великим гостро скривленим носом, що виглядом нагадував дзьоб яструба. Його глибоко осаджені, маленькі очі дивилися підзорливо і хижо.

“Я зараз, уже кінчу, ще лиш цих кілька паспортів, перестемплюю і вже йду”, відповіла трохи поденеровано Софія Яремчишин, молода двадцятилітня працівниця в “паспортнім столі”.

*) “Львівська братія” — Повість пережитого. Накладом Братства колишніх вояків І-ої Дивізії УНА.

“Но ладно, кончайте, а коли вже будете готові, замкніть шафу і дайте ключі дижурному”, погодився тов. Єрмаков, вдягаючи на себе довгу, по самі кістки, військового крою, шинелю. “Досвідання” — він глухо почалапкав у своїх повстаних білих валянках.

“Досвідання, товаришу начальник”, нервово відповіла Соня. Ще хвилину підождала, а потім швидко почала пересортовувати уже підписані начальником міліції Бабарикіном паспорти. Відчисливши з кожної серії декілька штук, відклала їх на бік. Потім порахувала і запакувала в малий пакет. “Ще довідки та печатку і вже буде все” — думала при тому, спакувавши все до течки, швидко поприбирала на столі, а решту паспортів і “довідок” замкнула в залізну шафу. Тепер поспішно надягнула пальто і шапочку і погасивши світло, вийшла з кімнати в коридор.

“Товаришу дижурний, ось вам ключі від паспортного стола”, промовила Соня, кладучи ключі на столі в дижурного.

“Ви щось сьогодні пізніше, як завжди, панно Зосю”, по-польському процідив крізь зуби дижурний міліції, участковий Юзеф Білик.

“Вам тільки так здається — добраніч...” відповіла Соня, відчиняючи двері до виходу.

“А що, дістали може сьогодні “мануфактуру” чи може цукор, або мило”? запитав Білик, показуючи на випхану течку Соні.

“Та...” з трудом шукаючи якогось слова, почала Соня. “Та це

начальник стола постарався для мене трохи цукру," вистогнала на силу і майже вибігла на снігом засипану вулицю.

Ішла скорим кроком, не звертаючи уваги на густий сніг, що йшов безперервно цілу добу. Якийсь важкий тягар немилосердно давив її груди. Чи часом не догадалися? — Ще той проклятий перекінчик Білик мусів її зачіпити! Чи часом не стрілить йому до голови яка думка, чи не повідомить він начальника? Коби якнайскоріше прийшло це завтра, адже Мирон обіцяв, що поїдуть завтра за Сян. Попросив її зробити цю прислугу, та постаратися про якнайбільшу кількість чистих паспортів з цими довідками та щоб мати власноручний підпис начальника міліції. При цій масовій паспортизації легко було їй відкладати декілька паспортів з кожної серії, а що кожна нову тисячку паспортів підписував та стемплював сам начальник міліції, то це ще більш їй сприяло і вона непомітно відложила понад 600 штук.

Догадувалася, що ті паспорти мають послужити тим, що їм міліція відмовилася видати легальні паспорти. Вона сама, працювала на міліції під прибраним прізвиськом. Походила із Ярославщини, а перед війною виїхала до Львова, де дістала працю в "Маслосоюзі", і тут застала її ця заверуха. Сподівалася, що буде мати змогу вернутися, але коли прийшли до Львова більшовики, якимось так склалось, що вона затрималася у Львові. До того і її наречений Мирон рішився залишитися в місті. Але це все скінчиться завтра — завтра вони виїдуть за Сян, а там чейже інакше життя, як тут. Тут на кожному кроці або смерть з нагана, або поневірка на дале-

кому засланні, з якого визволить людину лише смерть.

На саму згадку про те, тілом її пройшла дрож і вона прискорила кроку.

Соня мешкала на передмісті Львова, у віддалі не більш як півгодини ходу від районного відділу міліції, в якому працювала. Дім, в якому жила, був цілком пустий, дістала його від начальника житлоуправління після того, як вивезли з нього цілу родину колишнього польського поліциста. Про цей дім постарався для неї сам начальник відділу міліції, товариш Бабарикін, який ласим оком споглядав на "западнічки".

Мешкаючи сама одна, вона часто пропонував. Миронові, щоб цей когось підшукав на помешкання, бо вона боїться самоти на цьому відлюдді та ще в теперішні часи. Він потішав її, що це вже недовго, що це й так не оплатиться, бо чейже вони незабаром виїдуть за Сян.

На згадку про те "за Сян" — Соня зітхнула, пригадавши при цьому свою стареньку матір, батька, рідню. Як вони бідні мусять журитися, адже від початку війни не має від них ніякої вістки. Але, це все вже скінчиться, завтра вона вже буде вдорозі до них. Скільки то буде радості та втіхи, коли вона з'явиться несподівано в хаті. На мить лице її розяснилося радісною посмішкою. Та це була лиш одна хвилина. В душі щось гнітило її, щось непокоїло її в останніх днях. Ще до того цей сьогоденний інцидент із цим Біликом. Чи не завважив він чогось? — Якимось так підозріло дивився при виході на її течку. . .

Ось вже і її дім. Соня насилу пробувала усміхнутися — і з ще

більшою тривогою на душі відкрила фірточку. Хтось мусів бути в хаті, бо через заслонені вікна в кухні пробивалося світло.

Двері від кухні відкрилися і в темному коридорчику з'явилася постать Мирона.

"А то ти, Соню, я вже боявся, що щось трапилось з тобою", сказав він, помагаючи Соні скинути засніжений плащ.

"Ах, Мироне, яка я тепер стала нервова! Завжди мені здається, що хтось за мною слідить, ще до того цей Білик. . ."

"Що сталося?" неспокійно перепитував Мирон.

"О, нічого особливого. . .!" пробувала усміхнутися Соня, сперла голову Миронові на груди і, заглядаючи в його очі, докінчила — "Зрештою, завтра ми вже будемо далеко звідси, мій любий, правда?"

"Вирушимо завтра досвіта. Я ще жду на двох, що прийшли звідти і ми підемо разом з ними. Тепер, Соню, положися трохи відпочити, а я перегляну твою до-

бичу. Скільки, кажеш, їх є? . . . Аж 600 штук! . . . Повинні бути вдоволені."

"Там є також два виповнені документи, суха печатка до витискування на фотокарточках і спеціальне чорнило. Всі інструкції щодо видачі документів знайдеш у цій книжечці, що є зверху. Там зазначено, кому з якими знаками видавати паспорти."

Мирон, поцілувавши Соню на добраніч, взявся до перепакування "добичі" до маленького наплечника. Мав ще часу доволі, бо двох своїх гостей очікував десь по півночі.

Коби хоч довго не забарилися на сходинах, а то можуть спізнити поїзд до Хирова, на який він видістав для них усіх "командіровку". Ним оволоділо дивне почуття чогось, чого не міг ніяк збагнути. І він теж почувався саме сьогодні чогось неспокійно, можливо інтуїцією відчував те, що мало статися в найближчих годинах. Закурював цигарку від цигарки, сидячи в глибокому

УСМІШКА



Власний дім за один день:

"Двері ще трохи затинаються, але можна ввійти і так..."

м'якому старому фотелі. Кімнату залягав таємний сумерк від прикритої газетним папером електричної лампи.

Минула північ. З полегшею відітхнув, коли при входових дверях почувся умовлений стукіт, і прожогом скочив відімкнути двері. У відчинених дверях стояли Ромко і Рибак.

“Все полагодили?” спитав Мирон пошепки, впускаючи поперед себе обидвох до хати.

“Так, завдяки Юрі” відповів Рибак, показуючи головою на Романа. “Але, здається, треба буде ще раз вернутися сюди для налагодження зв'язків, бо останні облави, вивози та набір до армії прорідили нашу організаційну сітку. А, як з вами?” звернувся до Мирона, шукаючи при тому місця, де б відпочити.

“Потрібні речі я роздобув. Я готовий. Також Соня мусить іти з нами, так як це було домовлене. Вона вже здеконспірована і немає потреби залишати її тут”.

Ромко за цей час уже вспів вигідно розложитися на досить вигідному фотелі, з якого перед хвилиною встав Мирон, щоб відчинити їм двері. Його не цікавила їхня розмова, був вдоволений, що вдалося йому з успіхом вив'язатися з наложеного на нього завдання — провідника по місті. Бачив задоволення на обличчі Рибак, хоча в декотрих місцях, куди вони заходили, стрічала їх неприємна несподіванка. Заставали там цілком чужих людей “зі сходу”. Викручувалися з цієї ситуації цілком просто, кажучи, що вони з якогось то там району міліції по проверці паспортизації.

За цих кільканадцять тижнів відсутности Романа в рідному місті, постало тут багато змін. Часом не міг навіть пізнати його на

перший погляд. Увесь час свого ходження по вулицях міста старався оминати ту ділянку, в якій жили його рідні, хоча одна з конспіративних хат саме містилася поблизу його дому. Цю “візиту” залишили на сам останок, тобто на нічну пору. Саме тепер прийшли просто звідти.

Ромко, не звертаючи уваги на присутніх, піддався безвладній дрімоті. Почував себе досить безпечним у товаристві цих двох старших підпільників. Не запримітив, що Мирон уважно слідкує за ним. Це не була якась підозра до цього молодшого на кілька років юнака, це по-простому була щира заздрість Ромкових здорових, простих реакцій. Бо Мирон не міг заснути. Щось пригноблювало його.

“Ви не спите?” — спитав з прохання Рибак, обертаючися на другий бік у своєму невідгданому фотелі. — “Це недобре. Кожна хвилина сну зміцнює нерви, ліпше спить, хоч чуйними мусимо бути завжди.”

Втома зробила своє, хоч мозок працював безупину. Мирон спер голову на ліву руку, яку опер о крайчик стола і спав неспокійним півсном. Часто нервово підносив голову і прислухався сніжний заметілі на дворі.

Минали години. В кімнаті папував ще півсумерк, світилася прикрита грубим газетним папером лампа. Через нещільні зана-

MARY'S FLOWER SHOP
607 Queen St. W. EM 8-9055
Res. LE 6-7098

Українська Крамниця Квітів
ДАРІЇ БОДНАРУК
Квіти вазонові і тяті на всі
нагоди

Спеціальність: весільні букети.
БЕЗПЛАТНА ДОСТАВА

віси вікон продирався сірий світанок. Сніг не переставав ще й досі падати. Захмарене брудно с'рими хмарами небо набирало поволі блідо-сірої краски, творячи на східньому обрії ясніші плями.

Сильний стукіт до входових дверей дому, мов електричним струмом, поразив усіх присутніх. Нараз зникла сонність. Усі три схопилися з своїх місць, усвідомлюючи собі в одній хвилині важливість ситуації.

Мирон, притуливши палець до уст притишено “психнув”, даючи до розуміння Ромкові і Рибаківі, щоб мовчали, а сам, узявши в руки набитий пістоль, пішов до входових дверей. Те, що наступило, тривало всього кільканадцять секунд. Мирон з готовим до стрілу пістолем у правій руці вийшов на коридор, де вже стрів пробуджену стуком Соню. Дав лиш знак, щоб вона відчинила двері. Ромко і Рибак, з витягненими пістолями насторожено ждали в кухні. Якось підсвідомо Ромко доторкнувся рукою наплечника, що його вбрав на плечі при першій стукоті до дверей. Тимчасом Соня хвилюючим зі зворушення голо-сом спитала — “хто там” і при тому легенько відчинила двері. Війнуло холодом та снігом, а з ним вдерся в коридор грубий голос начальника міліції Бабарикіна: “міліція”. В тій самій хвилині в коридорі посипалися постріли з револьверу, які на мить приглушили глухий зойк і стогін поцілених людей. Мить вагання від несподіванки, і Ромко, вихиливши з-за одвірка голову й озброєну в “штаєр” праву руку, сипнув цілим магазинком у сірий прямокутник відчинених дверей. Якась величезна постать, одіта в довгу шинелю, обсунулася на землю.

Одним поглядом Ромко оцінив

ситуацію. На долівці біля дверей лежало нерухоме тіло Соні, трохи далше від дверей лежав конаючий Мирон, а на дворі, крізь курган снігу, біля входової хвіртки до городу втікали дві постаті, за якими Роман післав ще кілька пострілів із Бабійчукового нагана.

Рибак прикляк біля Мирона і розвів руками. Ромко зрозумів усе. Треба було якнайскоріше відістатися із цієї пастки. Не сподівався, що аж такий трагічний фінал прибере їхня “виправа”. Ще один погляд на тіла друзів. Вибігли прожогом з хати в сніжний сірий ранок на вулицю. Десь справа при кінці вулиці почули гуркіт мотору авта. Чийсь крики принаглювали когось до поспіху. В деяких хатніх дверях появилися, збуджені нечайними пострілами, заспані мешканці.

Обидва бігли, не оглядаючися, з готовими до вистрілу пістолями в руках. На бігу Ромко вбив до прикладу свого “штаєра” новий магазинок. Наган сховав до кишені куртки. Мав до нього стріливо, але не було часу його набити. Холодний, мокрий сніг бив їм у гарячі, спітнілі обличчя. Груді віддихали важко. Ще кілька перехресть, ще кілька закрутів, ціла мережка залізнодорожних рейок, якийсь насип, знову якийсь глибокий рів. Ромко біг, як молодий сарнюк довгими скоками, за ним трохи відстаючи, біг Рибак.

“Швидше”! — крикнув на Рибак Ромко і в цій моменті перескочив ще один рів та опинився на краю Білогорського лісу.

Врешті дісталися на лісову доріжку, яка хоч засипана снігом, все таки давала можливість скоріше порушуватися. Ноги грузли в мокрому снігу. Звільнили трохи кроку та попрямували в сторону Зимної Води.

АСЕКУРАЦІЯ ВСІХ РОДІВ

**Y. Onyschuk
& Co. Ltd.**

**INSURANCE — REAL ESTATE
— MORTGAGES**

333 Roncesvalles Ave.

TORONTO 3, ONT.

Tel. LE 4-4241

D. STOKAL B.A.

АДВОКАТ і НОТАР

Заступає в справах цивільних
і кримінальних

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ

21 Dundas Square — Toronto

Suite 815

Phone: EM 6-1681-2-3

P. K. Philip's Plumbing

**Направа — Зміни — Випад-
кова прапра — Чищення
затриманих труб**

3 Ellsworth Ave. Toronto, Ont.

Phone: LE 3-5292

П. КОРЕЦЬКИЙ, власник

Найкращий продукт для
українського громадянства
дає

**УКРАЇНЬСЬКА ПЕКАРНЯ
"БУДУЧНІСТЬ"**

"THE FUTURE BAKERY"

735 Queen St. W., Tel.: 368-4235
TORONTO.

ПЕРЕРІВКИ • НАПРАВИ

• ПЕРЕХОВАННЯ •

Х У Т Е Р

У

КУШНІРСЬКИЙ КРАМНИЦІ

**JOSEPH J. RAJCA
FURS**

921 College St. — Le 4-5545

(at Dovercourt)

TORONTO, ONT.

ХУТРА НА ЗАМОВЛЕННЯ

з різного роду шкірок

Повна гарантія.

**OLYMPIA FALLINGBROOK
BOWLING CLUB**

**ПЕТРО І РОЗАЛІЯ
ПОХМУРСЬКІ**

власники

1234 Kingston Rd.,

Tel. OX 1-7070

TORONTO, ONT.

купуєте
**ОПАЛОВУ
ОЛИВУ**
в українській фірмі

ALBERTA

FUEL LTD.

278 BATHURST ST.

Телефон: EM 2-3224

Toronto, Ont.

Темниці атома

Це питання інтересує дуже багато людей по світі. Воно тим більш для людей цікаве, чим ближче третя світова війна, в якій противники будуть використовувати атомову зброю. Кожний хотів би щось ближче знати про цю зброю.

Тут знайдете на це питання відповідь таку, яку подає про атом світова наука в кінці 1961 року.

Про атом люди говорять, атом нині використовують, хоч досі ще ніхто атома не бачив. Все, що нас оточує, зложене з атомів. І ціле наше тіло зложене з атомів. Не бачив атома ніхто тому, що він дуже малий. Для уяви про величину атому хай послужить таке порівняння: візьміть макове зерно, що його ледве голим оком видно. Атом є мільйон разів менший. Або ще інакше: маленьке макове зерно зложене з мільона атомів.

Різноманітність атомів

Хімічними методами можна розрізнити коло 100 різних родів атомів, а іншими методами коло 300 різних родів атомів. Коли розрізняти атоми з точки погляду їхньої стабільності, тоді їх буде коло 1,000.

Речовини, що зложені з однородних атомів, звуть первнями або елементами. Досі знайдено в природі коло 100 різних первнів, як нпр. натрій, золото, алюміній, фосфор ітд. Деякі речовини, як нпр. хлор, зложені з хімічно однородних атомів. Зате інші методи досліду показують, що хлор зложений з мішанини 2 сортів атомів, що різняться між собою вагою на яких 6%. Однородні хе-

мічно атоми, що різняться між собою вагою, звуть ізотопами. Досі не знайдено між ними хімічної різниці. Вже знайдено способи для того, щоб відділювати від себе і атоми-ізотопи.

Існують речовини, що мають більше ізотопів. Нпр. цина зложена аж з 10 атомів-ізотопів.

Позатим існують ще в природі стабільні атоми, що все однакові, і нестабільні або радіоактивні атоми, що самі по собі розпадаються. Нестабільні атоми наука творить нині штучно при допомозі апаратів, що їх звуть циклотронами.

Коло $\frac{1}{3}$ всіх ізотопів, що відомі в науці, є стабільні, а $\frac{2}{3}$ нестабільні. Велика більшість речовин, що нас оточує, збудовані з стабільних атомів.

Групи атомів - молекули

Матерія зложена не прямо з атомів, а з груп атомів. Ті групи звуть молекулами. Так нпр. вода зложена з молекул води. Кожна молекула води має в собі по 2 атоми водня і 1 атом кисня. Молекули можна порівняти з родиною, що все тримається разом. Щоб її розлучити, треба великої енергії. Родину ділять на складові частини різні несприятливі обставини, а водню молекулу ділять на атоми висока температура чи електричний струм.

Молекула має найменше 2 атоми того самого або різного роду. Нпр. молекула кисня зложена з 2 атомів кисня. Інші молекули мають більше атомів. Нпр. молекула цукру має 12 атомів вугля, 11 атомів кисня і 22 атоми водня, тобто разом 45 атомів 3 родів. Пластичні речовини, як нпр.

поліетилен, мають довгу молекулу з атомів вугля, в якій до кожного атома вугля причіплені по 2 атоми водня. Форми молекул також бувають різні.

Давними часами атоми уважали найменшими неподільними частинами матерії. Сама назва атом значить по українськи — неподільний. Тепер наука зуміла поділити й атоми на частини.

Що таке електрон?

В складі атома найбільше відомо частка, що зветься електрон. Через електрон атом в'яжуть з електрикою.

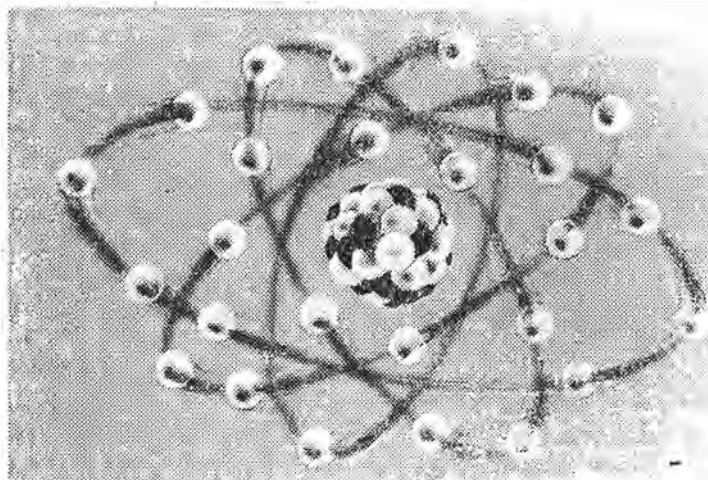
Електрика — це електричний струм в русі. Струм йде раз в одному напрямку як негативна електрика, то знову в протилежному напрямку як позитивний струм. Наука відкрила, що струм негативної електрики складається з струї електронів. Всі електрони однакові. Теорія твердить, що кожний електрон несе на собі електричний вантаж чи заряд негативної електрики. Досі справа не викрита, чи дійсно електрони

несуть на собі електричний заряд чи вони самі є атомами негативної електрики. Електрон є 1837 разів легший від найлегшого відомого в природі атома водня.

Електрони є всюди, в кожному атомі, незалежно від того, чи матерія в газовому, плинному чи твердому стані. Їх з матерії витягають відповідними способами. Тоді вони в формі електричного струму виконують працю, нпр. в радіо, радарі, телевізії ітп.

Коли з атома вирветься електрон, що несе на собі негативний заряд електрики, залишається решта атома, що несе на собі позитивний заряд електрики. Це і є те, що творить позитивний струм електрики. З того ясно, що атоми і молекули мають позитивний електричний заряд, а електрони негативний електричний заряд.

Часто в дослідах стверджується, що атоми чи молекули мають по 2 або й по 3 заряди позитивної електрики. То значить, що ті атоми чи молекули втратили по 2 чи 3 електрони і їхня природна структура порушена. Вони шука-



Кожний атом представляє собою цілу соняшну систему. На цьому схематичному рисунку атома заліза бачимо в центрі ядро, яке складається з 26 протонів і 30 нейтронів. Довкола цього ядра, немов планети довкола сонця, кружать різними дорогами 26 електронів.

ють в оточенні нових електронів, щоб виправити свою структуру.

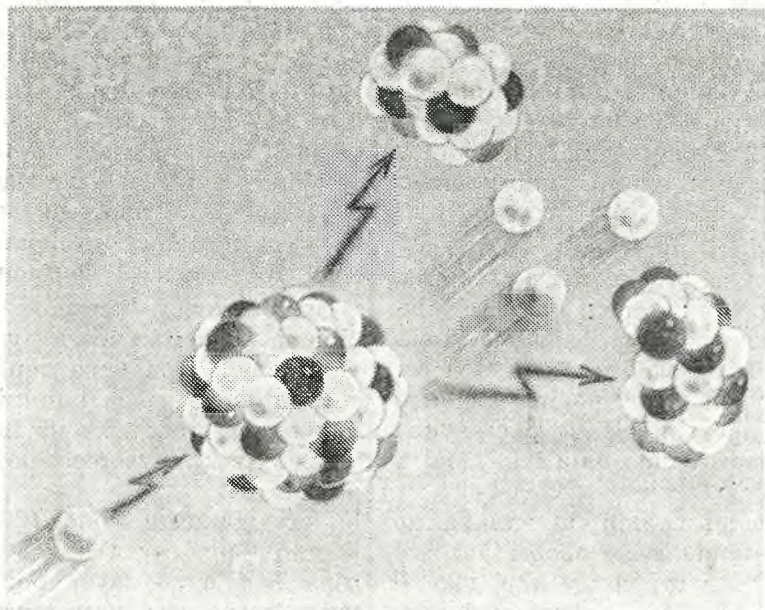
Поодинокі атоми мають різну кількість електронів. Нпр. водень має 1, натрій 11, хлор 17, золото 79, а уран аж 92 електрони. Атом урану має найвищу в природі кількість електронів. Атоми, що мають 100 і більше електронів, не існують в природі у вільному стані. Їх витворюють лише штучно в лабораторіях.

Як з атому вирветься електрон, залишається незначна кількість матерії, розміром тисячі разів менша, як цілий атом і її звуть атомовим ядром. Вага матерії в цілому атомі чи в атомі, якому забереться електрон, майже, однакова. Це тому, що електрон дуже легкий і мало що впливає на вагу атома. Матерія в ядрі дуже

густа. Якби, нпр. в маковому зерні мати таку густу матерію як в атомовому ядрі, тоді б те макове зерно важило сотні тисяч кілограмів.

Як виглядає атом?

Атом можна собі уявити як порожній простір, довкола якого кружляють, як планети, електрони. В центрі того простору є малесеньке ядро з матерії. Якби так атом побільшити в тисячу мільйонів разів, він виглядав би як малий м'ячик. І тоді, лише через міцно побільшаюче скло, можна б побачити в середині цього простору ядро, а на поверхні електрони як ледво видні порошинки. Простір між ядром і електронами вповнений сильним електричним полем або, ясніше кажучи, електричним напружен-



Так розколюють ядро атома: Невтрон (зліва внизу) вдаряє в ядро урану, який після того розколюється на дві частини. Ці розбиті частини, так само як три новоповсталі неутрони розскакуються з незвичайною силою. Нові неутрони натрапляють в дальшому на сусідні уранові ядра і виконують дальше одночасно три такі самі процеси розбиття. Так починається ланцюгова реакція розбиття атомів.

ням між ядром, що має позитивні заряди електрики та електронами, що мають негативні заряди електрики. Можна також сказати, що атом складається з ядра з позитивними зарядами електрики та верстви електронів з негативними зарядами електрики. Між обома складниками є взаємодія в формі електричного поля.

Електричне поле притягає до ядра електрони, хоч ніколи їх не може втягнути в ядро. Ота притягальна сила недопускає до того, щоб електрони при нормальних обставинах відірвалися від атомового ядра.

Якби уявити собі атомове ядро мільйон мільйонів разів більшим, як воно є в дійсності, тоді було б видно, що те ядро складається з дрібних густих зерняток, з яких одні мають електричний заряд, а інші його не мають. По величині ті зернятка всі однакові. Зернятка, що мають позитивний електричний заряд, звуть протонами, а зернятка без заряду звуть нейтронами. В ядрі нема часточок з негативними електричними зарядами.

Кількість протонів у ядрі визначає хемічні властивості атома. Електричний заряд протона рівний електричному зарядові електрона. Тому ядро має довкола себе стільки електронів, як має всередині протонів. Нпр. атом вугля має в ядрі 6 протонів і назовні 6 електронів.

Нейтрони в ядрі не впливають на хемічні властивості атома. Кількість нейтронів у ядрі визначає ізопои. Нпр. в ядрі вугільного атома є 6 протонів та 6 або 7 нейтронів. В першому випадку маємо вугіль 12 (6 протонів + 6 нейтронів — разом 12), а в другому випадку вугіль 13 (6 протонів + 7 нейтронів — разом 13). Ядро

вугля 13 є нестабільне і в ньому нейтрон при відповідних умовах перемінюється на протон. При такій переміні ядро випускає в оточення певну кількість енергії. Таку нестабільність в ядрі можна порівняти з натягнутою годинниковою пружиною, що все розпружується і віддає свою енергію на порушування годинникового механізму.

Рівновага протонів і нейтронів

Кожна матеріальна система змагає до рівноваги, тобто, щоб бути в стані найнижчої енергії. Тому і в ядрі є постійне змагання до рівної кількості протонів і нейтронів, як нпр. у вуглі — 6 протонів і 6 нейтронів. Один надвишковий нейтрон ще не зрушує значно стабільності ядра, але 2 надвишкові нейтрони вже чинять ядро нестабільним. Тоді твориться вугіль 14. Таке вугільне ядро перемінює 1 нейтрон на 1 протон і тим самим перетворюється на первень азот 14. Ядро азоту 14 має 7 протонів і 7 нейтронів і є стабільне. Подібно і вугіль 11, що має в ядрі 5 нейтронів і 6 протонів, може перейти в первень бор після переміни 1 протона на 1 нейтрон.

Надвишковий нейтрон в ядрі більше сприйнятливий тому, що він не має електричного заряду. Зате протон має електричний заряд, який діє відпихаюче на інші протони і тим витворює порухи в ядрі.

Досі відкрито коло 700 різних нестабільних активних ядер атомів. Такі ядра звуть радіоактивними тому, що при внутрішніх порухах вони дають назовні енергію у формі промінювання або радіації. Переміна в нестабільному ядрі нейтрона на протон творить електрон з негативним зарядом електрики, щоб відразу різ-

новажити новонароджений протон, який дістає позитивний електричний заряд. Також при переміні протона на нейтрон повстає електрон з позитивним електричним зарядом, який сам по собі нестійкий і якого нема в природі.

В радіоактивному ізотопі матерії кожної секунди трансформуються кілька мільйонів ядер і електронів, що при тому повстають, розлітаються на всі сторони. Ті електрони звуть бета-променями. По трансформації нові протони і нейтрони мусять найти собі стає місце в ядрі. При тому процесі звільнюється дальша енергія у формі дуже проникливих гамма-променів.

Значна більшість атомових ядер в природі є стабільна, тобто в стані найнижчої енергії.

Розбиття атома

Кількість енергії, яка потрібна, щоб втримати атомове ядро в цілості, визначається посередно через кількість енергії, яка потрібна, щоб таке ядро розбити. При таких пробах відкрито, що кількість тої енергії пропорційна до ваги ядра в першій половині ряду елементів. В другій половині ряду елементів з вищою вагою ядра ця енергія маліє. Протони з позитивними електричними зарядами себе взаємно відпирають і тому зв'язкова енергія, що держить в ядрі нейтрони і протони разом, менша. Таке ядро само намагається розщипитись на менші ядра.

З тих причин найлегше розбити ядро найтяжчого в природі елементу-урану. Треба тільки незначної енергії зі зовні, щоб здеформувати ядро урану на вигляд яйця. В такий видовжений формі протони згущуються в обох кін-

цях, їхня відпиральна сила більшає і, ядро дальше видовжується і розривається на 2 частини.

Для дослідів структури атомового ядра збудовано велетенські апарати, що звуться циклотронами. Їх вживають для обстрілу ядра протонами чи нейтронами. Тому, що протони мають електричний заряд, який стоїть на перешкоді попаданню в ядро, для обстрілу вживають нейтронів, які не мають електричного заряду. Як нейтрон вдарить в уранове ядро і його розіб'є на частини, з ядра вириваються нові вільні нейтрони, які в свою чергу потрапляють в інші уранові ядра. Той процес йде дуже скоро і його звуть ланцюговою реакцією. У висліді тої реакції звільнюється велика кількість енергії, що нищить оточення. В той спосіб діє атомова уранова бомба.

Звідки береться в ядрі така велика кількість енергії, невідомо. Відомо лише, що протони і нейтрони дуже сильно себе взаємно притягають. Відомо, що на виривання одного нейтрона з ядра потрібно тиснення коло 50 кілограмів. Відомо, що в тому ділі грають якусь роллю частки, які звуть мезонами і які є чимось посереднім між електронами і протонами. Для досліду мезонів створено великі апарати синхротрони.

Такий упрощений образ структури атому дає наука в кінці 1961 року. Образ неясний і ще дуже далекий від повного. На багато проблем ще нема ясної відповіді. Зокрема найменше відоме те, що ми зовемо електрикою, яка в структурі атома грає велику, якщо не головну, роллю. Про дію електрики ми знаємо вже дуже багато, але про саму суть електрики знаємо дуже мало.

М. С.

УКРАЇНСЬКА ПЕКАРНЯ

Beaver Bread

103 Lighbourne Ave. —

Tel. LE 5-7445

Toronto, Ont.

Василь Заліщук

ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ

HARRY R. RANKS

455 Queen St. W. Toronto, Ont.

Tel.: 368-5370

УКРАЇНСЬКЕ ПОХОРОННЕ

ЗАВЕДЕННЯ

КАРДИНАЛ І СИН

366 Bathurst St.

Toronto

Tel.: 368-8655

**УКРАЇНСЬКА КРАМНИЦЯ ФАРБ
І ГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЛАДДЯ**

FEDERAL HARDWARE

Власник: П. Головатий

● Залізні товари ● Найкращі фарби
марки

"The Imperial Flo-glaze Paints"

● Ремісничє приладдя ● Начиння
● Порцеляна ● Кришталл ● Скло
до вікон ● Безплатна доставка до-
дому

1477 DUNDAS ST. W.

TORONTO

— LE 6-3826

ПАВИЧ

поручає

найкращі м'ясні вироби

809 Queen St. W. — EM 4-0658

Toronto

КНИГАРНЯ ● книжки ● ча-
БІЛЬОС сописи ● обра-
● різьба
● кераміка ●

косметика ● хустки на висилку

● поштовий уряд

344 Bathurst St. — Toronto, Ont.

Книги, часописи, телевізійні і
радіові апарати, грамофони, у-
країнські грамофонові пластівки
тощо...

КНИГАРНЯ

А.Р.КА

575 Queen St. — W.

Phone EM 6-7061

TORONTO, ONT.

МЕБЛІ — ТІ-ВІ РАДІО

Найкращі меблі, холодильники, елек-
тричні кухні, відкурювачі, радіа, те-
левізори і т. п., на найдогідніших
умовинах закупу одержите в нашій
крамниці

ALPHA FURNITURE
Co. Limited

735 Queen St. W. — EM 3-9637

KIEV PRINTERS

Limited

686 Richmond W.

Toronto, Ont.

Tel.: EM 3-7839

**ВСЯКІ ДРУКАРСЬКІ
РОБОТИ**

● одно і більшекольорові на авто-
матичних машинах

● артистичне виконання

Культурна година

Галло, говорить "Культурна година"!

Кому не хочеться в неділю, ще лежачи і потягаючись в ліжку, послухати, як густий басок чи дзвінке юно-козяче сопрано до вас із приймача скакає:

— "Доброго ранку, високошановне, високодостойне, високотитуловане і нетитуловане поважне панство. Починаємо нашу "Культурну годину"... Тобі так на душі солодко робиться. Благодать та й годі! Виспався по зав'язку, а тепер оце маніжишся у ліжечку, як якась неабияка вельможа, і від надміру почуттів ноги крізь ковдру на світ Божий висовуєш. Розкіш!

А тут до тієї розкоші тебе з радіоприймача так гарно ушановують: називають тебе і достойним, і поважаним, і навіть паном... А жменька того серця в тебе в грудях розширюється і розбухкується — і тобі хочеться від щастя схопитися з ліжка і радіоприймач обняти: і розділювати.

Але... не встигли мене такі неземні ніжності в свої чарівні сіті охопити, як з приймача щось зачухало, заторохтіло і засвистіло...

— Знову той зачучвер'ний з "Культурної години" кашляє, —



чує з-за стіни: голос господині. — От мапа! Тільки почне програму — і бухикає.

— А що ж, коли кашлянути хоче, — господар обороняє заповідача. — Хай собі викашлюється вволю.

— Не в радіо хай кахикає, — не втихомирюється господиня. — Удома хай сидить крячкою, і тоді хай чхає собі хоч до другого потоку. А то найшов коли — "Добрий ранок, шановні слухачі!.. — і на тобі — пчихає та воду сьорбає... Та ще так сьорбає, що аж радіо в'д свисту захлинається.

— Е, — перечить знову господар, — то заповідач не воду сьорбає, а гикає. А в нього хронічний катар — от і виходить з радіо таке ось деренькотіння. Треба, жінко, в голов'ї кмету мати.

І мені вже в ліжку не так легко дихається. Настрій від того радіо відразу попсувався. Вже лежу, як на голках, все з боку на б'к від нервування перекидаюся. І як же його не перекидатися — "Культурна година" від самого початку мене прибила, до глибини душі струсила.

Моїм господарям здається, що заповідач гикає, кашляє, чихає, а мені вчувається, що він під час говорення щось хрумкає, жує, мов би вату наминає, плямкаючи, разом з ватою слова ковтає. І лине з радіоприймача не українська мова, а якийсь гуцульсько-донбаський суржик, якийсь химерне, малозрозуміле есперанто. Нареш-

ті... інший заповідач почав чіткіше:

— “Галло! Галло! З неділенькою бувайте всі здорові! Погода чудова, шановні слухачі. І напевно ваш настрій не менш чудовий. І на додачу, для підсилення вашого святкового настрою, для вашого підбадьорення, ми передамо ще й хорошу пісеньку...”

Ну, думаю, добре, що хоч так сталося. Припиниться зараз психання і пісню путню вчую.

Аж раптом понеслося.. І засюсюкало так тоненько, жалібноенько, а потім від сюсюкання на ще печальнішу нуту потягнуло. Гундосить, скиглить, мучить так, ніби у радіо кішку за хвоста хтось с'пає. Ну просто сльози від такої скорботи на очі налітають...

“Як помру я, умру,
Похоронять мінія —
І мамаша не узнає,
Де могила моя.
Й до могили моєї —
Ой ніхто не прийде;
Тільки ранньою весною
Соловей запос...”

І в радіо соловейком як “запо-яло — сили небесні! — від шуму-гармидеру в хаті годі вдержатися. Де там моя ранішня пазникова розкіш і поділася! Як рукою її відібрало. Зриваюся з ліжка — і коли б це не радіоприймач, що коштує сто тридцять доларів, я б його кулаками від люти розстроїв. Або коли б мені у цю хвилину дали довгу палицю-герлигу, щоб я нею до радіостанції досягнув — їйжебогу, я тому керівникові “Культурної години” ребра помісив би.

І знову чую з-за стіни:

— Чуєш, “Як помру” втелючили. Цю пісню все на базарі безногий Хома канючив, — жаліється господиня. — Але Хома тягнув ліпше.

— Та й цей ось в радіо тягне

непогано, — заступається знову господар. — Затяг — здавалося — трісне, а не витягне. Аж, бач, здолав, сердега. Н-да, тяжкою гарматою смальнув на початку “Культурної години” наш пан професор.

— Вівці йому пасти, а не професор.

— Не кіпятися, жінко. Без кметі овець, також не напасеш. Треба також олії тріньки в голові мати. Чи толком я кажу?

— Ти мені зуби не, заговорюй. Заткни до біса таку програму!

Чую, за стіною програма вже “заткнулася”. Замість неї загецала якась африканська фурія на зразок “Ромба-чомба-бомба-алятрах!” А я не здаюся. Я настирився рідну “Культурну годину” до кінця прослухати. Міркую собі, коли такими “цвітиками” програму розпочато, то якими “ягідками” обдарує пан професор слухачів на середині і на закінченні.

— “Галло! Галло! — знову голос з радіоприймача того, що вату жує і слова ковтає. — Сьогодні: і родині Коваленків, що мешкають на п'ятій вулиці, велика й радісна подія. Їхньому синкові, Богданчикові, козакові-пузанчикові сьогодні минає цілих і несповна півтора роки. Для Богданчика ми спеціально програємо дитячу колисанкову пісеньку”... І на тобі! — замість колисанкової, як лясне в радіо:

“Бодай ся когут збудив,

Що мене рано збудив...”

І як почало у радіоприймачі щось нудити — моторошно стало. І не розбереш, що то нудить?! Чи то когут, чи то співачка, чи збіговисько парубків на вулиці після оковитої. Кажу ж, не уторопаєш, хто нудить, але нудота аж до печінок добирає. Оце так, думаю, колискова для Богданчика! Від такого люлюкання-грюкання Бог-

данчик може спересердя з колиски виплигнути і через вікно на брун: упасти.

Оце так перша “ягідка”. Що ж далі буде? Тепер вже я, як на спортових змаганнях, кусаю нігті, очікуючи чергової неприємності.

Ось і вона — чергова “мила-премила” вісточка:

— “Галло! Галло! Цим разом ми звертаємося до шановних слухачів, що мають у хаті песика чи там собачку. Яка невимовна приємність, шановні слухачі, коли по кімнатах бігає отаке куценьке, маленьке, кучерявеньке створіння і на вас раз-по-раз так любо зубки вишк'рює... Та ще й так мило, пишно на вас гавкає. “Гав-гав!” — і вам на серці приємніше. А чи ви подумали про їжу для вашого чотирилапого лубимця?! Найкращі харчі для нього — кісточки й сухарики, що їх виробляє фірма “Собача радість”. Ті кісточки такі зграбні, такі апетитні, такі пишні, такі смаковиті, що пес ними аж облизується. Ті кісточки хочеться не лише псові, а й са-

ти. То ж не забудьте — купуйте псячі харчі “Собача радість”. Купуючи, згадуйте завжди в крамниці нашу програму. А зараз для фірми, що виробляє собачі кісточки і хрящики, ми програємо народню пісню “Думи мої, думи мої”. Музика Шевченка. Виконує балалаечно-співоча оркестра під керівництвом режисера Івана Тонкожилого...” І тут як задеренчало, як запиляло — млосно робиться. У жар людину кидає! Не “Думи мої” а якась струнна хурделиця. Балалайки надриваються, а співаки для більшого бешкету ще й підспівують, та покрикують, та ухкають, та охкають.

“Думи мої, думи мої — Ух-Ох!!

Лихо мені з вами — Ох-Ах!!

А далі співаки на балалайки як натиснули — і вже слів цілком не чути. Один суцільний струнний гвалт уперемішку з ухканням.

Хотілося мені від образи також радіоприймач “заткнути”... та, чую, до мене в кімнату господар добирається... Проситься у гості... Сідає на ліжку і в балалаєчки вслухується...

УСМІШКА



“Тільки в цей спосіб я можу витягнути моїх дітей на прохід...”

— Моїй жінці терпець урвався.
— кидає він мені, умошнюючись на ліжку. — Чисто зненавиділа програму. А я ще терплю. Що це він зараз оголошує — прищі на спині?

— Ні, кажу, харчі собачі.

— А. Змівив пісню пан професор. Минулого тижня на собачих оголошеннях ставив Моцарта, а зараз "Думи мої" з балалайкою. Вперед пішов.

— Страшно вперед пішов, — підтверджую і я, — аж в голові макітриться.

Господар ще щось хотів мені вияснювати, коли... затріщало...

— "Продовжуємо нашу "Культурну годину". Дорогі друзі! Наш постійний слухач пан Петро Климчук тяжко захворів і під цю пору вдома прикутий, на жаль, до ліжечка. Він напевно слухає сьогодні нашу програму. Ми йому бажаємо без операції, тобто недорогою коштом, виздоровіти і повернутися..." Тут заповідач умовк і почулося у радіо якесь йорзання й шушукання...

— "А зараз, — після легкого кашлю та сьорбання заповідач знову прийшов до голосу, — зараз на честь болящего Петра Климчука нова платівка"

І заголосило...

"Ой умру я, мила,
Як ти будеш жива,
Чи згадаєш, мила,
Де моя могила?"

Я й господар похнюпилися...
Слухаємо...

— Гарна штука, — згодом, після роздуму господар оцінює пісню.

— Гарна, кажу, але не для болящего.

— Може й болящому пособить, — веде своє господар. — Болящий може обуритися на програму й через силу зірватися з ліжка. І таким чином-чудом може ви-

дужати. Бувають такі випадки. Всяко буває. А з радіоприймача що далі — то більше! "перли" сипляться... Сипляться, як з мішка нещастя. Для свята-академії на честь Лесі Українки заграли

"Ой що ж то за шум

Учинився,

Що й комар та й на мусі

Оженився",

а згадуючи Маркіяна Шашкевича, вишкварили йому присвяту: танго "Бризги шампанського".

На цьому місці і господаря вже виведено з рівноваги.

— Чорти-батька зна, що? Невже Шашкевич був у Порто-Ріко?! — дивом дивується господар і весь очима прикіпів до мене.

— Ні, кажу, здається, наш Маркіян не був у Порто-Ріко. А то чому?

— Як чому — вже він розчервонівся і аж покрикує на мене. — Не чуєте? Вони для нього грають тропічну музику! Невже Шашкевич справді бризкався шампанським?! — Ні, утихомирюю його, — дякувати Богові, не бризкався. То керівник програми на нього шампанським не то що бризкає, а хляпас.

Далі "Культурна година" від літератури перейшла до популярної медицини.

Піщяла мова по радіо про геморої. Та хвороба, виявляється, тепер не страшна нікому. "Культурна година" має такий лік — зветься він — "Усміхнись відразу". Хто попробує того ліку, того пливну — вмент у того крила від щастя виростають. І та особа розкошує — насолоджується життям більше як на сто відсотків. Тоді хочеться і пустувати, і шуткувати, і бавитися, і гуляти — коротко — геморої тоді не геморої, а забавка, якась жартівлива витівка чи там дарунок.

— "Отож, шановні слухачі, —

закінчує заповідач надзвичайно радісну подію, замовляйте у нас лік "Усміхнісь відразу". Придбайте лік для себе, для цілої родини, а для ваших сусідів купуйте, як цікаву пам'ятку. Дзвоніть до нас. Пишіть до нас. Своїм замовленням ви покажете, що шануєте нас, а одночасно й популяризуєте нашу програму...

А зараз п'ять хвилин, присвячуємо музиці. Прослухайте "Апаціонату" Бетовена на чотири руки і два великі пальці..."

— А щоб ти, м'ркую я собі, там на радіостанції заапаціонатився!

А програмі ні кінця ні краю не видати. Жуться словесна вата, грається, об'являється та чхається. Від медицини, від цьогобічного, так би мовити, життя заповідач перескочив на потойбічне царство.

"Культурна година" перейшла до вихвалювання похоронного заведення Івана Бульки.

— Чи ви знаєте, шановні слухачі"... — раптом щось на радіостанції — бебех! — чи то заповідач повалився з сидження, чи щось цінніше на землю скотилося — і все замовкло.

За хвилину — зашаруділо щось у рад'о, потім — апчхи! кахи! — і, чутно як заповідач приклав хусточку до носа.

І знову тиша...

— "Чи ви знаєте, шановні слухачі, що похоронне заведення Івана Бульки, що міститься на десятій вулиці — це наше найкраще, найсолідніше підприємство. А яке воно вигідне! Там не приміщення, а справжні палати. Це раз. А по-друге — там завжди рожеве світло панує — і ви свого покійника бачите не в сумному, а в життєрадісному вигляді.

А зараз на замовлення похоронного заведення ми програємо народню пісню!!!

І тут як вдарили гітари, як за-

дз'ялінькотіли якісь дзв'ночки, як грякнули октави, басы і тенори — аж по цій кімнаті молодецькі бляндирази розлягаються:

“Тринь-бринь на бандуру,
Вискочила баба здуру;
Як ухвате руки в боки,
Як засмале в закаблуки:
Як була я молодиця —
Цілували мене в лиця,
А як стала стара баба —
Цілували б — була б рада!
Ой гоп-гопака! Полюбила
[козака!!!]

— “Отак, — пояснює після вихлястої та ще й з підтупцем пісні знову заповідач, — отак ви почуватиметеся, шановні слухачі, отак легко, коли звернетеся до похоронного заведення Івана Бульки. Телефон для попереднього замовлення: три-три і два нулі спереду. При гуртових замовленнях похоронне заведення дає звичайну знижку...”

— Ну, як вам? — після того, як заповідач знову розбужикався, питаю господаря.

— От же ж і гарно в того погребника. Так пан професор розмалював, що хоч живцем лягай у домовину.

— Будете ще слухати, дядьку. Бо мені вже аж під горло підступає... Більше ніж досить.

— І мені вже на серці в'яло, — і господар на радіоприймач махнув рукою. Я б оце мав охоту, хоч і старий, того заповідача кулаком дзигнути, щоб у нього у очах свічки посвітилися. Хай її трясця візьме... ту “Культурну годину”... Давай уже щось некультурне, бо від цієї культури й мене злоба розбирає...

Я переключив радіо на китайську програму — вона чужа, незрозуміла і такого жалю, як рідна “Культурна година”, не може завдати.

QUEEN'S JEWELLERS

годинники, перстені, біжутерія,
фотоапарати, порцеляна, срібло
529 Queen St. W. — EM 6-1384
TORONTO, ONT.

Все свіжі, смачні і дешеві укра-
їнські і канадські страви дїста-
нете щоденно у РЕСТОРАНІ
"VICTORIA GRILL"
612 Queen St. W. — Toronto, Ont.
Власники: П. і В. НАУМЧУКИ

Л. В. ЛИТВИН АДВОКАТ І НОТАР

Дім книгарні "Арка"
575 Queen St. W. — Toronto, Ont.
Tel.: EM 6-7040

PARKWAY AUTO BODY REPAIRS

Солідна напруга усіх типів авт
1974 Dundas St. W. — LE 1-1227
Toronto, Ont.
К. ПРЕДКО — власник

Одинока у Канаді
українська клішарня

AURORA

PHOTO - ENGRAVERS
CO. LTD.

525 King St. W. — EM 8-4995
Toronto, Ont.

ROYAL YORK FLORISTS МАРІЯ ПІДЗАМЕЦЬКА

і
АННА ЛЯХОВИЧ
1500 Royal York Rd. CH 7-1941
Weston, Ont.
• КВІТИ НА ВСІ НАГОДИ •

НОВИЙ ПИЛОСМОК

HOOVER CONSTELLATION

- Найкраща якість і стиль по найнижчих цінах
- Без коліс — пливе у повітрі
- Вуж подвійно розтягається
- Всі додатки до чищення

у найбільшій в Торонті
українській крамниці меб-
лів, телевізійних і радієвих
апаратів та всего електрич-
ного і іншого домашнього
устаткування



ROCHESTER FURNITURE CO. LTD.

423 COLLEGE ST. — TORONTO, ONT. — EM 4-1434
МИРОН ГЕРУС І МИКОЛА ДЕЙНЕГА — власники

Як згинув дуче Італії Беніто Муссоліні

Про те, як згинув диктатор Італії, дуче Беніто Муссоліні, існують різні версії. Їх поширюють його колишні приклонники і вороги, так, як їм це вигідніше. У цій статті хочемо подати хід подій так, як їх виявили останні дослідники безсторонніх осіб.

Муссоліні був безперечно одною з провідних постатей 30-тих і 40-вих років нашого століття. Він виявив свою діяльність після першої світової війни тим, що з великим організаційним хистом та небуденною енергією сформував фаланги т. зв. "чорних сорочок" і з ними провів відомий "марш на Рим". Таким чином він розгромив італійський комуністичний рух, який поважно загрожував Італії. Голосною була пізніше за його вождівства анексія Альбанії та Абіссинії для Італії та його плян відновити в басейні Середземного моря давню римську імперію. Під час другої світової війни Муссоліні тримався вірно Гітлера, і в нагороду дістає від нього для Італії частину південного Тиролю, заселену в більшості німцями.

Коли в 1944 році гітлерівська Німеччина кінчила свою злочинну екзистенцію, зоря Муссоліні також померкла. Наближався кінець його диктаторства. Аліантські армії окупували майже цілу Італію.

В МІЛЯНО

Втікаючи перед військами аліантів, яких стежі ввійшли вже були в долину ріки По, Муссоліні

з родиною поселився 18 квітня 1945 р. в Міляно. Прибула туди також його полюбовниця Кларетта Петаччі, але трималася осторонь від його родини. Оточений ще численною фалангою "чорних сорочок" та почотом високих урядовців, Муссоліні все ще грав ролю диктатора Італії — Дуче. Але його рухи вже не були свободні, бо його постійно ескортував унтерштурмфюрер есесів, Бірцер, з відділом 20 добірних вояків СС. Бірцер мав суворий наказ не допустити, щоб Муссоліні куди-небудь утік.

Але вже 25 квітня почалися в Міляно тривожні дні. Муссоліні був свідомий того, що на його особу, а також на важливі для аліантів документи з часів його



Дуче Італії, Беніто Муссоліні і його дружина Донна Рахеля



Все залишив Муссоліні напризволяще: державу, армію і родину, тільки не її — Клярк Петаччі, свою коханку.

урядування чигає багато ворогів. Ним оволодів страх, і він почав думати про втечу кудись у безпечне місце. До того ще населення Міляно не прийняло свого Дуче надто прихильно, бо боялося бомбардування міста у випадку, коли аліанти довідаються, що в ньому перебуває Муссоліні. Тим то він постановив негайно покинути це місто.

Ще перед виїздом зайшов на квартиру Муссоліні його син, Вікторіо, і радив батькові виїхати одним з літаків, що стояли готові до старту або до Німеччини або до Іспанії. Але Муссоліні не погодився на це. Так само не послухав він поради сина скритися в домі його друга і пережити там аж до приходу американців. Він боявся, що про це довідаються аліанти, а тоді з міста не залищиться ні сліду. Тому наперед вислав свою родину до міста Комо, а після того сам з ескортою есесів поїхав туди. З собою забрав

усі свої таємні архіви, а також своїх міністрів і високих урядовців.

ПОДІ В КОМО

Комо мало тоді вигляд фронтового табору. Повно було там німецького війська, на вулицях пороблено барикади та засіки. Повно було також там "чорних сорочок". Префект міста прийняв свого Дуче прихильно і здавалося, що якийсь час буде тут повний спокій. Але вже пополудні увійшов до помешкання Муссоліні його колишній міністер закордонних справ Гвіді Буфферіні і почав намовляти його, щоб він старався якнайскоріше дістатися в якийсь спосіб на територію нейтральної Швейцарії. Муссоліні сам носився з тією думкою, але його плян був інший від того, що його пропонував йому Буфферіні. Тим часом того самого дня у вечері повернулася стежа, яка мала привести залишені по дорозі таємні державні архіви. Виявилось, що ці архіви зникли. Це був для Муссоліні важкий удар. пропали документи дуже великої ваги для аліантів.

Наступного дня, 26 квітня, Муссоліні вже був готовий виїздити з родиною до Швейцарії. Але тут стрінула його нова гірка несподіванка. Вночі з 25 на 26 квітня відбулася швейцарська державна рада, і на ній вирішено не впускати Муссоліні ані його родини на територію Швейцарії. Таке саме рішення ухвалено теж щодо інших фашистських достойників. Як причину цієї постанови подають деякі джерела інтервенцію у цій справі з боку тодішнього шефа таємної американської місії, Аллана Даллеса.

Коли перехід до Швейцарії не вдався, Муссоліні виїхав до містечка Менаджіо і там, до край-

ности втомлений, спав кілька годин у хаті місцевого команданта "чорних сорочок", адвоката Еміліо Кастелліні. Наступного дня вранці пробував знову у товаристві Кляретти Петаччі і ще одного свого прибічника дістатися гірським переходом до Швейцарії. Але в цьому перешкодили йому цим разом німецькі есеси. Спроби міністрів дістатися до Швейцарії теж не повелися.

Пополудні дістав Муссоліні вістку, що відділи італійських прикордонників з'єдналися з партизанами, які оперували в цих околицях, і арештували двох міністрів при їх спробі перейти швейцарський кордон. Ситуація для Муссоліні була вже загрозлива. Не маючи іншого виходу, він вирішив виїхати до Мерапу. Там мало бути багато німецького війська, яке постановило організувати "альпійську твердиню" і не впустити туди аліантів.

Була пізна ніч, як Муссоліні покликав до себе офіцера есесів Бірцера. Коли Бірцер увійшов у кімнату, Муссоліні сидів на ліжку з виглядом важко хворої людини. Щойно по довшій хвилині впізнав Бірцера. Одним душком випив склянку коняку і спитав свого "опікуна", скільки людей він має тепер під своєю рукою. Коли Бірцер відповів, що всього сорок, Муссоліні сказав: "Це не багато". Але незабаром після того на подвір'я заїхав відділ німецького війська, а його командант пообіцяв Бірцерові виїхати разом з валкою Муссоліні на північ. Бірцер негайно зголосив це Муссоліні, а він втішився і сказав: "З двома сотнями німців дістануся на кінець світу". Але ця радість Муссоліні, як показалося, була заскорою.

ВИІЗД З НІМЕЦЬКОЮ ЕСКОРТОЮ

Вранці 27 квітня виїхала в напрямку на північ моторизована валка 38 возів, в яких знаходилися, крім німецьких вояків, також високі італійські урядовці. Муссоліні їхав у своєму елегантному чорному авті. Ніхто не впізнав би тепер у втомленому, духово зломаному старцеві недавнього вождя італійської держави. Він сподівався, що може з Мерапу йому вдасться дістатися через кордон до Швейцарії. Зі собою мав Муссоліні державний італійський скарб і власне майно в золоті та девізах.

Подорож відбувалася спочатку гладко. Аж в малому рибацькому містечку Муссо на дуже вузькій дорозі валка мусіла затриматися, бо партизани загородили дорогу зрубаним великим деревом. Одночасно з близької віддалі почулися постріли. Німецькі вояки відповіли рушничним вогнем. Незабаром після того на дорозі появилася кількох партизан з білим прапорцем. Вони заявили, що їхня команда в Донго дала їм доручення нікого не пропустити та що недалекий місток є підмінований, отже дальша дорога й так неможлива.

В такій ситуації німці не могли вже сподіватися якоїнебудь допомоги від своєї армії, а до того не знали, які сили та яку зброю мають партизани. Їм не залишалося нічого іншого, як післати парламентаря до Донго. Виїхав туди поручник Фальмаєр. Він повернувся аж за сім годин і привіз такі умови партизан: Всі італійці у транспорті мусять залишитися на місці. До кордонів Швейцарії вільно їхати тільки німцям. На кордоні німці мають скласти зброю і даліше через

Швайцарію мають переїхати до Тиролу.

В Донго Фальмаєр побачив численні відділи партизан. Міст подорожі був справді замінований.

Муссоліні спершу не хотів погодитися на ці умови, але врешті Бірцер переконав його, що іншого виходу немає. Щоб рятувати життя Муссоліні, Бірцер переодяг його за німецького вояка і примістив у панцерному возі. До німецької валки вприсилася також Кляретта Петаччі. Під час контролю німецькі вояки мали приховати Муссоліні. Вони казали йому положитися під лавку, а ноги прикрили плащами. Ще в останній хвилині виїздові німецької валки пробував перешкодити молодий секретар фашистської партії, Павеліні, але Бірцер усунув його з дороги.

МУССОЛІНІ В РУКАХ ПАРТИЗАН

О годині 3-ій пополудні того самого 27 квітня німецька валка заїхала на ринок в Донго. Старшина прикордонників Буффеллі негайно почав перегляд валки. Вже у першому возі відкрив міністра Романо і наказав йому вийти з воза. Перегляд в дальших возах переводив прикордонник Ортеллі. В одному возі він запримітив вояка, що лежав під лавою. Німці сказали, що цей вояк п'яний. Але Муссоліні зра-

див себе сам. Коли партизан Негрі запитав його: "Чи ви італієць, чи німець?" Муссоліні твердо відповів: "Я італієць". Тоді йому стягнули з голови сталевий во-яцький шолом і відразу трьох партизан крикнуло: "Це Муссоліні!"

Партизани взяли Муссоліні під руки. Він тремтів на цілому тілі і скрикнув: "Ніхто не бере мене в оборону!" В цій хвили надійшов посадник Донго — Рубіні. Почувши слова Муссоліні, він сказав: "Не бійтеся, вам нічого злого не станеться".

Велика товпа італійців збралася тим часом на ринку, а в вікнах появилися прапори на знак радості, що скоплено, обожаного колись, Дуче. Посадник завів Дуче до великої залі з закратованими вікнами у підвалі м'ської ратуші. Туди ввійшло теж багато партизан, які засипали Муссоліні глумливими запитами і насмішками. Побачивши це, посадник наказав вийти з залі всім, залишаючи тільки вартівників.

Незабаром до залі ввійшов один з головних провідників партизан, якого партизани називали "команданте", або "Педро". Був це Піетро Белліні. Побачивши, що Муссоліні дуже пригноблений, він прихильно поставився до нього. До тієї самої залі приведено також міністра Павеліні, якому

FUTURE OIL LTD.

УКРАЇНСЬКА ФІРМА

доставляє оливу, веде
бензинову станцію і гараж

945 Bloor St. W. at Delaware
LE 6-3551 ВНОЧІ RO 2-9494
TORONTO, ONT.

HOTEL WAVERLEY LTD.

М. ЛАНДІ — управитель
484 Spadina Ave. (at College)
WA-1-2141 — TORONTO

ДЕНТИСТ

Dr. W. L. STECHISHIN
982A Bloor St. W.
Royal Bank Bldg. LE 2-1942
TORONTO, ONT.

спроба переходу за кордон також не вдалася.

О год. 6-й пополудні Піетро Белліні: ("Педро") завіз Муссоліні: фашистівського комісара округи Комо до місцевости Гермазіно. Обох приміщено в місцевій казармі прикордонників, а одночасно повідомлено про їх схоплення і приїзд команданта партизанської бригади, фельдфебеля Спадеа. Прикордонні частини в Гермазіно вважалися загальною в Італії за елітарні фашистівські відділи. Вони були теж відомі зі своєї солідности. Але тепер вони повністю прилучилися до партизан і стояли під наказами провідника Комітету Свобід, генерала Кадорні.

Муссоліні і окружного комісара ввели до бюро команданта, а опісля до одиночної келії на поверсі. Коли Піетро Белліні відходив, Муссоліні просив його передати поздоровлення для Кляретти, при чому подав йому, що вона їде автом з родиною одного еспанця. Піетро пообіцяв йому віднайти Кляретту.

О 10-й годині увечері обом в'язням подали в бюро команданта добру вечеру, а після того обидва вони: поклялися у своїй келії спати.

АЛІЯНТИ ВИМАГАЮТЬ ВИДАЧІ МУССОЛІНІ

В тому часі скоїлася цікава подія, яка могла була врятувати життя Муссоліні: О 8-й годині увечері того ж дня генерал Кадорна отримав з головної квартири аліантів у Сієні телеграму, в якій поставлено до нього вимогу передати Муссоліні та всіх арештованих фашистів в руки аліантської армії. Одночасно повідомлено його, що наступного дня о 8-й годині на летовищі Брессо буде чекати літак, який

забере арештованого Муссоліні. Генерал Кадорна покищо не хотів сам вирішувати, чи має передати Муссоліні аліантам, чи може віддати його під суд партизанам, і чекав на постанову Комітету Свобід.

Тим часом Піетро Белліні, який прихильно відносився до Муссоліні, хотів виконати свою обіцянку. Він негайно виїхав до Донго. У ратуші в Донго приміщувалася головна квартира партизан, а також була в'язниця, в якій сиділо понад 50 фашистівських достойників: міністрів, окружних комісарів та партійних провідників. Між ними була також Кляретта. Піетро Белліні негайно відбув з Кляреттою довшу розмову в окремій кімнаті. При кінці розмови Кляретта заявила йому, що хоче вмерти разом з Муссоліні, та просила Піетра, щоб він відвіз її до нього. Піетро обіцяв зробити все, що буде в його силі, але хотів обговорити наперед цю справу із своїми помічниками: комісарем 52-ої партизанської бригади — Мічеле Моретті і шефом штабу цієї бригади капітаном "Нері".

ОСТАННІ ГОДИНИ МУССОЛІНІ

Піетро Белліні негайно відбув нараду з обома своїми товаришами. Вони всі погодилися на зустріч Муссоліні з Кляреттою. Далше, вирішили, що треба боронити Муссоліні перед спробами лінчу. Всі три були також тієї думки, що не слід передавати Муссоліні аліантам, бо про його долю повинен рішати італійський суд. Таку саму постанову щодо долі Муссоліні схвалив в тому самому часі також "Комітет Свобід". Комітет вирішив, що суд над Муссоліні мусить відбутися негайно, щоб він не попав у руки аліантів.

Зміркувавши, що життя Муссоліні загрожене, Піетро Белліні в останній хвилині вирішив рятувати його і Кляретту Петаччі. Вночі на 28 квітня він забрав Муссоліні з Германзіно, перебрав його та замаскував так, щоб зустрічні партизани не могли його пізнати, і виїхав з ним в напрямі Донго. Подорожі під час зливного дощу до них, прилучилася Кляретта Петаччі, Мічеле Моретті і капітан "Нері".

Піетро плянував заїхати до села Мольтразіо над озером Комо. За озером у місцевості Бавіо, лежав маєток мільйонера Ремо Кадерматорі. Піетро домовився з командантом міста Комо, полковником Сарденья, що цей вишле вранці свою моторову лодку на домовлене місце і ця лодка завезе їх на другий бік озера. Але замовлена лодка не приїхала, тому що до Комо ввійшли вже були тим часом американські панцирні патрулі. Плян Пітра тим самим не вдавсь.

О год. 4-й вночі 28-го квітня Піетро і його товариші завезли Муссоліні і Кляретту Петаччі до села Гонсаніго і там примістили

їх у домі якогось селянина на другому поверсі. Господиня погостила їх гарячою кавою, і Муссоліні після того на короткий час заснув.

О 6-й годині вранці Кляретта відчинила вікно і, задумана, сиділа при ньому. Перед дверима кімнати тримали варту два партизани. Господиня принесла в'язням снідання, а пізніше принесено їм обід, який вони обоє з'їли з апетитом, не прочуваючи нічого.

Тим часом склалися вирішальні для долі Муссоліні і Кляретти події. Вночі на 28-го квітня партизанський полковник Вальтер Авдізіо, званий "Валеріо" з комуністичного підпілля, дістав з воєнного суду в Міляно наказ негайно виконати присуд смерти на Муссоліні. Йому доручено поспішати, щоб Муссоліні не дістався в руки американців або англійців. Генерал Кадорна, як начальник командувач "армії свободи" затвердив цей присуд.

Маючи в руках потрібні документи, Валеріо дістав з дивізії Ольтрепо відділ з 12 дібраних партизан і з ними поїхав до Комо.

ЗАМОВЛЕННЯ НА ВЕСІЛЛЯ,
СВЯТКУВАННЯ ТА РІЗНІ ОКАЗИ.

**Joseph E. Seagram
& Sons, Limited**

DISTILLERS SINCE 1857

представник:
LUDOMIR (LOU) SOSINSKI

Res.: HU. 9-1613 —

Office: VI. 9-5271

1436 Peel St., Montreal, Que.

ЩИРИЙ ПРИВІТ ЧИТАЧАМ

ТА ПЕРЕДПЛАТНИКАМ

"НОВОГО ШЛЯХУ"

ТА ВСІМ ЧЛЕНАМ УНО

засилає

ІВАН СЕРБИН

з родиною

Монтреал, Кве.

Не без різних труднощів та перешкод д'стався врешті о год. 2-й пополудні на ринок в Донго. Там стрінувся з опором з боку команданта Піетра Белліні, який спротивився такому наглому розстрілові 15 осіб, що їх Валеріо виписав на списку. Піетро обурився головно на намір Валеріо розстріляти Кляретту: "Це є звичайний морд!" кричав він. "Ця жінка це його любовниця, вона не мала ніякого впливу на пол'тику".

Валеріо не дав себе переконати Піетрові Белліні. Не залишалось іншого виходу, як передати Валеріо усіх в'язнів з казарми в Германз'но, яких він домагався. Піетро виконав це негайно, і пополудні 28 квітня вони прибули під сильною ескортою до Донго. Але ж між ними не було ні Муссоліні, ні Кляретти. Як знаємо Піетро переховував їх у селянській хаті в Бонзаніго. Валеріо про це не знав, але цю таємницю зрадив йому один з трьох втаємничених — Мічеле Маретті.

Довідавшись, де перебуває Муссоліні, Валеріо наказав своїм партизанам негайно зарекуірувати авто і погнався ним до Бонзаніго.

У Бонзаніго власниця хати подала була Муссоліні і Кляретті на обід: поленту (кулешу) з молоком, а потім салями і хлібом. Партизани Ліно і Сандріно без перерви тримали біля них варту, але поводитися з ними кереітно, а навіть прихильно. Нагло в'язні почули на кам'яних сходах важкі кроки. Двері їхньої кімнати відчинилися, а на порозі з'явився мужчина з машиною пістолемо на плечі. Це був Валеріо (Вальтер Авдізіо), комуніст, який тепер є послом італійської комуністичної партії в італійському парламенті.

Валеріо представив себе прихильником Муссоліні, який буцім



"Педро" — шеф 52 бригади італійських партизан "Тарібальді", прихильно поставився до Муссоліні, арештованого в місцевості Донго.

то хоче завести свого Дуче в безпечне місце. Він повів Муссоліні і Кляретту до авто, що стояло недалеко. В авто сидів водій Джованні Бат'ста і партизан Гвідо. Не прочуваючи нічого злого Муссоліні і Кляретта всіли до авто побіч Валеріо.

ЖАХЛИВА СЦЕНА РОЗСТРІЛУ

Їхали недовго. Перед городовою брамою до вілли Бельмонте Валеріо нагло задержав авто і гострим

тоном казав Муссоліні і Кляретті висідати. Коли вони висіли, Валеріо поставив їх при високому мурі городу, зняв з плеча машинкову пістолю і заявив, що має наказ їх розстріляти.

Кляретта, почувши це, обняла Муссоліні за ший і в розпучі крикнула: "Ні, ви цього не зробите!" Валеріо натиснув на курок пістолі, але пістоля затялася. Одночасно Кляретта кинулася на Валерію і обома руками почала виривати йому з рук пістолю. Тоді Валеріо крикнув до Моретті: "Швидко, подай мені твою пістолю!" Коли Моретті приніс і подав йому свою пістолю, Муссоліні підніс руки до грудей, розгорнув свій німецький військовий плащ і сказав спокійно: "Стріляй тут у груди!" Валеріо в тій самій хвилині пустив серію куль. Кляретта перша впала мертва до ніг Бені-Муссоліні. В'н лежав на землі і ще віддыхав. Тоді Валеріо приступив до нього і ще раз вистрі-

лив до нього в околицю серця.

За хвилину надбігли Сандріо і Ліно. Валеріо наказав їм залишитися на місці і нікого до розстріляних не допускати.

ДОЛЯ ІНШИХ В'ЯЗНІВ

О годині 4,20 пополудні Валеріо спішно виїхав тим самим автом назад до Донго і о годині 5-ій висів перед ратушею. Після короткої розмови з Піетром він виб'г на другий поверх. Там в т. зв. золотій залі було біля 20 в'язнів, фашистських достойників, головно високих урядовців з часів диктатури Муссоліні.

Валеріо зголосив посадникові міста, д-рові Джіузеппе Рубіні, з якою метою в'н сюди прибув, але стрінувся з його рішучим опротивом. Рубіні ніяк не погоджувався на те, щоб ростріл в'язнів відбувся на ринку в Донго. Коли Валеріо настоював на своєму, Рубіні заявив, що резигнує зі свого уряду і виїшов з ратуші. Після того Валеріо негайно прикликав свій відділ, забрав зі собою всіх в'язнів і недалеко ринку над берегом озера всіх їх розстріляв. Священникові Аккурціо, який був при розстрілах, Валеріо дав тільки три хвилини часу на приготування в'язнів на смерть. О. Аккурціо сказав тільки кілька слів: "Підніміть свій дух до Господа. Благайте Його прощення ваших гріхів. Я даю вам відпущення. Господь у своєму милосерддю широко відкриває свої рамена на зустріч Вам." Після цього в'язні і зібрана товпа перехрестилися. Негайно після того почалися розстріли.

Валеріо наказав зложити тіла всіх розстріляних на великий вантажний в'з, а сам тимчасом вернувся своїм автом до віллі Бельдімонте. Там забрав тіла Муссоліні і Кляретти Петаччі, перевіз їх до



Генерал Кадорно з мілянського генерального штабу постановив випередити альянтів. Він наказав поставити Муссоліні під італійський суд.



Виконавцем присуду смерти над Муссоліні призначив італійський визвольний комітет партизанського полковника "Валеріо", який мав застрілити дуче "під час втечі".

Донго і примістив на вантажному возі, разом з іншими розстріляними. Потім разом із своїм відділом і тілами розстріляних від'їхав до Міляно.

Валеріо мав рацію, коли так спішився з розстрілами. Вже на початку своєї дороги до Міляно він зустрів панцерний віз з американським прапором. Американський старшина, довідавшись, що це партизани, дозволив їм їхати даліше.

Зустрічаючи різні перешкоди, Валеріо не міг скоріше доїхати зі своїм транспортом до Міляно, як наступного дня о год. 3-ій вранці. Транспорт зайняв у Міляно на площу Льюретто недалеко головної залізничної станції. Ва-

леріо затримав віз із трупами перед бензиновою станцією і наказав покласти тіла постріляних на землі. В цій хвилині почалося жорстоке закінчення цієї траге-

Сталося так, що на цьому самому місці з початком серпня попереднього, 1944 року фашистськими "чорні сорочки" розстріляли 15 місцевих молодих італійців за те, що кілька днів тому хтось застрілив був двох німецьких воїнів. Ця подія викликала була в цілій Італії велике обурення. Коли тепер, 29 квітня, рознеслася між населенням Міляно вістка про приїзд Валеріо з тілами Муссоліні та інших фашистів, в короткому часі зібралася біля бензинової станції юрба людей. Вартівники не могли дати ради масі, що тиснулася до трупів. На лежачі на землі мертві тіла посипалися кулі, різні предмети і врешті каміння. Командат варті хотів із своїми людьми розігнати юрбу, але це йому не вдалося. Юрба завершила свою помсту тим, що повісила тіла Муссоліні, Кларетти і ще п'яťох фашистів за ноги на даху бензинової станції і над кожним з них прикріпила червоний картон з прізвисьцем. Щойно о 3-ій годині пополудні вдалося місцевій команді партизан зняти тіла з даху і перенести до місцевої трупарні.

Продовж дальших кількох тижнів згинуло в Міляно і в околицях кілька тисяч "чорних сорочок" та помічників і прихильників Муссоліні від самосудів роз'яреної товпи.

BALFOR BILLIARD HALL

Іван Ярош, власник

3606 St. Lawrence Blvd. —

Tel. VI 2-0516

MONTREAL, QUE.

ПРИВІТ
МОЇМ ПРИЯТЕЛЯМ
І ДРУЗЬЯМ

JEAN GUILLET

NOTARY — NOTAR

3006 MASSON TEL. RA 9-6329

MONTREAL, QUE.

Олива до опалювання
та вугілля усіх родів

COHEN & SON LTD.

FUEL SUPPLIERS

40 PRINCE TEL. UN-6-4411

MONTREAL, QUE.



"BATORY"



TRAVEL & IMMIGRATION SERVICE

М. Ярема, комісар вищого суду
в Монреалі, власник.

1597 St. Lawrence Blvd. Montreal, Que.

Тел. VI 5-3342 вечером RE 3-5133

на Батори

УРЯДОВІ ЦІНИ БІЛЕТІВ

на літаки

ЗА ГОТІВКУ АБО НА 2-РІЧНІ СПЛАТИ

СКОРО . . . ДЕШЕВО . . . ВИГІДНО

Справи спровадження ваших родин, наречених та інших осіб з Польщі або інших країв на постійний побут чи на візиту, подружжя через заступника—полагоджуємо особисто в кожному міністерстві, суді, бюро в Монреалі, Оттаві чи в Квебеку.

Полагоджуємо також особисто в консулятах: польському і американському всі справи легалізації документів та в'їз на сталий побут чи на візиту.

Також полагоджуємо справу нотаріальних документів для осіб у Польщі.

Що таке асекурація від відповідальності

Кожний знає, що власник, як теж і водій авта, відповідають за вбиття, або поранення автом людини, або за пошкодження автом чийсь речі. І тому, щоб не ризикувати своїм банковим контом, домом і всім своїм майном, власник авта старається мати автомобілеву асекурацію.

Та не тільки власник, чи водій авта є наражені на правну відповідальність. Багато людей і не здає собі справу з того, що кожна особа, чи вона має авто, чи ні, чи в неї є яке майно, чи ні, може бути притягнена до правної відповідальності. Вона може мати теж матеріальну втрату в розмірах не менших, як шкода, заподіяна в автомобілевій випадку.

Закон каже, що кожний з нас може відповісти не тільки за свої вчинки, чи занедбання, але і за вчинки, чи занедбання, інших осіб, що за них ми відповідаємо на підставі закону. Кожний з нас обов'язаний завжди поводитися в такий спосіб, щоб не заподіяти другому шкоди, а поведінка повинна бути така, якої можна вимагати від розсудної людини. Ви попросили сусіда допомогти Вам встановити зимові вікна. Але ваша драбина має один щабель, що не надто добре прикріплений. Сусід впав з драбини і потовкся важко. Він має достаточну причину, щоб вимагати від вас відшкодування, а це на підставі існуючого припису про правну відповідальність. Ваш 14-літній син наї-

хав велосипедом (ровером) на старшу особу і зломив їй ногу. До Вас постають, домагання про відшкодування.

Устійнення відповідальності належить до суду. Коли йдеться про вирішування таких справ, то суди дуже часто ставляться співчутливо до домагань пошкодженої особи. Судові справи на підставі особистої правної відповідальності тим характеристичні, що вислід такої справи годі передбачити. Часто не може цього зробити й найкращий адвокат, спеціаліст у даній ділянці.

Ви можете бути як найбільш обережні. Вам важко представити собі, що хтось може причіпитися до вас з домаганням відшкодування на підставі особистої правної відповідальності. Та ви ніколи не можете бути певні, що вас не зустр'є колись "напасть на гладкій дорозі". От увечері приходить до вашого дому якийсь продавець, та, впавши на ваших сходах на лушпині від овоча, ломить собі ногу. Ви можете бути певні, що справа опиниться в суді.

На вас, як власника дому, чигають небезпеки звідусіль: сходи, неосвітчені сіни, занадто вивоскована підлога, розкинені забавки, лушпини від овочів, чи інші речі, що на них можна впасти. Це все може довести вас до судового позову, хоч би ви і як критикували закони і справедливість. Суд може вирішити справу зовсім не по вашій думці, а тоді немає іншої

ради, як тільки заплатити присуджене відшкодування.

Під правовим оглядом розрізняємо три категорії людей, що з ними ви можете мати діло, коли йдеться про можливість правової відповідальності:

- Перша категорія це ті, що їх ви виразно або натяком запрошуєте прийти до вас до дому. Це будуть ваші приятелі, знайомі, як теж і поштар, молочар, електрик, чи навіть продавець чого будь. Закон вимагає від вас найвищого степеня обережності у відношенні до тих осіб.

- До другої категорії належать особи, що мають законне право прийти на вашу посілість. Тут належатимуть, особливо, кожний ваш ком-риник і його гості. У відношенні до цих осіб закон вимагає від вас, як власника нерухомого майна, особливої дбайливості, щоб не заподіяти тим особам якої шкоди. Ті особи треба попередити про небезпеку, яка могла б їм загрожувати.

- Та навіть і ті, що приходять до вас не тільки непрошені, але і супереч виразної вашої заборони, можуть у деяких життєвих ситуаціях мати повну правну охорону, так як і особи згадані вище. В одному випадку суд присудив відшкодування 5.000 дол. 13-літньому хлопчині, що для скорочення собі дороги перелазив через паркан одного фермера, а то-

му, що паркан був обведений колючим дротом, він проколов собі на дроті окс.

Ви, як власник посілости, можете відповідати за випадок, що стався у вашій відсутності. Ви можете бути, навіть, на другій півкулі, але, водночас, ви можете відповідати за шкоду спричинену другій особі.

Та вам не треба бути власником посілости, щоб відповідати за заподіяну другому шкоду. Під час ловлі риб ви зачепили нехотячи гачком в'д вудки свого сусіда, риболова, або глядача. В дощеву негоду ви, чи ваша дружина, або хтонебудь із дітей, поспішаючи хідником і прикриваючись парасолею, зранили прохожого кінцем парасолі. Входячи, або виходячи з трамваю, ви, ненароком поштовхнули старшу особу, що впала і зломила собі руку. Це все підстава до позову про відшкодування. Повірте, що сказати "Пробачте" за мало.

Але ви можете охоронити себе від наслідків особистої відповідальності при допомозі асекурації.

Ми говоримо тут про випадки правової відповідальності приватної особи за всі її вчинки, чи за недбання, приватного характеру. Коли йдеться про ведення підприємства, чи це буде фабрики, чи склепу, виконування якогось ремесла, чи професії, то ті особи повинні мати ще й особну асе-

BERNEC FLORAL

CO LTD.

300 — 1st. Ave. — Montreal, Que.

Ville La Salle — Tel. DO 5-0511

Український салон краси

**SALON
'PIERRE DE PARIS'**

П. ПАВЛІВСЬКИЙ, ВЛАСНИК

1625 Belanger St. E.,

Montreal, Que.

Tel. RA. 9-1011

курацію від відповідальності, що хоронила б їх від відповідальності і поза їх приватною активністю.

Асекурація від правової приватної відповідальності є, більш-менш, стандартного характеру і вона, розмірно, дуже дешева. В Канаді, в залежності від провін-

ції, коштує вона, на три роки, починаючи від 10,00 дол. вгору. Дас вона гарантію, що у випадку позову про відшкодування, асекураційна компанія переводитиме доходження на власний кошт, дасть теж адвоката для заступства в суді, якщо до того дійде, а якщо треба буде заплатити в'д-



Красвид України: Каховське море

шкодування, заплатить його до висоти 10,000 доларів, або й до вищої квоти, умовленої в асекураційній грамоті. Коли зважити, що Ви маєте запевнену правну оборону, а теж і гарантію заплати відшкодування другому у випадку Вашої правної відповідальності, то треба признати, що того роду асекурація — це справді мінімальний видаток у родинному бюджеті.

Хочемо ще відмітити, що ви, як домовласник, можете об'єднати свою асекурацію на будинку та домашнім майні з асекурацією від відповідальності в одну по-

лісу. Тоді кошт всієї асекурації обнижується на 10%. Практично беручи, у ситуації, коли у вас є вогнева асекурація на домі у висоті \$15.000, а на домашнім майні \$5.000, і ви додали б ще асекурацію від відповідальності, асекурація від відповідальності вас не коштувала б нічого. Вона приходила б вам даром. Очевидно, що тут можуть бути відхилення в залежності від роду будинку й місцевості, що в ній живе. Краще в цій справі звернутися до вашого місцевого асекураційного агента, а він дасть вам потрібні вияснення.

European Sausage

М. Житинський і сини
власники

Tel. WE 2-4545
1742 Richardson
MONTREAL, QUEBEC

АСЕКУРАЦІЯ УСІХ РОДІВ

УКРАЇНСЬКА АСЕКУРАЦІЙНА
АГЕНЦІЯ

І. ГОМОНКО

Монтреал, Кв. Тел. RA-8-2600

ЩИРИЙ ПРИВІТ
НАШИМ ДРУЗЬМ І ПРИХИЛЬНИКАМ

“Au Carabin Cafe”

1478 STE CATHERINE EST.

TEL. LA 1-6969

MONTREAL, QUE.

“ГАЛРЕВКОМ”

Сорок один рік минає з цього часу, коли в 1921-му році більшовики вперше “визволили” частину Східної Галичини, і на занятій території проголосили “Галицьку Радянську Республіку” та назначили “уряд”, який називався “Галревком” (Галицький Революційний Комітет).

В липні 1920 року почався відступ польської армії та “союзної армії” УНР з виправи на Наддніпрянську Україну. Здобувши вже один доступ до моря на півночі (балтійського), захотів польський маршал Пілсудський здобути ще й другий доступ до Чорного Моря, щоб закріпити границі Польщі “од моржа до моржа”. До цієї акції притягнув теж уряд УНР, обіцяючи допомогу в відбудові Української Держави над — чи за Дніпром.

Програма наших визвольних змагань загнала мене на початку 1920 року в місто Чортків на галицькому Поділлі, де я пережив короткотривале панування большевиків у т. зв. Галицькій Радянській Республіці.

В другій половині липня 1920 року почали напливати до Чорткова відділи польської армії, яка верталася з невдалої київської виправи, в часі якої — як подавала польська преса — “вудз” Ридз-Смігли, наслідуючи польського короля Болеслава Хороброго, ударив шаблею об Золоті Ворота у Києві, в доказ, немов би польська зброя здобула Київ.

Слідом за польським військом появилися в Чорткові одного дня й частини армії УНР, яку лиха доля примусила залишити Наддніпрянщину під тиском большевиків і шукати захисту в занятій поляками Східній Галичині. Переходили вони річку Збруч, як перед роком переходила її Українська Галицька Армія, відступа-

ючи перед польською на Наддніпрянщину.

Стрічаю на вулиці знайомого старшину армії УНР та розпитую про події на фронті, питаю чи в армії УНР є галицькі частини. На це відзивається другий старшина, який слухав нашої розмови: “Ваші Галичани забрали “гульдени” і пішли в Чехію”. Мав він на думці групу ген. Кравса, яка відділилася від Армії УНР і помандрувала через Поділля, Покуття і Карпати на Чехословаччину, щоб з’єднатися з Українською Бригадою в Німецькім Ябліннім. А натяк на “гульдени” (давна назва срібних австрійських монет) відносився до того, що ця частина УГА конфіскувала гроші з державних кас на території, якою проходила, вважаючи, що ці гроші, стягнені поляками з українського населення, належать українській владі.

По двох або трьох днях частини армії УНР залишили долішню частину Чорткова і зайняли позиції на горішніх окраїнах міста, висилаючи в день сильніші патрулі в місто, а вночі виставляли вони кілька стійок зі скорострілами на перехрестях вулиць і в цей спосіб маскували свої позиції та шахували большевиків, які зайняли були високий беріг Серету в селі Вигнанка. Це тривало дві або три доби, аж вкінці і скорострільні стійки залишили місто, а наступного ранку побачили мешканці Чорткова бійців “доблесної армії”. Не хотілося вірити

своїм очам, що це військові частини; виглядали вони радше на циркову групу, бо й так були зодягнені: жіночі блюзи, сорокати "гімнастюрки" пошиті з різнокольорових матерій, які були колись прапорами австрійської держави і лежали по стрихах мешкань громадян. На головах різновиді шапки, до жіночих капелюхів включно. Кілька днів пізніше можна було побачити червоноармійців у білих, чернечих одягах і капелюхах польських оо. Домініканів, які мали свій монастир у Чорткові. Ми дивилися на цю сорокату збиранину і дивувалися, що "валєчна" польська армія не могла встоятися перед цією "доблесною" армією.

Появилася і цивільна влада, покищо в особі якогось товариша Цвілінга, якого прислали організувати місцевий ревком. Він доручив скликати місцевих інтелігентів для налагодження цілого апарату ревкому. Українці, порозумівшись між собою, зійшлися на означену пору в будинку колишнього староства, не з охоти будувати радвладу, а з обов'язку, бо поляки і жиди могли самі перебрати владу в свої руки.

Ми зібралися в кімнатах староства і почали нараджуватися, кого вибрати головою повітревкому, як це запропонував нам товариш Цвілінг. Хтось з приявних подав пр'звище учителя Зазуляка, який мав марку "прогресивного", поляки до вчительської служби його не прийняли, отже він і підходив на цю "посаду". Зазуляк погодився на нашу пропозицію, сів за старостинським столом і каже: "Ну, товариші, будемо починати працю". "Добре, будемо починати працю" відповідаємо, порозсїдавшись на столах і стільцях, та позакурювавши цигарки, і так наслідуючи новий

"стиль" радянського життя.

Чекаємо на доручення тов. Зазуляка, а він, бідний, сидить за столом і не знає, з чого починати. А тов. Цвілінг ходить по кімнатах, перекидається словами і спостерігає нашу й Зазуляка "безпляновість". Так пересиділи ми до обіду, Зазуляк відпустив нас на обід, запрошуючи прийти до обіди, щоб вже почати працю. Але і по обіді не почали ми праці, не починали її і в наступний день, бо Зазуляк не знав від чого починати, а ніхто з присутніх не спішився подавати якібудь проєкти. Це врешті вивело з рівноваги Цвілінга і він, звертаючись до Зазуляка сказав: Товаришу Зазуляк, дозвольте, що я почну працю, бо так довше сидіти неможна".

Сів він на місце Зазуляка, роздав приявним картки чистого паперу і почав диктувати: "До начальників громад Чортківського повіту: Червона Армія визволила вас від гніту польських панів і буржуїв. Тепер влада належить селянам і робітникам. Тому дотепершні начальники громад скличуть збори місцевих громад і виберуть сільраду та голову сільради і начальника місцевої міліції. Вибраний голова сільради має подбати, щоб з поміщицьких ланів зібрано зб'жжя, вимолочено і половина збору доставлено до Чорткова для прокормлення Червоної Армії. Другу половину збору селяни залишать собі."

Так почалося урядування повітревкому, без товариша Зазуляка. Згодом на цю посаду назначено чи "вибрано" Ляльку, приватного урядовця з містечка Скала, а тимчасом невидимою рукою, яка всім кермувала, був тов. Цвілінг.

Дальші декрети, які появлялися що кілька днів, встановлювали що раз нові порядки, між

іншими “декрет” про поділ поміщицької землі між бідних селян. Селяни аж підскочили з радості, бо й половина жнив з поміщицьких піль припала їм, а тепер кожний бідний (а таких у нас було багато) зможе “викроїти” собі кавалок поміщицької землі. На ланах почали появлятися селяни зі шнурками, якими відмірювали панську землю.

Коли селяни позврили збіжжя з поміщицьких ланів, появився новий розпорядок, що з половини збору, який селяни залишили собі, ще половину треба віддати для армії, яка кривавиться на фронті визволяючи Галичину з панської неволі. Це вже остудило трохи перше одушевлення, а коли згодом появився розпорядок, щоб і зі свого поля половину віддати державі, селяни зрозуміли большевицький підступ і по селах почало рости невдоволення з нової “влади”. Почалися і далші селянські гаразди: кожне село мало за чергою доставляти до Чорткова по кількадесят підвод в розпорядження ревкому. Ці підводи стояли нераз цілий день без потреби під будинком ревкому, а на селі чекала праця, бо був це літній час, час праці в полі.

Появився в місті і військова командантура, сформовано міліцію, якої начальником став колишній четар австрійської армії Соколовський, син місцевої зарібниці, а вихованок директора народної школи Добромильського. Соколовський перейшов вже був відповідний вишкіл на Наддніпрянщині, а своє “червоне” наставлення маніфестував на зовні червоною військовою шапкою, в якій парадував по місті. Ще в перших днях, по приході червоної армії, з’явився в місті начальник ЧЕКА тов. Самсонов, несимпатичний, рудий тип, того самого походжен-

ня, що і тов. Цвілінг. Щоправда, за весь час панування большевиків у Чорткові, не вспів він розвинути своєї чекістської діяльності, принайменше не чути було про розстріли чи інші криваві порухи.

В місті почалася біда, відчувалося недостатку засобів поживи, крамниці були зачинені, селяни не привозили в місто ніяких продуктів, бо за большевицькі гроші не хотіли продавати товару, а втім і цих грошей люди не мали, бо не було де їх заробити. Для працівників ревкому основано харчівню, в якій два рази в день давали бараболянну юшку, яку варили місцеві жінки з продуктів, реквірованих по селах. Пекарні випікали хліб з ячмінної муки з остяками, від якого люди хворіли. Тільки в харчівні ЧЕКА товариш Самсонов заїдав достатні обіди, попиваючи шампанським, реквірованим по жидівських пивницях.

В суботу заставляли чоловіків відбувати “суботники”, себто працювати без заплати “для загального добра”, при відбудові залізничного моста, на праві доріг і тим под. Члени міліції бігали по місті і “запрошували”: “Товагишу, ходіть на суботник, будемо працювати для добра нашої дежави”. Я звичайно “ухитрюся”, і з суддею Яскуляком, в якого домі я мешкав, піляв на подвір’ю дерево для домашньої потреби, відповідаючи на “запрошення” міліціанта: бачите, товаришу, що я тяжко працюю. “Добге, добге, товагишу, на нині я вас звільняю, але на другу суботу вже мусите прийти”. В наступну суботу я брався до іншої фізичної роботи і так не мав “щастя” бути на суботнику.

З кругів “влад” муших” почали придиратися до місцевої україн-

ської інтелігенції, мовляв, вона са-
ботує советську власть. А в дійс-
ності працювати не було де; шко-
ли мали ще л'тні ферії, ніякі
установи і уряди, за винятком по-
вітревкому, не працювали, това-
риства були недіяльні, але треба
було щось робити, щоби відвер-
нути увагу від нашого наставлення
до нової влади.

Так порадившись, постановили
ми дати концерт для червоної ар-
мії. Скликали вс'х українців, що
хоч трохи вміли співати, підучи-
ли кілька українських народних
пісень та "інтернаціонал", запро-
сили місцеву піаністку паню Б. і
декламатора проф. С. та влашту-
вали в залі польського "Сокола"
концерт. Цю нагоду використали
р'зні комісарі і політруки та зро-
били з концерту мітинг з довже-
лезними промовами, в яких ви-
хвалювали советський рай.

Серед промовців виступала і
якась "дамочка", яку кликали

"товаришка Потоцька". Видно бу-
ло по ній, що вона не з цього
товариства, хоч і поведінкою і
вбранням старалася прим'нитися
до "довкілля". Питаю одного з
"товаришів": Скажіть, а хто це
така тов. Потоцька? "От бачиш,
це дочка графа Потоцького —
чує про таких? — вона залишила
свою буржуазну родину і працює
з нами, бо полюбила советську
владу." Яку роллю вона відігравала,
не знаю, але пізніше ходили
чутки, що її розстріляли як поль-
ську шпигунку.

На залі, серед публіки, перева-
жали червоноармійці, які курили
махорку, "лузали семячка" і го-
лосно виявляли свої завваги в ча-
сі промов та виконування концер-
тової частини програми. "Влада"
була вдоволенна з нашої імпрези,
а українська інтелігенція 'регабі-
літована".

Почалася реєстрація всіх фа-
хівців, кожний мусів виповнити

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА КРЕДИТОВА СПІЛКА

Центрاليا
5213 Hutchinson St.
CR 2-4559

Відділ
в МОНТРЕАЛІ 3604 St. Lawrence Blvd
VI 2-1059

ЧИ ВИ ВЖЕ Є НАШИМ ЧЛЕНОМ?

Якщо ні, тоді зробіть це негайно і переконаєтесь
які з цього користі для Вас і для загалу нашого член-
ства.

Ми урядуємо

в Централі

у Відділі

в понеділок від 6 до 8 год. веч.	у вівторок від 6 до 8 год. веч.
у середу від 6 до 8 год. веч.	у п'ятницю від 6 до 8 год. веч.
у суботу від 7 до 9 год. веч.	у суботу від 3 до 5 год. п. п.

Управа У. Н. К. Спілки

Крім того збірщик У. Н. К. урядує кожного понеділка від 7-8
вечером в залі т-ва "Просвіта" 2558 St. Charles Street

ресстраційний листок, на якому було питання, до якої партії належить? Треба було якось ухитритися, щоб не потрапити в халепу. Ми почали писати "безпартійний", думаючи, що так буде найкраще, але нам звернули увагу, що безпартійні, це найбільші вороги радвллади, бо вони не хочуть виявляти своїх політичних переконань. Соціялісти не мали доброї слави, комуністи мусіли мати партійний білет, якого ніхто не мав, бо й не міг ще мати, так порадили нам писати: симпатик, або член радикальної партії, яка, як селянська партія, мала тоді добре ім'я в большевиків. І так ми всі поробилися членами або симпатиками радикальної партії.

З Тернополя, столиці республіки, приїхав до Чорткова, призначений Галревкомом начальник шкільництва на чортківський повіт, колишній учитель з Лемківщини Прийма. У вечері зайшов він до мене до мешкання і покороткій розмові запитав: "Але ви, товаришу, не комуніст? Я також не комуніст, але треба нам працювати, щоб мати в наших руках виховання молоді".

Прийма почав організувати шкільництво і доручив мені об'їхати села чортківського повіту, перевірити стан шкільних будинків та розглянутися за вчителями, бо надходив шкільний рік і треба було починати навчання по школах. Я радо прийняв цю пропозицію, бо хотів побачити, як виглядає життя на селі, а втім на селі можна було трохи краще прокормитися, бо бараболяна юшка і ячмінний хліб, якими нас кормила ревкомська харчівня, не заспокоювала голоду, а купити щось не було де і защо.

Я об'їхав декілька сіл, побачив шкільні будинки, які здебільша не надавалися для шкільних за-

нять, бо в них в часі війни кварирувало в'їсько, а за короткий час української державности не було часу їх відновити. І тепер селяни не виявляли великої охоти відновляти шкільні будинки, бо й матеріялу для віднови не було. Вони піддавали думку, щоб для школи вжити поміщицькі двори, які стояли порожні, бо власники їх або ще не поверталися, або втікли перед приходом большевиків. Але й ці "панські" будинки не були пригожі для шкіл, бо в них вже господарили ті, які хотіли використати "свободу". Будинки були без в'кон і дверей, печі без дверцят, кімнати без підліг словом одна руїна.

Шукаючи учителів, заїхав я аж у містечко Заліщики, де був учительський семінар, і можна було думати, що там найдуться якісь учительські сили. При цьому хотів я використати нагоду і побачити директора учительського семінара, письменника Осипа Маковея. Панство Маковей врадувалися моєю візитом, бо хотіли почути що діється в світі, а в часі коли не було часописів, не їздили поїзди, не доручувано поштових посилок, і Чортків був для Заліщик "св'том". Пані Маковеева і в цьому, не дуже веселому, часі, не втратила питомого їй гумору і розказувала про різні події місцевого характеру, між іншим, якто д-р Маковей був президентом "заліщицької республіки".

А було це так: По відході поляків большевики не спішилися "здобувати" Заліщик, може не могли знайти цієї місцевості на своїх мапах, а може боялися лізти у Заліщицький мішок, словом у Заліщиках не було ніякої влади, і тому громадяни покликали власний "уряд" з представників трьох народів, які замешкують місто. На "президента" покликали

д-ра Маковей і ще доручили йому, як бувшому сотникові австрійської армії, сформувати міліцію для береження спокою в місті. Свій уряд виконував д-р Маковей кільканадцять днів, аж до приходу большевиків, яким передав владу.

В часі вечері застукав хтось до мешкання, пані Маковей вийшла з кімнати і за кілька хвилин повернулася з гомеричним сміхом. "Маковейо, (вона залюбки зверталася так до свого чоловіка), ти д'став новий титул. Приходив каналар (робітник від чищення каналів та кльозетів) і запитав: чи товариш Маковей дома? От бачиш, тепер й каналар тобі товариш". Учителів в Заліщиках я не знайшов, бо і Заліщики їх потребували, а в т'м ніхто не спішився до служби при новій владі, не вірючи в її довготривалість. Все ж я провів два дні у мил'ї, приятельській родині і трохи відпочав від советської атмосфери.

В Чорткові мав я не раз розмову з воєнкомом (військовим комісарем), який квартирував у сусідньому домі і любив ставати на розмову. "Ох, які ви тут усі бідні, бідні й темні. Ваш цісар умісне держав вас у темноті, щоби ви були "несознательні". От, ви, кажете, освічена людина, а знаєте ви, хто заселює вашу Галіцію?

Які народи тут живуть? Та знаю, відповідаю йому, живуть тут українці поляки, євреї та трохи німців.

"А гуцули, бойки, лемки, це по вашому хто, не народи?"

"Та ні, відповідаю йому, всі вони українці, такіж як полтавці, чернігівці чи волиняки."

"Та якіж вони українці, коли вони називають себе гуцулами чи лемками".

Не пробував я переконувати його, бо це було беззиглядне, але в свою чергу запитав, які народи замешкують Советський Союз?

"О, у нас много народів і поцітять їх нельзя. У нас кожний може "опреділт'я себя" до якого народу хоче і ніхто йому цього не заперечить, а якщо котрий народ хоче відокремитися, то советська власть цього не заперечує, а ще допоможе".

Такі й подібні лекції "політграмоти" давав мені мій сусід. Крім

Наближається зима, треба опалити приміщення. Ми доставляємо по найнижчих цінах

ОЛИВУ ДО ОПАЛЮВАННЯ ТА ВУГІЛЛЯ УСІХ ГАТУНКІВ

Довідайтесь про наші товари, гарантуємо, що будете вдоволені.

NATIONAL COAL & OIL CO. LTD.

95 Van Horne Ave.

MONTREAL, QUE.

Tel. Business CR 7-1151
Res. CR 1-5192

Mountex Textiles Reg'd.

3667 St. Lawrence Blvd.,

Tel. Office VI 9-7958 —

Montreal, Que.

Продаємо найкращої якості текстильні товари для висилки в Європу. Камгари на чоловічі вбрання, вовна на плащі, шовк на жіночі суконки, попелін на сорочки, всіпи і т. д. Говоримо по українськи.

цих принагідних “поучень”, був ще офіційний курс політграмоти для місцевої інтелігенції і учителів повіту. Не пам’ятаю вже імен доповідачів, які приїздили з центру, з Тернополя, крім одного Затонського, голови Галревкому, себто “президента” Галицької Радянської Республіки. На одній доповіді розкричався він на вчителів та загрозив, що якщо не будуть вони вчити так як наказує влада, розгонить їх на чотири вітри, а вчителями наставить звичайних селян і вони будуть вчити і виховувати дітей.

Викладав на цьому курсі також місцевий молодий адвокат, покійний вже др. Микола Галущинський. Викладав він суспільну економіку капіталістичного і радянського устрою, не даючи до цього ніяких своїх завваг. Нехай слухачі доходять самі до висновку, який кращий, говорив він у приватних розмовах. Викладав він цікаво і навіть приявні “товариш!” слухали його уважно і хвалили його знання.

В часі однієї доповіді др. Галущинського вбіг на залю якийсь “товариш” шепнув щось до вуха передсідникові зібрання, цей перервав доповідь, закрив курс і спішно вийшов зі залі. Приявні зрозуміли, що “щось сталося”, мабуть більшовики втікають. Всі розійшлися додому. На вулицях помітний був рух військових, зникла кудись міліція. Вулицею переїздив конем військовий начальник міста поручник Марак в товаристві Самсонова; Він задержав коня і спитав мене: “Скажіть, товаришу, куди найкоротша дорога в Копичинці?” Мене здивувало це питання бо Марак був родом з Чорткова і краще орієнтувався в околиці, ніж я. Думаю, що найкоротша дорога до Копичинець через Вигнанку,

відповів я, показуючи напрям. “Ой, ні ця дорога погана”, відповів Марак та поїхав даліше.

Трохи згодом зайшов я в команду міста, щоб поговорити з Мараком в чотири очі щодо його питання про дорогу до Копичинець. “З Борщова наступають Петлюрівці, шлях на Копичинці вже ними зайнятий, бо зайшли нас із задів” — вияснив мені Марак. А питанням про дорогу в Копичинці, хотів я зорієнтувати вас у ситуації, бо інакше говорити я не міг, маючи як свідка Самсонова. Марак ліквідував свою комендатуру і збирався в дорогу. Ми намовляли його, щоб залишився, бо його загально в Чорткові любили і там мав він свою рідню. Та він не хотів залишатися під поляками і подався на схід, де й загинув зліквідований червоними.

На вулицях збиралися гуртки червоноармійців, кидали зброю і радилися куди їм утікати надбигали другі і з криком “товариші спасайтесь” бігли в сторону ріки Серету, переходили ріку вбрід та втікали у північносхідному напрямку. Вночі посипалися на місто гранати, а вранці влетіли на конях Петлюрівці і без вистрілу зайняли місто. Біля полудня в місто вїхав на конях штаб української військової частини, яка розбила південний відтинок більшовицького фронту. Зібрані на вулицях жиди вітали військо окликами “слава”, мабуть щиро, бо шість тижнів більшовицького панування відчули вони добре на своїй шкурі. Крамниці були пограбовані большевицьким військом і цивільною “владою”, ремісники зігнані в “артілі”, де працювали за безвартісні советські рублі, харчевих продуктів не було, словом було “веселе й щасливе життя”.

Наступного дня появилися й частини польської армії, а вслід за ними і польська цивільна "владза".

Про свої враження з перебування в "Галицькій Радянській Республіці" написав я дві статті для "Громадської Думки", львівського щоденника, який виходив у Львові на місці "Діла". Та у Львові дивилися тоді крізь "зелені шкла" на большевиків і вважали Галревком українською

владою. Один з львівських журналістів, стрівши мене на вулиці Львова, запитав мене: "А скільки заплатили тобі за ці статті?" "А хто мав би, на твою думку, за це платити?" — запитав я його. "Ясно хто, ті на чий млин вода" — відповів він, думаючи про поляків. "Жалко, що большевики не дійшли аж до Сяну" — відповів я, може було би трохи прояснилося і у ваших головах."

Та це був час радянофільської орієнтації львівської верхівки.

YANDA & GREGORY

АДВОКАТИ і НОТАРИ

205 Royal Trust Bldg., Edmonton, Alta.

Можете писати по-українськи

A. DUBENSKY, M. A., LL.B.

АДВОКАТ і УПОВНОВАЖЕНИЙ

304 - 305 C. P. R. Building

EDMONTON, ALTA.

Off. Ph.: GA 4-2283 Res. Ph.: HU 8-3404

Д-р МЕЛЕТІЙ СНИГУРОВИЧ

ЛІКАР і ОПЕРАТОР

3914 - 118 Ave., Едмонтон - Беверлі

Phone:

Office — GR 9-3318; Res. — GR 9-4443

DECORE, KOSHUTA, SULLY,

BRODA & KAWULYCH

УКРАЇНСЬКІ АДВОКАТИ і НОТАРИ

901 McLeod Bldg, Edmonton

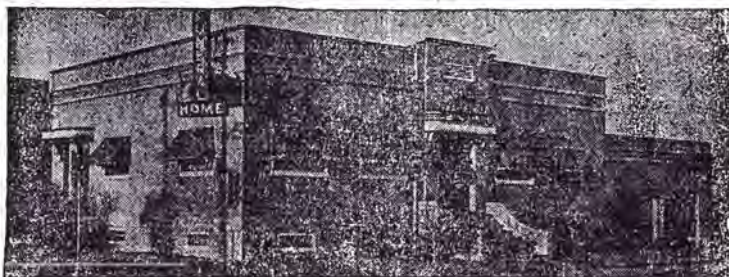
and

Tel. GA 4-0602

Ph. 2044

Vegreville, Alta

УКРАЇНСЬКІ ПОХОРОННІ ЗАВЕДЕННЯ В АЛБЕРТІ



В годині смутку по втраті дорогої особи в родині, приятеля чи знайомого, звертайтеся за сумлінною і ввічливою обслугою в похороненню, бальзамуванню і в закупленню домовини та надгробних хрестів до:

Park Memorial Funeral Directors

9709 - 111th Ave Phones GA 22331 and GA 41633 Edmonton, Alta.

ВІДДІЛИ В ТАКИХ МІСТАХ:

Vegreville, Alta, Phone 2011

Lamont, Alta, Phone 53

Smoky Lake, Alta, Myrnam, Alta, Vilna, Alta,

Mayerthorpe, Alta, Wildwood, Alta.

В. М. СМОЛИК, УПРАВИТЕЛЬ

Кредитова кооперація та її завдання в Канаді

ВСТУПНІ ЗАВВАГИ

Живемо в такій добі та в такому світі, де на кожному кроці маємо до діла з грошима, або кредитом.

І не диво, бо в цілому теперішньому світі панує т. зв. капіталістично-грошова система господарства, де кожний обмін господарських дібр (товарів і людських послуг) — вимірюється в грошових одиницях.

Операції, при яких обмін цінностями (добрами) відбувається одночасно, називаємо операціями за готівку. Це діється тоді, коли купують і продаж товарів або людських послуг відбувається за посередництвом грошей, заплачених продавцеві при заключенні умови і купуючий перебирає товар, або людські услуги, у своє посідання зараз по заплаті умовленої ціни.

Коли ж покупець зобов'язується за куплений товар, або людські послуги, заплатити щойно після якогось означеного часу, тоді будемо мати кредитову операцію, або кажемо: обмін господарських дібр відбувся на кредит. Покупець, що користується з кредиту платить звичайно додаткову ціну за час чекання і цей додаток — це т. зв. відсотки або проценти, які здорожують ціну і вартість господарських дібр.

Саме слово "кредит", яке походить від латинського слова "кредо", тобто по українському "вірю" є тепер дуже модне. Його використовують на різний лад політики, економісти і всі сірі грома-

дяни, коли тільки в розмові переходять на господарську тематику.

Слово кредит стало частиною назв різних фінансових установ у всіх народів. Згадаймо тільки наш "Крайовий Союз Кредитовий", пізніший "Центробанк", кредитові спілки, кредитові кооперативи, а в Канаді і ЗДА Кредіт Юніон, в Німеччині Кредітгеносеншафтен і т. д.

Орудкування чужими грошима, чужими капіталами, належить до найважчих проблем сучасної економії. Про кредит усі говорять і майже всі користуються кредитом але небагато з-поміж загалу громадянства може щонебудь сказати про кредит і його значення.

Подібно мається справа з кредитовою кооперацією в Канаді. Багато людей говорить про неї, чимало користується її услугами, але дуже мало людей вміє щонебудь сказати про кредитову кооперацію взагалі, а в Канаді зокрема. Ще менше є таких, які вміли б сказати про суть і завдання кредитової кооперації та про те, чим вона відрізняється від приватних банків і приватних фінансових компаній та яку користь дає кредитова кооперація своїм членам.

ПОЧАТКИ КРЕДИТОВОЇ КООПЕРАЦІЇ

Батьківщиною кредитової кооперації є Німеччина, так як споживчої Англія, або продукційної Франція.

Причини виникнення коопера-

тивного руху взагалі, а кредитової кооперації зокрема, були соціально-економічні. Як знаємо, у першій половині минулого століття в Європі був помітний перехід із натурального на грошове господарство, тобто з продукції для себе, або місцевого населення на продукцію для широкого ринку. Цей перехід на грошово-капіталістичну систему господарства закінчив процес звільнювання селян з кріпацтва, або панщини. Рівночасно велике число малих хліборобів були здані з того часу тільки самі на себе. Вони мусіли самі шукати збуту на свої продукти, щоб мати гроші на ведення самого господарства і на заплатавання податків державі, які вони перед тим платили своїм властителям-панам не грошима, але магурою, у формі дарової праці.

Крім цього мале і середньовелике сільське господарство потребувало дешевого кредиту, щоб могло видержати конкуренцію з великим фільварковим господарством, яке було добре загосподароване і мало до диспозиції державні кредити.

Подібно було по містах, де досі малі купці і ремісники задоволювали всі потреби міста. Однак з винайденням і поширенням залізниць зайшли по містах поважні зм'їни. Клієнтів малих ремісників почала чимраз частіше полагоджувати свої закупи у далеко віддалених місцевостях, або у великих торговельних підприємствах, які почали виникати на місці малих ремісничих вартатів.

Не дивниця, що в таких умовах, серед ремісників, у яких була ще жива згадка про силу цехів, виникла думка творити нові кооперативні об'єднання, які допомогли б їм у боротьбі з лихвою і власниками великих капіталів.

Хто хотів допомогти ремісникам і селянам-хліборобам, той мусів подумати перш за все про спосіб, як придбати для них дешеві і легко доступні кредити.

Тим чоловіком, що вирятував ремісників із їхнього важкого положення був Герман Шульце (1808-1883) з малого містечка Деліч, у Німеччині. Він у 1849 р. заснував у родинному містечку касу для хворих і братську касу на випадок смерті, в якій всі члени мали рівні права. Крім цього, того ж року, 13 столярів під проводом Шульце об'єдналися для спільного заupu сировини. Не задовго повстало подібне об'єднання шевців. Завданням цих перших спілок було допомогти ремісникам заощадити якнайбільше грошей при закупі сировини. Коли ж ця діяльність показала невиспачальною, Герман Шульце-Деліч почав організувати окремі кредитово-щадничі кооперетиви. Словом і письмом, порадами і ділами, як законодавець і організатор працював Шульце для своїх кооперативів, які скоро росли по всіх містах Німеччини, а згодом і в інших країнах Європи і поза нею.

В тому ж самому часі малим німецьким господарствам селян-хліборобів, які так само як і ремісники, відчували брак оборотних фондів пробував прийти з допомогою другий німецький суспільний діяч і мабуть найбільший кооперативний організатор, Фридрих Вільгельм Райфайзен (1838-1888). Він, що довгі роки працював між селянами, добре пізнав турботи сільського господарства і для них почав творити спершу громадські допомогові каси, а відтак позичкові спілки з довгоречинцевим кредитом; для них у 1866 р. оголосив свій славний твір п. н. "Позичкові спіл-

кові каси як поміч у нужді сільському населенню, як також міським ремісникам і робітникам". У цьому творі він подав основні напрямні для сільських кредитових спілок, які лягли в основу всіх кредитових спілок у світі, т. зв. "райфазенок".

І таі: зі скромних починів виріс поважний кооперативно-кредитовий рух, який у різних краях мав різні відтінки, але в засаді спирався або на принципах Германа Шульце-Деліча, або на засадах Фрідріха Вільгельма Райфайзена.

Не спинаючись над історією кредитової кооперації в світ^і, пригадаємо тільки, що за Німеччиною пішла зараз Австрія (1851), далі Італія, Франція, Росія, Англія і інші країни.

На Україні перше щадничо-позичкове товариство було засноване 28 квітня 1869 року в Гадячі на Полтавщині, а в Галичині 22 травня 1894 року кредитове товариство "Віра" в Перемишлі.

КРЕДИТОВА КООПЕРАЦІЯ В ПІВНІЧНІЙ АМЕРИЦІ

На північно-американському континенті почин до заснування кредитових кооператив дала Канада. Першу кредитову кооперативу за європейським зразком за-

сновано в місцевості Леві, в провінції Квебек, з ініціативи і за старанням Альфонса Дежардена (1854-1920) в 1900 році.

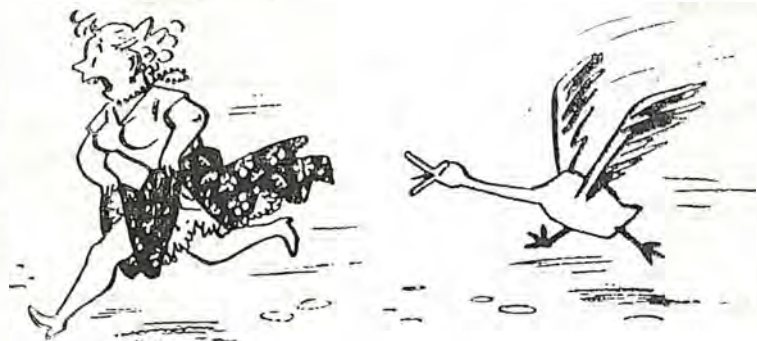
В ЗДА першу кредитову спілку заснував той же сам Дежарден у 1909 р. в місті Менчестері.

Першою українською кредитовою спілкою в Канаді була "Нова Громада" в Саскатуні, заснована 12 лютого 1939 р.

Перші кроки кредитової кооперації на північно-американському континенті були тяжкі і мінливі. Щойно по першій світовій війні цей рух починає набирати на силу і то майже виключно в Квебеку. Наприклад у 1921 р. нараховували в Квебеку коло 200 спілок. Поза провінцію Онтеріо кредитова кооперація в Канаді не вийшла аж до 1932 року.

У 1932 р. починається похід кредитової кооперації в інші провінції Канади, а саме вона прийнялася в Новій Шкотії, а відтак у Принс Едвард Айленд, в Нью Бронсвик, а щойно у 1937 р. вийшов закон про кредитові спілки в Манітобі й Саскечевані. У 1938 році кредитова кооперація здобуває Алберту, в 1939 р. Брит. Колумбію, а в 1940 р. вона є вже майже в цілій Канаді.

УСМІШКА



**Вакації
на фармі...**

Для порівняння наведемо деякі цифри, які покажуть нам ріст кредитової кооперації в Канаді за останніх 20 років. Цифри ці є

імпонуючі, вони показують, що Канада в кредитовій кооперації вибивається на одно з перших місць у світі. Ось кілька показників:

Роки:	1940	1950	1960
Кількість кредитових кооперативів:	1,167	2,965	4,529
Кількість членів у кооперативах:	201,137	1,036,175	2,527,816
Сума майна тих кооперативів (дол.):	25,070,000	311,532,000	1,287,642,000

Дещо слабше, пропорційно до населення, розвивається кредитова кооперація в ЗДА, хоч і тут

вона має гарні досягнення. Ось кілька цифр, які потверджують нашу думку:

Роки:	1940	1950	1960
Кількість кред. кооперативів:	9,023	10,591	20,293
Кількість членів у них:	2,826,612	4,610,278	12,043,655
Сума їх майна (в дол.):	253,149,629	1,005,475,598	5,606,189,069

В останньому році в ЗДА і Канаді було кредитових кооперативів:

В ЗДА	20,293
В Канаді	4,529

Разом 24,822

У 1959 р. в обох країнах було 24,008 кредитових спілок, тобто за один рік засновано 814 нових кредитівок, що дає 3,4% приросту.

З наведених вище показників бачимо поважний зріст членства кредитівок в обох країнах. У 1960 році кредитові кооперативи мали членів:

В ЗДА	12,043,655
В Канаді	2,527,816

Разом 14,571,471

За 1960 рік ЗДА виказали 6,9% приросту, а Канада 7,4%. Канада сьогодні об'єднує в кред. кооперації округло 15% населення, а ЗДА 7%.

Населення ЗДА тримало з кінцем 1960 р. 4,944,593,818 дол. своїх заощаджень в кред. спілках, або 11,5% більше як у 1959 р. Канадійські кредитівки мали 1,184,389,101 дол. заощаджень, або 12,7 процента більше від попереднього року.

Назагал 13% всіх заощаджень в Канаді припадає на кредитову кооперацію, а 15% всіх позичок — це позички зятягнені в кредитівках. У ЗДА цей відсоток трохи менший.

Dr. P. H. KOZIAK
EYE SPECIALIST

ЛІКУЄ ВСІ НЕДУГИ ОЧЕЙ
І ПРИПАСОВУЄ ОКУЛЯРИ

709 Tegler Bldg. — Edmonton, Alta.
Office Ph.: GA 2-9815 Res. Ph.: GE 3-7876

Д-р В. С. БРИК

ЛІКАР І ОПЕРАТОР

11029-127 вул., Едмонтон, Алта.

Ph. Office.: HU 8-9669

Res.: GA 4-5529

Dr. D. MELNYK

ЛІКАР І ОПЕРАТОР

Off. Ph. GA 4-2323 — Res. Ph. GL 5-3093
216 Northgate Bldg. — Edmonton, Alta.

J. M. LAZARENKO, Q.C.

АДВОКАТ, НОТАР І УПОВНОВАЖЕНИЙ

Office Ph.: GA 4-4070

Res. Ph.: GE 3-8932

406 Tegler Bldg. — Edmonton, Alta.

Member of Bars of Alberta & B. C.

З поданих цифр бачимо, що кредитова кооперація стає, попри чартеровані банки, поважною фінансовою силою, яка поволі звільнює населення Канади і ЗДА з під фінансової "опіки" різних фінансових компаній і приватних лихварів, допомагаючи населенню поволі перебрати свої фінансові справи у власні руки.

СУТЬ І ЗАВДАННЯ КРЕДИТОВОЇ КООПЕРАЦІЇ

Кредитова кооперація на зовні дуже подібна до банків, яких головним завданням є зібрати вільні грошові капітали там, де вони є, і передати їх в тимчасове користування тим господарствам, які цих капіталів у даний момент потребують. Як бачимо, банки відіграють роль посередника в царині кредитування подібно як і кредитова кооперація.

Різниця між ними в самій суті. Банки створюються з метою зиску, а кредитова кооперація повстала і діє з метою допомоги членам у потребі. Банки об'єднують капітали і хто має більше грошей, цей має більші права в банку, тоді коли кредитові кооперативи об'єднують людей і кожний член, незалежно від своїх вкладів у кооперативі, має тільки один голос. Банки — це звичайно установи великих багатіїв, тоді коли кредитова кооператива — це суто демократична і всім доступна кредитова установа. Банки допомагають збагачуватися вже і без того багатим купцям і промисловцям, тоді коли кооп. банки ставлять собі за мету піднести заробіток і господарство своїх членів селян, ремісників, дрібних купців і робітників, звільняючи їх від коштовного лихварського кредиту.

Банки звичайно мають великі капітали і шукають на них збу-

ту, тоді коли кредитові кооперативи вчать своїх членів ощадності і зібрані заощадження від одних членів позичають другим членам, що потребують грошової допомоги і за цю услугу побирають такі відсотки, щоб тільки заплатити відсотки щадникам і найважливіші кошти завідування, не дбаючи зовсім про якісь зиски.

Кредитові кооперативи виховують і приучують бідніші верстви населення до ощадності на власні потреби в майбутньому, а також відтягають ці їхні заощадження приватним і державним банкам і зуживають ці гроші на кредитування рільників (фермерів), ремісників, дрібних купців, робітників, урядовців і людей різних вільних звань.

Кредитова кооперація в Канаді допомагає також державі упорядкувати фінансову господарку країни, зокрема допомагає зібраним від своїх членів заощадженнями заспокоювати фінансові потреби тих же членів, витискаючи з країни чужі капітали, або й власні, але лихварські. Крім цього кооперація вчить людей правдивої демократії, бо тут люди самі, своєю єдністю думки і чину можуть виявити свою організовану моральну і матеріальну силу.

УКРАЇНСЬКА КРЕДИТОВА КООПЕРАЦІЯ В КАНАДІ

Українська кредитова кооперація, або точніше кажучи українські кредитові кооперативи, як складова частина цілого кооперативного руху в Канаді має за собою тільки 22 роки існування, а більшого размаху почала набирати щойно в останнім десятилітті, з приходом найновішої іміграції. Більше як половина існуючих українських кредитових кооперативів у Канаді основані в 1948-59 рр.

З кінцем 1959 року в Канаді було, як подає інж. В. Топольницький у "Самодопомозі" ч. 1-3 1960, 42 українські кредитівки, які в ба-

лянсі кредитової кооперації Канади займали вже помітне місце, що бачимо з нижче наведених цифр:

Назва	Число	Кількість	Сума
Провінції:	кред. сплок:	членів:	оборотних фондів:
Манітоба	18	5,900	3,125,744 дол.
Саскачеван	5	1,586	916,682 "
Альберта	3	789	327,872 "
Онтаріо	15	11,370	7,726,252 "
Квебек	1	792	618,531 "
Разом	42	20,437	12,715,081 дол.

Коли ж тепер проаналізуємо наведені цифрові показники і порівняємо їх з показниками загальноканадійського кооперативного руху, то побачимо, що українські кредитові кооперативи в Канаді мають дуже гарні успіхи, яких не бачимо, в таких конкретних формах, у других секторах нашого громадського життя, бо загальна пересіч як членства так і майна в наших кредитівках дорівнює, а то й перевищує загальну канадійську пересіч.

Ще кращі висліді праці українських кредитових кооператив у Канаді маємо за 1960 рік. Наприклад 9 кредитівок у Торонті і 9 у Вінніпегу виказують 14,000 членів і 10,5 міл. майна — зріст членства більше як 10% і майна около 30%. На жаль не маємо ще статистики усіх наших кредитових кооператив за останній рік і тому не можемо подати порівняння їх росту з попереднім роком.

Крім статистичних показників українські кредитівки мали великі моральні успіхи, яких ніякими цифрами показати не можна. Хто

може порахувати скільки добра зробила й робить українська кредитова кооперація в Канаді кожного дня своїм членам, даючи їм солідну і дешеву фінансову службу. Не згадуємо вже про те, що в такій країні як Канада, де природний процес перетоплювання різних національних груп в одну загальну канадійську спільноту, хоч повільно, поступає вперед й небагато других національних груп, крім французької і німецької, може похвалитися такими досягками в кредитовій кооперації, як їх має українська група.

Маючи перед очима загальний образ чисельного і фінансового стану та росту кредитової кооперації в Канаді взагалі, а української зокрема, можемо тільки радити, що початок зроблений дуже вдало і треба тільки цей добрий почин широким масам нашого громадянства підтримати і розбудувати, а напевно успіхи наших кредитівок будуть ще кращі й ще вимовніші й будуть вони не тільки успіхами самої кредитової кооперації, але цілої української спільноти в Канаді.

Dr. JOHN SMULSKI
АДВОКАТ І НОТАР
202 Northgate Bldg. —
Edmonton, Alta.
Phone: GA 4-1814

Dr. S. L. YAREMCHUK
ЗУБНИЙ ХІРУРГ
Office Tel. GA 2-6905 Res. Tel. HU 8-9025
204 Union Bldg. — Edmonton, Alta.

Моя жінка - мій пех...

(НОВОРІЧНА МІСТЕРІЯ)



Я дуже люблю зиму, бурі, громи, тучі, лише не тоді, коли вертаюся з роботи. Тоді я проклинаю клімат, ланч-баксу, капелюх, що не тримається голови, політику, і економічний устрій малощо не кожної держави.

Сьогодні мої вишукані епітети сипалися особливо на адресу гострого, колючого снігу, що тортував моє обличчя і шию, яка не встигла сховатися за шалик. Я шпортався, біг, сапів, кляв — і врешті побачив світло з вікон моєї хати. Відразу стало мені відрадніше, а руки з радості аж вилізли через розпорені пальці рукавичок і втиснулися так глибоко в кишені, що досягнули аж тих рубців, що переховують у собі роками порошок, окрушки хліба, тютюну і звідкись пов'драні гудзики.

Перед самою хатою я сховав голову в плечі, щоб непомітно прокрастися попри спорохнявілий стовп веранди, який я ще тому рік мав направити. Однак мене завважив і з докором, наче той Самсон що стратив своє волосся, сумно похилився над сходи моїм вухом. Я почервонів, поправив в усі вату і скоро, разом з вітром, вдерся через двері до сі-

ней. Мене обвіяв теплий подих гарячого повітря і розкішно хвилюючі запахи з кухні. Діти, рожеві, чепурні і привітні, кинулися мені вітати, а за ними, ясно усмінена — моя жінка.

— І чого вони шкіряться? — аж закололо мене щось під лопаткою. Я спрацьований, втомлений, х'ба мені до хіхів-сміхів? — і відсуваючи свою влізливу родину аж під сходи, я з грюкотом пройшов до кухні і заревів, мов глядіятор: — Давай їсти! —

— Мій любий — заскреготала жінка і погладила по два дні не голений бороді — може б ти обмив руки перед вечерею?

Я лиш погірдливо здвигнув плечима (надокучили мені оті вічні: а обмийся, а передягнися, а візьми чисту хустинку...) і вперся зл'сно мокрими черевиками в блискучу підлогу під столом. Жінка заметушилося, наказала дітям сидіти тихо і почала видобувати з баняків якісь паруючі печива та речовини. Моє обличчя з призирством нагороїжило вуси і скривилось, як середа на п'ятницю (бо нема де правди діти, тільки моя мама вміла зварити до смаку і апетиту) проте голод приневолив мене вхопити за ложку та вимітати все з тарілок.

Коли я почув, що вже маю досить, обтер рукою губи, поправився на кріслі і почав читати газети. Жінка щось видно, хотіла говорити, бо забігала то з одного то з другого боку, але не могла дістатися до мене з-поза чотирох акрів найновішого "Ілля-

ху” — отже зідхнула і навшпиньках (щоб мене не денервувати) почала приготувляти дітей до спання.

Саме, як я мав уже кінчити статтю “Залишки скитів між ескімосами та пінгвінами” — вона знову причепилася до мене:

— Дороженький, діти вже заснули, я попрятала, випрала білизну, попросувала твої сорочки, зробила тобі сендвічі на завтра до роботи, ти може б тепер ми пішли на забаву? Сьогодні Новий Рік!

Мене пірвала шевська пасія: — Ти здуріла? Я втомлений, наробився, ти думаєш мені гульки в голові? Іди, танцюй, як тебе так пре!”

Жінка аж присіла до землі і зникла без слова. Я схвильований почав курити папірос за папіросом, розсипуючи на всі сторони попіл. — Ото баба, ото Ксантипа! Через неї мені така біда на світі. Вона — мій пех! — прошибали мене гіркі думки, мов

стріли. — Таж я був хлопець, як огірочок. Дівчата гинули за мною. Я ж собі міг вибрати, яку хотів: панна Маня... панна Сяня.. панна Нюня... А панна Дзюня?... Но а панна Ляля?... — Чорні, як ніч кучері замайорили мені перед самим моїм носом. Я аж примкнув повіки від розкішного хвилювання...

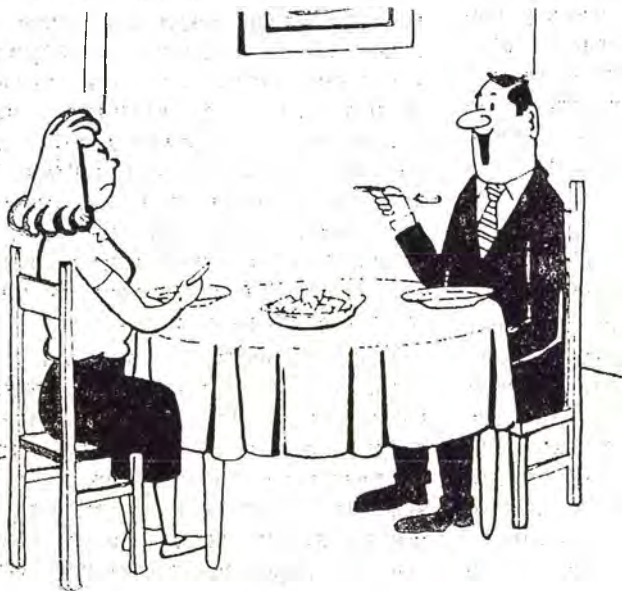
Коли я знову їх відкрив, біля холодильні, замість панни Лялі стояв дивної краси юнак. Я щипнув себе за лядку, щоб переконатися, чи не сплю, і запитав: — Ти хто, новий льокатор?

Юнак відповів: — Ні, я Руфус, твої ангел хоронитель. Ё сьогоднішню ніч маю силу сповнити твоє гаряче бажання: в мить твоєю жінкою стане панна Ляля.

В моїй душі пролунав срібно хвилястий гомін: Ля-ля-тра-ля-ля... Руфус заяснів усміхом Мони Лізи і розплився в димі моїх цигарок.

Мене щось затермосило, затрясло і я знов опинився з ланч бак-

УСМІШКА



“Солі до цієї зупи ти дала вміру, лише води замало...”

сою на дворі. Іду попри свою хату і ніби її не пізнаю. Десь поділося привітне світло з вікон, зникли чисті ф'ранки, а похилений стовп веранди навіть не дивився в мою сторону. Ніяково і з великою тремою входжу на коридор. Ніхто на мене не звертає уваги. За хвилину з грюкотом і вереском до мене чіпляються два замурзані чортенята (зовсім подібні до моїх дітей) і тягнуть за штани до кімнати. Рятуючи рештки своїх кишень і гудзиків я піддаюся їхній тиранії і малоощо не ходжу на голові. Моя жінка (панна Ляля) врешті завважила мене зі свого м'якого фотелю напроти телевізії і защебетала крізь заліплені горіхами і картопляними платками уста:

— Де лізеш, офермо, не бачиш, що я дивлюся на "Ай лав Люсі"? Замість кліпати по дурноватому очима краще йди звари дітям вечерю, помий начиння з обіду, випери білизну, зроби собі щось їсти на завтра до роботи, а як будеш мати час, то обмий сходи в пивниці і навоскуй підлогу в спальні.

Я мало не розплився з радості і весело підсвистуючи, взявся до праці. Не вспів я нагодувати дітей, як моя солодка голубонька, панна Ляля, з'явилася в дверях, ніби праобраз Джіни Льольобридж'ди і задзібоніла ніжно: "Що, старий! ти ще не скапарав вечері? І де я мала очі, як виходила за тебе заміж?"

Я зложився малоощо не вдвоє

і затупцював дрібнесенько. Панна Ляля зміряла мене зором мучениці і проспівала лебедину пісню: Аби до ранку все було пороблене, бо я їду на забаву. Це ж Новий Рік!"

Алеж рибонько — захлиснувся я — я теж хочу на забаву. Ось тільки передягнуся в ту камізельку від шлюбу і я готов!"

— Ха-ха — мов кулею стрілила панна Ляля, — теж видумав. Ти ж знаєш, що я маю своє товариство і ти до нього взагалі не надаєшся.

Я простягнувся, щоб хоч стиснути Лялі руку на щастя, та вона фуркнула, як ракета, а я похитнувся і зараз лобом в поріг. Чорна непроглядна темінь насунулася зморою на мої очі. Коли врешті я розсунув трошки свої тяжкі повіки я побачив над собою ясне, затурбоване обличчя моєї жінки (не панни Лялі) і велика радість наповнила всі затьмарені закутинки моєї душі.

**ШИРИЙ-СЕРДЕЧНИЙ
ПРИВІТ**

НОВОМУ ШЛЯХОВІ

**Home Meat
Market**

10342 - 101 St. — Ph. GA 2-6365

Edmonton, Alta

**Власники: М. Байрак
Н. Марчишин**

**Продаємо і висилаємо
першояк'сні старокрасві
і канадійські м'ясні вироби**

**DR. PETER A. STARKO
DR. JOSEPH J. STARKO
DR. AL A. STARKO**

optometrists

230 Tegler Bldg.

Phone GA 2-1248 — GA 2-6306

Edmonton, Alberta

ПАЧКИ В УКРАЇНУ
 ВИСИЛАЄ ШВИДКО І ДЕШЕВО
 ПІД ПОВНОЮ ГАРАНТІЄЮ
OVERSEAS EUROPEAN TRADING CO.
M. LAWRIE
 9753 Jasper Ave. — Phone GA 4-8866
 EDMONTON, ALTA.

PETER SAVARYN, B.A., LL.B.
 АДВОКАТ І НОТАР
 307 Tegler Bldg. —
 Edmonton, Alta.
 Phone: Office GA 2-7548;
 Res. GR 9-3556

Dr. P. POONKAY (ПУХКІЙ)
 ДЕНТИСТ
 Tel. GA 4-5794 — Res. Phone HO 8-8832
 214 Northgate Bldg. — 10049 Jasper Ave.
 EDMONTON, ALTA.

Dr. S. J. WARSHAWSKI
 ВУХО, НІС І ГОРЛО
 Off. Ph.: HU 8-7766 —
 Res. Ph.: HU 8-8033
 103 Le Marchand Mansions
 116 St. 100 Ave.,
 Edmonton, Alta.

DR. FAUST GOWDA
 Dentist
 Phone GA 2-6673
 620 Tegler Bldg.
 Edmonton, Alberta

K. MAGERA, LL.B.
 АДВОКАТ І НОТАР
 208 C.P.R. Bldg., Edmonton, Alta.
 Phone: Office GA 4-2518;
 Res. GR 9-4066

Phones: Office GA 4-2464
Dr. WALTER BATIUK
 Dental Surgeon
 206 Tegler Building
 101st St. - 102nd Ave.
 Edmonton, Alberta

**BASSIE, KEMPO, HOCHACHKA
 & SHEWCHUK**
 АДВОКАТИ І НОТАРИ
 10237-98 Street Phone GA 4-7152
 Edmonton, Alberta

Dr. B. L. KUZYK
 Practice Limited To Dentistry
 For Children
 515 Professional Bldg
 10830 — Jasper Avenue
 Phone 422-4555
 Edmonton, Alberta

DR. V. A. BAYROCK
 Chiropractor
 Hours 9-12 and 2-6
 Phone GA 2-7656
 9617 111 Ave. Edmonton, Alberta

МАЄМО НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР:

- українських книжок
- грамофонових плит

ТАКОЖ

полотна — Канви — Нитки —
 Стінні календарі — Серпи —
 Коси з приборами — Краски на
 писанки

UKRAINIAN BOOK STORE
 P. O. BOX 2414 10348 - 101st ST.
 EDMONTON, — ALBERTA

**УКРАЇНСЬКА
 ЩАДНИЧО-КРЕДИТОВА
 СПІЛКА
 "ПОСТУП"**

10629 — 98 St., ЕДМОНТОН

Урядові години:
 кожної середи год. 7-9 веч.
 Приймає вклади на рахунок
 уділ'в і депозитів. Уділяє
 позички персональні і мор-
 геджові.

Вступайте в члени.

Брати Розумовські

З ім'ям московської цариці Анни, зв'язана дуже сумна доба для України. То була доба панування німців, на чолі яких стояв фаворит цариці жорстокий Бірон. У 1740 році померла цариця Анна і на трон вступила її племінниця Анна Леопольдівна під регентурою Бірона. Бірон був скоро усунений і престол зайняла царівна Єлисавета, дочка Петра I і Катерини I.

Петро I дістав в українстві назву ката України, але не такою була Катерина I, дружина Петра. Катерина I (правдиве ім'я Марта Скавронська), — дочка селян, яка одружилася зі шведським драгуном. Чоловік покинув її і вона працювала служницею в домі священика Глюка в Марієнбурзі. Пізніше Петро I з нею одружився і від цього подружжя народилася царівна Єлисавета, що вступила на трон 1741 року.

Єлисавета довела до упадку впливів німецької партії при дворі і її прихід до влади означав заразом початки кращої ери й для України. Вплив на кращу еру для України можна приписати якраз братам Розумовським.

Як пише англійський дослідник доби Розумовських, Христофор Мардзен, у своїй книзі "Пальмира з Півночі", на підставі документів британського міністерства закордонних справ, та на підставі джерел італійських і французьких, брати Розумовські Олекса і Кирило походили з простої козацької родини. Батько їх Григорій Розум був пастухом на хуторі Ле-

меші недалеко від Козельців на Чернігівщині. Старший його син, Олекса, показався дуже здібним хлопцем, він мав зацікавлення в науці і пізнавши священика з сусіднього села Чемери, почав до нього ходити на науку. Олекса захоплювався читанням, що і робив часто у себе дома, але цього не любив його батько й забороняв. Одного дня батько Олекси прийшов додому п'яний і побачив, що його син читає книжку. Це його так розгнівило, що він ухопив сокиру, Олекса сховався за шафою в той момент, коли сокира допала до дверей шафи, де й повисла.

Ще того ж дня Олекса покинув рідну хату й пішов до Чимер до свого вчителя-священика та все йому розказав. Священик примістив Олексу в своєму домі та влаштував його до церковного хору. В січні 1731 року через Чимери проїздив імператорський кур'єр, полковник Вишневський, що повертався з Мадярщини до Петербургу. Якраз в Чимерах було богослуження і Вишневський зайшов до церкви, де почув дуже гарний голос співака. По богослуженні, Вишневський запитав хто це так гарно співає. Йому представили Олексу Розума. Вишневський дуже вподобав собі Олексу і забрав його з собою до Петербургу.

Отак Олекса Розум опинився при царському дворі, де його влаштовували до придворного церковного хору завдяки Вишневському і ад'ютантові двору, графа Рейнольда Левенвольда. Недовго Олекса співав у хорі, бо одного дня

прийшла до церкви царівна Єлисавета й була дуже здивована й захоплена голосом Олексі. Коли Єлисавета довідалася, що Олексі теж грає на бандурі, висловила бажання, щоб Олексі був її бандуристом. З того часу Олексі дістав свої власні кімнати й часто грав царівні на бандурі та співав українські пісні. Олексі було тоді 22 роки (народжений 1709 року). Царівна Єлисавета теж мала 22 роки й між ними виникла велика симпатія. Олексі вже не називали Розумом, а Розумовським. При дворі він почав ще більше здобувати освіти і любов не лише царівни Єлисавети, але й оточення при дворі.

1741 року Єлисавета вступила на трон. Отоді й почалася велика кар'єра Олексі Розумовського. Йому було надано титул графа, він був теж маршалом. 1742 року цариця Єлисавета потайно одружилася з Олексією Розумовською, обдарувала його палатами, будинками на провінції, дбала про нього, доглядаючи, щоб йому жилося найкраще. Одного дня цариця Єлисавета висловила бажання побачити матір Олексі. Мати приїхала з України до Петербургу разом з іншим сином, молодим братом Олексі, Кирилом. Мати не сподобала собі життя при дворі, як проста селянка не могла там витримати довго й вирішила повернутися в свою рідну Україну. Кирило залишився при дворі. Йому було тоді 14 років. Кирило почали навчати освіти, послали його за кордон, де він навчився теж як

поводитися у високім товаристві. Кирило побував у Німеччині, Франції, Італії, слухав викладів у Берліні, в Геттінгені, в Кенігсбергу. В 1745 році він повернувся до Петербургу, як про це пише проф. Дмитро Дорошенко у "Нарисі історії України", та був призначений президентом Академії наук, хоч Кирилові тоді було лише 18 років. Цариця Єлисавета одружилася його з своєю племінницею Нарішкіною.

Олексі Розумовський, чоловік цариці Єлисавети, зумів викликати в Єлисавети симпатії до України. 1744 року Єлисавета зробила подорож в Україну, щоб поклонитися київським святиням. Козацька старшина в той час приготувала прохання до цариці, й його передала, в якому просила відновити самоуправу України на чолі з гетьманом. Цариця погодилася і на початку 1750 року, в Глухові переведено вибори гетьмана. Вибрано було гетьманом Кирила Розумовського якому в той час було лише 22 роки. Недовго після того з України було виведено російські полки, було відновлено київську митрополію й висвячено архієпископа Р. Зборовського на митрополита київського. Як пише проф. Дмитро Дорошенко, хоч Кирило Розумовський був звичайним сільським хлопцем і пас колись худобу на селі, то став гетьманом України завдяки своєму старшому братові, Олексі, і цариці Єлисаветі.

За гетьманування Кирила ко-

BRACCO & McINERNEY
АДВОКАТИ І НОТАРИ
GA 4-4922 PHONE GA 2-2748
10014 - 102A Ave.
Edmonton, Alberta

Dr. M. M. SEREDA
ЛІКАР І ОПЕРАТОР
403 Northgate Bldg.
Ph. GA 2-1748
Edmonton, Alta

зацька страшина здобула собі рішучий вплив на політику в Україні. Під час виїзду гетьмана до Петербургу, Україною правила старшина, що звичайно складалася з Ради, в яку входили, згідно з призначенням гетьманом, обозний Семен Кочубей, підскарбій Михайло Скоропадський, внук гетьмана Івана Скоропадського, та писар Андрій Безбородько.

За часів гетьмана Кирила Розумовського було довершено реформу судівництва. Українські правники склали кодекс законів, в основу якого покладено Литовський Статут та почасти українське звичаєве право. Гетьман мав у плані реформувати українську армію через заведення одностайного озброєння й одягу, а також військового навчання на західно-європейський зразок. Гетьман заходився заснувати український університет в Батурині та перетворити Київську Академію теж на університет. Зі своєї резиденції в Глухові Кирило Розумовський зробив малий Петербург, у Глухові появилися італійська опера, кав'ярні,

французькі пансіони, французькі моди, гетьманські палати були побудовані у стилі західно-європейських королівських палат, і навколо них було розведено англійський парк.

В самому Петербурзі, при дворі, Олекса Розумовський робив подібне, що й його брат гетьман в Україні. Завів італійську оперу, а співаків набиралося лише з України. Між визначними співачками тоді була Єлисавета, молодша дочка Тимофія Білоградського, відомого українського композитора, що теж перебував при дворі. При дворі завелася навіть українська їжа і взагалі все, що було українського стало модою в Петербурзі при дворі.

Як пише Христофор Мардзен, го західно-європейська культура розвивалася не лише в Україні, але теж і в Петербурзі завдяки братам Розумовським — українцям. Отак вони окультурювали навіть Московщину, яка сама по собі більш азійська, ніж європейська.

Після смерті Єлисавети в 1761 р. на трон вступив Петро III, але

УСМІШКА



"Будьте нарешті
тихо, бо я не
чую,
чи мотор іде!"

незадовго його було вбито заходами власної дружини — німецької князівни з Ангальт-Цебсту, яка потім сама вступила на трон під іменем Катерини II. Катерина II-га, як і Петро I, скасувала самоуправу України. Катерина II писала, що Україна — це лише провінція “Росії”, викликала кирила Розумовського до себе й примусила його “добровільно” зректися гетьманування. Здійснилося бажання Катерини II, висловлене нею в одному листі: “щоб навіть сама назва гетьманів зникла, а не те, щоб якусь особу ще мали за гетьмана...” Україну було зведено до рівня провінції. Катерина II подумалася не лише до знищення прав України, але навіть рішила знищити всякі документи, пов’язані з правами України, з її історією і всім тим, що було національно-українського. Навіть пішла так далеко, що наказала графові Орлову віднайти документи про одруження Олексі Розумовського з царицею Єлисаветою, і ті документи знищити, “щоб і духу українського не існувало”, щоб вони не попали в історію. Саме подружжя Катерина II намагалася проголосити не дійсним, бо ж так було в інтересі московської політики, проте документи в тій чи іншій формі залишилися по різних чужих міністерствах закордонних справ. Московська ж історія мусіла писати все так, щоб і слова про Україну не було.

За часів гетьмана Кирила Розумовського була справжня Українська Держава. До неї було приєд-

нано Запорізьку Січ, чого не було навіть за гетьмана Івана Мазепи. За гетьмана були звільнені з посад всі московські урядовці, що поступово накопичилися в Україні за попередні роки. В тій добі виразно викристалізувалися в українським народі стимули в характері, звичаях і в побуті, які цілковито відокремлюють українців від москалів. Це мало вплив і на дальшу боротьбу України супроти московських зазіхань. Навіть улюбленець Катерини II граф Безбородько на офіційних прийняттях демонстративно говорив українською мовою. Це були приклади виявлення українського націоналізму, очевидно не в політичному розумінні, а в простих формах. Гетьмана Кирила Розумовського поховано в Батурині, а на його могилі була спітафія:

Постій, козаче, не біжи;
читай, чия могила;
це гетьмана останнього Кирила,
Присядь же, брате, потужи.

ВІРНИСТЬ

— Які жінки є найвірніші? Біляві чи чорняві?

— Сиві.

— о —

ПЕВНЕ ЛІКАРСТВО

— Маю на кашель лікарство, яке завжди помагає, — сказав старий парох лікареві.

— Цікаво. Яке ж це лікарство?

— Передшлюбні оповіді. Хоч би як кашляли люди в церкві, коли почну читати передшлюбні оповіді, відразу стає тихо, хоч мак сій.

ЮНІВЕРСАЛ СТОРЕС ЛТД

228 — 20 Ст. В. Саскатун, Саск.

Склеп меблів, електричних речей
та висилки пачок.
Український склеп

КВІНСВЕЙ СТОРЕ ЛТД.

229 — 20 Ст. В. Саскатун, Саск.

Меблі, електричне приладдя і т. п.
Власники В. Шарко та Іван Бавор



КУТОК ДЛЯ ЖІНОК

ЯКЩО ВАША ДИТИНА ПОТРЕБУЄ ШПИТАЛЬНОГО ЛІКУВАННЯ

Дитина звичайно може бути прийнята до шпиталю за посередництвом родинного лікаря або через шпитальну клініку для позашпитальних пацієнтів. Якщо дитина не потребує негайної допомоги, тоді прийняття її до шпиталю може бути відкладене до часу, коли буде вільне ліжко. В таких випадках лікар або шпитальна управа повідомить вас, коли це буде можливе.

Формальності, пов'язані з вписуванням дитини у реєстр шпитальних пацієнтів, можуть зайняти дві або й три години, бо шпиталь мусить мати всі потрібні інформації щодо того, як лікувати вашу дитину, та мусить провести основну перевірку її здорового стану. Тому дуже важливо, щоб хтось з батьків чи опікун залишився в шпиталі на той час і допоміг дитині освоїтися з новим, чужим для неї, шпитальним оточенням. Є різні методи подавання допомоги дитині в цій новій для неї ситуації. Звичайно буває так, що дитина вперше залишається без вас, тому заздалегідь розкажіть дитині про правдиві причини, чому посилаєте її туди. Скажіть, що це єдине місце, де лікарі та медсестри можуть поліпшити її здоров'я. Якщо ви це скажете, дитина довірятиме вам і згодом довірятиме лікарям і медсестрам.

Важливо, щоб у присутності дитини ви самі були спокійні й погідні. Дитина почуватиметься певніше, знаючи, що ви спокійні і певні себе. Медсестри і шпитальні працівники розуміють, що для дитини шпиталь є чимось новим і тому докладатимуть усіх сил, щоб вона якнайшвидше зжилася з цим оточенням.

Коли вашу дитину вже прийняли до шпиталю, ви матимете можливість разом з нею зустрінутись з деякими медсестрами, а деколи навіть побачити кімнату. Це само по собі заспокоїть дитину; вона може бути дещо пригноблена в моменті, коли ми залишатимете її, але ви можете бути певні, що вона матиме всю потрібну опіку. Можете принести з дому якусь недорогу іграшку або книжку; така знайома річ, залишена з нею в моменті вашого відходу, влегшить дитині розлуку з вами. Передусім не турбуйте дитини наглим відходом без попередження; найкраще зробіть, запевнивши дитину, що ви повернетесь. Перед виходом зі шпиталю попросіть медсестру, щоб дала вам плян шпитальних відвідин та впевніться, чи немає якихось спеціальних обмежень щодо відвідин.

Ось кілька практичних порад на випадок, якщо вам прийдеться висилати дитину до шпиталю:

● **Одіж:** Дитина повинна мати з собою лише те, в що вдягнута, бо в шпиталі вона матиме шпитальну одежу. Вам скажуть забрати одяг дитини і принести його тоді, коли їй буде пора залишити шпиталь.

● Поінформуйте медсестру про особливу дієту чи формулу вашої дитини та раніші недуги. Лікар, який оглядатиме дитину при вступі до шпиталю, ставитиме вам багато питань про дитину та про недуги ваших батьків і інших членів родини. Слухайте уважно питання лікаря і дайте на них вичерпну відповідь. Адже він хоче одержати всі інформації, які стосуються недуги вашої дитини.

● Не забудьте принести з собою усі посвідчення про шпитальне, медичне чи операційне забезпечення, які тільки маєте. Якщо дитина має якесь забезпечення, запитайте шпитального службовця, наскільки цей забезпечувальний плян покриває витрати на лікування дитини в шпиталі; тоді знатимете, чи вам доведеться доплатити і як багато, якщо не всі витрати будуть покриті забезпеченням.

Якщо турбуєтесь витратами на лікування дитини, тоді поговоріть з управителем від пацієнтських зобов'язань ("Пейшенс Екаунтс

Менеджер"); шпитальні зобов'язання треба сплатити перед тим, поки дитина залишить шпиталь. Якщо ви не маєте забезпечення, тоді управитель розгляне вашу справу і зможе запропонувати якусь прийнятну розв'язку.

● Певні інформації треба подати реєстраційному службовцеві шпиталю: Докладне ім'я і пр'звище, дата народження, віроісповідання, прізвище родинного лікаря та інші подробиці. Все це важливі інформації; подумайте напр., яке важливе може бути правильне число телефону.

● Вас поінформують, коли лікар вирішить, що пора забрати дитину додому. Важливо, щоб хтось з батьків прийшов у визначений час і забрав дитину зі шпиталю, бо всяке опізнання позбавляє іншу хвору дитину місця в шпиталі.

● Зберігайте всі шпитальні приписи і не відвідуйте своєї дитини, якщо у вас простуда. Треба вистерігатися небезпеки інфекції.

Якщо покористуетесь цими порадами, напевно будете вдоволені і ви самі, і ваша дитина.

(Переклад уривків з книжечки, виданої для інформації батьків Торонтонським Шпиталем для Хворих Дітей). "К. С."

МОЛОКО КОРИСНЕ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я

Молоко це один із найстарших харчевих продуктів в історії. У біблії принаймні 50 разів згадується молоко і молочні продукти як високоякісні харчі. В Канаді не було молочних корів до того часу, поки французький дослідник Champlain не спровадив їх у 1608 році. З того часу молочарський промисл розвивався разом з населенням Канади, запевнюючи канадійцям різного роду потрібну кількість здорового молока.

Більшість людей усвідомлює собі, що молоко дуже важливе для немовлят і малих дітей. Однак і дорослі і старі особи теж завжди потребують молока. Старші діти і кільканадцятилітні юнаки все ще ростуть і швидко зживають кальцій і протейни — складники з молока, потрібні для розвитку довгих сильних костей і для дальшого розвитку їхніх зубів і тіла. Одна кварта молока (5 кубків) має стільки кальцію, що

43 помаранчі, або 58 яєць, або 8 фунтів моркви. Дорослі, а особливо жінки в тяжкі і матері, які кормлять немовлят, а теж і старші особи потребують молока щоденно.

ВКАЗІВКИ ЩОДО КУПВЛІ МОЛОКА

Пастеризація молока є примусова в канадійських містах і більших містечках. Пастеризація означає пригрівання молока до високої температури і знищування таким чином шкідливих бактерій. Цей процес не змінює смаку молока, але поліпшує його якості щодо przechowywania. Від живні вартості також не змінюються. Всі нижче подані форми молока є пастеризовані.

1) ОДНОРОДНЕ МОЛОКО (homogenized) це молоко, в якому відповідним процесом розбито товщу на малі частинки і вони залишаються рівно розподілені в молоці, замість спливати наверх у формі вершків (сметанки). Таке молоко є більш легкостравне.

2) 2% МОЛОКО — з нього усунено частину товщу, залишаючи лише 2% замість 3.5%, як це є у повному молоці.

3) ВІДТОВЩЕНЕ МОЛОКО (skim milk) це повне молоко, з якого усунено весь товщ.

4) МАСЛЯНКА має відживну вартість подібну до відтовщеного молока. Первісно всю маслянку одержувано як післяпродукт виробу масла; сьогодні велику кількість маслянки роблять штучно, додаючи молочну кислоту до відтовщеного молока.

5) ШОКОЛАДНИЙ НАПИТОК роблять з молока, яке має не менше 2% товщу, какао або шоколаду і солоду.

6) ВЕРШКИ (сметанка) мають такі самі складники, що й молоко, тільки в інших пропорціях. Є вершки до каші, вершки до кави, вершки до збивання і кисла сметана — вони різняться кількістю товщу.

7) MULTIMILK це повне молоко, з якого усунено третину води шляхом нагрівання. Для пиття треба змішати одну його частину з двома частинами води; до каші — змішати одну його частину з одною частиною води; якщо користуєтесь ним замість вершків до кави і іншого подібного вжитку, тоді наливайте прямо з картону; для збитих вершків — охолодіть до пункту замерзання і тоді збивайте.

8) ВІДВОДНЕНЕ МОЛОКО (evaporated milk) — з нього усунено понад половину води шляхом нагрівання, потім гомогенізовано, тобто розбито товщу на частинки, охолоджено, переллято в банки і стерилізовано. Більшість відведеного молока має в собі вітаміни Д.

Для пиття слід змішати одну частину того молока з одною частиною води; якщо вживати як вершків до кави і інших подібних напій, то треба наливати прямо з банки, а щоб одержати з нього збиті вершки, треба охолодити до пункту замерзання, а тоді збивати.

9) КОНДЕНЗОВАНЕ МОЛОКО виготовляють у той спосіб: Додають цукор до молока, пригрівають, щоб розпустити цукор, а тоді відпаровують цю суміш доти, доки там не буде около 40% цукру. Таке молоко вживається головню для печива і десертів.

10) ПОРОШКОВАНЕ МОЛОКО може бути повне або відтовще-

не молоко, з якого усунено майже всю воду. Щоб одержати молоко до пиття, поступайте за вказівками, поданими на упакованні, щодо кількості порошку додаваного до води.

11) **МОРОЗИВО** це важливий молочарський продукт, виготовлений з вершків, густих склад-

ників молока, цукру і аромату; всі ці складники насамперед гомогенізують, а потім заморожують.

12) **ЙОГУРТ** це повне, відтощене або частинно відтощене молоко, піддане процесові ферментування.

Аннета Тернер
"Кан. Сцена"

ЯК КУПУВАТИ М'ЯСО

Беликі натовпи людей перед прилавками з м'ясом у харчових магазинах показують, скільки уваги присвячують хазяйки виборі м'яса. Це зрозуміле, коли усвідомити, що на м'ясо видається найбільшу частину грошей, призначених на харчі. Нижче подаємо вказівки, як вибирати доброякісне м'ясо без зайвої витрати грошей.

ЗАСАДИ ЩОДО КУПУВАННЯ М'ЯСА: Коли станете перед прилавком з різними родами м'яса і ваша увага зупиниться на якомусь кускові, тоді старайтеся порівняти ціну фунта того м'яса з кількістю товщу і костей, щоб визначити справжню ціну одної порції. Уявімо, що ви вирішили купити яловичну печеню. Виберіть найкращий з усіх кусків і впевніться, що м'ясиста частина перетикана малесенькими кусочками білого товщу. Це називається "мармуровий вигляд" і є найкращою ознакою доброякісної печені.

Який повинен бути її колір? Звичайно яловичина має багатий червоний колір, але бувають різні відтінки — від ясно-червоного до темно-червоного — які однак не мають значення, якщо йдеться про м'якість печені. Телятина має різні відтінки кольорів — від сіра-

во-рожевого до рожеваво-брунатного, залежно від ступня зрілості. Вепровина є сіраво-рожева, а ягнятина буває в різних відтінках рожевого кольору — від ясно-рожевого до темно-рожевого. Тугий, кремово-білий яловичний товщ, з легкою жовтою зафарбою, визначає найкращу якість. Товщ на телятині або ягнятині повинен бути кремово-білий або з незначною домішкою рожевого. Вепрові куски повинні мати відповідну верству тугого білого товщу.

ЯКІСТЬ М'ЯСА: Стільки про загальний вигляд м'яса, але які є ще інші ознаки? У випадку яловичини дивіться за державним визначенням сорту м'яса у формі печатки, яку можна побачити на кусках з центральної задньої частини. Це будуть квадратні, брунатного кольору печатки з великим числом від одного до чотирьох у центрі, що їх відбито у п'яти до семи місцях на товщі вздовж хребта.

Деякі пакувальні фірми часто також застосовують кольорові печатки, що їх можна побачити на товщі більшості кусків яловичини в роздрібній продажі. Червоний колір означає найкращий або добірний сорт яловичини; синій — другий сорт або добре м'ясо. Брак такої печатки може означати



ПЕРШИЙ ВАКАЦІЙНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ КУРС УНО В ТОРОНТІ В 1961 Р.

Курс учителів. Сидять викладачі (від лівої): проф. І. Бойчук, проф. М. Ухач, проф. С. Давидович, директор Курсів проф. Д. Гевко, проф. Т. Горохович і мгр Є. Мастикаш; стоять слухачі (від лівої): Н. Лазор, Л. Ніньовська, Я. Городецька, Н. Гладиш, Я. Осідач, Д. Вишньовська, О. Петрик, Н. Бундза, Н. Когут, Є. Ковальська.

стандартну або комерційну яловичину, яка буває звичайно третього або четвертого сорту. Найкращі сорти звичайно бувають найдоржчі.

ПЕРЕВІРКА М'ЯСА: Для охорони покупців інспектори федерального уряду в Канаді перевіряють м'ясо, щоб впевнитися, чи воно походить зі здорових тварин і чи надасться до споживання. Закон вимагає перевірки м'яса, призначеного для міжпровінційної, закордонної чи імпортової торгівлі. На щастя, далеко більше свіжої яловичини попадає під цю сувору перевірку, доказом якої є печатка "Дозволено в Канаді", що появляється на кожному великому куску м'яса для гуртової продажі. Ковбаси, "вінерс", бекон і консервоване м'ясо також підлягають перевірці і тоді на упакованні появляється інспекційна печатка.

РІЗНОРОДНІСТЬ М'ЯСА: Канадійські назви різних кусків м'яса можуть бути різні в різних районах країни, але найбільш загально відомі роди яловичини подаємо нижче; їх поділяємо на групи, які визначають м'якість м'яса.

М'яке м'ясо — печені: "сірлойн", "ті-боун", "портергавз", "вінг", "стендінг риб", "роллед риб" або "прайм риб". Стейки: "сірлойн", "ті-боун", "вінг", "портергавз", "філе мінью", "тендерлойн", "гембергер", "Граунд раунд", "мінют" або "кюб стейк".

Середньо-м'яке м'ясо — стейки: "раунд", "крос-риб". Печені: "раунд", "крос-риб", "шорт-риб", "блейд", "раунд рамп", "сквер-енд рамп", "сірлойн тип".

Менш м'яке м'ясо — смажені легені: "фленк", "плейт", "бріскет

пойнт", "раунд боун шолдер", "чак", "лов кат" або "гіл оф де раунд". Тушковане м'ясо: "фленк", "шорт рибс", "нек", "шенк".

Більшість великих пакувальних фірм і канадійське міністерство сільського господарства мають відділи домашньої економіки, які радо дадуть вам додаткові інформації або друкований матеріал для вашого вжитку.

ПЕРЕХОВУВАННЯ СВІЖОГО М'ЯСА: В першій мірі усуньте папір і прозоре опакування з м'яса, за винятком маринованого і вуженого м'яса, яке можна переховувати в опакованні. Не мийте м'яса, лише завиніть нецупко у воскований папір та вложіть до холодильника. Паковане м'ясо, як нпр. бекон, ковбаски і різане варене м'ясо найкраще переховувати в опакованні, в якому його куплено.

ЗАМОРОЖЕНЕ М'ЯСО: М'ясо, яке має бути заморожене, треба щільно обвинути в тугий папір, залишаючи всередині якнайменше повітря. Для цього найкраще надасться алюмінієвий папір (aluminum foil) або спеціальний папір для заморожування. Переховуйте м'ясо в заморожувальній частині холодильника при температурі 0° Ф., або в ще нижчій, якщо м'ясо має бути переховуване довший час.

РІЗНЕ М'ЯСО: Сюди належать: печінка, нирка, серце, язик, мозок, підшлункова залоза теляти (sweet-breads) і хвіст. Це різне м'ясо влещує плянувати обіди, а при тому воно поживне і назагал дешеве. Щоб зберегти свіжість і запах, найкраще варити його того самого дня, коли його куплено.

Саллі Генрі
"Кан. Сцена"

З природознавства Канади



Бурундуки

("чипманкс") є посередньою породою між деревними і суходільними вивірками. Бурундуки живуть у більшості районів Канади.

В останні дні місяця березня в Канаді вже можете побачити перших бурундуків ("чипманкс"). Східний бурундук ("тамінос стрігус") пробуджується зі свого довгого зимового сну і метушливо вилазить із своєї нори, щоб пошуквати за своїми харчами горіхами, яриною і комахами. Можна помітити його, коли він бігає сюди й туди: щокі в нього видатні, а хвостик піднятий прямо вгору. Насправді його товсті щокі це ротові мішечки, в які він нагромаджує свої харчі. Бурундуки дуже люблять ігри і дужання, тому нераз можна спостерігати, як вони гаяються один за одним і перекидаються під кущами. Ці меткі гризунки видають своєрідний звук, що його тяжко наслідувати, але зате легко розпізнати.

Бурундуки є посередньою породою між деревними і суходільними вивірками; вони почуваються добре і на деревах, і на землі. Свої

запаси на зиму вони складають в дорах, де також виводять своїх молодих. Весною, влітку і восени можна бачити бурундуків на кленових деревах, як вони виповнюють свої мішечки насінням і збивають на землю летюче насіння клена. За жолуддю бурундуки лазають на високі дуби. Крім того вони люблять їсти сумах, дикі черешні, лісові оріхи, букове насіння та насіння і овочі з багатьох дерев.

Проворний східний бурундук є червонобурого кольору, а його хребет позначений виразними чорними смужками, які не досягають аж до хвоста. Зате бурундук-малюк та його різні відміни живуть у центральній і західній Канаді. Вони воліють більш відкритий терен; до річч, їх дуже легко освоїти. Бурундуки-малюки звичайно блідішого кольору, а чорні й брунатні смужки доходять аж до основи хвоста. '

Чи ви колинебудь пригадали, які корисні в нашому щоденному житті є комахи? Передусім, більшість наших харчів, наших одягів, нашого умеблювання і наших житлових домів базуються на існуванні комах. Нічні метелики, бджоли, метелики, оси і мухи звичайно шукають собі поживи серед цвітів рослин та дерев і водночас забезпечують нам речі, які ми трактуємо як щось звичайне, самозрозуміле. Навідуючись до цвіту чи то днем чи ніччю комахи переносять на цвіт пилок, який запилює сім'яний зачаток даної рослини і таким чином вможливають цій рослині продовжувати існування свого роду. Якщо сім'я є родюче і умови вирощування догідні, тоді ліси розвиваються і забезпечують нас потрібним деревом на різні речі. Запилений цвіт продукує овочі й городину. З запиленої бавовняної рослини одержуємо бавовну на виробництво одягу; запилювання комахами таких рослин як альфальфа і конюшина допомагає розвитку цих важливих культур для годівництва овець і корів, які в свою чергу забезпечують нам баранину і яловичину на наші обіди. Також багато річних і озерних риб кормиться переважно водними комахами.

Без комах, які запилюють тютюнову рослину, не мали б ми тютюну на цигарки. Не було б і кави, чаю та какао. Тому, що пташки кормляться у великій мірі комахами, без комах не було б у світі такої кількості пташок, спів яких сповняє літні повітряні простори. Щоправда запилювання довершується також вітром і в окремих випадках ручно, але фермери і сільські господарники мусять покладатися передусім на допомогу комах, які запилюють сім'я і таким чином забезпечують врожай на наступний рік. Майже кожна

Корисність комах



ЗАПИЛЕННЯ РІЗНИХ РОДІВ РОСЛИН, які продукують овочі, городину, бавовну, тютюн, а навіть певні роди зерна та лісова рослинність є результатом праці комах. Однак мало людей свідомі того, що й нічні метелики, як ось цей ілюстрований тут Sphinx Moth також здійснюють свою частку цієї важливої роботи.

людина знає, що коли бджола видобуває нектар з цвіту, тоді вона на своїх ніжках переносить пилок з одної цвітки на іншу і запилює їх. Зате мало людей усвідомлює, що й нічні метелики та інші комахи також совісно виконують свою частку такої роботи. Наприклад Sphinx Moth, що його бачите на ілюстрації: ці комахи звичайно відзначаються грубим тулубом і вузькими крильцями; самички бувають звичайно сірого кольору та мають п'ять жовтих плямок на череві. Цей метелик у дорослому віці кормиться соком з цвітів. Навідуючись до довгоцашкових цвітів ніччю, він переносить пилок з одного цвіту даної рослини на інший і запилюванням схрещує їх.

НА СТАНЦІ

— Це ти мене так вітаєш? — кричить обурена дружина до чоловіка, який зустрічає її з відпустки. Подивися на цих поруч, як вони цілуються.

— Дороженька моя, але ж вона від'їжджає, а ти приїхала.



ГРИБ БУВАЄ РІЗНОГО РОДУ

від зеленої цвілі, яка появляється на харчевих продуктах, до цих двох зразків, що їх саме ілюструємо і які спричинюють розклад живих і всохлих дерев. Дуговий гриб (горішний рисунок) схожий на полицьки. Зразок меншого дугового гриба (долішний рисунок) названо "індічий хвіст" тому, що він виглядом і кольором схожий на індиче пір'я.

У нашому повсякденному житті ми часто зустрічаємося з різними родами гриба. Овочі і ярина, якщо їх надто довго держати в холодильнику, вкриваються грибком. На старому хлібі звичайно появляється цвіль. Також спостерігаємо зелену цвіль на різних родах сиру. Цвіль розвивається на певних родах харчів тому, що даний продукт має відповідні для них складники, але цвіль це лише кілька родів численної групи грибків. Вона звичайно пухнаста або золотиста і розвивається на харчевих продуктах та на вогкому ґрунті і деревах.

Спори — це репродуктивні частини грибків і повітря, що його вдихаємо, є повне багатьох родів спор. Вони надто малі, щоб можна

Гриби



РОЗРІЗНЮВАННЯ ГРИБІВ

може бути приємним заняттям, але для всіх нас важливо вміти пізнати, які гриби є їстівні і які отруйні. На знімці бачимо звичайний гриб, який росте на деревах, що розкладаються.

Було побачити їх без мікроскопа; розносить їх вітер, дощ і текуча вода. За догідних умов спори розвиваються в свої окремі роди, як гриби, плісня, цвіль, тощо. Деякі роди гриба — а саме їстівні гриби — ми споживаємо; інші, як наприклад дріжджі, вживаємо для виробництва вина і печення хліба. Деякі роди цвілі мають велике значення для медицини і постачають нам антибіотики. Зате деякі з них спричинюють інфекцію в людському організмі (напр. "athlete's foot").

Деякі роди грибів спричинюють розклад дерева. Одні з них кидаються на живі, ростучі дерева, інші продовжують розкладати дерева, які вже всохли. Одним з грибів, які появляються і на живому і на всохлому дереві, є дубовий гриб, що нагадує своїм виглядом полицьки. *Fomes applanatus* є більшим грибом з того роду. Зверху він має ступінчасту поверхню, що вказує на щорічне зростання. Ці деревоподібні гриби нагадують своєю формою підкову і їх можна зручно використовувати для оздо-

блювання квітника.

“Індикий хвіст” — це зразок меншого гриба з роду дугових. Названо його так тому, що кольором і виглядом він нагадує оперення індики. Серед інших родів грибів, які спричиняють розклад всохлого дерева — старого дерева на

складі або пнів у лісі, звичайно побачите теж “індикий хвіст”. Нищівна функція певних родів грибів це лише засіб природи, що очищує землю від мертвого матеріалу.

Аліс Лямуре (“Ж. С.”)

ВСЯЧИНА

ЧУДО НОРВЕЗЬКОГО МОРЯ

Може не кожен із нас знає, що на цілій земній кулі немає іншого моря, де була б така велика кількість риби, зокрема оселедців, як у Норвезькому морі. Але це справді так. Підраховано, що коли б можна було покласти весь річний улов оселедця на одні терези ваги, то на другі, для рівноваги, треба було б поставити вісімнадцять мільйонів людей. Статистичні дані вказують, що річно ловиться лише 5% загальної кількості оселедців, які підходять до норвезьких берегів. Кажучи іншими словами, ця загальна вага норвезького оселедця ста-

новить 20 мільйонів тонн, тобто дорівнює вазі 360 мільйонів людей.

Багато людей цікавиться, як довго триватимуть такі величезні улови. Відповідь може бути одна: якщо взяти під увагу, що оселедець живе пересічно 11 років, а з випущеної однією самичкою ікри протягом її життя виросте хоча б тільки 25,000 малюків, то можна дійти до висновку, що норвезький оселедець не зникне ніколи.

ХТО ЯК СПИТЬ?

Ми часто бачимо, як сплять тварини. А сплять вони по-різному, ніколи в найнесподіваніших по-

ОЩАДНО КРЕДИТОВА СПІЛКА КАРПАТІЯ

Приймає ощадності та уділяє позички на умірковані відсотки та вигідні сплати. Маєток Карпатії з кінцем 1961 р. около \$ 1,800.000.00 За 1960 рік Карпатія виплатила 4¼% дивіденди від членських уділів та звернула кожному членові 10% випланих відсотків.

Ставайте членом Карпатії та користайте з її послуг. Канцелярія Карпатії відкрита щодня за виїмком понеділка від год. 9 рано до 7 вечером

Carpathia Credit Union Society Limited

862 MAIN ST.

PH. JU 6-1223

WINNIPEG, MAN.

зах. — Галки і шпаки сплять навстоячки, на одній нозі. Друга притягнена вгору до тіла. Дзьобики вони ховають під крило. — Білка-вивірка спить звичайно скрутившись у кільце; вона прикривається своїм пухнатым хвостом, немов ковдрою. А якщо їх дві, то часто вони сплять, об'їнявшись. — Лежачи на боці і простягнувши ноги, сплять індійські слони. Легають вони дуже обережно, підгинаючи передні і задні ноги. Якщо індійський слон спить навстоячки, то це знак, що він хворий. А ось африканські слони сплять тільки навстоячки, притулившись спиною до дерева або каменя. — Великі мавпи-шимпанси й орангутани сплять приблизно так, як і людина. Менші мавпочки сплять переважно сидячи, притулившись спиною до дерева. Сплюючи, вони низько опускають голову. Мавпи в сні дуже чуйні; найменший шелест і вони миттю прокидаються. — Річкові бобри сплять, як правило, вдень, лягаючи на спину.

ЗВІДКИ ВЗЯВСЯ "СЕНДВІЧ"?

Чи знаєте про походження назви "сендвіч" — цієї популярної "закуски" в Америці?

Четвертий граф із Сендвіч, перший лорд адміраліції королівської флоти John Montague не пславився ніякими воєнними ділами, тільки пристрасною грою в карти. Він міг грати день і ніч і ніщо не могло відорвати його від гри, навіть голод. Та все ж голод великий пан і він змусив пана графа подумати над тим, як то, не відриваючись від гри, заспокоїти голод. Дві тонкі скибки білого хліба, посмаровані маслом і між ними грубий кусень печені, береги вирівнані, щоб м'ясо не виставало зпоміж хліба, — от це було "щось", що заспокоювало голод

і не відривало графа від гри в карти. Вже двісті років їдять люди сендвічі, які за цей час "здобули світ", але і трохи змінилися. Сьогодні сендвічі не мусять мати шматка печені, а можуть бути наложені різними м'ясними виробами. Та і називають їх різно: сендвіч, бутерброд, канапка, або "накладений хлібчик".

Жарти

В КОГО ЯКИЙ ТАТО

Розмовляють двоє дітей.

Перший. — А наші тато багаті.

Другий. — А наші тато розумні.

Перший. — А наші тато позичили вашим гроші.

Другий. — А наші вашим не віддадуть

— о —

ДЕ Ж ГРОШІ?

Іде чоловік та жінка з ярмарку. Раптом — тпру! Кінь став, чоловік і питає:

— Жінко, а ти яйця продала?

— Продала.

— А за скільки?

— За копу.

— А конопі?

— За дві копії.

— А де ж гроші? — питає чоловік.

— Як де? — відповідає жінка. — Віддала копу за сіль, копу на сіль, а за копу солі купила.

— А-а-а, як так, то добре, — сказав чоловік і поїхали собі далі додому.

— о —

ЧИ ЦЕ ПОМОЖЕ

— Знаєш Іване, наші кури перестали нестися. Треба їх зарізати.

— А чи це допоможе?

Через ощадність — до добробуту!
Щадіть і позичайте в своїй рідній установі, якою є

УКРАЇНСЬКА КРЕДИТОВА СПІЛКА в Торонті

UKRAINIAN TORONTO CREDIT UNION LTD.

297 College St.

Tel.: WA 2-1402

105 A Edwin Ave.

Tel.: LE 2-3646



Так виглядає бюро Української Кредитової Спілки в Торонті. На фото крім клієнтів бачимо службовців кредитівки (зліва до права): **О. МАКСИМІВ, ОЛЬГА ГРИНЦИШИН, БОГДАННА ДЖУРА.** Крім цих працюють ще в кредитівці: **ЯКІВ МАСЛИВЕЦЬ, МАРІЯ ЛЕВИЦЬКА і ОКСАНА ВЕРИГА.**

КЕРІВНІ ОРГАНИ:

ДИРЕКЦІЯ: Василь Ситник — голова, Степанія Савчук — заст. голови, д-р Іван Василенко — секретар, інж. Юліян Темник — управитель і скарбник, Михайло Загребельний — член.

КРЕДИТОВИЙ КОМІТЕТ: Теодор Хажула, Тома Гуменюк і Денис Волинець.

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ: Богумир Матейко, інж. Михайло Селешко і Микола Хархаліс.

З М І С Т К А Л Е Н Д А Р А

Сторона

В. Самійленко — Українська мова (вірш)

5

КАЛЕНДАРНА ТА ІНФОРМАЦІЙНА ЧАСТИНА

Місяці та історичний календар	від 6 до 29
Пасхалія, пости, загальниці і заборонені часи	30
Список слов'янських імен	31
Смуги часу й урядові свята в Канаді	32
Державні свята в інших країнах	33
Поштова тарифа	34
Віддаль від Торонта	35
Міри й ваги, міри тепла, міри в Канаді в порівнянні з європейськими	від 36 до 41

ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВА ЧАСТИНА

Лариса Мурович: Пам'ятник Тарасові Шевченкові (вірш)	42
А. К.: Календар: трохи історії і сензації	45
Редакційна: Куди ми зайшли за останнє чвертьстоліття?	49
М. Плав'юк: В 30-ліття УНО КАНАДИ	53
М. С.: Українські комбатанти в Канаді	63
С. Вербицька: Організація Українок Канади і рідний край	69
Габрієля Руа: Загублена річка	75
х х х: Воллстріт — фінансовий центр світу	83
Ікер: Змоторизований Гриць	89
Д-р Я. Пастернак: Орієнтаційні пункти праісторії України	91
Остап Вишня: Рибка плаває по дну	103
Д-р В. Кубійович: Скільки українців в ССРСР	105
Вол. Дорошенко: В чому геніяльність Шевченка?	115
Наших "десять найпопулярніших"	121
Є. Загачевський: Трагічний епізод	125
М. С.: Таємниці атома	131
М. Понеділок: Культурна година	137
Мгр В. Бучацький: Як згинув дуче Італії, Беніто Муссоліні	143
Я. Онищук: Що таке асекурація від відповідальности	153
О. З.: Галревком	157
А. Качор: Кредитова кооперація та її завдання в Канаді	165
Віра Ке: Моя жінка — мій пек...	171
Петро Весоловський: Брати Розумовські	175
Куток для жінок	179
З природознавства Канади	185
Жарти і всячина	186

ВИПРАВКА: На 118 стор. І кол. між 15 а 16 стрічкою вставити: ної. Де люди вільні, освічені й на-, — 17-ту стр. викреслити.

МАЙБУТНІСТЬ Ваших дітей і усієї Вашої родини

починається тепер

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ ВАШИХ ДІТЕЙ

МАЄ УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО

“ВЗАЇМНА ПОМІЧ”

В КАНАДІ

Коли Ви батько молодій родині, Ви певно укладаете пляни будучности Ваших дітей. Найкраще для Вас таки зараз познайомитись з плянами забезпечення будучности Вашої і Ваших дітей, в Українськiм Товариствi “ВЗАЇМНА ПОМІЧ”. За малою оплатою Ваші діти будуть мати пізніше за що покінчити шкільну науку, як рівнож починає своє молоде життя в будучності.

Українське Товариство “ВЗАЇМНА ПОМІЧ” має дуже вигідні і приступні пляни щодо забезпечення як старших, так і дітей. Не відкладайте, а таки зараз ставайте членами найбільшої української організації “ВЗАЇМНА ПОМІЧ” в Канаді.

Питайте за інформаціями у відділі товариства у Вашій місцевості, або пишть за інформаціями до дирекції Товариства:

Ukrainian Fraternal Society of Canada

Box 3512

WINNIPEG 4, MAN.

CANADA

ESSEX PACKERS LIMITED

ВІДОМІ ВІД МОРЯ ДО МОРЯ
ЗАДЛЯ ІХ ГОЛУБЦІВ
І ІНШИХ М'ЯСНИХ ВИРОБІВ



ПИТАЙТЕ ЗА НАЗВАМИ ІНШИХ ФАБРИЧНИХ МАРОК
ТАКИХ ЯК:

TY-NEE
S. X.
FLAVORTITE
NIAGARA

Head Office

HAMILTON, ONTARIO

TEL.: JA 88501

BRANCHES

WINDSOR

MERRITTON